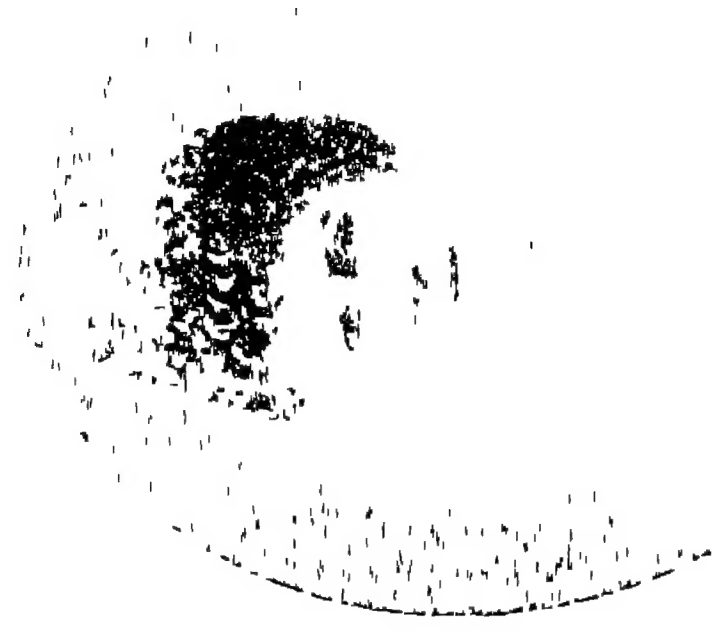
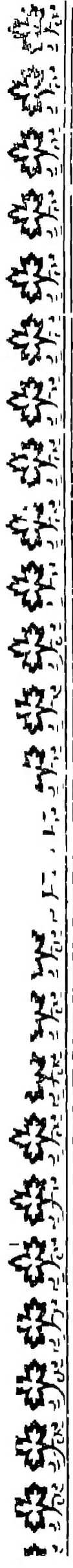
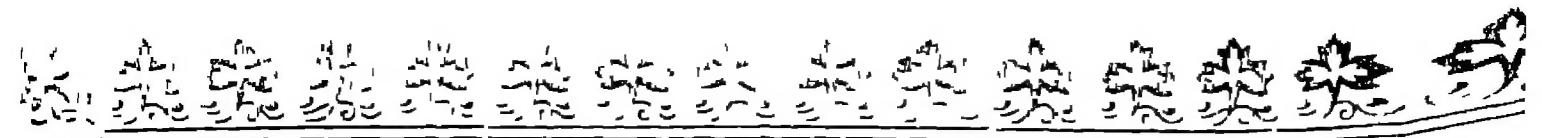
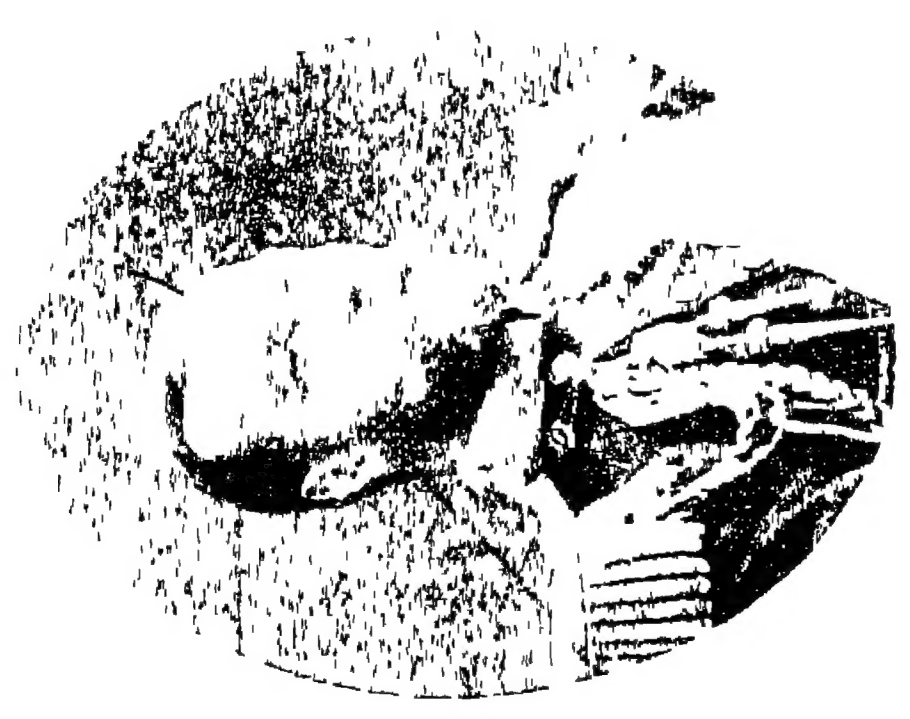

Quinn Mary

King George V

శ్రీ పద్మ పాదామలక ప్రబంధములు

ప్రచురించినది : 1944

ప్రచురించినది : 1944

శ్రీరస్తు.

ప్రీతి ప్పరి సాల నము స సంగీత జ్ఞత.

ఇట్లు విచించి ఈ లి పేగుల కింపన చూరు శివసములు జూచు
చు ! మీన మేషముల మధ్య జన్మ కొని, కూన కూర్తన్యాయమున
మడకరించుచుండిన, భావజేయులు వివేకామృతమును బ్రసాదం
చియు, సత్యాసత్యమును విమర్శించుటకు దగిన సాక్షులుగా
గల్గించియు, సకల ప్రపంచమున లి విదితములను వార్తలను ఎంత
ప్రకాశములు యిప్రకాశములను చూడోచితముగా గైకొనుటకు దగిన
ధూమనాక, తిలక్ పేర్ల పేర్లుగానైనా కార్యస్థానములు గాకొన్ని
యు, ఆ నేతు నీతాదములకు కచ్చటను నెవరైనను బంగారు
ముద్దలనె గరి వేయకుండు చూచును అందుగాతములు భయములే
కుండనుండుటకు దగిన, అంగోబస్తులు గావించియు, మిక్కిలి విత
రణగా మనలను గొరించునుండు ప్రీతి ప్పరిభుత్వములకు గృతజ్ఞ
తానూచక విషయపుంస్సుల గానముల నాచరించుచున్నాము.

ఇట్లు

1. కీ. దేవయ్య,

కీ- శివరామయ్య,

కీ. వేంకటాచార్య.

(ప్రభుత్వము)

శీర్షిక.

1. 'సంస్కృతం దేవభాషా' యా వాచా.

అంశము.

ఆశ్రీతకల్పతరువై, అనందచలమునై, అఖిలాండకోటి ప్ర
హ్లాండానాయకుడై, అవాక్షానన గోచరుడై, అనంతకల్యాణ గుణ
ధాముడై, అక్షరగుడై, అవ్యతీయుడై, సద్విమద్యాంతరహితగుణ
అపచర్లప్రణాయకుడై, అఖిల హేయగుణ నీరుడై, ఆత్మరాసులగు
నెలయు, పరిమేస్వరునిగా దీనిని తమోపాసించుచున్నాడను.

కవిగణ్ధర్వ, శివరామయ్య.

శ్లో॥ శ్రీ కైవల్యపదానహం భవహరం సత్యార్థబోధప్రదం ॥
 * గంగాస్నానవిశేషసాధ్యశలదం దుస్సంగదోషాపహం ॥
 నిత్యం నిత్యకారణం నిత్యకరం సన్తార్థసంపత్ప్రదం ॥
 శ్లో॥ సరిపమహిమంభవే రహపరః || సుజ్ఞానచంద్రోదయః |

శ్లో॥ యుక్తియుక్తమునాదే శుం ॥
 వచనంబాలకాదపి ॥

అన్యత్తృణమిచ త్మాన్యం ॥
 అప్యక్తంపదజన్యం ॥ (యోగవాసిష్ఠము)

శ్లో॥ యుక్తియుక్తముగా మహామహ బాలకుని వచనమైనను
 గ్రహింపవలసిందేయమైనది. అట్లు కానిపక్షమున బ్రహ్మదే
 వ్రువచనమైనది తృణమిచ త్మాన్యకంపవలసినదే యగును.
 “ యుక్తియుక్తచంద్రోదయం బాలాదపి శుకాదపి ” యని
 నీతిచందము.

Good speech that is told by an young man is more
 acceptable than that of a worthless speech though told
 by an aged man (S. S)

శ్లో॥ వినివేదనైవరుచెప్పిన ॥

వినివేదనైవరుచెప్పిన వివరిం దురంతో ॥

వినివేదనైవరుచెప్పిన ॥

వినివేదనైవరుచెప్పిన మహిమోనుమతీ | (నీతిశతకము)

* గంగాయత్రినెపమున మహానియుల చక్కచోపజేశములు లక్ష్మించుచును.
 : పరిమటచే సన్తార్థ మబ్బుననుట.

గ్రంథము.

కృత్యము.

ఈ గ్రంథ సర్వమునకు సర్వము బ్రోతాహారము, గ్రంథమునకు విషయమునుండవలెనని నా కక్షించెను గ్రంథమును పోషించియు నది వివిధములగు కారణముల సహాయము చేసియు, నాచ కమండలిక గ్రంథమును సమకాంక్ష సిద్ధపరచి కృత్యములు; మన్త త్రుతిలు బాంధుమారు వాస్తవ్యులు. శ్రీ, శ్రీ ప శే. దేవయ్యగారు. సేరును మన్తములు శ్రీ, శ్రీ కల సంగతుల సంకలాచార్యులును గ్రంథ రచన కాలము కలెనుచు కారణము చే చేరు ని. త్సాహ సేనముగా గ్రంథము హిందూభాగమును బ్రోత్సహము కలుగఁ జేసియు నీ గ్రంథమును పూర్తిచేయించి, ఇట్టి నిమిత్తమున నాకుఁగల కృత్యమును పట్ల వ్రాసినచోచే సూచించుచున్నాను. ఇది మన్తములలోనిది. ఈ కార్యముగా మోరించిన నామిత్ర ప్రథమమును శ్రీయుతి సూచినాయనపల్లి మద్రప్పగారును సహాయక కంఠు పునకుఁ జేరిన, మ. హ. శ్రీ,లు ముద్దుగానపల్లి సుబ్బయ్యగారు, - గోపసుల్లి చిన్నపెండ్లిగారు, సూర్యనారాయణ రావుగారు, హొససంగం తీర్థయ్యగారు, మొదలగు మిత్రములచే వారియొడ నాకుఁగల కృత్యమును పూర్తికొన్నుచున్నాడను.

అంజలికంఠును ముఖ్యముగా, కంఠిక క్షేపవలె దగ్గజుల డియు పలుసారులు అచ్చాసేనకర విరియు, సర్వవిధములదో

డృఢి యెన్నటికిని మరువంగూడని సహాయమున నా ప్రియని
 తులగు, అనవర్తికావేట చిన్నయ్య శెట్టిగారికినే నెవ్విధమైన ప్రత్యు-
 పకారమును జేయఁజాలకున్నను వీరికన్నివిధముల శోడునీర్తము-
 డి సదయుఁడై బ్రోచుగాతమని దయాఁధియని భగవంతుని బ్రార్థి-
 చుచున్నాడను.

సర్వే వాస్త్వేనోభవంత్యు.

(3)

❖ అనుమోదనమునూమిక. ❖

సుఖము చంద్రోదయము.

సత్యాగ్రహదీపికా గ్రంథమునందు, ప్రభు గుచ్ఛము.

గ్రంథకర్తగారు కారుపల్లి దేవరామయ్యగారు, సరోవరకార
పారీక్షయే వేరి ముఖ్యదేశమునుట గ్రంథపారమునకు పడగలదు.
సర్వప్రపంచమును బాంధవ్యము దేవయ్యగారి సహాయమున
సకలజనములను పేర నొకసభ నేర్పరచి యందు ప్రతి
సోమచారమును (పేరు) సత్య, ధర్మ, శాంత, నీతి, వైరాగ్యమును
గురించి యుపన్యసింపగలదుట వాదమున సనేన లెరింగి ముంగి
వచ్చును. సనాతన ధర్మము సప్రతిష్ఠితమగు కను వీరిపట్టుకల
కరుణానుభవముననుబడి.

హిందూ మతమునందు శ్రీ సత్యహరిశ్చంద్రచరిత్ర,
హిందూ పాశ్చాత్య, సామంతుల సత్యమును బూరియుండు వారల హి
యశిప్రాయమునట్టిపని భోధనముండును, గాన ప్రస్తుతి సుజ్ఞానచం
ద్రోదయమును గురించి కొంతవ్రాసెదను.

దేశదేశభాషయు క్తంబగు నీగ్రంథము, మనుగులజీవమున
ఆర్యధర్మమును సర్వగా విసరింపబడి యున్నది. ధర్మగ్రంథము
యందచ్చుటచ్చుట ప్రసన్నబడియుండు ప్రతి పృథగమును సప్రము
ణముగా బంధింపబడియుండుచే, స్వాధ్యాయ పుర్వకముగా గా
మధారికు ఏ గొందఱు కవి గువింపకపోయినను సత్యాగ్రహముగా
యుగాల కనుగొన తాపాము కలుగకమానము.

ఈ గ్రంథమున వ్రాసియుండు విషయములలో, శుద్ధి స్తు
తి, శ్రేయోర్తులు, శ్రేయోర్తులు, బాల్యవివాహము, సన్మార్గసంగ్రహము,

కేవల నిగ్రహగ్రాధనమే మోక్షప్రదమా, తాత్పర్యకలనములు, వా
చా బ్రహ్మజ్ఞానము, కార్యవిషయాలలో రెండవవారు, భూతయన్తము
అచార్యఖండము, నరకవివాహము, వత్సయ, గోత్రనాక్యము, తిస
త్యమునకత్తు ప్రియో జన్మస్థానము, మేడ వత్స, గానం గుహ్యుత్తరవి,
నికత్తితగ్రంథములు, వర్ణాంగములగుండము, వామసూక్తియు, శివ్య
రిపు, సంధ్యాంగములు, వ్యాసప్రసవ కృష్ణాంగము, గంగాజల
ప్రభవములు, శివగండోదయము, అవ్యవార్థు, తలవ్రాత, సూర్యు
ని పట్టుకలులు, సమ్మోగ-నిత్యపులు, పెద్దకెర్ర, స్త్రీవిద్య, స్వగౌర
వ్యపులు, సహగమనము, గణగ్రంథములు, శివ స్మరణలు, నిత్య
గ్రంథములు మలకలకములు, వేయిట పంజరము, త్విష్టానీకము
గానము, వేద్యకాండము, వేద భగవన్నామగండోదయము గాన
ప్రకరణ, వేద్యము, వేదోద్భవము, ముగ్ధ ప్రకటనములు, నిత్య
హు-అవని, కరిటకనిమనకవిద్య, కాలప్రభావము, జ్యోతిషగ
లయగిప్రచారము, కృషి, నిభామిములు, మున్నెనిమిషములు,
ప్రస్తుతకాలమునది నేటి శీనాగిప్రచారములను పూర్తి నైవేద్యము
ప్రసాదించుకొనున్నవి.

“ప్రమాదోద్ధినుతాళు” యను పుస్తకముచేతము దిగివచ్చి
నీగ్రంథములలోను నొన్ని అంశములగుండకి వచ్చు.

సదయహృదయులగు, వాచకమహాశయులగు విద్యార్థులగు
ములను సుబోధముగా చెప్పి, గ్రంథరత్నావళిలో (అంశములు)
చంద్రమార్గోద్ధామగుమహాగాళి.

ఇట్లు భవద్విధేయుడు
కె. వేంకటాచార్య.

ఓహ్.

సీతెడి.

—0—

ఒకప్పుడి భరతఖండమున వేదబాహ్యముతములు వ్యాపించి
అొకమును పెడదారులకీడ్చుచుండ శ్రీ పరమేశ్వరానుగ్రహమున శం
కరాచార్యులవాగుదియించి దుర్భతముల ప్రొప్పుడంచి మామత
సిద్ధాంతముల నన్నిటిని ఖండించి “ ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశే
ర్జనతిష్ఠతి ” (భగవద్గీత) (ఏకోదేవస్సర్వభూతేశు గూఢః) శ్రుతి;
ఇత్థాగి శ్రుతి స్మృతి ప్రమాద్యములగు మహావ్రమాణముల నను
సరించి నామవ్యవశాయందుండు నజుకు జీవేశ్వరులకు భేదము
కలదని తోచినను కైవల్యవశాయండా భేదభావము నివర్తయై జీవుడు
భగవంతునియందు కేవలమొందుననియు జీవేశ్వరులకైక్యము కలదని
యునచించి “ అహంబ్రహ్మాస్మి ” న్నను మహావాక్యమును బలపరచి,
జగదాచార్యులన విశ్వవిఖ్యాతిజెంది అద్వైత సిద్ధాంతమును స్థాపించి
పరమేశ్వరునియందు గలిసిరి.

కాలక్రమమున జనుల సిద్ధాంతముయొక్క సత్యార్థమును
గ్రహింపనేరక “ నిల్లుపట్టువాడు వేటకాడు ” అనుదొప్పన కామా
యావస్తుముల ధరించినవారెల్లరును “ అహంబ్రహ్మాస్మి ” న్నేనే
బ్రహ్మనుని పలుకుచుండగా, శ్రీ మద్వాచార్యులుదయించి జీవేశ్వ
రులకైక్యము కేవలనియు, జీవాత్మపరమాత్మలకు భేదభావము కలద
నియు, ఈశ్వరకటాక్షము వలన జీవులకు వారి వారి తారతమ్యా
నునాకముగా పరలోకప్రాప్తి కలుగుననియు, అట్లు కలుగుటకు

సగుణోపాసన ముఖ్యమనియు వచించి ద్వైత (మత) సిద్ధాంతమును స్థాపించిరి.

అటుల కొంతకాలమునకీ సిద్ధాంతము ప్రబలి జనులు విగ్రహారాధనాపరులై (క్రమేణ) విగ్రహార్చనయందలి లక్ష్యార్థము మరుగుపడి, భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యములు తగ్గిపోవుచుండగా శ్రీ రామానుజాచార్యులవతరించి చిదచిదీశ్వరులను తత్వత్రయములు అనాధిగా చున్నవనియు, జీవాత్మ లీశ్వరభక్తివలన సంసారబంధమును ద్వైతముకొని దుఃఖరహితమైన ఆనందమును బొందవలెననియు, ఈశ్వరకటాక్షప్రాప్తికి నిర్మలభక్తి యావశ్యకమనియు వచించి, విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమును స్థాపించిరి. ఈ త్రిమత సిద్ధాంతములును తుదకు ఒకేయర్థమును బోధించుచున్నవి. అదేమనగా అన్నిటికిఁ గమ్యస్థానము భగవంతుడొక్కడేయనుట. జ్ఞానులు మఱికొంతయు

ల్లో॥ అల్లాదేవోదేవపూజానమాజః ।

ఖాజీవిద్వాన్ పండిత స్తత్రముల్లా ।

ఖిల్వామంత్రం వేదశాస్త్రంఖురాణం ।

భాషాభేదోనైవ శాస్త్రేషుభేదః ॥

తా॥ భగవంతుని యల్లాయనియు, దేవపూజను నమాజనియు, విద్వాంసుని ఖాజీయనియు, శాస్త్రవేత్తను ముల్లాయనియు, మంత్రమును ఖిల్వాయనియు, వేదశాస్త్రములను

విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణేగవిహస్తిని । కునిచైవశ్వపాచి పండితాస్స మదర్శినః ॥ (భగవద్గీత)

తా॥ విద్యావినయ సంపన్నుండైన బ్రాహ్మణుడు అవు, ఏనుగు, శునకము మొదలగు నన్నిటిని సమముగా జూచువాడే పండితుడు. బ్రాహ్మణుడు, శునకము సమమాయను సందేహము గలవారు చువ్వరచిత కుచేలోపాఖ్యానము 14వ పేజున జూడుడు)

ఖురాన్ అనియు చెప్పెడి శబ్దభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదని వచించిరి.

అహింసాధర్మమును బోధించెడి సిద్ధాంతములన్నియు మానసియునులే యగును. ఈ గ్రంథమునందనేక సిద్ధాంతములను, ఆధునికుల వాక్యములను, సందర్భోచితముగా పొందుపరచియుండుటకుఁ గారణ మన్నిమత సిద్ధాంతములును* సత్య, శాంత, దయా, దాక్షిణ్యములను బోధించుచున్న ననుటను సూచించుకొఱకేగాని వేఱుకాదు.

ఇహపరములకు సంబంధించిన విషయములనేకము వీపొత్తమున వ్రాయబడియున్నవి. వామాచారులతోఁజేరక ; లోకమున బహుజాగరూకత గలిగి మెలగినఁకాని లోకయాత్ర ఆరుగదు. నిజమువచించిన నిష్కర్మము ; అసత్యమునేక జనాంగీకృతము. (భగవద్భక్తి, సద్గ్రంథకాలక్షేప, సరళవర్తనములు దుర్లభము) కావున నిహపరసాధన భూతములైన పెక్కువిషయములిందు పొందుపఱుపఁబడియున్నవి. ఆధునికుల యభిప్రాయములు కొన్ని; అచ్చటచ్చట గుచ్చబడియున్నవి. అందుకు వారేయుత్తరవాదులు. విదేశీయుల కాలము, మద్యసాంసములను వదలి సాత్వికాహారములను భుజింపుచు అహింసా వ్రతానుష్ఠానపరులైయుండుట ప్రమాణపూర్వకముగా పంచమకళయందు నిరూపింపఁబడినది. విషయగ్రహణార్థమై కొన్నిచోట్లయందు సంస్థలు, లక్ష్యాలు, బడవయ్యె ; ప్రతివాయుట, పరిచూచుట మొదలగు కార్యముల నెల్లఁదగిన సహాయములేకనే నొక్కఁడనే నిర్వహింపవలసివచ్చినందునను, త్వరగా నెరవేపఁప

* కొన్ని మతగ్రంథములయందు 'జంతుహింస' దోషముకాని చెప్పబడియుండుట ప్రక్షిప్తి దోషముని యిదిగానిది.

తెనున్న యోగపురతచేతను శిక్షకొలది నై నానాధానముగాఁ బరికించి
చుటకు సయితము పోలుకా. పోయినందునను, దీనియందు నేక లోప
ములును, వాక్యదోషములును నుండియుండవచ్చును. “ప్రచూ
దాధీమతామతి” యను సత్యార్థము తెలియిన వాగగుటచే పండిత
సృకాండులట్టి లోపములను సుబోధముగా తెలిపి యడల నట్టివానికి
వందన సహస్రంబులాచరించి పండితవరూపుల నువరింపజేసినను
టను వినయపురస్కరంబుగా విన్నవించుచున్నాడను. 2. గ్రంథ
రచయియందనేక గ్రంథములు, మాసపత్రికలు, నాను మిక్కిలి సహా
యముగానుండినవి కావున, తిర్దగ్రంథకర్తల పత్రికాధిపతులు యడల
నేను మిక్కిలి కృతజ్ఞుడను.

గ్రంథమచ్చుపడు పప్పుడు నేను బెంగు పడి ఖేదపడినను నట్టి
లోపమును నివారించి పూపులను మిక్కిలి యోషికతోఁ దిద్ది నానా
మిత సహాయము చేసిన నాక్రియమిత్రులును శ్రీ సరస్వతీభోజరాజు
గురుమండలి, కార్యతర్కిగారును సగు శ్రీ. శ్రీ. పి. యస్. దామోదర
నాయుడుగారి సుహృద్భావము నెన్నిటికిని మనువలయును. శ్రీ శ్రీ. శ్రీ.

చదువరులిందలియగ్గు చిత్తులను సవరించుకొనుదుగాక.

శ్రీ సత్యహరిశ్చంద్రచరిత్రము, శ్రీ కుచేంద్రా చరిత్రము, శ్రీ సా
ధుగక్షకశతకము, (హరికథాకాలక్షేపముసంపదయుక్తము) కొంతకాల
మువరినను 0—8— లకే (200 పుటలుగలవి) పంపబడును.

కొరటగిరి,
గణకొట పోషు,
నా సూరు తాతా కా శేలం

ఇట్లు, బుద్ధవి ఘేయుడు,
కారుడు శివరామచంద్రుడు

క్రీస్తు.

① సుజ్ఞానచంద్రోదయము.

విషయసూచిక.

విషయము.

పేజీలు.

అంతఃక	
శ్వాసస్థితి	1
సర్వాంశర్యామి	2
ప్రహ్లాదాచారము	3
సగంధగు కల్పవృక్షములచేవాడు			4
మాయాశిచారము	5
త్రిమాన్దులు, త్రికన్దులు	6
వేదములు	7
వేదకర్తృగములు	8
ఉపనిషదులు	9
వేదాంగములు, ఉపవేదములు	10
పురాణములు	11
ఇతిహాసములు	12
సద్వ్యక్తిము	13
చార్యాకమరము	14
దేవతాస్పృశ్య	15
భూమి	16
భూనగ, భేదన, వికారము	17
మానవోర్పత్తి	18

విషయ సూచిక .

విషయము,

పేజీలు.

ఆయుర్దాయము	...	10
ఇతర జంతువుల ఆయుర్దాయము	...	11
క్రొత్తము తాగరము	...	"
ఐహికవిశ్వాసము	...	"
సంసారులు	...	12
ఆశ్రమములు	...	"
యోగ్యకన్యాలు	...	13
కన్యావయోకాలము	...	"
చాల్యవివాహము	..	14
స్త్రీపురుషలనుష్ఠనము	...	"
సంతానము, సంసారస్థితులు	...	15
వానప్రస్థులు	...	16
సన్యాసవిశ్వాసము	...	"
కపటసన్యాసము	...	"
దేవాసుగత్వము	...	17
సన్యాసంగ్రహము	...	"
చాతుర్వర్ణ ధర్మములు	...	2
మతాంతర్దోషములు	...	21
ఉపాసన భేదవిధి	...	"
విగ్రహారాధనము	...	21
విగ్రహమే సగలవిషయమునా	...	2
కేవల విగ్రహారాధనమే మోక్షప్రదము	...	21
యోగులు సహితము సుపజారాధనమే చేయుట	...	"
అన్నియునొకటే	...	21
సరిహాస్యము పాపకారణము	...	"
సర్వవిధములు, నట్లు, నట్లు	...	2

విషయ సూచిక .

పేజీలు.

అంశములు.

10	సాంస్కృతికము
11	శరీరవృత్తము
"	జీవేచ్ఛ, సంకల్పము
"	యోగము
12	జ్ఞానయోగము
"	అభ్యాస, మంత్ర, యోగములు
13	అయి, హాస, యోగములు
"	తాపత్రయము
14	సంవిధములు
"	సాధనసంప్రదాయ సంస్కృతి
15	సమాధి, విజ్ఞానసంస్కృతి
16	రహస్యజ్ఞానము
"	సత్త్వగుణములు
"	పరివర్తకము
17	ఆత్మనిర్మలము
"	అష్టాంగ యోగములు
2	సంస్కృతి, వాచాన్మయజ్ఞానము
21	ప్రకరణములు, ప్రకరణములకూర్చిక, త్రిమధి
"	కౌర్మరక, యోగసంస్కృతి
22	సత్త్వసంస్కృతి, స, అమేయగుణ
2	ఆనందము
23	బ్రహ్మమే ఆనందము, ఆనందభేదములు
"	జ్ఞానరత్నము, దానినసహరించు దొంగలు
24	అని మనస్కర్మమునుండి, సాన బెట్టువారెవరు
"	గురు శిష్యాభివృద్ధి, విజ్ఞానము, విజ్ఞాన-భేదము
2	కార్య, కారణ గురువులు

విషయసూచిక .

విషయము.	పేజీ
శిష్యుల గణము, అంగీకారమునకవిధి ...	54
కలిమిపాఠము ...	65
గురు శిష్యులగుణము, గురువు, పెండ్లిదినపాఠము లకు శిష్యులు ...	77
ఉపదేశము, బాహ్యము, గుప్తము ...	63
బ్రహ్మజ్ఞాని విశేష లకు శిష్యులు ...	67
జీవన్ముక్తి, విద్య-ముక్తి, విద్యార్థులెవరు ...	68
జ్ఞానయోగము ...	68
యోగము ...	69
పంచదశజములు ...	69
అస్మాకం, యోగము ...	71
అశ్వినీ నక్షత్రము ...	71
నాకబిణ్ణము ...	72
నాకముచిత్తము, (నాకాపాదము) ...	72
స్వర్గమునకు బోధనవాచకము ...	73
విశేష కథనములు ...	75
చంద్రము ...	75
శుక్రవాక్యము ...	77
అసిద్ధాంతముచేయు కేవలము ...	77
అపరిమితకర్మములయే జన్మస్థానము ...	79
కోపతాపములు ...	80
ధూళిమయము ...	81
మేము కుక్కురులును బెండ్లిదినమునకు బాట్టిదేనవి ...	82
కుకల్పిత గ్రంథములు ...	85
మాంసాహారమందనము ...	86
తెన్నెరము ...	87
అపరిమిత వాసుదాయములు ...	88

విషయ సూచిక .

విషయము	పేజీలు
అంశములు	90
అంశములు	93
అంశములు	94
అంశములు	95
అంశములు	96
అంశములు	97
అంశములు	98
అంశములు	99
అంశములు	100
అంశములు	101
అంశములు	102
అంశములు	103
అంశములు	104
అంశములు	105
అంశములు	106
అంశములు	107
అంశములు	108
అంశములు	109
అంశములు	110
అంశములు	111
అంశములు	112
అంశములు	113
అంశములు	114
అంశములు	115
అంశములు	116
అంశములు	117
అంశములు	118
అంశములు	119
అంశములు	120
అంశములు	121
అంశములు	122
అంశములు	123
అంశములు	124
అంశములు	125
అంశములు	126
అంశములు	127
అంశములు	128
అంశములు	129
అంశములు	130
అంశములు	131
అంశములు	132

విషయసూచిక .

చివరకు.

సూచిక.

మిత్రలక్షణము	136
మౌచ్చరిక కపటమిత్రులు	137
తలవ్రాత	138
సోమరితనము	139
పూర్వకర్తము	140
సంకల్పశక్తి	141
సంకల్పమే పునర్జన్మకారణము	142
జడభరతుడు	143
గ్రామవాసము	144
ఆందలికస్త్వగుణములు	145
పట్టణవాసము	146
వనవాసము	147
నిబంధపురస్కారము	148
గుణగ్రహణము	149
మూఁఖులసత్త్వములు	150
నిష్కారణశ్రమము	151
సంపదశగుణభవేత్	152
సంప్రసంగము	153
సత్సంగత్యము	154
భయములేనివారెవరు	155
సమయము, పండుగము, జ్ఞానము, సూర్యునిచిహ్నము	156
పెద్దలెవరు	157
ప్రేమ	158
ప్రేమస్వరూపము	159
ప్రేమస్వాతంత్ర్యము	160
ప్రేమ వివేకము; 64 విధములు	161

విషయ సూచిక .

విషయము.

పాకట.

సద్విద్య	...	164
మహాదాశ్రయము	...	7
దుర్విద్య	...	17
హృచ్చిక	...	171
అట్టి సాంగత్యము చేయరాదు	...	17
స్వభావశత్రువులు	...	17
సహ సహ సహ	...	172
బుద్ధుడు చేయు పాపమునకెప్పుడు దండన ?	...	175
రాజు దండనఁ జేసినవానికి యమదండనగలదా ?	...	177
గమ్యములు (పరజానంతరము)	179
వివిధ జాతులలో శరవిసర్జనాచారములు	...	183
క్రాద్ధవిచారము	...	184
జీర్ణస్థులు	...	185
వృత్తిజీవులు	...	188
అపశ్రవ్యుగలి రాక్షసి	...	188
అగ్ర జమా, పుత్రుడెవరు	...	189
కవిత్వము	...	191
సూక్తులు కుకృతులు ననగ సముఖము	...	192
గ్రంథ మలయం కంకిలము పేయము దంబమా ?	...	193
ఇదిగో కిముందు గ్రంథములు చాలవా?	...	194
జీర్ణ శేనితనము	...	195
మంమూకములు రాజును కోరుట	...	19
గానము	...	197
ప్రవాసము సంగీతము	...	198
రాగములు; సంగీత సహాయోపకరణములు	...	200
గాన వైఖరి	...	201

విషయ సూచిక.

విషయము,	సంఖ్యలు.
విజ్ఞానవిద్య (సామ్యము)	201
మొదటి విజ్ఞానము	202
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	203
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	207
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	208
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	209
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	210
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	211
విజ్ఞానవిజ్ఞానము (సామ్యవిజ్ఞానము)	212
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	214
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	217
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	219
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	222
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	224
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	225
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	226
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	227
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	228
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	229
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	230
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	232
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	233
విజ్ఞానవిజ్ఞానము	234

విషయసూచిక.

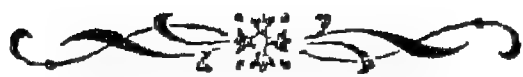
విషయము.

పేజీలు.

	
దేశభాషలు	254
కవిత్వమునకు సంబంధించినవి (కవిత్వమునకు సంబంధించినవి)			255
వైద్యము, దుష్కర్మము	257
భౌతిక శాస్త్రము	258
చరిత్రమునకు సంబంధించినవి	259
కాలప్రభావము	261
మనస్సును సంబంధించినవి	262
ఆధ్యాత్మికములు (ఆధ్యాత్మికములను సంబంధించినవి)			264
కుటుంబమునకు సంబంధించినవి	265
జంతువులకు సంబంధించినవి	266
కవిత్వమునకు సంబంధించినవి	268
భౌతిక శాస్త్రము	271
ఆధ్యాత్మికములు	273
ఆధ్యాత్మికములు?	276
ఆధ్యాత్మికములను సంబంధించినవి			"
వివిధ సామ్రాజ్యముల కీర్తనలు	277
వివిధ సామ్రాజ్యముల సారసంగ్రహము	278
వివిధ సామ్రాజ్యములు	"
ఆధ్యాత్మికములను సంబంధించినవి	279
వివిధ సామ్రాజ్యములను సంబంధించినవి	282
భిక్షువులు	283
భిక్షువులను సంబంధించినవి	285
మహాకవిత్వములు	286
మహాకవిత్వములు	287
దురాశ	288
పుష్పములను సంబంధించినవి	289

విషయ సూచిక .

విషయము.	పొగట.
హెచ్చరిక	270
దార్శిన్య సహితము	271
హిందూ, దేశము	272
లుబ్ధులు	27
హయభాగము	27
అగ్ర, ప్రము	27
అయ్యుర్వేదము	27
సప్రసములు	28
జ్యోతిషము; జ్యోతిషము-ల యర్థప్రాయము	28
వైద్య సర్వతాగుల విశేషము	28
దృష్టాంతము; కారణము	28
కృషి	28
బహువ్రతన	28
వాణిజ్యము	28
దుస్సహ చుక్క, చుక్కము	28
సుఖాపిలములు	293, 30

అనుబంధ సూచిక.

గ్రంథము.	కెండావి సం-గ్ర.	అనుబంధ సం-గ్ర.
మంత్రములు	కెండావి 1	1-3
మంత్ర స్వతంత్రములు = స్వతంత్రములు?	"	109
విశ్వరూపాక్షరములు చెప్పుకొన?	"	127
గ్రంథాంతములు	"	325
విశ్వ భూగోళావళిచిత్రము	"	365
విశ్వకర్మములు	విశ్వకర్మ 1	333
విశ్వయోగము = ప్రకృతి ప్రకృతి వేదము	"	357
విశ్వజాతుర్విధములు	"	361
విశ్వయోగములు	"	361
విశ్వవివాహములు	"	371
1) తిరుపతి పేరిట విశ్వయోగము 2) తిరుపతి పేరిట విశ్వయోగము	"	371-380

కళావిభాగసూచికా.

కళావిభాగము.	పాఠటసంఖ్య.	కళావిభాగము.	పాఠటసంఖ్య.
మొదటికళ	... 1 - 20	పదవకళ	... 197 - 215
రెండవకళ	... 2 - 32	పదవ క రెండవకళ	... 217 - 238
మూడవకళ	... 33 - 55	పండ్రెండవకళ	... 239 - 254
నాలుగవకళ	... 56 , 74	పద్మాడవకళ	... 255 , 262
పదవకళ	... 75 - 102	పద్మాలవకళ	... 263 - 274
ఆరవకళ	... 103 - 130	పద్మిరెండవకళ	... 275 - 286
ఏడవకళ	... 131 - 152	పదునారవకళ	... 287 - 302
ఎనిమిదవకళ	... 153 - 174	2వ 5వ కళల అనుబంధములు	303 - 380
తొమ్మిదవకళ	... 175 - 196	అవతారిక	& etc., 40
			వెరికి 420 పాఠటలు

వెల రూ. 1—4—0

కామేశ్వరి, శివరామయ్య,
(కొరటగిరి)

(Via) చెంకపేట,
(శేలం జిల్లా)

ఓమ్.

ఈశ్వరస్తుతి.

కం॥ ఓంకార నిలయభవహార
పంకజభవపద్మనాభ, పశుపతిరూపా ।
సంక్రందనాదివినుతశ
శాంకసహస్రాంశనేత్ర, సదమలచరితా ॥

కం॥ అష్టానతిమిరభాస్కర
సుష్మాననిధాననిత్య, సూరివినోదా ।
సుష్మానమౌసగినాదగు
విష్ణాపసమాలకించు, విమలగుణాభ్యా ॥

తే॥గీ॥ అరయసుజ్ఞానచంద్రోద, యంబనాగ ॥
 బరగునీగ్రంథమునుశుద్ధ, భక్తితోడ ॥
 నీకొనంగితిచేకొనుని, ర్తలాత్త ॥
 ధన్యగుణభూష భవశోష, దానపోష ॥

శ్రీసుజ్ఞానచంద్రోదయము— మొదటికళ.

సర్వాంతర్యామి.

శ్లో॥ అచింత్యావ్యక్తరూపాయ నిర్గుణాయగుణాత్మనే ।
 సమస్తజగదాధార మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః ॥

స్వయంభువై, పరాత్పరుండై, నిత్యుండై, శుద్ధుండై, తేజశివ
 పూర్ణుండై, అవాఙ్మానసగోచరుండై, ఆదిమద్యాంతరహితుండై, ది-
 శకాలవ్యవస్థలులేనివాడై, సర్వకారణుండై, సర్వవ్యాపియై, సజా-
 య విజాతీయ స్వగతభేదరహితమై, స్త్రీపున్నపుంసక భేదములేక
 బ్రహ్మదిష్ఠావరాంతమువరకుఁగల సకలజీవులయందును, అంతర్యామి
 యై కర్తృత్వ భోక్తృత్వాదులయందవతీతమై, సత్యమూలమై, సరా-
 శ్రియమై, వెలయు జగత్కారణవస్తువునకే “సర్వాంతర్యామి
 యని పేరు. సర్వభూతనివాసుండగుటవలన “వాసుదేవుండని
 పెద్దలు వచింతురు (1)

బ్రహ్మవిచారము.

సర్వాంతర్యామియగుటచే. సమస్తజీవులయందును వ్యాపిం

(1) శ్లో॥ సర్వత్రాసౌ సమస్తం చ ॥ వసత్యత్రైవతేయభా ॥ తస్మాచ్ఛవాసుదేవతే
 విద్యద్భూపరిపవ్యతే ॥

దేశకాల వర్తమానముల ననుసరించి (1) యనేకులచే నవేకవిధములగా పిలువబడుచుండు, సర్వశక్తియుతంబైన, సత్యతత్వమునకే బ్రహ్మమని పేరు ! “సత్యంజ్ఞానసుతంతంబ్రహ్మ” నిత్య, స్వయంప్రకాశ, నాశరహితమైనదే బ్రహ్మము “తత్సత్యమిత్యాచక్షతే” (తైత్తిరీయోపనిషత్తు) అనగా బ్రహ్మము సత్యమనుట.

“యత్సత్యం తద్బ్రహ్మం” అనగా నేది సత్యమో అదే బ్రహ్మము. (2)

(శ్రుతి) త్వం, యజ్ఞ, స్త్వం వషట్కార, స్త్వం మింద్ర, స్త్వం రుద్ర, స్త్వం విష్ణు, స్త్వం బ్రహ్మ, స్త్వం ప్రజాపతిః || — (తైత్తిరీయోపనిషత్తు)

(1) భగవంతునిను ద్వైతకాలవ్యావస్థలు లేకున్నను స్వరూపమున కల్పింపబడెను.

(శ్రుతి) బ్రహ్మవిద్యారామ; మహాలో మహీయా || ||

బ్రహ్మము అనివ్రాసినట్లువై; మహాత్మవన మహత్తైయుండును.

(2) Brahman is the name for the supreme existence ; supreme, self ; We give it many names, but it is one and the same thing. No matter how the names may differ. the Hindu calls it the Brahman supreme, the Christian calls it God, The Musalman (మసల్మాన్) calls it, Allah, and men of other faiths have different names That is the one supreme existence out of which we all go forth, the one supreme life, which is the root and source of everything that exists. That life is bliss that life is happiness , that life is joy, It is an unending unchanging and eternal bliss, etc, etc.

LECTURE BY

Mrs. ANNIE BESANT. (1900)

భగవంతుడు కల్పవృక్షమువంటివాడు.

భగము; అనగా మోక్షము; సంపద యిచ్చు; జ్ఞానము క్రియగా శక్తి; శ్రీ; వీర్యము ధర్మము మొదలగు ననేకార్థములకు మూలముగా వృక్షమిన్నియుకలవాడగుటచే “భగవంతుడు” నిపెద్దలు నచించిరి:—

భగవంతుడు కల్పవృక్షమువంటివాడగుట వలన నెవరైనా మేమి కోరిన మనాదికవి లభించును; యద్భావం తద్భవతి యనఁ సంకీర్తోక్తి (కలదు) అట్టి భగవంతునాశ్రయించి “మోక్ష” మిష్టాదులు యడుగక; ఆయురైశ్వర్యాదితుచ్చ సుఖముల వేడువారు కల్పవృక్షమునాశ్రయించి “కంబళి” నడిగినవారినలె వృద్ధులగుదురు. *

నూయావిచారిము.

మేఘములు సూర్యుని మరుగుపరచు విధంబున; బ్రహ్మాది దేవతలమును మరుగుపరచి; సువర్ణ మొక్క పేయైనను, ఆభరణ భేదము వలన పలువిధ బాసములు జనించునట్లు, భేదరహితమగు బ్రహ్మమున

(i) A man sat under a Kalpa—Vriksha, a tree which would cause the fulfilment of any desires, and wished; Let me come a King and in an instant he was King. The next he said let me have a handsome woman, and in the twinkling of an eye a damsel was by his side. To test further the wonderful virtues of the tree—

(ii) Says Sree Ramalinga Paramahansa,— “the man wished that a tiger should come and devour him and the next moment he was in the jaws of a tiger and soon devoured. God is the tree of all desires; who ever says in his presence, Oh God! I have got nothing really gets nothing, but he who says, Oh Lord! I have got everything, gets, everything”—A. B. (1900)

సంబంధమువలన భేదయు క్తమైనట్లు భ్రాంతి(1) జనించునో; దానికే
మాయయని పేరు; అట్టి సర్వానర్థకాణమైన మాయ. సూర్య
కిరణములు ప్రాణికోట్లను ఆవరించుకొన్నను; సూర్యునకవి స్వాధీన
ములైనట్లు (మాయ) జీవాత్మల నావరించియున్నను; పరమాత్మకు
స్వాధీనమే యగును;—

త్రిమూర్తులు—త్రిశక్తులు.

సర్వాంతర్యామియగు జగదీశ్వరునియందు ప్రతిఫలించిన
వారే త్రిమూర్తులు. ఈ విషయమునే! జ్ఞానులనేకులు వచించిరి.
శ్లో॥ బ్రహ్మ త్వే సృజతే సర్వం ॥ స్థితౌ పాలయతే పునః॥ రుద్రరూ
పాయ కల్పాంతే॥ నమస్తుభ్యం త్రిమూర్తయే ॥ ॥ప్రహ్లాదః॥

అనుటవలన; జగద్వ్యాపారమున; వ్యవహరింపఁబడు త్రిమూ
ర్తులు స్తర్తవ్యులు; ఈశ్వరుడు గొప్ప సముద్రమువంటివాడు గావున
నదీరూపులైన సర్వదేవతలును అతని సంబంధము కలవారగుటవలన;
వాక్కుమలాంభికలతో గూడిన త్రిమూర్తులు ; సర్వజ్ఞున సంస్తవనీ
యులు.

శ్లో॥ నతేరూపం నచాకారో ॥ నాయుధానినచాస్పదం ॥ తథాపి
పురుషాకారో ॥ భక్తానాం త్వం ప్రకాశనే ॥

అనుటవలన; భగవంతునకు రూపనామక్రియాదులు లేకున్న
ను; భక్తులకొఱకై యన్నియు జెందునట్లు; జగద్వ్యవహారార్థమై
త్రిమూర్తు లేర్పడిరని; శాస్త్రప్రమాణములు ద్దోషించుచున్నవి.

(1) పశ్చాత్తును సర్పముని ప్రాంతించుననె ఖాంతి

సువిచారమువలన భ్రాంతివచ్చును.

“ ప్రకృతింస్వామధిష్ఠాయ; సంభవామ్యాత్మమాయయా ॥ స్వకీయమైన మాయను
స్వాధీనముచేసి గొని స్వశక్తిచే; అనతరించుచున్నాను ” ॥ సామన్తే॥

వేదములు.

లోకమునగుగల సకల విద్యలయందును ప్రథమవిద్య, యేదో; దేని సహాయమునలన సృష్టిక్రమమున్నియు గుగుమన్ను వో; అట్టి సర్వోత్కృష్టమైన ప్రథమవిద్యకు “వేద” మని పేరు. “వేదయితీతివేదః” తెలియజేయునది కావున వేదమని పేరు. “శ్రూయతయితీ శ్రుతిః” అనగా (పరమేశ్వరునివలన) వినబడటంజేసి “శ్రుతియనబడెను” వేదము; మొదట పరమేశ్వరునివలన బ్రహ్మకును, బ్రహ్మవలన ఋషులకును; ఋషులవలన తద్బ్రహ్మపరంః రకును; సాంగముగా నుపదేశింపబడెనని పెద్దలు వచింతురు. మఱయు నట్టి పవిత్రమైన వేదవిద్య మహనీయులగు; భారద్వాజ, అంగీరస పరాశర, గౌతమ, నారద వసిష్ఠ, విశ్వమిత్ర, ప్రభృతి తాపసోత్తములచే లోకమున బ్రచురింపబడెననియు; పరమతపోధనులైన | వ్యాసభగవానులు వేదవిభాసనగావించిననియు పెద్దలు వచింతురు. (1

వేద చతుష్టయము.

ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము, ఆధర్వణవేదము అని నాలుగువిధములు.

వేద విభాగములు.

కర్తృ కాండము, ఉపాసనా కాండము, జ్ఞాన కాండము అమూడు విభాగములు.

కర్తృకాండము = అశ్వమేధ వాజపేయ పౌండరీకాది ఇహః లోకస్సుమునుకుంగరిన యజ్ఞములుచేయు విధములను తత్ఫలము తెలియజేయును.

ఉపాసనకాండము=చిత్త్యులైన భగవంతునియందు భక్తి చేయు విధమును తత్ఫలమును తెలియజేయును.

జ్ఞానకాండము=తత్త్వమార్గమును; తత్ఫలంబగు నిత్యానంద వైభవమును తెలియజేయును.

ఉపనిషత్తులు.

ఉపనిషత్=అను శబ్దమునకు జ్ఞానప్రకాశక భావమనియు, దీనికే వేదాంతమనియు, అంతరంగవిద్యయనియు, అనేకార్థములు గలవని పెద్దలు వచింతురు. సుప్రసిద్ధములైన ఉపనిషత్తులు 108; అందు దశోపనిషత్తులు సర్వాంగీకారములు (1) అవి యేవనః;

(౧) ఈశావ్యాసోపనిషత్తు, కేనోపనిషత్తు, కఠవల్గి, ప్రశ్నోపనిషత్తు, మాండూక్య, తైత్తిరీయ, ఛాందోగ్య, బృహదారణ్యకములని దశోపనిషత్తులు.

వేదాంగములు.

శిక్ష, వ్యాకరణము, ఛందము, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, కల్పము అని వేదాంగములు ఆఱు.

ఉపవేదములు.

౧. ఆయుర్వేదము=ఇది రోగముల ఉత్పత్తియు, తన్నివారణోపాయమును సాంగముగా దెలుపును; ఉచకోట్ల కనుదినము సంభవించెడి యాశీగౌధల నివారించుటకు సాధకమగుచలన నిది మిక్కిలి ప్రధానవిద్యయనబడును.

౨. ధనుర్వేదము=ఇది శత్రుజయార్థము; యుద్ధాదులకు గావలసిన, అస్త్ర శస్త్రాది మహోపాయములఁ దెలుపును.

(1) Upanishad (means) collection, full of Philosophical speculation.

3. అర్థవేదము = (సన్తార్గ) ఇది సర్వత్ర వాడుకయుండు సాధనసంపాదనకు కారణభూతమైన విద్య; ఇందు శిల్పి, నీతి, అశ్వశాస్త్రాది యనేక విషయములు కలవు.

౪. గాంధర్వ వేదము = ఇది సామవేద నిర్ణయప్రకారము సరిగమపదని, యచ సప్తస్వరములును; (రాగ) స్వర, తాళము, మూర్చా, నృత్యాది పరమానందకరమగు సంగీతవిషయమును దేర్చును. మరియు; పలుపోకలబోవుచుండు చిత్తమును గ్రహించి “యొకస్థాయినీ” నిలిపి ఈశ్వర స్తోత్రముచేయు మార్గము బోధించును.

పురాణములు.

పురాణములు = ౧౮. అందు

(౧) బ్రాహ్మము, బ్రహ్మాండము, బ్రహ్మవైవర్తము, మార, డేయము, భవిష్యోత్తరము, వామనము అను నీయారును ప్రతిపాద్యములు.

(౨) విష్ణు పురాణ, భాగవత, నారదీయ, గారుడ, పావారాహములను నివి యాఱును విష్ణు ప్రతిపాద్యములు.

(3) శైవపురాణ, లైంగ, స్కాంద, ఆగ్నేయ, మాణిక్యములను నివి యాఱును శివ ప్రతిపాద్యములు.

ఇందు మొదటిది రాజసమనియు, రెండవది సాత్వికమనియు, మూడవది తామసమనియు వచింతురు. ఇట్టి భేదకల్పనిరర్థకములు

ఇవిగాక; శంభు, సనత్కుచుని, కాళి, కపిల, ఉశని, దూర్వాస, నందీయ, నారసింహ, నారదీయ, పాశాశర, ఆంజనేయ, సూరీచ, మానవ, వాసిష్ఠ, లింగ వారుణి ములను పురాణములు ౧౮ గలవు.

భూమి.

సప్త సముద్రావృతమై, గోళాకారముగలదై, అనేక పర్వత నది, వృక్ష, గుల్మలతాదుల కాలవాలమై, (ఈ) భూమి, విచిత్ర ఘోర ప్రదంబై యొప్పుచు పంచభూతములందొక్కటై యున్నది.

భూచర భేచర విచారములు.

ఇట్టి భూమిపై చరించు జంతువులు మూడువిధములు:—
మనుష్య; మృగ, సరీసృపాదులు; భూచరములు; మత్స్య, మండూకాదులు జలచరములు; పక్ష్యాదులు భేచరములు.

మానవోత్పత్తి.

పూర్వోక్త బ్రహ్మాదులవలన మనువుచు; మనువువలన మావులును బుట్టిరి. అట్టి మనువులు పదునాల్గురనియు, వారందఱును కాలక్రమమున తమ యధికారములఁ జెల్లింతురనియు శాస్త్రములయందు వచింపఁబడినది.

ఆయుర్ధాయ విచారము.

మానవులకు శతాయుః పురుషః | అనియు, ఆయుర్వృక్ష శతన్యూణాంపరిమితం || అనియు, ప్రమాణములు; కావున, నగున నూరేండ్లాయువని చెప్పబడినది, (1)

ఈ విషయముచుగురించి మహానీయులనేమిలు వ్యాఖ్యానించేసి, “శతాయుః” అనుచోట శత, శబ్దమునకు అనేకమ; నిహింసాట సమరజనముని నుడిపిరి; (సాధారణముగా నిప్పటికిని కడరు (౧౨౨) యేండ్లును, మహానీయులగు మరెందరంతకంటె కముగను జీవించియుండుట సుప్రసిద్ధము)

(1) (వివము ౧కి (౨౧౬౦౦) ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాస ముల పంతున అయిన నిర్వహణని శాస్త్రప్రమాణము కలదు)

ఇతరజంతువుల ఆయుర్విచారము.

గోవు జాతికి (౨౦) యేండ్లు, ఏనుగునకు (౨౦౦) యేండ్లు, ఒంటెకు (౪౦) యేండ్లు, గుఱ్ఱమునకు (౩౦) యేండ్లు, కుక్కకు (౧౨) యేండ్లు, కప్పకు (౧౫) యేండ్లు, పిల్లికి (౧౦) యేండ్లు, కాకికి (౨౦) యేండ్లు, మేకకు (౧౫) యేండ్లు, చిలుకకు (౧౦౦) యేండ్లు, పాము జాతికి (౧౦౦) యేండ్లు, (కొండరు ౧౦౦౦ యేండ్లు అనిరి) ఈ విధముగా జంతువుల హృదయ కమల నాడీ సంచారాది గతుల ననుసరించి, ఆయువేర్పడినది.

ప్రాణుల తారతమ్యము.

క॥ వృక్షములిరునదిలక్షలు,

పక్షులుపదిలక్షలుధకభవనవలక్షల్ ,

లక్షత్రిదశముపశుక్రిమి,

లక్షలుపదియొండునాల్గులక్షమునమహత్ , ॥

అనుటవలన (౨౪) లక్షల జీవరాసులలో వృక్షభం నరజన్తృ మను శాస్త్రోక్తి ననుసరించి, యితరప్రాణులకంటె మనుష్యులు శ్రేష్టులు(1) ఐహిక విచారము.

ఇహము, అసగా (నీ) భూలోకమున పుణ్యాపాప హాపములగు కర్తృల నాచరించుట. దీనికి సంబంధించిన విషయములన్నియు నైహికములగును. భార్యా, పుత్ర, గృహ, క్షేత్ర, పశు, విత్తములాదిగాగల సర్వసంపదలలో గూడియుండుట. లేక రిక్తుడైయుండుట. మొదలగు సుఖ దుఃఖ హాపముగా పరిణమించు సర్వవిషయములును ఐహికములేయగును.

(1) సద్విచారమునకిదియే ప్రథమాంశము.

మహనీయులగు మన మూలభుగళులు మహతోద్దేశములకు సంపూర్ణ విరోధముగా నిప్పటివారనేకులు దురాశాపిశాచగ్రస్తులగు టచేతనో, లేక వెత్రిమురిపములకాశించియో, అతి బాల్యవివాహముల నాచరించుచున్నాడు. ఇది కేవల దూష్యము.

బాల్య వివాహము.

ప్రజావృద్ధికాకరమైన వివాహము పరమ సౌఖ్యప్రదంబేదైనను, కేదల బాల్యవివాహము మిక్కిలి హానికరము. కావున యుక్తవయస్సంపన్నులకే వివాహము చేయవలెను (1) లేనియడల నిరంతర చురుకైనచుగా నుండును

వయోవిచారమును గురించి మహనీయులనేకు లనేకాభిప్రాయములఁ జెందియున్నను,

శ్లో॥ యావచ్ఛేలంనగృహ్లాతి ॥ యావత్క్రిడతిసాంసృభిః ॥

యావద్దోషం నజానాతి ॥ తావద్భవతి కిన్యకా ॥

అను, సంవర్తకారుని వాక్యానుసారము యిట్టి బాల్య చాప్ర్యవలన్ని వీడి శాస్త్రమునకు విరోధములేకనుండు వయస్సు సాధారణముగా (తక్కినవెక్కిన) (౧౨) దేండ్లైననునే యుండవలెను.

కావున నింతకంటె బాల్య వివాహములే కారణముచేతనే చేయదగదు.

స్త్రీపురుష గుణ ప్రవర్తనములు.

శ్లో॥ అధఃకంఠార్యామనుష్యస్య॥భార్యాశ్రేష్ఠ తమస్సఖా॥ఇత్యాది

అను ఇత్యాది మహావాక్యముల ననుసరించి, భార్య పురుషుల యొక్క యర్థశరీరముగను, స్నేహితులుగురికన్న నుత్తమ స్నేహి

(1) వయోవిచారమును గురించి మహనీయులనేకులు చర్చలుగావించి యుంటవలన; నద్దానిగురించి విశేషముగా నిచ్చట వివరించలేదు.

తురాలుగను (మరి సమస్తవిషయములందును) సమాన స్వాతంత్ర్యములు గలదిగను నుండుటవలన స్త్రీపురుషుల గుణ ప్రవర్తనములు నిర్మలముగా నుండవలెను. యెటులనగా; ఒండొరులపై విశ్వాసము కలిగియుండుట, సమసౌఖ్యముల ననుభవించుట, సత్యవాచాదు రంధగులై యుండుట, సఖుల కార్యములయందే ప్రవేశించుట, నిర్మల వస్త్రముల ధరించుట, కష్టములయందు వెనుదీయక సహాయపడుట, మొదలగు సుగుణములు గలవారై యుండవలెను.

సంతానము.

ఆటుల నిర్మల ప్రవర్తనకలవారగు స్త్రీ పురుషులకు జనించు సంతానము, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య ప్రదంబై పరోపకారాది సత్కార్యముల కాలచాలమై ; ధైర్య సైర్య, వినయ, విశ్వాస, వివేక సుగుణ గణ విరాజితంబై యుండును.

సంసార ధర్మములు.

శ్లో॥ దాక్షిణ్యం స్వజనే, దయా పరిజనే, శార్యం సదా దుర్జనే ॥
ప్రీతిస్సాధుజనే, సయో నృపజనే, విద్వజ్జనే చార్జవం ॥
శౌర్యం శత్రుజనే, క్షమా గురుజనే, నాశకనే ధూర్జతా ॥
వీర్యైవరి పురుషాః కళాక్షుణ్ణలా; స్తేష్వేవలోకస్థితిః ॥

అసగా సంసారియైన పురుషుడు స్వజనులయందు దాక్షిణ్యము, ఇతరులయందు దయా, దుర్జనులయందు కారిన్యము, సాధువులయందు ప్రీతి, నృపనరులయందు సయము, విద్వాంసులయందార్జవము, శత్రువులయందు శౌర్యము, గురువులయందు క్షమా, స్త్రీలయందు దిట్టతనము కలిగి ప్రవర్తించవలెను. అట్లు ప్రవర్తించువారి కీలోకయాత్ర సుఖముగా జరుగును కాని సూక్ష్మగ్రాహ్యములేక స్వచ్ఛగు చరించువారికది కష్టతరమై పరిణమించుటేగాక సంసార

ధర్మమునకు విరుద్ధమగును. కావున జాగ్రహిత గలవారై ప్రవర్తింపవలెను.

వానప్రస్థ విచారము.

గృహస్థాశ్రమమున కొంతకాలము వర్తించి తత్సముల ననుభవించిన తరువాత వైరాగ్యోపశాంతిలుగ గి ధ్యానోగూఢి వనవాసముచేయుచు కండమూల ఫలాహారములచే దేహయాత్రజరుపుచు, నిత్యానందవిచారముచే కాలముగడుపుచుండవలెను. దీని కే వానప్రస్థాశ్రమమని పేరు.

సన్యాస విచారము.

అటుల వానప్రస్థాశ్రమమున దృఢవైరాగ్యము జనించగా, సన్యాసాశ్రమస్వీకారమున కహంత్యము సిద్ధించును. పిదప సన్యాసియై వర్తించుట నైజము—

ఆట్టి సన్యాసముః= తీవ్రమని, తీవ్రతరమని రెండువిధములు, అందు తీవ్రమున వార్తక్యమున గౌరవార్థముగ సన్యాసము పుచ్చుకొని (యొక గ్రామమునఁ జేరి) భిక్షాటనచేయుట మొదటితరము;—శయనించిన గ్రామమున భుజింపక, భుజించిన చోట శయనింపకనుండుట రెండవతరము—తీవ్రతరమున పరమోత్కృష్టస్థితిగ పరమహంస యను సన్యాసి తీవ్రవైరాగ్యము కలవాడై, జ్ఞానసంతుష్ట, నిత్య నిరంజనుడై (బ్రహ్మాండకటాహములను భేదించువాడై) యనలోగా ముక్తి నొందును. ఇదియే పరిశుద్ధ సన్యాసమనఁబడును.

కపట సన్యాసము.

శ్లో॥ జటికోముండిలుంచితకేశః ॥ కాషాయాంబర బహుకృతవేషః ॥

పశ్యన్నపిచ సపశ్యతిమూఢో॥ వ్యూధరినిమిత్తో భహుకృతవేషః ॥
భజగోవిందం, భజగోవిందం ॥

అను శ్రీ శంకరాచార్యస్వాముల మహా వాక్యప్రకారము
తలలు బోడంచుకొని కాషాయాంబరముల ధరించుకొన్నవారంద
రును నిజమైన సన్యాసులుగారు ఉదరనిమిత్త్యమయి యనేకులట్లు
చేయుదురు.

ఆ||వే|| వేషభాషలెఱిగి, కాషాయవస్త్రముల్ ||

కట్టగానెముక్తి, కలుగబోదు ||

తలలుబోడులైన, దలంపులుబోడులా ||

విశ్వదాభిరామ, వినర వేమ ||

అను మహా జ్ఞానసంపన్నులగు వేమనగారి వాక్య ప్రకారము తలలు
బోడులైన మాత్రమున తలంపులు బోడియగునా? కావున శుద్ధ
వైరాగ్యములేనివారు కుక్షింబరులేకాని సన్యాసులుకాజాలరని పండి
తాభిప్రాయము.

దేవాసురత్వము.

పరోపకారాది సుగుణములచేవిరాజిల్లు మహనీయులే దేవ
తలనియు, పరహింసాపరాయణులే అసురులనియు, శాస్త్రముర్యా
దనతిక్రమించి స్వేచ్ఛానువర్తనులై కంటకులై చరించువారే చండా
లురనియు పెద్దలు వచించిరి; కావున మానవులు సుగుణవంతులై
సన్తార్థమున వర్తించవలెను.

సన్తార్థ సంగ్రహము.

దేహరోగ్యముకలిగి మలినములేకయుండుట, గురుజనుల
వాక్యములనాలకించి తదనుసారముగా వర్తించుట——“ తనయందే
గల శత్రువులగు రాగద్వేషాదులను జయించుట ” యుక్తవాక్యము

లునచించునెడల బాలురైనను వారిని గౌరవించుట, ఓర్పుకలిగియుండుట, విద్యాధనముల నార్జించుట, దాన ధర్మములయందనురాగము గలవాడై దేవ కాల పాత్రతల ననుసరించి గావించుట, అన్నదానమున భేదాభేదములను పాటింపకుండుట, దుర్జన సాంగత్యము చేయక నిజధర్మమును విడనాడక నిష్కడైయుండుట, ఆపత్కాల మొదగినను ధైర్యమును విడువకుండుట, ఆతిథి సత్కారము చేయుట, శుచి రూపుడై యుండుట, నిర్మల వస్త్రముల ధరించుట, సత్యవాచాదు రింధరత్వముకలిగియుండుట, ఏకార్య మారంభించినను నిరుపాధికముగా నుండునట్లు మోచించి నిస్సందేహముగా నారంభించుట, యశావనమదాంధత్వముచే విఱ్ఱివీగక సాధుభావమునచరించుట, పరధన పరనారీ పరాజ్యులుండగుట, సర్వభూతములను తనవలె జూచుట, వ్యధప్రసంగములకు దలనెట్టకుండుట, సర్వముచుదైవాధీన మేయని గట్టిగా నమ్మియున్నను పురుషప్రచుత్నము విసువకుండుట, ఆత్మస్తుతి పరనిందల విడనాడుట, పరులయందలి సుగుణమేగ్రహించుట, సత్కథా కాలక్షేపము చేయుట, మలినాన్న వస్త్రముల వర్జించుట, విశేషముగా ఋణముచేసుకుండుట, ఋణ, శత్రు, రోగ, శేషముల పరిహరించుకొనుచుండుట, లోతు నీళ్ళ దిగకుండుట, మత్తుపదార్థములను సేవించకుండుట, స్వభార్యయందనురాగము గలిగియుండుట, ఏకారణముచేతను యితరులకు నొప్పికలుగ జేయుట, ఆయుర్వ్యిత్త, గృహ చ్ఛిద్రములనుగురించి యాదరితో మొఱబెట్టక యోగ్యులుగు మిత్రులతో మాత్రమే చెప్పట, స్వామి, మిత్ర, వంశ, ద్రోహకార్యముల నాచరింపకుండుట, సౌగంధ్యము మోసముచేయుట, అనునవి కులము పెద్దలను, భూషించుట, వేకువను మేల్కొని భగవంతుని ధ్యాసించుట, కూటనాత్యము చెప్పకుండుట, పంచమహాపాతకము

లను స్మరింపకుండుట, వేశ్యాసంగమము చేయకుండుట, తనకు తెలిసిన విషయముల నితరుల వేక్షించి రేని వారికది యవస్థకముగా చెప్పుట, డంభమును విడనాడుట, పటాటోపమును పారదోలుట, ఐశ్వర్య దారిద్రాదులయందు సమబుద్ధి కలిగియుండుట, డంభాధనముగాపూజలనాచరింపకుండుట, భూతవయ సశ్చాత్తాపములు కలిగియుండుట, సదా సంతోషియైయుండుట, యధాలాభసంతృప్తి నొందుట, భగవత్కథాశ్రవణ పఠనాదులయందనురాగము కలిగియుండుట, శాంతమును వహించుట, మొదలగు సుగుణములన్నియును సంతార్థమనబడును; సూనవుల సంతార్థానువర్తనముచే మిక్కిలి మేలుండుదురు.

ఓమ్ తత్సత్.

ఓమ్.

శ్రీసుజానచంద్రోదయము.

రెండవ కళ.

చాతుర్వర్త ధర్మములు.

సనాతనధర్మ గ్రంథంబులయందు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను నాలుగు వర్ణములు చెప్పబడియున్నవి—కాలక్రమమున లక్షోపలక్షులుగా; మతాంతరములు ప్రబలియున్నను సనాతన ధర్మ యుక్తములైన పై నాలుగు వర్ణములను గురించి మాత్రమే వివరించుట ముఖ్యము.

శ్రీ భగవద్గీతయందు కృష్ణమూర్తి అనునంతో “చాతుర్వర్ణాం మయాసృష్టం, గుణకర్మవిభాగశః” అని వచించెను; అందు బ్రాహ్మణులు. యజన, యాజన, అన్యాయన, అద్యాపక, ధాన, ప్రతిగ్రహములను షట్కర్మనిరతులైయుండుటయు,

క్షత్రియులు యజనా ధ్యయన, ధాన, దుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలనములన పంచకర్మనిరతులై యుండుటయు,

వైశ్యులు, విద్యుక్త సత్కర్మాచరణముగలవారై; కృషి గోరక్షణ వాణిజ్యములు చేయుటయు, (1)

శూద్రులు, ద్విజాతులైన బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్యులకు పరిచర్యలు సలుపుచుండుటయు శాస్త్రవిహితము

(1) ఈ కాలమునందు నిబంధనలులేక కృషి, గోరక్షణాదులు శూద్రులకు యనేకుల ననుసరించి యుండుట సంఘోపకరముగదా?

మతాంతర చర్చలు.

సనాతనంబగు వర్ణచతుష్టయమున నిష్పాడు మత విభాగము సంఖ్యాతములుగా జనించి తమ మతముపెద్ద యనియు, ఇతరముల శాస్త్రీయములనియు, శుష్కచర్చలకు లోనై పారమార్థిక తనలేక కేవల మతమధ్వాంధత్వముచేతనే గౌరవము లభించున పోరాడుచు ద్వేషభావములూనిచిందఱి వందఱి జెందియుండుటేగా తమతమ యశాన్నత్యమును స్థాపించుటకై; దేవతాభేదములు కల్పించి దూషణగావించుట కేవల శోచనీయము. (1)

శివ కేశవ భేద పరిహారము.

శ్లో॥ నారాయణశ్శివోవిష్ణు శృంకరః పురుషోత్తమః ॥

ఏతేషునామభిర్బ్రహ్మపరంప్రోక్తం సనాతనం ॥

అనగా సనాతనంబగు నొక్క పరమాత్మవస్తువే నారాయణ, శివ విష్ణు, శంకరాది నామములచే వ్యవహరింపఁబడుచున్నది.

శ్లో॥ ఏకామూర్తే స్త్రిధాజాతాః బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరః ॥

ఒక్కపరమాత్మయందుండి బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్రులను ముమ్మారు కలిగిరి.

శ్రీ మహా భాగవతమున—అత్రివాక్యము.

శ్లో॥ విశ్వోద్భవస్థితీలయేషు, విభజ్యమానై ॥

ర్తాయాగుణైరనుయుగం విగృహీత దేహః ॥

తే బ్రహ్మ విష్ణు గిరిశాః ప్రణతోన్మ్యహంవ ॥

స్తేభ్యః కయేవ భగవాన్మయచరాచరాణామ్ ॥

(1) ఇట్టి యస్థిపరంపరలఁజూచి మహాయోగి వేమన,—

అ॥వె॥ చదువుచదువనేల, సన్యాసిగానేల ॥ షణ్మతములజిక్కి చావనేల ॥ అతనిఁ

చేసి గతిచెందజలెనయా విశ్వదాభిరామ వినర వేమ ॥ అని నచించెను.

తనకు త్రిమూర్తులు ప్రత్యక్షమైనప్పుడు వారలఁజూచి; ప్రపంచముయొక్క సృష్టి స్థితిలయాదులనుందు ఏర్పఱుపఁబడిన ప్రకృతి గుణములచే యుగయుగమున బ్రహ్మ విష్ణు శివరూపములను పరిగ్రహించు మిమ్ముఁగూర్చి వందనము చేసెదను. అని పరమవిజ్ఞానంపన్నుండగు అత్రి మహాముని వచించెను; మరియు,

శ్లో॥ హరం హరిం విధాతారం | యః పశ్యేదేకరూపిణం ||

సయాతి పరమానందం | శాస్త్రాణామేషనిర్ణయః ||

బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులను ఏకరూపమని తలంచువాడు పరమానందమును పొందును; ఇదే శాస్త్రములయొక్క నిశ్చయము; కావున, భేదబుద్ధులు తమ యభిప్రాయములను చక్కపరచుకొనుటయును.

విగ్రహారాదన.

సర్వవ్యాపియు, సచ్చిదానందమయుండైన భగవంతుని, నిరాకారమార్గమున పూజించుట; సాధారణముగా నలవికాదని యెంచి మహా మేధావులైన ఋషులు సాత్విగ్రాహూది ప్రతిరూపరూపమైన విగ్రహార్చన పరమసులభోపాయమని యేకరచి యుండుటనలన నిది యెల్లవారికిని సులభసాధ్యము. (1)

శ్లో॥ విష్ణో రర్చావతారేషు లోహభావంకరోతియః ||

యోగురౌ మానుషంభావం ఉభౌసరకపాతినౌ ||

(I) Hinduism teaches that God is omnipresent and may be found in idol as well as in other places and that Hindus are not worshipping the image thinking it to be a mere image, but as the representation of God. As men cannot form an adequate idea about Nirakar (నిరాకార) God the images are indispensable in order to concentrate the worshipper's mind upon God..... ..etc. ..

(1908)

(E) P. R.

అచగా విగ్రహోర్చనయందు లోహభానము నేయువాడును, గురునియందు మానుషభావము నేయువాడును, వీరిద్దరును నరకమున బడుదురని బ్రహ్మాండపురాణ వాక్యముకలదు విశ్వ వ్యాపియయిన భగవంతుని స్మరణాదులు మనకు సామాన్యముగా స్ఫురణకు రాజాలదు. అట్టితరి భగవద్విషయక జ్ఞానమును స్ఫురింపజేయుటలో “ విగ్రహోర్చన ” కంటె సులభోపాయము వేరొండు కానరాదు.

సాధారణముగా మన మొకత్రోవను బోవుచుండగా మనకు భగవద్విషయము మనసున తోచదు. అట్టితరియా మార్గమద్యమున నొక దేవాలయమున్నయడల దానిఁజూచిన వెంటనే భగవద్విషయము మనంబున నాటుకొని భక్తి కలుగును. కావున “విగ్రహోర్చన ” మంచి మార్గమేనుని పెద్దలానతిచ్చియున్నారు. (1)

దివ్యజుంగళ విగ్రహారాధనా విధులు.

ఆవాహనము, ఆసనము, పాద్యము, అర్ఘ్యము, ఆచమనీయము, స్నానము, చుట్టోపవీతము, గంధము, పుష్పము, ధూపము, దీపము, నైవేద్యము, తాంబూలము, నమస్కారము, ఉద్వాసనము అను ౧౬ విధములగు ఉపచారములతో పూజించవలెను.

విగ్రహమే భగవంతుడగునా.

“ అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్ ” అను వాక్ ప్రకారము అన్నిటియందును వ్యాపించియుండు భగవంతుడు సజ్జీత్వ సర్వశక్తిత్వములు కలవాడు కావున, ప్రతిమలయందావేశిం

(1) ప్రతిమాస్వల్ప “బుద్ధీనాం” అనియున్నను మొదటిసాధనము కావున కిహారాధన మహనీయులచే సంగీకరింపబడినది.

యుండుట చిహ్నము. అట్టితరీ, అట్టిమూలము శిశ్వరమయముగా నుండునపుడు ప్రతివారమునాటను గాడని నచించుట కెట్లగును.

కం॥ ఇందుకలడందు లేడను

సంజెనులదుచక్రి రోప్పగతుం |

డెండెందు వెదకిజూచిన

నందం దేగలమదానవాగ్రణివింతు ||

అను పరమభాగవత శిరోమణియైన ప్రహ్లాదోక్తిప్రకారము “స్తంభమునందే భగవంతుఁడావిర్భవించియున్నాడు” కావున ప్రతి మూడులు భగవన్మయములే యగును.

కేవల విగ్రహారాధనమే మోక్షప్రదమా.

“జ్ఞానవిహీన స్సర్వమతేన, ముక్తిం నలభతి జన్మతేన” అను ఆదిశంకరులవాక్యప్రకారము జ్ఞానములేనిదే యెన్నిజన్మములే తినను మోక్షములేదనుట సత్యమేయగును మిక్కిలి యనురాగ ముతో నిరంతరము విగ్రహారాధన చేయుటవలన చిత్తము భగవదా కారముగా మారి తద్వారా సాధుజన కటాక్షము లభించి సుజ్ఞాన ము జనించును; కావున కేవల (భక్తిపూర్వక) విగ్రహారాధన మోక్షప్రదమనుట నిర్వివాదాంశము.

యోగులుసహితము సగుణారాధనమే చేయుట.

భగవంతుడు సగుణ నిర్గుణుండనియు, సంకల్ప వికల్పములు కలవాడనియు, లేనివాడనియు, సాక్షి హాస్రీనియు, స్త్రీపూర్వ పుంసక భేదములేనివాడనియు, సర్వవ్యాపియనియు, పలువిధములు

నతని మహామహిమలను పెద్దలు వణించియుండుటవలన, నతడు కేవల నిర్గుణియని వచించుట యసమంజసము; అట్టి సచ్చిదానందమయని కనుగొంటిమనెడి యోగులు వచించు వాక్యములను విచారిం చగా, వారేమి కనుగొనిరి ! భగవంతుడు జోత్యాయాకారుడని వచించినను, ఆనందమయుడని వచించినను, తానే తానని వచించి నను తత్వమసి వాక్యార్థ సారాంశమును గ్రహించినను మరి యెన్ని రీతుల నాలోచించినను సగుణసంబంధముతప్పదు. నారదాది యో గులుసయితము భేదములేక సగుణమునే యవలంబించిరి. (1) కావున యోగులుసయితము సగుణారాధనమే చేయుట.

అన్నియు నొకటే.

ఖట్వాంగునకొక ముహూర్తమాత్ర కాలమున ముక్తి లభిం చెను. పరీక్షిస్మహారాజున కేడుదినములలో ముక్తి లభించెను. మఱ కొందఱికి వేలకొలది సంవత్సరములు తపంబాచరించినను ముక్తి దొ ఱకుట దుర్లభంబయ్యె; మఱికొందఱికి కొంతకాలముననే ముక్తి లభించెను. సర్వమునకును (కాలగతిభేదమున్నను) గమ్యస్థానమె కటే కావున అన్నియు నొకటేయని మహనీయులు వచించుట సత్యమేయగును.

పరిహాస్యము పాపకారణము.

అటుల లక్ష్యార్థమున నన్నిటికిని పరస్పర సంబంధముండు టంజేసి:—

(1) సంపూర్ణ విచారజ్ఞానము లభించినపిదప సగుణ నిర్గుణముల సంకల్పభేదముండవని శ్రీ శివానందులు ప్రస్తావనశమున నొకనాడానతిచ్చిరి.

ఆ॥వె॥ కొండకుదరమన్న, కుండభాండంబన్న ॥

ఉప్పులవణమన్న, నొకటగాదె ॥

భాషలెన్నియైన బరతత్వమొక్కటే ॥

విశ్వదాభిరామ వినర వేమ ॥

అను వేమనగారి వాక్యప్రకారము బరతత్వమొక్కటే గావున
యోగులు సగుణారాధన చేయువారిని భేదబావముతో జూడరాదు.
మరియు వారల జ్ఞానులని పరిహాస్యముచేయరాదు. (ఆట్లుగాక)
పరిహాస్యముచేయుట పాపకారణమగును.

శుష్క కలహములు. జుట్లు, బొట్లు.

భగవదారాధనకు భక్తిప్రధానమని దలంపక కొందఱు జుట్లు,
బొట్లు; కూడుననియు కొందఱు కూడదనియు కలహించుచున్నారు.
ఇది మిక్కిలి నిరర్థకము. జుట్లుంచుకొనుటొక దూష్యమని వాదిం
చుట న్యాయముకాదు. అట్లే తీసేవేయుటకూడ దూష్యముకాదు.

ఇక “బొట్లు” విషయమై యోచింపనవి యుంచుట మంగళ
ప్రసంగమేయగును; వీభూతినిగాని, తిరుమణిగాని మూడు రేఖలుగా
నుంచుటవాడుక. అది అకార, ఉకార, మకారములనియు ప్రణవ
మును ధరించునట్లనియు, అకారము సత్వస్వరూపుడగు భగవంతు
డనియు, ఉకారము చిత్స్వరూపియగు దేవియనియు, మకారము
తద్భక్తులనియు మూడు రేఖలుగా నుంచుట వలన మూడుమార్గముల
నెఱింగి, మూడవస్థలగడచి, మూడుజన్మములఁబాటి మూడుతాప
ములకంటక, మూడుదేహముల మర్తమెఱిగి సుమూర్తులఁగాంచి
ముక్తిజెందవలెనను యర్థమును భోదించునను పెద్దలవాక్యము భక్త
జనసమ్మతమనుట నిర్వివాదాంశము.

లోకమున సౌశీల్యము.

నిరతాన్యతాన ప్రధాతలును, వాపీకూప తటాక వన నిక్షేప (ప్రయుక్త) గ్రంథనిర్మాణ కాతూహలులును, బహుగ్రంథ శోధకులును, దివ్య సంపత్కాంతా పుత్ర దాసదాసీజనయుతులును, నూతనయంత్ర తంత్ర నిర్మాణాది మహాకార్యవేత్తలును, కాషాయ వస్త్రాది భూషితులును, కర్తమార్గాను వర్తనులును, యిటుల వచింప నలవి కాని యెన్నియో మహాకార్య దురంధులనేకులు రత్నములవలె వెలయుచున్నారు. ఇట్లు మనుజులనేక విధములఁ భూషింపఁబడచుండ నన్నిటికంటె శ్రేష్టమైనదియు, పరమభాగవత సమ్మతమైనదియు, భగవత్కృపకు పాత్రమైనదియు, లోకోత్తరమైనదియునై, గరడ గంధర్వ కిన్నర కింపురుష సిద్ధ విద్యాధర యక్ష రాక్షస సవకోకిల బ్రహ్మాదులకును అవశ్యాచరణీయమైన దెద్దియో! యేభూషణమ లేనందుచే—విశ్వామిత్రుడు గొప్ప తపంబులను గోలుపోయెనో యే భూషణమును విడచాడుటచే అహల్య లోకాపవాదమొందెనో దేనిని విడుచుటచే దక్షుఁడధ్వర భ్రష్టుండయ్యెనో, దేనిని విడుచుటచే ద్రౌపది ఋషికనుకూలించు ఫలమును చెట్టున నిల్పజాలకపోయెనో, తార నిరంతర లోకాపవాదమునకుఁ గుఱియయ్యెనో, రేణుకాదేవి యిసుకతో కుండను చేయజాలక శిరఃచ్ఛేదనమునొందెనో చిత్ర కేతుడు రాక్షసుడయ్యెనో, దగర్భుడు ఖిన్నుడయ్యెనో, యింద్రుడు పలుమార్లు రాక్షసభీష్మ డయ్యెనో, నహుఁడు ఋషిశాఁమొందెనో, కీచకుడు భీమునిచే హితు డయ్యెనో, సుణుడు సమూలముగా నశించెనో, సైంధవు సరాభివింపబడెనో, తృణావర్తకంస, చాణూర, ముష్టిక, బక, హిడంబాది రాక్షసులు నధింపఁబడినో; అట్టి దివ్యమార్గమును విచారించు నెడల, మృతులయినవారిః

మరల ప్రతి పాపములను, హరిహర బ్రహ్మదాదులను రక్షింపవలసినను, సకలభూతములను రక్షింపవలసినను, యేదివ్య భూషణమావశ్యకమో, యే భూషణముయొక్క దివ్యాధారముచేత:—

1. బలిచక్రవర్తి శ్రీ విష్ణుదేవుని తన వాకిట దేనిచే కావలిగా నుండచేసెనో;
2. పరమ దుర్లభమయిన పాశుపత మర్దనునకు దేనిచే లభించెనో;
3. మార్కండుకయునకు చిరంజీవిత్వము దేనిచే కలిగెనో;
4. చారెడటుకులు పరమార్థసంపదలను కుచేలునకు దేనిచే నొనగూర్చెనో;
5. ఋష్యశృంగుడు ఘోర తౌమమును దేనిచే నివారించెనో;
6. సావిత్రీదేవి పతిని దేనిచే బ్రదికించుకొనెనో;
7. దమయంతీదేవి కిరాతుని దేనిచే భస్మముగావించెనో;
8. చంద్రమతి మహా ఘోరమయిన (విశ్వామిత్రునిచే సంపబడిన) దావాన్నిని దేనిచే చల్లార్చెనో;
9. సీతాదేవి యగ్నిలో దేనిచే దుమికెనో;
10. బృంద విష్ణుమూర్తి మాయలం దేనిచే దెలిసికొనెనో;
11. అనసూయ త్రిమూర్తులను దేనిచే విడ్డూనుగావించెనో; దేనిచే నారకునికి యాడహపమొసంగెనో;
12. ఆమె దేనిచే ఉక్కు సెనగలను పక్వముచేసెనో;
13. పార్వతి పరమేశ్వరుని అర్థాంగమును లక్ష్మీదేవి విష్ణు వక్షస్థలమును దేనిచేత సంపాదించిగో;
13. అరుంధతి సప్తషణ్ణమండలమును దేనిచేత సధిష్ఠించి వసిష్ఠుని వరించెనో;

యే దివ్య భూషణమును విడచిపెట్టి తక్కిన యజ్ఞ, యాగ, తప, జప, నిత్యాన్నదాన వ్రతానుష్ఠానము లాచరించివను సద్గతి కలుగదో అట్టి భూషణ మొకటికలదు.

ఆ భూషణమే సర్వలోకముల కాధారము; ఆదియే కర్త, భక్తి, జ్ఞానముల నెడి మూడు మార్గముల కాధారము. సర్వలోక సర్వధర్మశరణ్యము అని పెద్దలు వచించిరి. కావున నట్టి “భూషణ” మెద్దియని మనము విచారించు నెడ,—
మహాకవి కాళిదాసు:—

శ్లో॥ ఐశ్వర్యస్య విభూషణం సుజనతాశౌర్యస్య వాక్యంయమో ॥
జ్ఞానస్యోషశమః కులస్యవినయో ॥ విత్తస్య పాత్రేవ్యయః ॥
ఆక్రోధస్తపనాక్షమాబలవతాం ధర్మస్య నిర్వాజితా ॥
సర్వేషామపి సర్వకారణమిదం శీలం పరం భూషణం ॥

అనగా ఐశ్వర్యమునకు సజ్జనత్వమును శౌర్యమునకు క్రౌర్యము లేకుండుటయు, జ్ఞానమునకు శాంతమును, కులమునకు వినయమును, ధనమునకు సత్పాత్రధానమును, తాపసులకు క్రోధము లేకుండుటయు, ధర్మమునకు కారణరాహిత్యమును, భూషణములని వచించి, తుదకు

“సర్వేషామపి సర్వకారణమిదం శీలం పరంభూషణం”

అనగా అన్నిటికిని. అన్ని కారణములకును, సర్వే సమస్తములకును ముఖ్యమైన (సద్గతిదాయకంబైన) భూషణము “శీలము” అనగా సత్కారము అని వచించెను. కావున సత్కారమునకంటె మించి; మోక్షసాధనమేదియును లేదు. అట్టి శీలమనెడి సద్గుణము పెద్దలు భక్తియనియు, ముక్తి మార్గమనియు, సత్కర్మమనియు, సత్కరుషత్వ మనియు, సాధుభావ మనియు, పాత్రవ్రత్య మనియు, దానయనియు, ఔధార్య మనియు, ధర్మ మనియు, ధాన మనియు

భూతకానుణ్యమనియు, ఇంక ననేకరీతుల వచించినారు. దీనిచే:—

The ornament of authority is goodness control of speech of knowledge, patience of high caste: politeness, of wealth meritorious charity of penance, of power, plain dealing, అనిచెప్పి తుదకు charecter is the ornament of ornaments.....

అని పండిత ప్రకాండులచే వచింపబడినది.

దీనినే మన నీతిశతకమునందు—

కం॥ చేతులకు తొడవు దానము

భూతలనాథులకు తొడవు, బొంకమిధరలో ।

నీతియె తొడవెవ్వారికి

నాతికిమానంబుతొడవు, నయముగ సుమతీ ॥

అని వచింపబడియున్నది. కావున భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్యములకన్న టికిని నీతి (సుశీలత్వము) ప్రధానము. అట్టి (నీతి) లేనియడల మేకార్యముగాని ప్రకాశింపదు. మరియు ఫలింపదు. యెందుకనగా

శ్లో॥ మేనైకేన వినాగుణాన్తృణలవప్రాయా స్సమస్తాయమే ॥

అనగా (శీల) మనెడియొక్క గుణము లేకపోయినయెడల తదితర కార్యములు (అనగా జప, తప, దాన, ధర్మ ప్రతాదులు) అన్నియును వ్యర్థములు. అనగా తృణప్రాయములగును.

కావున కర్మ, భక్తి, జ్ఞానములను మూడింటికిని సన్తార్గమే ముఖ్యము. అది లేనిదే అన్నియు వ్యర్థము.

అని పండిత ప్రకాండులందఱును ఒప్పుకొని యుండుటవలన సౌశీల్యము సర్వోత్కృష్టము.

ఓమ్ తత్సత్.

(6) ३० - नवम्बर १९५७

111

התאריך: 1977

$\left\{ \begin{array}{l} \text{The first part of the } \\ \text{document is very } \end{array} \right\}$

[illegible]
$$\|f_{(n)}^{(i)}\|_{\infty} = \max_{t \in [0, 1]} |f_{(n)}^{(i)}(t)| \leq \|f_{(n)}^{(i)}\|_{\infty} \left(\frac{1}{n} + \frac{1}{n} + \frac{1}{n} + \frac{1}{n} \right) = \frac{4}{n} \|f_{(n)}^{(i)}\|_{\infty}.$$

1911

శరీరవృక్షము.

సంసారమను కాంతారమున శరీరమను వృక్ష మొకటిగలదు. ఆ వృక్షమున కొక పాదీ, రెండు ఫలములు, మూడు వేర్లు, నాలుగు రసములు, అయిదు ఊడలు, ఆరు తొండ్రలు, ఏడు గొరలు, ఎనిమిది కొమ్మలు, తొమ్మిది రంధ్రములు, పదియోదాశులు గలది గలదని పక్షులచే నాశ్రయింపబడియున్నది.

అట్టి వృక్షమునుబోలి యుండెడి శరీరమున (వృక్షమున) పాదీయు, సుఖ దుఃఖములను రెండు ఫలములను, పత్త్యరస స్వమూలములను మూడు వేర్లును, ధర్మార్థ కామ మోక్షములను నాలుగు రసములును, పంచేంద్రియములను ఊడలైదును* శోక దామోజరా మరణ తుత్తివాసములను (షడూర్ములు) తొండ్ర లాగును. మజ్జిమాంస మేధోరిక్త చర్మ శుక్ల శోణిశములను (సప్తధాతులు) గొరలుగను,† కంఠ ఉదర హస్త పాద శిరో ఎముకలను (అష్టాంములు) కొమ్మలుగను, కర్ణ నాసిక వాణ్నేత్ర గుహ్యములను సరంధ్రములును, వ్రాణో పాన చ్యవో చాన సమాన నాగ కుంకృకర దేవదత్త దనుంజయముల నును (దశవాయువులు) కులుగుచు విచిత్రముగానుండు శరీరవృక్షము పరమాత్మ చీనాత్మకమున పక్షుల నాశ్రయింపబడి, సుఖ దుఃఖములను రెండు ఫలములను ధరించి చుండుట జ్ఞానులకు గోచరము.

* పంచేంద్రియములనగా జ్ఞానేంద్రియ, కర్మేంద్రియములన్నిటియొక్క కూడికయని గ్రహించవలెను.

† పొరలు = పట్టలు.

‡ అనగా కుశ్యకుడు శివుడు అని అర్థము.

జీవేశ్వర సంబంధము.

అట్లుల వృక్షమును నాశ్రయించియుండు పక్షులు కెందును
ఆ వృక్షము శిథిలముకాగా దాని నెడబాసి పోవును ; అనగా వృక్ష
మనెడి దేహము నశించినను, పక్షులనెడి జీవేశ్వరులకు సంబంధము
తొలగదు.

పరమ విజ్ఞానసంపన్నుండగు జడభరతుడు;—“జ్ఞానానందమ
యస్త్వాత్మా || శేషోహిపరమాత్మనః || ” అని జీవేశ్వర సంబంధ
మునే వచించెను.

యోగము.

యోగ మిట్టివని వినరించుటకు మొదట; మనస్సిట్టిదని విచా
రించుట ముఖ్యము.

శ్లో॥ ఆత్మనం రథినంవిద్ధి || శరీరం రథమేవచ || బుద్ధింతు సారథిం
విద్ధి || మనః ప్రగహమేవచ || ఇంద్రియాణీ హయన్యాహు
ర్విషయగోస్తేషు గోచరాన్ || .

ఆత్మయును రథకునిను శరీరము రథము, బుద్ధి రథముఁదోలెడి సారథి,
ఇంద్రియములు గుఱ్ఱములు, గుఱ్ఱములు బంధించియుండు పగ్గమే
మనస్సు, అది సారథిచేతనుండును. అని కనోపనిషద్వాక్యము.

సారథి యశాగ్రతకలువాడై పగ్గమును బిగబట్టక గుఱ్ఱములను
విచ్ఛేదించిడిగా విడిచినచో నది రథము మిట్ట పల్లములకీడ్చి తుదకొక
చోట నా రథమును రథకుని బడద్రోయువటుల; బుద్ధిబలముచే
మానంబును నిగ్రహింపఁగున్న నది ఇంద్రియ వశవర్తియై విషయముల
జక్కుకొనును.

క్షణభంగురంబులగు వృత్తుల నెల్ల నిరోధించి మనస్సును వృత్తిశూన్యముగావించుటయే యోగమనఁబడును. ఒక క్షణమాత్రమైన నూరినొండక, నొక్క చోటైన స్థిరంబుగ నిలువక, నొక విషయమునండి వేరొక విషయమునకు పలుకెత్తుచుండును. అట్టి మనశ్చంచల్యమును గుఱించి యజ్ఞానుడు (శ్రీకృష్ణ భగవానుఁ డిట్లు విన్నవించెను)

శ్లో॥ చంచలంహి మనః కృష్ణః | ప్రమాదిబలనద్ధృడః ||

తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే | నాయోరివసుదుష్కరః ||
ఓ శ్రీకృష్ణమూర్తీ! మిగుల చంచలస్వభావము కలదియు, యోధ పట్ల నదియు, నిగ్రహింప శక్యముకానిదియు, దృఢమైనదియు (సగు) మనస్సును నిరోధించుట. నాయువును నిగ్రహింపఁబూనుటవలె : క్కిలి దుష్కరమైనదని విన్నవించెను.

పరశ్రేయమునందభిలాష లేక గర్వము, తిరస్కారభావము దురభిమానము, మొదలగు స్వభావ దోషములంకియుండుటనూ మనస్సు కల్తషయుక్తమై ఇంద్రియముల వెంటదగిలి విషయసముదాయమున మగ్నమై పోవును గాన, నట్టి చాంచల్యమును బో నడ నిలుకడగా నిలుపుట యోగసాధనకు ముఖ్యము.

“యోగశ్చి త్తవృత్తినిరోధక” మనోవృత్తులను నిరోధింపటయే యోగమన మహానుభావులైన పతంజల్యాదులు వచించిరి.

యోగమనగా ధ్యానము; నిత్య శుద్ధ నిర్మల సచ్చిదానందమయంబగు బ్రహ్మమే తానని, తన్నుతా దెలిసికొనుట. తన ధ్యానముతో నానందమయుండై యుండుట (యోగము) ని శ్రీ శివనందులు వచించిరి.

అట్టి యోగము చి త్తపరిపక్వమైనవారికి జ్ఞానయోగమనియు పక్వము కానివారికి అభ్యాస యోగమనియు రెండువిధములు.

జ్ఞానయోగము.

జ్ఞానయోగము పరమోత్కృష్టమైనది. యోగములకెల్ల రాజుగా నుండుటచే నిది రాజయోగమనఁబడియె; వైరాగ్యోపశాంతి వివేక వృత్తులుగలిగి గురువులవలన నుపదేశింపఁబడిన వేదాంత విద్యను శ్రవణమన నాదులచే నభ్యసింపుచు ముగించుటచే తత్త్వముల సాక్షి, తానని యెరుంగుటచే సాంఖ్యమును, సూర్య, చంద్రాగ్ని మండలశ్రయ మద్యమునందాత్మజ్యోతిని గాంచుటచే తారకమును అటుల దర్శించిన జోతిస్మయ, నిత్య, నిర్వికల్ప, నిరాకార బ్రహ్మమందైక్యమగుటే అమనస్కమనియు, తెలియవలెను.

అభ్యాస యోగము.

అభ్యాస యోగమునకు ప్రాణాయామమని వేరొక పేరు కలదు. అది ప్రాకృతమని, వైకృతమని, కేవల కంభకమని మూడువిధములు.

అందు ప్రాకృతము మంత్రయోగమనియు, వైకృతముయ్య యోగమనియు, కేవల కంభకమ హఠయోగమనియు మూడువిధములు.

మంత్ర యోగము.

ఇది విజప, జప, క్షయ, స్మరణ, యని నాలుగువిధములు. అందు అజపమనగా, ఒకదినమున (మానవులకుఁ గల)

౨౧౬౦౦* ఉచ్చాస్ నిశ్వాసము (లనెడి హంసగాయత్రు) లను
విద్యుక్త ప్రకారముగా,

శ్లో॥ షట్పతాని గణేశాయ, షట్పహస్రం స్వయంభువే ॥ విష్ణు
వేషట్ సహస్రత్రు, షట్పహస్రం పినాకినే ॥ సహస్రమాస్త్ర
నేచైన, సహస్రం పరమాత్మనే ॥ సహస్రమేకం గురవే అ
పాయామి కృతంజపం ॥

గణపతికి ఆరుచూరు, బ్రహ్మకు ఆరువేలు, విష్ణువుకు ఆరువేలు,
శివునకు ఆరువేలు, ఆత్మకు వెయ్యి, పరమూత్మకు వెయ్యి, గురునకు
వెయ్యి, ఇట్లు ఇరువదియైదవేల ఆరుసూరు హంస గాయత్రీ మంత్ర
ముచే (యథిండ) సమపిఠంచుటే అజపారూప మంత్రయో
గము.

ఋషి, ఛంద, దేవతా శక్తి, బీజ, కీలక అంగన్యాస కరన్యా
సములతో ఇష్ట దైవమునుగురించి జపించుటే జపరూప మంత్ర
యోగము.

గర్భాదానాది షోడశ కర్మలయందు చరువాజ్య సమిదక్షత
లాజాది ద్రవ్యములతో అగ్నిహోత్రమున హోమము చేయుచు
క్రియలనాచరించుటే క్రియారూప మంత్ర యోగము.

* దీనినే అజపాగాయత్రి యనుటయు గలదు. (గాయత్రి) “గాయంతం త్రా
యతే ఇతి గాయత్రి” అనగా గానముచేయువారిని పాలించునది కావున గాయత్రి

ఇది గురూపదేశమువలన లభించుచున్నది— (గురువు) శ్లో॥ గుశబ్దస్త్వం
కారస్య ద్రుశబ్దస్తన్నిగోధకః ॥ అంధకారగిగోధిత్యా ద్ధురురిత్యభిధియతే ॥

గు, అను శబ్దమున కంధకాగమని యర్థము.

రు, అను శబ్దమునకు తన్నిగోధకమని యర్థము.

అనగా (శిష్యుని) ఆవరించియుండు అంధకాగమము హోగొట్టువాడు కావున గుర
ుని శబ్దార్థ మేపక డెను.

గోవింద, నారాయణ, మహా దేవాది నామముల నుచ్చరించుట, నాద్య విశేషములతో భజనచేయుట, శత, సహస్ర, లక్ష, కోటి సంఖ్యలుగా భగవన్నామముల వ్రాయుట, మొదలగునవి. స్మరణరూప మంత్రయోగము. ఇది కేవల భక్తిప్రధానము.

లయ యోగము.

లయయోగమనగా శిఖారాంధ్రములయందు వచ్చునట్టి ప్రాణ వాయువును దినక్రమంబున లయంబుగావించి, రేచక పూరక కుంభములచే భ్రామధ్యమున నిలపి, ఉర్ధ్వాధోగతుల సంచరించు ప్రాణోపానాదుల నొకటియందొకటి లీలంబుగావించి నాదాకషణ, చిత్కళాదర్శనమునందు చిత్తమును లయమొందించుటే లయయోగమనంబడును*

హఠయోగము.

నిర్మల ప్రదేశమందు హఠయోగ మఠము గట్టించుకొని, యోగవిద్యా విశారదుండగు సద్గురుని యుపదేశప్రకారము యుక్తాహారాదులచే శరీర రక్షణ చేయుచు, కల్పశ్మృత గంధూషాదులచే

* రేచకమనగా, స్వగతిని సంపరించెడి ప్రాణవాయువును పైకి లేపుట.

పూరక మనగా—నట్లు లేచిన ప్రాణవాయువునదే మార్గముగానె క్రిందికి దింపుట.

కుంభకమనగా—నట్లు దింపిన ప్రాణ వాయువును (నిలుకడగా) నిలుపుట.

దశవిధ ప్రణవ నాదములు—చిణి నాదము, చిణిచిణి నాదము, శంఖనాదము, వేణు నాదము, తాళనాదము. ఘంటానాదము, భేరినాదము, మృదంగనాదము, మేఘ నాదము, అను (నీ) దశనాదములు (ఓం) అను ప్రణవమునందుండుటంట్టి ప్రణవ నాదములని హంసోపనిషత్తునందు చెప్పి యున్నది.

శ్లో॥ మథనం సర్వశాస్త్రాణాం నవనీలం యథాకృతం ॥ యోగితం పిబతిస్సప్తీం
తక్రం పిబతి పండితాః ॥—సర్వశాస్త్రములను మధించగా, నందు బుట్టిన నేతిని యోగులు ద్రావుదురనియు, మజ్జిగను పండితులు ద్రావుదురనియు అభిప్రాయము.

కఠినతాపములను హరించును; అగ్రజనములను చుట్ట మలములను విన
జ్జించుచు; పరమ పవిత్రమైన భక్తియును శరీరమునకుఁ బూయుచు;
గురుదేవతా భక్తియు నిర్మలాంధఃకరణముడై కాయశుద్ధినిొందుచు;
సింహ, సిద్ధ, పద్మాసనాదులతో నేదైన నొక యాసనమును వేసి,
స్థిరాసనుడై మూల, ఉడ్యాణ బాలంబర* బంధములతోడ శీత్యాగ,
పూత్యా-రాద్యష్టవిధ బంధములచేత ప్రాణ వాయువును నిరో
ధించి. కాయశుద్ధినిొంది గూఢాశ్రయ, గూఢస్పృష్టి, ఆకాశగమన, ఘో
రిక పాచు కాసిద్ధులను, అశ్వినాశ్వప్రసన్నులను, స్వచ్ఛంద ముగూరు
లను నిరాయుట హత మోగ, కలబడును.

* ఉడ్యాణ బంధము; మూలముల చేరును. మూలబంధమునందు మోగ నీ
విలువను. బాలంబర బంధము బంధములను బంధముల నయగనచు నొసగును.

1. సుశీలముక్తి క్రింది విధి గా మూలము తీవ్రవపు తోకుట్టు చేసకను అగ్రజ
ఉడ్యాణబంధము.

2. క్రిందికిపోవుట్టి అపానువాయువును విడలికొనుట మూలబంధము.

3. కంఠమును సంకుచితముచేసి, అమ్మడుగ్గతలనునంచుట బాలంబర బంధము

† మంత్ర, లయ, హాత, రాజ, యోగాదులతోడ యోగమధ్యసింపఁ జేయవలెనని
యమి, నియ, మాసన, ప్రాణాయామాదులను నాలుగును యోగసిద్ధికి పూర్వమునం
ను ప్రత్యాహార ధ్యాన ధారణ సమాదులను నాలుగును యోగ పూర్తియంచును అగ్ర
సింప దగినవి. అన్నిటికంటె రాజ యోగము సర్వోత్కృష్టమైనది. పుహనీయు
ఋషులు విచింతించువాగు

(ఋషి) యనగా;

శ్లో॥ ఉర్ధ్వరేతా స్తపస్యగ్రో నియతాశీన సంయమీ ॥ శాపానుగ్రహణే

శ్చక్తః ॥ సత్యసంధోభవేద్యమీ ॥

తా॥ ఉర్ధ్వరేచెనుడుగను, ఉగ్రతపస్సు చేయువాడుగను, ఆహారనేనుము గలది

గను, జితేంద్రియుడుగను, శాపానుగ్రహశక్తి గలవాడుగను, సత్యసంధుడుగ
నుండు పుహనీయుడు (ఋషి) యనబడును.

తాప త్రయము.

ఆధ్యాత్మిక, ఆదిభౌతిక, ఆదిదైవికములని మూడువిధములు.

ఆధ్యాత్మికమనగా; తన దేహేంద్రియాదులకుఁ గలిగిన రోగ లోపములకై దుఃఖించుట.

ఆదిభౌతికమనగా; తనకు అన్యులైన దారా పుత్రాదులకు కలిగిన రోగలోపములకును, సహ వృత్తికాదుల బాధలకును దుఃఖించుట.

ఆది దైవికమనగా; లోకమంతటికిని కలిగిన అతిగాలి,యెండ అతివృష్టి, అనావృష్టి మొదలగు వానివలన కలిగిన దుఃఖములను తనయందారోపించుకొని దుఃఖించుట.

అనునీ తాపత్రయమును వివేకముచే చల్లార్చుటనప్ప మరే యుపాయముఁ గానరాదు.

నైమల్యము.

స్నానాది కార్యములచేత బాహ్య మలముల నివారించుట యు, సద్విచారముచేత అంతర్మలముల నివారించుటయు సహజము.

పంచ మలములు.

ఆగావ మలమనగా=పరబ్రహ్మ విచార మెప్పుడును స్ఫురింపకుండుట.

కార్మిక మలమనగా=గురువులు సద్విషయములఁ జెప్పుచుండగా నది చెవిని బడకుండుట.

మాయిక మలమునగా=సద్విచార ఘృష్ణుడప్పుడు స్ఫురణకు వచ్చు చుండగా దానిని మరుగుబుచ్చుట.

మాయేయ మలమనగా=యెప్పుడును పాపకార్యములయందే మన స్సును చొరబెట్టుట.

తిరోధాన మలమనగా=నిర్మల సచ్చిదానంద మయంబగు బ్రహ్మమున
కంటే నన్యదేవతాదులుగలవను మిథ్యాభిలాష గలుగుట.
అను నీ పంచమలములను బోగొట్టవలెను.

సాధన చతుష్టయ సంసర్తి.

నిత్యానిత్య వస్తు విచక్షము;— అనిగా నీ న్యై ప్రపంచమఁ
తయు బ్రహ్మసత్యము, జగముమిథ్య యనియు 'యద్యశ్యం తన్నశ్యం
అనియు పెద్దలు వచించి యుండుటఁబట్టి యీ ప్రపంచాది భోగము
లన్నియు మిథ్యయు, బ్రహ్మముక్కడ సత్యమనియు నొలుగుట.

ఇహముత్రార్థము భోగపరాగము=అనిగా నీ ప్రపంచమును
దాచరించెడి కర్మలకు స్వర్గలోకాదులయందు రంభా సరభోగాది భో
ములు కలుగవలెనని యాశింపకుండుట.

శిమాది షట్క-సంసర్తి.

శమము=అంత రేంద్రియ నిగ్రహము.

దమము=బాహ్యేంద్రియ నిగ్రహము.

తితీక్ష=శీతోష్ణాది సుఖ దుఃఖములకు చలించునుండుట.

ఉపరతి=వేదోక్త సూక్ష్మానాగ కర్మములు త్యజింపఁగూడదని
నను బ్రహ్మసంపదమునకే మాత్రమైన యాటంగముగానుండు నది
క్రమముగా వాట్లను విడుచుట.

శ్రద్ధ=గురువులయంధును, నేదాంత విద్యయందును పరివ
నురాగము కలిగియుండుట.

సమాధానము=అట్లు గురువులుపదేశించిన సుహా సాత్త్వి
లను పాసనాదులచే మనోవృత్తుల సడచి సమాధానముండుట.

రాగ ద్వేషాదులు.

వృత్తి.	వివరము.	అవలంబించిచెడి నవారు.
రాగము	పర స్త్రీలనుకోరు చిత్తవృత్తి	రావణాదులు
ద్వేషము	ఒకడుచేసిన యపకారమునకుఁ బ్రత్యపకారము చేయవలెనను చిత్తవృత్తి	హిరణ్యకశ్యపాదులు
కామము	ధన ధాన్య పశు క్షేత్ర సుందరీ మణుల సనేకముగా సంపాదించ వలెనను చిత్తవృత్తి	నరకాసురాదులు
క్రోధము	తానుచేయు కార్యములను తన పదార్థములను యితరులు చెరచ కూడదను వృత్తి	బకాసురాదులు
లోభము	తనకు లభించిన పదార్థముల నితరులకెవ్వ సూడదనుట	దుర్యోధనాదులు
మోహము	తన వృత్తులు మొదలగునవి యందు విశేష కాంక్షగలిగి యుండుట	నిశకథాదులు
మదము	ధన బల మనముచే తానేమిచే సినను చెల్లననువృత్తి	కార్తవీర్యార్జునాదులు
మాత్సర్యము	ఇతరుల కీర్తినిపిని సహింపకుండుట	శిశుపాలాదులు

వృత్తి.	వివరము.	అవలంబించిచెడి నవారు.
ఈషణ్యము	తనకు సంభవించిన దుఃఖములిత రులకు రావలెననుట	దుర్యోధన అరుణా క్షాదులు
అసూయ	తనకు గలిగిన కీర్తి యితరులకు కలుగరాదనుట	పౌండ్రకవానుదేవా దులు
దంభము	తానుచేయు పూజా దాన ధర్మా దుల నితరులు మెచ్చవలెననుట	ఆకాశరాజాదులు
దపకము	తాను బహు గౌరవనీయుడని యు, అన్యులు తనకుసమానము కాదనియు దలంచువృత్తి	రావణాదులు
అహంకారము	తానుపట్టిన కార్యమును విడుదు వాడుకాడనియు, గొప్పవాడని యు, ఇతరులను బెదిరించు చిత్త వృత్తి	మధుకైటభాదులు

సప్తభూమికలు,

శుభేచ్ఛ, విచారణ తనుచూనసి సత్త్వాపత్తి, సంసక్తి నామి!
పదార్థాభావన, తురీయము అను నేడును(సప్త) భూమికలనబడున

1. శుభేచ్ఛ; యనగా దుస్సంగత్య, దుస్సంగతుల వర్జించి విర
కలిగి మోక్షమున పేక్షించుట.
2. విచారణ; యనగా సత్సంగత్యమువలన జ్ఞానమార్గము నభి
సించుట.

3. తనుచూనసి; విషయసంబంధములకు జిక్కక మనోవృత్తులను నిగ్రహించి సంకల్పరహితముగా జేయుట.
4. సత్వాపత్తి; యనగా పూర్వోక్త భూమికాత్రయ మర్థమెఱిగి ఇంద్రియాదులయందాశమాని శుద్ధాంతరంగుడై బ్రహ్మనిష్ఠకలిగి యుండుట.
5. సంసక్తి నామిక; * యనగా నట్లు పట్టిన బ్రహ్మనిష్ఠను నిర్విచారముగా సాధించుట.
6. పదాధానభావన; పూర్వోక్త పంచభూమికాభ్యాసముచేత ఆత్మ రాముడై అంతర్భహిరి పదార్థములయందాశ త్యజించుట.
7. తురీయము; పూర్వోక్త సప్తభూమికలను బహుకాలమభ్యసించుటచే ప్రపంచాది భేదములు నశించి, ఆత్మానందమునందే నెలగొనియుండ నిట్టి మహిమాన్నతస్థితికి తురీయమని పేరు.

పై మూడు భూమికలయందును జన్తములు కలవనియు, తక్కిన నాల్గిటియందును జన్తములు లేవనియు వేదాంతప్రచూణము కలదు.

పంచకోశ వివేకము.

అన్నమయ, ప్రాణమయ, మనోమయ, విజ్ఞానమయ, ఆనందమయ, ములను పంచకోశములు (5) గలవు. ఈ పంచకోశములును ఆత్మను కప్పుకొని మరుగుజేయును.

ఆత్మ నిరూపణము.

పూర్వోక్త పంచకోశములచే కప్పబడిన ఆత్మ వేరుకాదనియు, ఆత్మకోశములు యివి యొక్కటేయనియు కొందరు వచింతురు.

* అసంసక్తి, యని కూడ వాడుకకలదు.

శ్రుతి॥ ఏకోవశీ సర్వభూతాంతరాత్మా ॥

ఎకం బీజం బహుధాయగి కరోతి ॥

అనగా సూక్ష్మమగు మట్టివి తనమునుండి గొప్ప వృక్షము కలిగిననుఁ
ఆ బీజమునందలిసత్తే ఆ చెట్టంతయు వ్యాపించియుండునట్లు (బ్రహ్మ
మగు ఆత్మ తనవలన కలిగిన సకల చరాచర ప్రపంచమునందంతట
తాను ఒక్కడే వ్యాపించియున్నాడని (కోపనిషద్వాక్యము)

శ్రుతి॥ అణోరణీయాన్, మహతోమహీరూన్ ॥

ఆత్మాస్యజంతుర్నిహతో గుహాయాం॥ అని కోపనిషత్తు॥
అనగా నీలోకమున చీమలకంటెను మిక్కిలి సూక్ష్మమయ్యలైన జంతు
పులయొక్కయు, ఏనుగవంటి గొప్ప జంతుపులయొక్కయు శరీరములు
యందు ఆత్మ నివసించుచుండును.

శ్రుతి॥ అజోనిశ్యోశాశ్వతోయం పురాణో ॥

సహస్యతే హస్యమానె శరీరే ॥ (కోపనిషత్తు)

ఆత్మ జనన మరణాదులు లేనివాడు; నిత్యుడు ఆనందాధ్యాత్మికహి
తుడు; ఈ శరీరము నధినివిపోవును, ఆత్మకు నాశములేదు.

శ్రుతి॥ ఆత్మైవాస్యజ్యోతిర్భూతి ॥ (బృహదానంద్యకోపనిషత్తు)
అను యిత్యాది మహా వాక్యములు సనుసరించి,— (ఏ జ్యోతిఃప్రకాశ
మువలన సర్వలోక సర్వవస్తు ప్రకాశ తత్వమును మెరుగనగునో)
అదే స్వయంజ్యోతియనియు, ఆత్మయనియు చెప్పబడును.

అష్టాంగయోగములు.

1. యమ*, నియమ, ఆసన వ్రాణాయామ, ప్రత్యాహార, ధ్యాన

* యమము; అహింస, సత్యము, అస్తేయము, బ్రహ్మచర్యము, త్వాహ, ధృతి
దయ, ఆర్జవము, మితాహారము, శౌచము అని పదివిధములు.

ధారణ, సమాధులని యోగాంగము లనిమిది.

(అడుగున వివరించిన) అహింసాది పదమును; యనుము.

2. నియమ మనగా, పరితత్వము; పదసన్న్యాభిలాష *

1. అహింస యనగా; మనోవాక్ కాయములచే నెవరికైనా, యె జంతువునకుగాని హింస కలుగజేయకుండుట.
2. సత్యమనగా; కన్నది కన్నట్లును, కన్నది కన్నట్లును నుండవలె.
3. ఆస్తేయమనగా; పశుప్రవ్యాదులయంపెవరికీ లోకుండుట.
4. బ్రహ్మచర్యమనగా; గృహస్థుడు ఋషికాలములయందు (యగిలి స్నానానంతరము) మాత్రము సతితో గలయుట; బ్రహ్మచారి ఆష్టవిధ మైశ్వరములయందును భిన్నమునందకుండుట.
5. దామయనగా; శత్రు మిత్రులయందును సుఖదుఃఖములయందును సమభివేషముకలిగి ఓర్పుతోనుండుట.
6. ధృతియనగా; సంసారనిష్ఠు ల్లిక వేదవిధ్యయ నుశ్శిష్యుని నమ్ముట.
7. దామయనగా; సకల దురంశులను సనవలె నేర్పవలె.
8. ఆర్జునమనగా; ద్వైత సమన్వయము కలిగియుండుట.
9. మితాహారమనగా; కాలదేశము ననుసరించి గుర్తాహారము న్నెఱవలె.
10. శాంతమనగా; శరీరమునందు సకలములను బ్రశాంతము బ్రహ్మ శాంతము. (పరమార్థ భావన అంటే శాంతము)

అప, సంత్సేహ, ఆస్థిగ్ధి, దాన, భక్తి, పూజ, (న) సిద్ధాంతశ్రవణ, లజ్జా, మతి, జప, ప్రణామము, పాదపూజ, నిద్రాసంకల్పము.

1. మాత్రమునుగుర్భు పాదాదు ముఖేయుట లిసము.
2. సుధాలాభ (సంతుష్ట) అనగా తృప్తి; సంత్సేహము.
3. శృతి స్మృతులయందు కర్తవ్యమునందు ఆస్థిగ్ధి.
4. సాత్రమెరింగి ధన భాగ్యముల న్నీడంగుట దానము.
5. శక్త్యానుసారము బ్రహ్మ దేవతల నారాధించుట భక్తి పూజనము.
6. సద్విష్ణు విచారణ, సద్భావ్య శ్రవణములు వేదాంతశ్రవణము.

3. ఆసనమనగా; (స్వస్తికాసనాది 108 ఆసనములు) మరియు
(సర్వ వస్తువులయందును వైరాగ్యము కలిగియుండుట) ఇవి
పూర్వాంగములు.
4. ప్రాణాయామము; (ఈ సమస్తప్రపంచంబును మిథ్యయనియు,
బ్రహ్మము సత్యమనియు దెలిసికొనుట) పద్మాసనంబున (సూర్య,
చంద్ర) నాడులచే ప్రాణవాయువును రేచక, పూరక, కుంభక
ములద్వారా నిరోధించి సూక్ష్మ (వివేక) ము కలిగి చిన్మూద్ర
లతో ప్రణవద్యానముగావించుట. (దీనిచే యమునివలన భయ
ములేకపోవును) యోగాసనంబున ఇంద్రియములను నిగ్రహించి.
5. సర్వమును బ్రహ్మర్షణము చేయుట ప్రత్యాహారము,
6. ఆ త్తేంద్రియ మనంబుల నైక్యంబుచేయుట ధారణయనబడును.
7. పూర్వోక్త విధుల ననుసరించి నిత్యమైన బ్రహ్మమునందైక్యభా
వము నభ్యసించుట ధ్యానము.
9. పూర్వోక్త ధ్యానముచేగలుగు నిర్వికల్పానంద (స్వరూపజ్ఞానమే)
సమాధి. ఇవి అష్టాంగయోగములనబడును.

7. అనధికారులగు (మూఖుల) తో సంభాషించుటకు వెనుదీయుట లజ్జ.

8. బ్రహ్మనందావలంబనాభిలాష మతి.

9. వేదోక్తమంత్ర పఠన జపము.

10. విద్యుక్త నిర్వి నైమిత్తిక కర్తవ్యములను అనుష్ఠించుట వ్రతము †

† ఇటుల యోగశాస్త్రమున వివరింపబడియున్నది. “శాస్త్రమనగా; శాసనా
త్త్రాయనము స్వాచ్ఛాస్త్రమిత్యభిధీయతే || శాసనముచే రక్షింపబడునది కావున
శాస్త్రమనబడెను.

వైరాగ్యము.

వైరాగ్యమనగా (సక్ష్మందనవనితాది భోగములును తదితర పశు విత్త షేత్రాది) సమస్త ఆశలను విడనాడుట, దీనికే వైరాగ్య మని పేరు. అనగా నన్నిటియందును ఆశ విడనాడి (బ్రహ్మముద క్క తక్కినవాట్లయందిచ్చలేక) యుండుట.

వైరాగ్యము రెండువిధములు—నిజవైరాగ్యము, శుష్కవై రాగ్యము. అందు నిజవైరాగ్యము ముముక్షువులకత్యావశ్యకము. శుష్కవైరాగ్యము నిరర్థకము.

పురాణ వైరాగ్యము, ప్రసూతి వైరాగ్యము, స్మశాన వైరా గ్యము, అభావ వైరాగ్యము, రాక్షస వైరాగ్యము, పిశాచ వైరాగ్య ము అని శుష్కవైరాగ్య మనేక విధములు. ఇవి ముముక్షువుల కాచరణీయములుకావు.

వాచాబ్రహ్మజ్ఞానము.

బ్రహ్మజ్ఞానము సామాన్యముగా నొక జన్తమందే లభించునది కాదు, అది యనేక జన్తాంతర సుకృత విశేషముచేత కలుగుచు న్నది. కొందఱు ఈ జన్తమునందే బ్రహ్మవిద్యాప్రాప్తికై ప్రయత్న పడుదురు. కొందఱు ప్రయత్నముచేయక మాటలతో చెప్పుచుందురు. అట్లు మాటలతో మాత్రమే చెప్పటకు వాచాబ్రహ్మజ్ఞానమని పేరు.

ఇది కూడ నిందింపఁదగినది కాదు. గత జన్తమునందు బ్రహ్మవిచారమునకై విశేష ప్రయత్నము చేసినవారి కీజన్తమునందు తత్సాధనా విపేకము కలుగును. (గత జన్తమున) ప్రయత్నమల్ప ముగా జేసినవారి కీజన్తమున తద్వాచా సంతోషప్రాప్తి లభించును. ఇట్లే జీవితకాలమంతయు బ్రహ్మజ్ఞానవిషయమునే వచించుచు వినుచు నుండుటవలన అంతఃకరణము తదావృతమై మరుజన్తమున తత్సాధ

నకు మార్గ మేపఁడును కావున; వేదాంతవిద్య తమకు గలదను
మదముచే నితరులను వాచా బ్రహ్మజ్ఞానులని పరిహాస్యము చేయు
వారు నరకభాజనులగునురని మహానీయులు వచించిరి*

త్రికరణములు.

మనస్సు, వాక్కు, కాయము, అని మూడువిధములు. మన
స్సంబంధమైన సర్వవృత్తులును మానసిక మనియు, వాక్సంబంధమైన
పుణ్య పాపవృత్తులు వాచికమనియు, శరీరసంబంధమైన సమస్తవృత్త
లు(ను)కాయికమనియు పండితాభిప్రాయము.

త్రికరణముల కూడిక.

శ్రుతి|| యన్తనసా ధ్యాయతి, తద్వాచా వదతి, యద్వాచా నదతి
తత్కర్మణా కరోతి, యత్ కర్మణా కరోతి తదభిసంపద్యతే
(యజ, బ్రా, వచనము)

అనగా, (జీవుడు) దేనిని మనస్సుతో ధ్యానించునో దానిని వాక్కు
తో చెప్పును దేనిని వాక్కుతో జెప్పునో దానిని కర్మతో
చేయును; దేనిని కర్మతో జేయునో దానిని బొందును:—అను
వలన త్రికరణములలో దేనిచేత చేసినను ఫలముకలుగును అర్థము
కావున త్రికరణశుద్ధి కలిగి యిండ్లనలెను.

త్రిశుద్ధి.

హస్తశుద్ధి, వాక్కుశుద్ధి, గుహ్యశుద్ధి, అని మూడువిధములు.
హస్తశుద్ధియనగా చేతులచే నితర జగతువులను తత్పదా
ములకును హాని కలుగ జేయకుండుట.

* శ్రీ శివానందులు (ఈ విషయమును) పలుమారు వచించియున్నారు.

† శేత్రశుద్ధి, అనగా నెచ్చటనుండినను ఓరనారీ వీక్షణముచేయు చుక్కెత్తనము
విడనాడుట శేత్రశుద్ధి (ఇదిసహ) నాలుగుశుద్ధులని శ్రీ శివానంద సతనము.

వాక్కుచ్చి, యనగా మాటలచే నెవటికిని నొప్పి కలుగజేయక
దుష్ప్రసంగము చేయక నుండుట.

గుహ్యశుద్ధి, యనగా గుహ్యమును దుర్వ్యాపారములయందు
వినియోగింప నుండుట.

ఈ శుద్ధులను జక్కగా నలవాటు చేసినవారు త్రిలోకములయందె
చ్చటనున్నను బాధకము కలుగదు.

హెచ్చరిక.

పూర్వోక్త త్రిశుద్ధిగలవారు భువనత్రయముందెక్కడనున్నను
భయములేదని వచించుట నలన నిర్మలత్వమునకే బాధకమును కలుగ
జాలదనుటేగాని;

కం॥ పరసతులగోష్ఠినుండిన

పరుషుడు గాంగేయుడైన, భువినిండపడున్ ।

పరసతినుశీలయైనను

పరుసంగతినున్ననిండ, పాలుగుసుమతీ ॥

అను పండితోక్తివలన విచ్ఛలవిడిగా పరులచెంతమెలగరాదు.

యోగ విఘ్నములు

యోగమనగా, ఈర్ష్యప్రణిధాన సాధనము; లేక సత్కార్యమునకై చేయబడు ప్రయత్నము లేక అభ్యాసము. ఐహిక బంధములఁ దొలగించుకొని నిత్యానందము నొందుటకై చేయబడు యోగము తక్కిన యన్నిటికంటే శ్రేయస్కరము; అట్టి యోగమును (లేక సత్కార్యమును) భంగపఱచుట కనేకులు వేచియందురు అట్లే విఘ్నములును అనేకములుగా నున్నవి.

“శ్రేయాంసి బహువిఘ్నాని” యని పండితోక్తి.

శ్రీ శివగీతయందు—

శ్లో॥ యథాకథంచిజ్జాతాపి, మద్యే విచ్ఛిద్యతేస్యణాం ॥

జాతంవాపిశివజ్ఞానం నవిశ్వాసం భజిత్యుం ॥

అనగా దైవభక్తి కలుగుటే దుర్లభము; కలిగినను ముగ్యకాలమున విఘ్నంబు కలుగును అనియు; భక్తి మోగమును చెలగుటను దేవతలుసయితము వేచియుందురనియు సూచింపఁబడినది. అకమున మాత్స్యర్యము విశేషముగా ప్రబలియుండుటచే సత్కార్యమును లోకకులు విఘ్నపరచుచుందురు. (అట్లు విఘ్నపరచినను మించి వెనుకను జెడదు)* ఏపుణ్యముచేతనో యెవ్వరైన నొక సత్కార్యగ్రంథముగావించిన యడల దానికి విఘ్నముల సాక్షాత్ములు;— కాఠోత్సాహసాధన సంపత్తి తమకు తీరున్నను కాఠ్యోత్సహముగలవారికి దోడ్పడకున్నను కొదవలేదు; కాని కాఠ్య భంగమునకేమియుల బ్రయత్నించెడి విఘ్నములు గూర్చి ప్రాయము 1000 ములైనను తీరదు. ఇట్టి విఘ్నములు బహుకాలమునందు భంగత్యూహనాశ్రయించియున్నవి† విఘ్నోత్సహమునకు మూలకారణము అసయ; విశేషించి దుర్గివాద విశాచగ్రస్తు యనూమనీ మనః

* Goodness may be attacked but it can neither injured nor destroyed and every missile that is sent against it will return to whence it came defeated of its purpose. N. R.

† విశ్వామిత్రాదులు చేయు తపమును పొమ్మట్లు భంద్రాదులు సావాసకాశ్వులొసరించి రనుట పురాణములయందు గన్బు దేసినది.

ఒకరు ఆవును అన్నవిషయమును మరొకరు కాదు అనుట ప్రత్యేక సిద్ధి మీద కా

పూర్వగ్రంథములు కొన్నిటియందును 'విశులి యశక్' గ్రంథముల నందును మొదట 'విఘ్నపరహరము' నక్షరేవేషాద్రూపిం నలు చేయబడియుండుటవలన వత్తులు సహితము మీ (శంక) కలిగియుండి ని విశదముగుచున్నది.

కొంగళు విద్యాధిగులు సముత మిట్టి దుఃఖిప్రాణమునకు లోబడి యుండుట మిక్కిలి విషాదకరము.

సత్ప్రయత్నము సఫలమేయగును.

అట్లు విఘ్నములు సంభవించుచున్నను అంగీకృతకార్యమును విడువక సాధించునా రె ఉత్తమ పురుషులు* సాధారణముగా నొక విషయ మొకసారి కష్టతరముగా కనుపించినను ఆ విషయమే మరొకసారి సులభముగానుండును. భగీరథుడు గంగానదిని భూమికిఁ దెచ్చుట కెంతో శ్రమజెందెనుగదా? పట్టువల విడువక ప్రయత్నము చేయుచుండువా రెన్నడైనః ఫలమనోరథులగుదురు† గొప్ప కార్యములొక్కనాటి కే పూర్తి కాజాలదు‡

* పురుషులందు ఉత్తములనియు, మధ్యములనియు, అధములనియు మూడు విధములు.

శ్లో॥ ప్రారభ్యతేన ధిలుఃస్ఫుభయేన నీచైః ॥

ప్రారభ్యసింహానిహతా విరహంతి మద్యాః ॥

విఘ్నేర్ముహూర్ముహూరపి ప్రతిహన్యమానా ॥

ప్రారభ్యము త్తమగుణాన్నపరిర్యజంతి ॥ (భర్తృహరి)

అనగా విఘ్నముల కైభయపడి కార్యసంధముచేయనివాడు నీచుడు(అధముడు)ప్రారంభించి మద్యకాలమున విఘ్నములకు వెఱచి విడనాడువాడు మధ్యముడు; విఘ్నములు మాటిమాటికిని తొందరపెట్టుచున్నను చేకొన్నకార్యమును విడువనివాడు ఉత్తముడు. (అని భర్తృహరి నీతి శతకము)

దీనినే యొక హాసభాసాపండితుడు ఉపన్యాసకాలమున;

The first time I Studied the philosophy I found it very difficult

The second time, I found it something difficult.

The third time I found it no difficult

† మొదటిసారియు విడువక ప్రయత్నించుచేసినచే విద్యాధినుజ్బుడు. దీనినే

యొక విద్వాంసుడు;

Try try and try again, ? boys ? (when) you will succeed one day ;

‡Rome was not Built in one day.

విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మఋషి కాగోరి వానకాలమున జలమధ్యమునను, యెండకాలమున పంచాగ్ని మధ్యమందును, నిలిచి తీవ్రతపంబాచరించినందునగదా బ్రహ్మదులెల్లరును పరమాశ్చర్యదుర్యులై యతని యభీష్టముల నొసంగిరి. ఇచ్చట విశ్వామిత్రాదులు కృతాదియుగాంతరపువారు కావున కార్య సాధన గావించిరి. ఇప్పటివారలు అల్పాయుష్కులుగనుక నట్టి మహాత్కార్యములు సాధించువఱకును బ్రదికియుండుటే దుర్లభముకదా యని కొందరనవచ్చును; ఈ విషయమునుగురించి శ్రీ భగవద్గీతయందు యోగమునకు బ్రయత్నించి యని పూర్తియగుటకుమునుపే (భంగపడిన) మృతినొందిన యోగభ్రష్టులగతి యేమనియడిగిన పార్థునితో శ్రీకృష్ణుడు, —

శ్లో॥ వార్ధనైవేహనాముత్ర వినాశస్తస్యవిద్యతే ॥

నహిక క్యాణకృత్కశ్చి ద్దుర్గతిం తాతగచ్ఛతి ॥

ఓ పార్థా ! అట్టి యోగభ్రష్టునకు ఇహ పర లోకములయంద నాశములేదు, నాయనా మంచిపనిని చేయువాడెప్పటికిని చెడుగతి బొందడు అని వచించెను*

కావున సత్కార్య మెన్నటికైన ఫలించియే తీరును. విషయము నిస్సందేహకరము.

* “అథవా యోగినామేవ కులే భవతిధీమతాం ॥ ఏతద్ధిదుర్లభితరం లోకేజయదీదృశం” అట్టి యోగభ్రష్టుడు స్వానుభవాత్కార్యమే గతించినను (రెండవజమున) జ్ఞానవంతులగు యోగుల సంశయమునందు బుట్టుచున్నాడు. ఇట్టి జన్మము కనుక లోకమంచు బహుదుర్లభము. (శ్రీ భగవద్గీత)

With goodness, and fearlessness, firmly established in heart a man is superior to all evil, and walks free and open: N

శ్రీసుజ్ఞానచంద్రోదయము—౪వ కళ.

అనంద విచారము.

కోరినవస్తువు లభించుట; లేక కోరినవస్తువునందు కలయుట మొదలగు కార్యములయందు కలిగెడి సంతోషమునకు లేక తృప్తికి ఆనందమని పేరు.

అట్టి ఆనందము యెనిమిది విధములు; బ్రహ్మనందము, వాసనానందము, విషయానందము, అత్తానందము, అద్వైతానందము, విద్యానందము, యోగానందము, సహజానందము అని యష్ట విధములు.

అందు బ్రహ్మనందమనగా, నిద్రావస్థనలెనుండుట.

వాసనానందమనగా, బహిష్కారమునకు వచ్చినవృత్తి విషయానందమనగా, ఆన్నివిషయములు తనకు దెలిసి సంతోషించుట.

అత్తానందమనగా, కోరినవస్తువులన్నియు లభించి సంతోషించుట.

అద్వైతానందమనగా, అందరికంటె తానధికుడనియు తన సములు లేరనియు సంతోషించుట.

విద్యానందమనగా, తనకు బ్రహ్మవిద్య లభించినదను వృత్తి

యోగానందమనగా, అట్లు లభించిన పదార్థ జ్ఞానము (తాదానియందుండి నిష్ఠపలుపుట)

సహజానందమనగా, అట్టి నిష్ఠ వాడుకపడి అప్రయత్నముగా తనంతట (సంతోషము) సహజముగానుండుట.

బ్రహ్మమే ఆనందము.

శ్లో॥ ప్రతిష్ఠా సర్వభూతానాం ప్రజ్ఞానఘనలక్షణః ॥

తద్విద్యా విషయం బ్రహ్మసత్యజ్ఞానసుఖా*ద్వయం ॥

బ్రహ్మము సకలభూతములకును ఆత్మగానున్నది; జ్ఞానముచే
తనే తెలిసికొనందగినది; సత్యము, జ్ఞానము, సుఖము, అద్వయము
అను లక్షణములను స్వయముగా కలిగియున్నది;—సమష్టియందు
బ్రహ్మమే ఆనందము†, ఆనందమే బ్రహ్మము‡

ఆనంద భేదములు.

శ్లో॥ ఆశిష్టోద్రుషిష్టో బలిష్ఠః । తస్యేయం పృథివీ సర్వావిత్తస్య ।
పూర్ణాస్యాత్ సవకోమానుష ఆనందః । శ్రోత్రియస్యచాకా
మహతస్య ॥ తేయేశతంమానుషా ఆనందాః । సవకోమను
ష్యగంధర్వాణామానందః ।... తేయేశతంమనుష్యగంధర్వా
ణామానందాః । సవకఃపితృణాం చిరలోక లోకానామా
నందః । (౧)... తేయేశతం పితృణాం చిరలోకలోకానామా
నందాః..... తేయేశతం దేవానామానందాః । (౩) సవక
ఇంద్రస్యానందః... తేయేశతమింద్రస్యానందాః ॥ సయేకో
బృహస్పతేరానందః... తేయేశతం బృహస్పతేరానందాః ।
సయేకఃప్రజాపతేరానందాః । తేయేశతం ప్రజాపతేరానందాః ।
సవకోబ్రహ్మణానందః (1) (౪) (....) (2) (తై. నిషత్)

* సుఖమనగా—ఆనందము † నిత్యానందము ‡ శ్రీ శివానందుల వచనము

(1) వస్తుసామ్యమువలన నిర్వికల్పమగు అద్వయపరబ్రహ్మము వాచామగోచరము
ను, విషయాతీతమును నైనదను తత్వమును తెలిసికొనియందు బ్రహ్మవేత్తపొందు
ఆనందము బ్రహ్మసందేహమనబడును.

(2) స్థలసంకోచమువలన..... ఇట్టి గుర్తులుగల చోట్లయందు కొన్ని శృతివాక్య
ములు వదలివేయబడినవి.

తా|| మిక్కిలి దృఢమైనవాడును, బలిష్ఠుడును, యుక్తమైన పూర్వ వయస్సుగలవాడును, వేదాధ్యయనము చేసినవాడును నైన(ప్రభువుయొక్క)దనధాన్యాది సకలసాధనసంపత్తిచే గలుగు ఆనందము మనుష్యానందమనఁబడును. నూతీంతలగు మనుష్యానందము, మనుష్యగంధర్వానందమనఁబడును. అట్టిది నూతీంతలుచేరగా పితృదేవతానందమగును. అట్టిది సూర తేట్లుగూడిన నొకదేవానందమగును. అట్టి దేవానందములు నూతీంతలు(జేరగా)నొక ఇంద్రానందమగును. అట్టి ఇంద్రానందములు నూతీంతలు(చేరగా)నొక బృహస్పతీనూనందమగును. అట్టి యానందములు నూతీంతలొక ప్రజాపతి (విరాట్టయొక్క ఆనందమగుచున్నది. అట్టి ప్రజాపత్యానందముల నూతీంతలు (గూడగా) బ్రహ్మయొక్క* ఆనందమగుచున్నది. ఇట్టి ఆనందములన్నియును కామహతుడుగా బ్రహ్మనిష్ఠునకుఁ గలిగియుండును.

స్తీ|| కోరినకోరిక, కొనసాగెనేనంత | నానందమనియెడ రవనియంద పుణ్యాత్మలనుజూచి, పూజగావించుట | యానందమనియెడ రవనియంద
[యందు
ప్రియబంధుదర్శనంబయిన నాటిసుఖంబె | యానందమనియెడ
[రవనియందు
పుత్రభాగ్యముకల్గి పొందికతోనుండు | టానందమనియెడ ర
[యందు

* పూర్వోక్త సమస్తానందములును ఎచ్చట నేని త్వమునొందుచున్నవో యాత్మను తత్కారణమైన జ్ఞానమును అజ్ఞానవిషయమగు కోరికయును (మరి యన్ని 'లములును)ఎచ్చట నిర్విశేషమగుచున్నదో అట్టిది బ్రహ్మానందమనఁబడును.

గీ॥ గానినీదర్శనముచేత గలుగుసౌఖ్య ॥

మన్నియానందములకంటె నధికమయ్య ॥

మోక్షకాములకెల్ల మోదావహంబు ॥

సాధురక్షక జగదేక సార్వభౌమ ॥ (శీసాధురక్షక శ.)

జ్ఞానరత్నము.

పొందవలసిన యన్నిటికంటె మోక్షము నర్వోత్కృష్టమై నది. అట్టి మోక్షమునకు సాధనము జ్ఞానము. అభరణములలో రత్నము శ్రేష్ఠమైనట్లు విద్యలలోనిది శ్రేష్ఠమగుటవలన జ్ఞానరత్నమని పెద్దలు వచించెదరు.

దాని నపహరించు దొంగలు.

ఆభరణ సంబంధములైన రత్నములను తస్కరు లపహరించు నట్లు జ్ఞానమునెడి రత్నముగూడ దొంగలచే నపహరింపఁబడును. అట్టి దొంగతెవరనగా;—

పూర్వ మొకరాజు తన పట్టణమును రాత్రివేళలందు (పట్టణ సంరక్షణార్థమై) గస్తు తిరుగుటకై యొక తలారిని నియమించి యుండగా, నొకనాడూ తలారి కేదోకార్యంతర నిర్బంధముండినందున ఊరిప్రక్క (ను) పొలమున శయనించియుండిన యొక జ్ఞానిని* బట్టి తెచ్చి తనకార్యమునకాతని (ని) నియమించగా నతండు, మొదటిజామున;

శ్లో॥ ఆశయా బద్ధతే లోకే । కర్తృణా బహుచింతయా ॥

ఆయుక్షీణం నజానాతి । తస్మాజ్జాగ్రత జాగ్రత ॥ —ఆనియు;

* అతడే జడ భరతుడని యొకవ్రాత ప్రతియందు కలదు

రెండవజామున, —

శ్లో॥ క్షణం చిత్తం క్షణం విత్తం । క్షణం జీవితమావయోః ॥
యమస్య కరుణం నాస్తి తస్మాజ్జగ్రత జాగ్రత॥ — అనియు;

మూడవజామున, —

శ్లో॥ మాతానాస్తి, పితానాస్తి, నాస్తిబంధుస్సహోధరః ॥
ఆర్థంనాస్తి గృహంనాస్తి । తస్మాజ్జగ్రత జాగ్రత॥ — అనియు;

నాలుగవజామున, —

శ్లో॥ కామక్రోధశ్చ లోభశ్చ । దైహేతిష్టంతి తస్మైరాః ॥
జ్ఞానరత్నాపహారేణ । తస్మాజ్జగ్రత జాగ్రత॥ అని ప్రకటించి
యుండుటవలన జ్ఞానరత్నమునపహరించుటకై వేచియుండు 'దొంగలు'
కామక్రోధాదులు కాక వేరుకాదు, కావున నట్టి రత్నమును పడి
లముగా కాపాడుకొనుట వివేకి లక్షణము.

అదిమసిగట్టియుండుట.

అప్పుడప్పుడు శుభ్రపరచి సానబెట్టి వాడుకొనక నొకమూల
వేసియుండిన రత్నములెట్లు దుమ్ముతగిలి మసిగట్టి ప్రకాశము మరుగ
పడునో ఆలాగుననే జ్ఞానరత్నమును శుభ్రపరచక పోవుటవలన న
యును మరుగుపడి నిరుపయోగమగును.

సానబెట్టువా రెవరు.

అట్టి యమూల్య రత్నములు మసిగట్టి నిరుపయోగకరము
యండగా వాని నెట్లు సానకిచ్చి, శుభ్రపరచి ప్రకాశవంతముగా
జేయబడునో అట్లే జ్ఞానరత్నమును నయితము శుభ్రపరచి ప్రకా
శవంతముగా జేయవలయును.

వారే గురువులు.

అట్టి యమూల్య రత్నమనఁదగిన జ్ఞానరత్నమును శుభ్రప
రచు మహనీయులకే గురువులను వేరు సార్థమగును.

గురు శబ్దార్థ విచారము.

శ్లో॥ గుకారశ్చ గుణాతీతో | రుకారో రూపవర్జితః ||

గుణాతీతమరూపంచ | య తత్త్వం సగురు స్త్యతః ||

అనగా; మొదటి గు, అను అక్షరము గుణాతీతమైన పరమాత్మ,
రెండవదియగు రు, అను అక్షరము రూప (నామ) వివర్జితము,
కావున నట్టి గుణాతీత నామరూప వివర్జిత తత్వమే గురువని చెప్పఁ
బడును.

వితర్కాధికము.

గురువు అనగా చీకటిని (అనగా అజ్ఞానమును) పో
గొట్టువాడు. శిష్యునియొక్క అజ్ఞానమును నశింపఁజేసి భక్తిని
ప్రేరేపించి తద్వారామనోమాలిన్యమును నశింపఁజేసి, సన్తార్థమున
కుఁద్రిప్పి పరోపకారాది సత్కార్యములయందు వర్తింపఁజేసి, జన్త
సాధనకముగావించి, నిత్యానంద మార్గావలంబన సాధనములందె
లిపెడి ధన్యమూర్తియే గురువనంబడును.

కార్యా-కారణ గురువులు.

కం॥ గురువర్యులందుకారణ

గురువనియటుగాక కార్య, గురువనిరెండౌ |

తరగతులుచెప్పబడియెను

పరమార్థవిచారమందు, ప్రాజ్ఞులచేతకా ||

అనగా గురువులందు కారణ గురువులని కార్యగురువులని
రెండువిధములు. అందు,

కారణ గురువులు.

నిత్యానందానుభవముచే మాయను జయించి జీవులయందుం
కు అజ్ఞానమును నశింపజేసి సర్వకాలములయందును శాంతస్వరూ
పులై; ఆశ్రయించినవారిని సన్తార్గమునకుఁబ్రదిక్కి జ్ఞానదానముచేయు
మహానుభావులే కారణగురువులు.

కార్య గురువులు.

కార్య గురువులయందు రెండుతరగతులు. అందు మొదటి
వారు కారణాచార్య కృపావీక్షణులై చిత్తయేకాగ్రత, ఈశ్వరధ్యా
నము, భూతదయ, పరోపకారము, సత్యప్రవర్తన మొదలగు సద్వి
షయముల నభ్యసించుచు, ఇతరులగు జీవులతో గలసి మెలసి తా
మభ్యసించెడి రాజయోగమార్గమును తదితరులకు బోధచేయునారే
కార్య గురువులలో మొదటివారు; వీరును పరమార్థ సాధనకు
కారణభూతులే యగుదురు. ఇట్టివారి నాశ్రయించి యనేక జీవులు
కారణాచార్య కృపాపాత్రులగుదురు.

కారణ గురువులయొక్క దివ్య ప్రకాశముపై కార్య గురువు
లయందు బ్రవేశించుటచేతనే వారికట్టి పారమాధిక బుద్ధి పుట్టు
చున్నది.

వీరలే కారణాచార్యకృపకు మార్గదర్శకులు. ఇట్లు కార్య
గురువుల యనుగ్రహమువలన చిత్తశుద్ధి కలిగి వర్తించువారలకు
కారణగురువులు పిలువబడకనే ధూర్వాదఃజెందియుండు శిశువునద్దక
తల్లి తనంతటనే వచ్చి పాలిచ్చులాగున శ్రద్ధాశువులగు శిష్యులనద్దక
వచ్చి పరమార్థోపదేశము చేసి పోదురు శిష్యులు పరిశుద్ధులై
శ్రద్ధాభక్తులు కలవారై అసూయారహితులై లోకోపకారపరాయణులు

ణులై సద్గురు కటాక్షమునకై వేచియుండిన చాలును; గురుకటాక్షము లభించును.

అ||వె|| వెదుక వెదుక జిక్కు వేదాంతవేద్యుండు - వెదకువారిదాను వెదుకుచుండు (వేమన)

ఇందుకు దృష్టాంతము.

ధువునికి అరణ్యములోను, ప్రహ్లాదునికి గర్భములోను, దివ్యదర్శియగు నారదమహాముని తనంతటనేవచ్చి ఉపదేశముచేసెను. పరీక్షిస్తహా రాజునకు పిలువబడకనే దయాసముద్రుండగు శుకమహామహివచ్చి శ్రీమద్భాగవతమును బోధచేసెనుగదా? అట్లే గురువులు తమంతటవచ్చి బోధచేతురు. అట్లనపేక్షితముగ గురుకటాక్షము లభించును కావున ముఖ్యముగా తమ తమ పరిశుద్ధత్వమునకై పాటు పడవలెను. మొదటిసాధనము కార్యగురువులు; రెండవది కారణగురువులు.

కార్యగురువులలో రెండవవారు.

వీరికే బాధగురువులనిపేరు. సన్తార్గము కించంతాత్రమునులేక పరోపద్రవకారకులై గురుత్వమునకే యపఖ్యాతిదెచ్చుచు జనులకు సద్బోధజేయక ప్రవర్తన చక్కపరచుకొనక జ్ఞానపత్రియనుచు (గంజాయి) ని వీల్చుటే సుజ్ఞాన సాధనమని పామరులకుపదేశింపుచు బంగారు చేసెదమనియు, అంజనమువేసి ధనము గనిపెట్టెదమనియు, గ్రామాంతరసంచారముచేయుచు; పామర ప్రపంచమును మోహింపజేసెడి జాలవిద్యలచే సంతోషమొందుచు; న్యాయవివక్షతలేక వారి వారి యిష్టానుసారముగా వచింపుచు సుజ్ఞానులను దూషించుచు భార్యాబిడ్డలే సంసారమనియు, అది విడనాడుటే మోక్షమనియు దుర్భాసములంజిక్కుకొని ధుర్భిమాన పిశాచగ్రస్తులై విభూతి రు

ద్రాక్ష తులసీచూలా ధారణలచేతనే సామరులను మోహబెట్టుచు
కుమార్తవర్తనలై యుండువారందరును ఈ తరగతియందు జేరినవా
రని పండితాభిప్రాయము. సర్వేశ్వరు డిట్టివారినిగూడ సన్తార్థమున
కుంద్రిప్పి రక్షించుగాక.

శిష్య లక్షణము.

కం॥ సుజనులగూడుచు భగవ

దృజనముగావింసుచుఖల, భాగవతులకున్ ।

నిజసేవచేయుచుండెడి

సుజనుడె సచ్చిష్యుడండ్రు, నూరివరేణ్యుల్ ॥

సత్సహవాసము, సాధుసేవ, సహనము, సత్యము మొదలగు
సద్విచారముల కైబయత్నింపుచు దినేదినే శ్రద్ధాభక్తికలవాడై సాత్వి
కాహారములఁ భుజింపుచు, తనవంటివారలకందరికిని తనకుదెలిసిన
సన్తార్థముఁ దెలుపుచు వర్తించు సజ్జనుడే శిష్యుడనఁబడును.

దుశ్శిష్యులు.

తమ యిష్టానుసారముగా దుర్మార్గములయందు వర్తించుచుం
డగా నట్టిది కూడదని వచించిన పెద్దలపై కోపించుట, మొదలగు
దుర్వర్తనము కలవారందరును ఈ తరగతితో చేరినవారు.

అంగీకారమునకవధి.

శ్లో॥ సంవత్సరం తదర్థంవా, మానత్రయమధాపివా ।

పరీక్ష్యవివిధోపాయై సైనశిష్యపరిగృహేత్ ॥

అనుసంఖ్య సంవత్సరముకాని, ఆరు నెలలుకాని, మూడు నెలలుకా
వివిధముల బరీక్షించి పదప శిష్యునిగ్గా గ్రహీతవలెను.

కలి మహిమ.

శ్లో॥ దాతా దరిధ్రః కృపణో ధనాఢ్యః ॥
పాపీ చిరాయు స్సుక్ష్మతీగతాయుః ॥
రాజా కులీన స్సుకులేన సేవ్యః ॥
కతా యుగే షడ్గుణమాశ్రయంతి ॥

దాతలు దరిద్రులుగను, లుబ్ధు లైశ్వర్యవంతులుగను, సత్కులప్రసూతులు సేపకులుగను నుండుట, పాపాత్ములు చిర కాలము బ్రదుకుట, పుణ్యాత్ములు శీఘ్రముగ గతించుట (కలియుగమున) నిట్లు విచిత్రముగా నుండునని మునీంద్రులు ధర్మపుత్రునితో వచించిరి.

“తస్మాత్ జాగ్రత జాగ్రతః” అనునట్లు వివేకముకలిగి జాగరూకులై యుండవలెననుటే ముఖ్యాంశము.

గురువే పరమగతి.

శ్లో॥ పతిహీనా యథానారీ | మాతృహీనా యథాశిశుః ॥
గురుహీన స్తథాప్రాణీ | తస్యజ న్తనిరర్థకమ్ ॥
పతిలేని స్త్రీయును, మాతృహీనయగు శిశువును, యెట్లు వ్యర్థములూ అట్లు గురువులేని జన్తము వ్యర్థము.

అనగా సెంతటివారికిని గురూపదేశమావశ్యకము. “గురువు లేనివిద్యకూడ దెవ్వరికైన” అనియు “గురువులేని విద్య గుడ్డివిద్య” అనియు పండితోక్తి. అందుచేతనే భగవంతుడు “శ్రీనామ దేవులకు” గురూపదేశము పరమోత్కృష్టమని బోధించెను.

గురుముఖ మొందినవారి లక్షణము.

గురూపదేశ మొందిన మహానుభావులు నిర్దులులై, సంశయ రహితులై, సదానందమయులై, జీవులకు మొదట సన్తానోపదేశముచేయుచు అందుచే నాగలు సజ్జనులుగుమరేని తదుపరి పరమార్థబోధ

చేయుచు సరోపకారమే నుఖ్యముగానెంచి సార్థకత్యాగముగా వింటియుండు మహానుభావులే గురుకటాక్ష మొందినవారిని దెలియ వలెను.

విశేష విషయము.

(1) బాహ్యము.

శాంత, శమదమ, సరోపకారాది సన్తార్థములను బోధించుట యు, తద్వారా సాధుభావము పుట్టుటయు, అట్లు సద్బాహుకురమగుటచే జీవులు స్వయముగా ఈశ్వర కటాక్షమునకై ప్రయత్నపడు నట్లు చేయుటయు, ఇంతమాత్రమే బాహ్యపదేశము ధర్మసభలందును తదితరములందును వచించుట ముఖ్యమని కేంద్ర దీనికంటె సధికముకాదు.

(2) గుప్తము.

ఈశ్వరకటాక్ష మావశ్యకమన్నపిరప నా యీశ్వరకటాక్షమును లభింపఁజేసెడి సద్గుహపదేశ మతిసూక్ష్మము—చిత్తపరిపక్వమైనవారికది లభించును; ఇది గుప్తము=ఇది శ్రద్ధాభక్తి, ధ్యానవైరాగ్యాదులచే తాను (స్వయముగా) పొంది యనుభవమునకు రెచ్చుకొని ఆనందమొందవలయుంగాని ఇతరులచే నిరూపణచేయదగినదికాదు. “చక్కెర చక్కెర బహురుచికరము రుచికరమని” యెరివచించినను నేమి ఫలము. అనగా ఫలరహితముకాదు. అట్లే వచించుటచే చక్కెర తినవలెనను శ్రద్ధ కలుగును. తదుపరి దాన్ని ప్రయత్నముచేయుట తటస్థించును. అట్లే ఉపదేశములచే శ్రద్ధ కలుగును; లోకములో వేదాంతము చెప్పనివారెవరును నుండరా అంతమాత్రము నందరికిని సాక్షాత్కారమైనదని వచింప నలగాదు. సాక్షాత్కారముకా లేదని నారిని దెగడరాదు. సాధానముగా నితరోపదేశములన్నియు బాహ్యగూఢముగానుండ సన్నా

ప్రసక్తక కారణములై యున్నవి కాని కారణచాక్ర్యోపదేశము మాత్రము గుప్తము. ఆ గుప్తమార్గముపదేశమొందినవారు పరమోత్తమ పరమోచితసమయమున లభింతురు. జనులకు సన్మార్గము బోధించి విన్నవారిలో నెవ్వరైనను ఆమార్గమునకుఁ దిరిగి శ్రద్ధాశువులగుదురేని వారికి మాత్రము గుప్తవాక్ర్యోపదేశముచేసి (తాముభుజించెడి చక్కెరయందలిరుచి) అనగా తామనుభవించెడి నిత్యానందసాధనమును వారికిఁ బ్రసాధించుట సనాతనాచారము.

బ్రహ్మజ్ఞాని విశేషలక్షణములు.

శ్లో॥ సమశ్శత్రౌచ మిత్రేచ | తథామానవమానయోః ||

శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు | సమస్సంగవివర్జితః ||

తుల్యనిందాస్తుతిశ్చానీ | సంతుష్టోయేన కేసచిత్ || భగవద్గీత॥

అనగా, శత్రు మిత్రులందును, మానావమానముల యందును, శీతోష్ణ సుఖ దుఃఖములయందును, నిందాస్తుతులయందును (మరిదేనియందును) కలతలేనివాడై అన్నిటియందును సమవర్తియై యథాలాభసంతుష్టుడై (బాలభానునిపగిది దేనియందును అసూయలేక) అంటియంటక నుండుట.

జీవన్ముక్తి.

పూర్వోక్త సప్తభూమికలలో సత్వాపత్తి, అసంసక్తి, పదాధానభావన, అను భూమికలను బొందినవారికి జీవన్ముక్తి (లభించునని) పెద్దలు వచింతురు. అనగా లోకవ్యాపారములఁ ద్యజించుటచే జీవించియున్నను ముక్తి నొందినవారని తాత్పర్యము.

విదేహముక్తి.

పై భూమికలకంటె (నధికమైన) “తుర్య” మను భూమికను పొందినవారికి విదేహముక్తి కలుగునని జ్ఞానులు వచింతురు. దేహ

ముండియు తద్వ్యాపారములయందు సాక్షాత్వము లేకుండునట్టిదశ,
ఇది జీవన్ముక్తికంటె శ్రేష్ఠమైనది.

జీవన్ముక్తులెవరు.

శ్లో॥ కృష్ణాభోగీశుకస్త్వాగ్ సృపౌ జనకరాఘవా ॥

వసిష్ఠః కర్తవీరతః పంచైతే జ్ఞానసమ్మతాః ॥

దత్తాత్రేయస్సద్గోస్మత్తః ప్రహ్లాదోభక్తసమ్రథీః ॥

నారదో గానధీశ్చ సనకాద్యాస్తుయోగినాః ॥

హనూమానపిదూతోభూః జీవన్ముక్తాయీమేమతాః ॥

అను మహనీయులును, సనక సనందన, యాజ్ఞవల్క్య, వామదేవ
విశ్వామిత్ర, భృగు, పరాశర, వ్యాస, భరద్వాజాది మహనీయుల
జీవన్ముక్తులనెఱబడుదురు.

ఉపదేశములు.

కారణాచార్యునిచే విద్యుక్తముగా నంగీకరింపఁబడిన శిష్యు
న కతనిచే చెప్పఁబడు సద్వాక్యములేక గుప్తవాక్యమునకు ఉపదేశ
మని పేరు.

యజ్ఞములు.

యజ్ఞములైదువిధములు. అవన్నియు జ్ఞాన యజ్ఞమున
సాటిగావు. అట్టి జ్ఞానయజ్ఞలక్షణమును గురించి తెత్తిరీయోపని
త్తు నందిట్లు వినరింపఁబడియున్నది.

జ్ఞానయజ్ఞము.

ఆ యజ్ఞమునకాత్మయే యజమానుడు. శ్రద్ధ యతనికిపతి
దేహమే సమిత్తు. వక్షస్థలమే యజ్ఞవేదిక. దేహమునందలిరో
ములే దర్భలు; శిఖయే వేదము; హృదయమే యూపస్తంభంబు
కామమే అజ్యము; క్రోధమే పశువు; తపస్సే అగ్ని; శాంత

దక్షిణ; వాక్కు హోత*, ప్రాణము ఉద్ధాత.† నేత్రమే అద్వైతమి; మనస్సే బ్రహ్మ; శ్రోత్రము త్రేతాగ్నులు; ప్రాణధారణావధియే యజ్ఞదీక్ష; అన్నపానముల గ్రహించుటే సోమపానము. సంచారాదివ్యాపారములే అగ్నిష్టోమాదులు; ముఖమే అవహనీయాగ్ని. యజమానుని జ్ఞానమే హోమము; అహోరాత్రముచే పూర్ణిమామావాస్యలు. ఋతువులు పశుబంధములు;—మరణమే యజ్ఞాంతమునజేయు దీక్షా విసర్జన స్నానము. ఈ మానసిక యజ్ఞమునకు బాహ్యోపకరణములక్కరలేదు. ఇట్టి యజ్ఞమాచరించు జ్ఞాని దేహాంతమున ముక్తినిొందును:— కావున నిది యన్నిటికంటె శ్రేష్ఠము. (1)

పంచయజ్ఞములు.

దేవయజ్ఞము, పితృయజ్ఞము, బ్రహ్మయజ్ఞము, భూతయజ్ఞము, మనుష్యయజ్ఞము అని యజ్ఞములయిదువిధములు.

* ఋగ్వేదము చదువువారిపేరు. † సాముగానము చేయువారిపేరు.

‡ యజుర్వేదము చదువువారిపేరు.

(1). సావధానముగా నాలోచించువారికిది బోధపడును. కొందఱు ఏ విషయముగాని చక్కగా విచారించుటకు మునుపే తలయూచుచు—

శ్లో॥ పురేపురే పండిత యూధయూధం ॥ గృహేగృహే పుస్తక భారభారం ॥

మరేమరే తాపస బృందబృందం ॥ నకర్మకర్తాన చ బ్రహ్మవేత్తా ॥

పండితులు పుస్తకభండాములు. తాపసబృందములు లెక్కలేక నున్నారు గాని; కర్మకర్తలును బ్రహ్మవేత్తలును నయినవారు లేరని తలఁచిపుట్ట కేవల శోచనీయము.

పండితులు గ్రంథములు, తాపసులు నుండుటంబట్టి యే లోకవ్యాపారము క్రమముగా జరుగుచున్నదనుటను మరచి తమకు బ్రహ్మజ్ఞానము కరతలామలకముగా నుండునట్లు నటించుచు ఏ గ్రంథమును చూచినను అలస్యమౌవము నూచించుట వారి గర్వమో లేక కర్తమో భగవంతునకెఱుక.

౧. దేవయజ్ఞమనగా;—అగ్ని ముఖముగాను, బ్రాహ్మణ ముఖముగాను మంత్రపూర్వకముగా దేవతలకొసంగు ఆహుతులు మొదలగునవి.

౨. పితృయజ్ఞమనగా;—పితృదేవతలనుగురించి అగ్ని ముఖముగాను బ్రాహ్మణ ముఖముగాను అన్నోదకాది తర్పణముగా నాచరించుటే పితృయజ్ఞము.

౩. బ్రహ్మయజ్ఞమనగా;— అధ్యయనాధ్యాపనాని వేదోక్త కర్తవ్యములే బ్రహ్మయజ్ఞము.

౪. భూతయజ్ఞమనగా;—జంతువులను బలియిచ్చుట భూతయజ్ఞము; అనగా (స్వోపరిపోషణార్థమై కాదు) దేవతల ముఖముగా పూర్వకాలమున రాజులాదిగాగల ననేకులు యజ్ఞములద్వారా (బహుకాలమునకొకతూరి) జంతువులను (మంత్రబలుముచే) జంతువాటికి వెంటనే సద్గతి నొసంగుచుండినవియు; అట్టి యజ్ఞములు నూతనము కేవల స్వర్గమున రంభాసంభోగాదులకు మాత్రమే సాధకములు; ప్రాచీన బహిర్యయను రాజు అమితమైన యజ్ఞములుచేసి గయునాడు శ్రీ నారదమునీంద్రునినల్ల దివ్యదృష్టివడసి జూడగా సతంజి (యజ్ఞములందు) జంపిన జంతువులు భీకరాకృతిఁ దాల్చి యతనిఁ జిడిచి జంతువృత్తి నచ్చటఁజూచి భయకంపితగాత్రుండై నారదునివలె శాంతింపఁబడెననియు పురాణములయందు వచింపఁబడినది కావున యజ్ఞములయందే అట్లుండ నిక ఁడనరపోషణార్థమై జంతుహింస వించుట మహా పాపకమనుట వేఱుగా చెప్ప నక్కరలేదు. అహి సా పరమోధర్మ మను నాశ్యమును గమనించి వర్జించు మహా భావులకు మోక్షమార్గము కరతలామలకము.

గీ. మనుష్యయజ్ఞము;—అతిథుల నభ్యాగతుల నాదరించు
ట (మనుష్యయజ్ఞము.)

శ్లో॥ యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోస్తి॥ న్నని భగివంతుడే వచించెను.

అపాధకఖండనము.

అతిథుల నభ్యాగతుల నాదరించుటకెట్లు మనుష్యయజ్ఞమని
పేరిడిరో అట్లే జంతుజాలమున నాదరించుటకే భూతయజ్ఞమనుపేరు
సార్థకమగుననియు “భూతయజ్ఞమనగా” జంతువులను బలియిచ్చుట
యని చెప్పుట కుత్సితజనులు చేయు “అపార్థమనియు” జిహ్వాచాప
ల్యముచేనిట్టి యపాధకములు కల్పింపఁబడెననియు, నిగ్రహానుగ్రహ
సమర్థులగు పూర్వీకులు చేసిన యజ్ఞములకును యిప్పటి (ఉదరపోష
ణాధకమైన) జంతుహింసలకును ఉపమానము కల్పించుట, మిక్కిలి
దోషమనియు సాధువరేణ్యులు వచించెదరు, కావున జంతుహింస
యే మాత్రమును చేయరాదు.

అతిథి సత్కారము.

భక్తుడిదివరకు చెప్పినట్లు సత్కర్మాచరణగావించి అన్నాతుడు
లై వచ్చియుండు అతిథులను ప్రేమపూర్వకముగా పురస్కరించి యా
ధరించవలెను. అతిథులును వారికంటే అభ్యాగతులును పూజా
సమకాలిని పండితాభిప్రాయము. సత్పాత్రులైన అతిథులను విడచి
గృహస్థుడు భుజించెనేని అతడు దీనెడి యన్నము గోమాంస తుల్య
మనియు, అతడు బుచ్చుకొను ఆపోశనము సురాపానతుల్యమనియు
పెద్దలాసతిచ్చియున్నారు.

నరక విచారము.

నరకవిచారముచుగురించి గ్రంథము లనేకవిధములుగా జెప్పు
చున్నవి;—దుఃఖనివృత్తికాకుండుటయే నరకమని కొందరును, సం

సారమే సరకమని కొందఱును, సరకము దక్షిణదిక్కున యమునిచే పాలింపఁబడుచున్నదని కొందఱును వచింతురు. ఎవరెట్లు చెప్పినను పాపభాగసుభవమునకు సరకమని చెప్పుట సర్వసమ్మతముగా నుండును.

సరకములెన్ని.

అసిపత్రవన, కారవ, క్రిమిభోజన, తప్తతైల, (కుంభీపాత) అగ్నిస్తంభ ముఱాది గాగల సరకములు ఇరువది యెనిమిది యని కొన్నిచోట్లను, నూటయెనిమిది యని కొన్నిచోట్లను వణికంపఁ బడినవి.

సరకభాదలు(కొన్ని)

కాగిన నూనెయందువేయుట, అగ్నిస్తంభముల కంటగట్టుట మలమూత్రాదుల ద్రావించుట, గదలచే గొట్టుట, కొండలనుండి దోయుట, ప్రేవుల దెంచుట, పాములచే గరపించుట, క్రిమిభోజనము చేపించుట, కత్తులచే నరుకుట. ముండ్లపై ద్రోయుట, దేహమును ఖండలు ఖండలుగా కోయుట, (మొదలగు) పెక్కువిధంబుల పాత్రులను హింసించుట సరకభాదయనఁబడును.

స్వర్గమునకు పోవువారెవరు.

విద్యానిధియు, ధానకర్ణుడనబరగిన శ్రీ భోజరాజేంద్రుడొకనాడు తన యాస్థానమున కొలువుదీరియుండి ప్రస్తాపవశమున కవీంద్రులతో స్వర్గమునకెవరు పోదురని ప్రశ్నచేయగా; నేమిచెప్పుటకును దోచక కవులందరును మౌనముద్ర ధరించియుండ కవికులప్రేముడైన కాళిదాసు భోజనితో, “నేను” పోతే పోవచ్చుననెను. అసగా (నేను) అహం అను దురభిమానముపోతె (విడనాడితే) పోవచ్చునని యర్థము;—అప్పుడెల్లవారును ఆశ్చర్యమొందిరట కావున ‘అహం

కారము యెంతవారికిని కారాదు. అది పిడిచినవారు స్వర్గమునకుఁ బోవుట నిజము.

వివేష విషయము.

భోజుని పట్టినమున రిత్నాంగియను వేశ్య గొప్ప పిఠుషీ మణియై యుండెను. ఒక బ్రాహ్మణుడొకానొక దినమున కొన్ని సందేహములఁ దీర్చుకొనుటకై యామెవద్దకు వచ్చియుండగా, సంత లోనా ప్రక్కయింటివారెవరో గతించిరని వతఁమానము వచ్చెను. అప్పుడా వేశ్య తన దాదిని చిలచి, యా చచ్చినవాడు స్వర్గమునకుఁ బోయెనా, సరకమునకుఁబోయెనా విచారించుకొని రమ్మని బంప నడి వెలికేగి కొంతసేపటికి మరలవచ్చి యాతండు స్వర్గమునకు పోయె నని చెప్పి, నదే సందేహనివారణకై వచ్చియుండిన బ్రాహ్మణుడా వేశ్యతో; అమ్మా! ఇదేమాశ్చర్యము? స్వర్గ, సరక, నిర్ధారణ మెట్లు తెలియుననగా; నామె ధరామరా? ఒకడు చావగానే ప్రజలు వాని విషయమున పశ్చాత్తాపపడి, అయ్యో మంచిప్రాణి పోయెనే యని వచింతురేని వాడు స్వర్గమునకే పోవును. మహాపాపి, ఘోర పాతకుడు, ద్రోహి, పరహింసకుడు, కడచిపోయెను; అని వచింతు రేని అతడు సరకమునకే పోవును. అని వచింపగా పౌరుఁడాశ్చ ర్యమొంది సందేహనివృత్తి గావించుకొనెను కావున లోకకంటకత్వ ము పాపకరము.

శం|| శుభాని తగుననియెడలో

పగవక సాదులకు బీదవారికి నెగ్గుల్ |

మొగిజేయునుద్వినీతున

కగునని మిత్తాగమంబులైన భయంబుల్ || (శ్రీమఘభా.)

ఓం.

త్రిసుజ్ఞానచంద్రోదయము—గవ కళ.

సత్యము.

లోకమున మానవులచరింపవలసిన ధర్మములలో నల్ల నగ్ర గణ్యమయినది “సత్యము” సత్యమునకంటే నధికమైన ధర్మము వేతెద్దియునులేదు. శ్రీ మహాభారతారణ్య పర్వమున యక్ష, ధర్మ రాజ సంవాదమున;—

శ్లో॥ కిం స్విదాదిత్యమున్నయతి | కేచతస్యాభితశ్చరాః॥
కశ్చైనమస్తంనయతి | కస్మింశ్చప్రతితిష్ఠతి ॥

(అనగా— ఓ ధర్మరాజా) సూర్యుని నడుపునదియెద్ది; ఆ సూర్యుని నేవింపుచు అతనిచుట్టును తిరిగెడివారు యెవ్వరు; ఆ సూర్యదేవుని అస్తమింపజేయునదెద్ది; ఆ సూర్యుని యే అధారమందు నిలచి యున్నాడు;— అని యడిగిన యక్షునకు;

శ్లో॥ బ్రహ్మాదిత్యమున్నయతి | దేనాస్తస్యాభితశ్చరాః ॥
ధర్మశ్చాస్తం నయతిచ | సత్యేచప్రతితిష్ఠతి ॥

ఓ యక్షుడా ? బ్రహ్మము* సూర్యుని నడుపుచున్నది; ఆ సూర్యుని నేవింపుచు నతని చుట్టు(ను)నుండువారు దేవతలగుదురు. ధర్మము సూర్యుని అస్తమింప జేయుచున్నది. ఆ సూర్యుడు సత్యమనెడి అధారమందునిలచియున్నాడు అని ధర్మజుండు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

* అనగా వేదము

కావున సత్యమునకు సాక్షియైన ధర్మము వేతెద్దియును లేదు†
ఒక్కసత్యమునకేగదా హరిశ్చంద్రుడు పడరానిపాట్లుపడినది. ఒక్క
సత్యముచేతనే సూర్య చంద్రులగతులు క్రమముగా జరుగుచున్నవి;
సముద్రములు మేర మీరకున్నవి; తగుగుల్మ లతాదులు సకాలము
న పుష్ప ఫలాదుల నొసంగుచున్నవి. వానలు కురియుచున్నవి.
వెయ్యేల సృష్టి స్థితులకన్నిటికిని సత్యమే పరమాధారము.†

† సత్యాన్నాస్తిపరోధర్మః || సత్యమునకంటే నెక్కువ ధర్మములేదు
కావున సత్యవ్రతానుష్ఠాన మందరికిని యత్యాచర్యకము.

‡ సత్యేన వాయురావాతి; సత్యేనాగ్నిః పోహతే | దివిసత్యంవాచప్రతిష్ఠా ||
సత్యేసర్వం ప్రతిష్ఠితం || తస్మాత్సత్యం పరమంవదంతి || తె త్తిరీయోపనిషత్ (నారా
యణపన్నము)

తా|| సత్యమే వాయువు కీచుచున్నది. సత్యముచే సూర్యుడు ఆకాశమంగు
ప్రకాశించుచున్నాడు. సత్యముచేత వాక్కు ప్రతిష్ఠింపబడుచున్నది. సమస్త
మును సత్యమందు నిలిచియున్నది. గనుక సత్యమునకంటే శ్రేష్ఠమైన ధర్మములేదు.

“సత్యమేవజయతేనాన్యతం” (ముండకోపనిషత్)

సత్యమే జయించును; అసత్య మెన్నటికిని జయింపదు

Truth crushed to earth shall rise again: The eternal years of
God are her's. K. L. O.—N. R.

నాస్తి సత్యసమంతపః” సత్యమునకు సమమైన తపస్సులేదు (విదురమహానీతి)

మనుస్మృతి—ఆ. ౪. శ్లో—109

శ్లో|| అద్భిగాత్రాణిశుద్ధ్యంతి మనస్సత్యేనశుద్ధతి |

విద్యాతపోభ్యాంభూతాత్ బుద్ధిజ్ఞానేనశుద్ధతి ||

జలమువలన స్థూలశరీరమును, సత్యమువలన మనస్సును, విద్యవలనను, తపస్సువలనను
తీవుడును, బ్రహ్మజ్ఞానమువలన బుద్ధియును శుద్ధియగును.

శుక్రవాక్యము.

సర్వలోకసమ్మతమైన సత్యప్రభావ మిట్లుండగా కొందఱు శ్రీభాగవతమునందుగల బలి శుక్ర సంవాదమున,—

శుక్రాచార్యులు బలిచక్రవర్తితో,

ఆ॥వె॥ వారిజాక్షులందు, వైవాహికమునందు ॥

ప్రాణవిత్తరూప, భంగములను ॥

జకితగోకులాగ్ర, జస్త్వరక్షణమందు ॥

బొంకనచ్చిననుము, బొందడధిప ॥

అనగా, స్త్రీల విషయములను, వివాహమందును, ప్రాణ, ధన, మానహాని సమయములందును, గో బ్రాహ్మణ రక్షణమందును అబద్ధము చెప్పవచ్చును దానఁ బాపముగాదని వచించి యుండుటచే, పై విషయములగుబద్ధ మాడవచ్చునని దలచి, అబద్ధమాడుచు; అత్యేపమునకు(పై) శుక్రవాక్యమును సమాధాన మిచ్చుచున్నాడు. ఇది కేవల నింద్యము. లోకములో పైని వివరించిన విషయములు కప్ప వేరేమున్నది— సమస్తియందన్నిటియందును అబద్ధమాడవచ్చుననిగదా చెప్పవలెను. ఇంక “సత్య” మను మహాధర్మ మెందు క యేపకడనో తెలియకున్నది.

ఆ సిద్ధాంత మచ్చటనేయున్నది.

శుక్రాచార్యులు బలిచక్రవర్తియందనుపమాన ప్రేమకల వారగుటచేత నట్టి యసాధారణకార్యమందతనికి హితముచెప్ప నెంచి యట్లు వచించినను మహానుభావుడైన బలీంద్రుడు సూక్ష్మగ్రాహియ నుటచే శుక్రులావాక్యమున పొరబడిరని యెంచి యతనితో;—

శా॥ కారేరాజులురాజ్యముల్ గలుగవే; గర్వోన్నతింబొందరే ॥

వా రేరీసిరిమూటగట్టికొనిపో; వంజాలి రేభూమిపై ॥

బేరైనంగల దేశిబిప్రముఖులుం; బీతికయశఃకాములై ||

యీ దేశోర్ములువారలన్ మరచి రే; యిక్కాలమున్ భార్గవా ||

(అనగా నో శుక్రాచార్యా) రాజులగుటయు రాజ్యములఁ జెంది
గర్వించుటయులేదా, అట్టివారు (తమ) సంపదనంతయు మూటకట్టు
కొని పోజాలిరా; కీర్తికాములై 'శిభి' మొదలగురాజులు (యూచ
కులకు) కోరికలిచ్చుచుండలేదా; (లెక్కింపనమ్మహానుభావులు దివి
కేగి) బహుకాలమైనను జనులిస్పటికిని వారలను మరచిరా కావున
కం॥ మేరువునలక్రిందైనను

బారావారంబులొంక, బాటినలోలో |

ధారుణిగజమైపోయిన

దారాధ్వముబద్ధమైన, దప్పకయిత్తున్ ||

అని వచించిన బలిచక్రవర్తి యశాధార్య సత్య శాంతాతి సుగుణగణ
బునకెంతయు సంతకంపనలసియున్నది.

సుజనమానసీయము కానందుచే శుక్రవాక్యమైనను చోట
గనలేదయ్యె కావున, (అసత్యమెన్నటికిని గూడఁగనియు) సత్య
సర్వోత్కృష్టమైనదనియు, బలిచక్రవర్తికా యప్పుడే సిద్ధాంతపర
యుండుటవలన ధర్తచిరుద్ధవాక్యము లెవ్వరు వచించినను సజ్జనుల
కరింపరు. అట్లుగుటచే నెల్లకాలమును సత్యమే వలుకవలెను.

ధర్తనందేహ నివృత్తి.

అట్లు సత్యమే సర్వోత్కృష్ట ధర్తమని భావించినను కొ
నేళలందసత్యమూడక తీరదు; (పవిత్రమైన) యొక వస్తువును క్రూ
డెవడైన హింసింప నున్యమించుచుండుతరి అసత్యమయినను వచ్చి
యా ప్రాణికి సంభవించిన యాపదను దప్పింపరాజ్ఞాయని కొండ
నచ్చును.....

పూర్వమొక సాధువు అరణ్యమున తపంబాచరించుచుండెను అచ్చటికి సమీపమున నొక గ్రామము కలదు. ఆ గ్రామవాసి యగు కిరాతుడొకనాడొక గోవును బట్టి దెచ్చి దానితల నరుకుటకై కత్తి దేబోవ నంతలో నాపశువు పగ్గమును దప్పించుకొని యరణ్య మార్గమున వెళ్ళి పోవనా కిరాతుడా గోవును వెదకుచువచ్చి యా సాధువునడుగగా; నతఁడు తనలో, నే సిప్పుడు పశువుయొక్క పోబడి దెలిపితినా నీ కంటకుడన్యాయముగా దానిఁ దెగటార్చు ను. చెప్పకపోతినా అసత్యదోషమువాటిల్లును, అని కొంతతడవు యోచించి తుదకా కిరాతునితో ఓర్వీ* పశువును చూడగల కన్నులు మాట్లాడజాలవు; మాట్లాడ గలిగిన నోరు చూడజాలదు; కావున నావలన నీ కేయిత్తరమును దొరకదనగా కిరాతుడుమరలిపోయెనట. కావున సత్యవ్రతమీచరించు మహానుభావులు ధర్మమును సూక్ష్మముగా కాపాడుకొనవలెను.

అసత్యమునకత్యప్తీయే జన్మస్థానము.

సత్యవిరుద్ధమయిన అసత్యమునకు జన్మస్థానము అత్యప్తి అనగా నెంతలభించినను తనివిదీరక పై పై దురాశజెందుట ప్రజ్వలాగ్నియందు నేతిని బోయుచుండిన నది మరి మరి యెక్కువగునట్లు అత్యప్తి యెక్కువైన కొలదిని, అసత్య మభివృద్ధిజెందుచునే యుండు

*The eyes which saw the cow, cannot talk, and the mouth which can talk, cannot see the cow.

†A contented and unselfish man, though poor finds it possible for, him to have moral courage to dare do right and to speak, the truth, whereas an, ambitious, and selfish millionarie, has to servile deceitful and mean.

(The New Reformer)

ను; అసత్య మెక్కువైన కొలదిని “పాపభీతి” తొలగి పోవును. పిదప నెంతటి ఘోరకార్యమైనను వెనుదీయకుండు బుద్ధి కలుగును. అందుచేత నిహపరములయందును లంపటకలిగి దుఃఖము ప్రాప్తించును. కావున అసత్యమునకు నోటివ్వక జాగరూకత కలిగి యుండవలెను.

కోప తాపములు.

దుర్గుణమన్నిటిలో మిక్కిలి నీచమైనది కోపము. ఈ పిశాచమునకు లోబడిన పిమ్మట మానవులు కడదేరుట దుర్లభము. పెద్దలనక, సత్పురుషులనక; మంచి చెడ్డల విచారింపనీక, దైవద్రోహమనక లోకకంటకమనక, వెయ్యేల దేనినీ పాటింపక దుష్కార్యములాచరించి, మానవులు దుర్గతికేగుటకీ కోపమే ప్రధానకారణము* ఈ కోపముచేతనే మహానుభావులగు మునివరేణ్యులు సయితము గొప్ప తపంబులఁగోల్పోయిరి.

శ్లో॥ ఉత్తమం క్షణకోపస్య మద్యమం ఘటికాద్వయం ।
అధమం అహకోరాత్రాణి పాపిష్ఠ్యే మరణాంతకం ॥

కోపము ఉత్తమునియందొక క్షణమాత్రమే యుండును; మద్యమునియందది రెండుగడియలకాల ముండును; అధమునియందొక రాత్రియు బగలును నుండును; పాపాత్మునియందు మరణాంతము వఱకును నెలకొనియుండును. కోపమువలన తాపమును, తాపమువలన పాపమును, పాపమువలన పరలోకహానియు సంభవించును.

Anger is the hell. It destroys peace, happiness; and prosperity, Banishes love and wisdom, makes criminals, and prevents, from realizing the good and perfection of life

N. R.

కొన్ని తిర్యగ్జంతువులు సయితము శాంతమునకు నిదర్శనము
లుగా నున్నవి (1)

కం॥ తనకోపమే తనశత్రువు

తనశాంతమే తనకురక్ష, దయచుట్టంబా !

తనసంతోషమేస్వర్గము

తనదుఃఖమే నరకమండ్రు, తథ్యముచుమతీ ॥

అని నీతివాక్యము ధ్యోషించుచున్నది, కావున కోపమునకెడమివ్వక
వివేకముకలిగి మెలగుట శ్రేయస్కరము.

భూతదయ.

మనుజులచరించవలసిన సద్ధర్మములలో 'భూతదయ'మిక్కిలి
యావశ్యకముచు, శ్రేయస్కరమును నైనది, దీనికంటే నుత్తమం
బగు ధర్మము యెందునుకానరాదు; శ్రీమహాభారతారణ్యపర్వమున
యక్షప్రశ్నలయందు ఓ ధర్మరాజా ! సాధువెవడు, దుర్మార్గుడెవడు
అని యక్షుడడుగగా;

శ్లో॥ సర్వభూతహితస్సాధు | రసాదుర్నిర్ణయస్త్వతః ॥

అనగా, సర్వభూతములయందును దయగలవాడు (హితుడు)సాధువు,
(భూతదయలేని) నిర్ణయపురుషుడు, దుర్మార్గుడు, అని ధర్మరాజు
వచించెను *

భూతదయచుగూర్చించిన సీతులు ॥ 10 ॥ సర్వభూతములనుగానున్నవి.

జీవహింస జేయువారెన్ని వ్రతముగాచరించినను బూడిద

(1) Dogs (కుక్కలు) are more grateful and asses, (గాడునలు) more pati-
ent, than some men N. R.

* సర్వసద్ధర్మమునందు కోధర్మం? అని యడిగిన సుమతికి 'భూతదయ' యని గూఢ
పంతుడు బదులుచెప్పెను

యందువేల్చిన ఆహారములవలె నవి యెల్లను వ్యర్థములగునని జీవకారణముగల మహాపురుషులనేకులు వచించియున్నారు.

రానురాను విదేశీయులలో సయితమనేకులు మద్యమాంసాదులను వర్జించుచున్నారు*

మేషకుక్కుటాదు లెందుకుబుట్టినవి.

ఇట్లు ధర్మచింతనగలవారెందరో మద్యమాంసాదులను వర్జించుచుండగా హైందవులలో కొందరాచింత బొత్తిగాలేక వితండవాదములకుపక్రమించుట మిక్కిలి శోచనీయము; అట్టి వితండవాదుల యభిప్రాయ మీక్రింద వివరింపఁబడినది.

ప్రశ్న॥ మద్యమాంసాదులు నిషేదించవలెనా ?

ఉత్తరము॥ బొత్తిగా నిషేధింపవలెను.

ప్ర॥ అట్లయిన మేకలు గొర్రెలు యెందు కొఱకు నిర్మింపఁబడినవి ?

* Our food in future; by Sir Benzamin Richardson.

M. D., F. R. A. S.

భవిష్యత్కాలమందలి మనభోజనము. —

“సర్ బెంజామిన్ రిచార్డ్సన్” అను వైద్యశాస్త్రి మనుష్యుడు తన భోజనమునిమిత్తమై హింసించుజంతువులనుగూర్చి మిక్కిలి దుఃఖముతో కొన్ని సంగతులను వెలికించి చెప్పి అటుపిమ్మట మనుష్యుని “భవిష్యత్కాలభోజనము” మాంసభోజనమును నిరాకరించును; ఇక సంభవించు నాలుగైదు సంతతులవారి కాలమునకంతయు మానవులు జీవహింసను బొత్తిగా విసర్జించి, సమస్త జీవరాసులను తమ సహోదరులవలె లేక తమ కుమారులు కుమార్తెలవలె కాపాడి రక్షింతురు; వాని స్థలమందు ఫలవృక్షములు పెంపొంది పూపూచీ ఫలభరితమగును అని జ్ఞానదృష్టితో వివరించెను

ఆరోగ్యసంస్కారిణి, (విద్యావతి)

ఉ॥ అట్లైన వినుడు; మేకలు గొత్తెలు మానవులకాహారముగా నిర్మింపఁబడలేదు. సృష్టికి మానవులు తలకట్టుగా నుండుటవలన తక్కిన జంతువులన్నియు వారి కుపకరించుచుండును. యెట్లనగా; మనుజులకాహారమగు పలువిధ దాన్యములను పండుట కనుకూలమైన ఎరువును, వారికి కప్పుకొనుటకనుకూలించు బట్టలను నేయుటకుఁదగిన ఉన్నిని నిరంతర మొసగుచు వేసటజెందక సేవజేయుచుండు జంతువులనే హింసించుట యెంతటి క్రూరకృత్యమో కొంత యోచించిన (నది) విశదమగును.

ప్ర॥ మంచిది; మేకలు గొత్తేలేమో యిట్లు సేవజేయుచున్నవిగాని కోళ్ళేమిట్టికై సృజింపఁబడినవి?

ఉ॥ కుక్కుటములు మరింత లోకోపకారము చేయుచున్నవి; కాలక్రమముచెలియక సృష్టికర్తను ధ్యానించవలసిన వేళయందు అంధప్రాయముగానిద్రించుచుండు మానవులను మేలుకొలపి

క॥ ఐక్కలువిదలించియుతని

ముక్కుతోచరణములుగోకి, ముగమొప్పంగా ।

గ్రక్కున హరినిదలపుడని

కొక్కొక్కొ కోకో యటంచు కోడులు కూయు ॥

ఇట్ల జ్ఞానాంధకారమునుండి మేలుకొలిసి, భగవద్భజనకు పురికొల్పుటకంటె మరేమికావలెను.

ప్ర॥ చేపలే యుపకారమును చేయగలవు ?

ఉ॥ మనుజులకు ప్రాణాధారమైన జలమునందలి యశుద్ధ పదార్థములను భక్షించి నీళ్ళను శుభ్రపరిచి మిక్కిలి మేలు కలుగజేయును.

ప్ర॥ పక్షిజాతులో ?

ఉ॥ పక్షులనేకములైన దుర్గంధపదార్థములను భుజించి చెడ్డగానివి పరిహరించును; మరియు కొన్ని పక్షులు మధురగానము చే మిక్కిలి సంతోషమొనగూర్చును.

ప్ర॥ జింకలు, కుందేళ్ళు మొదలైన వేమిచేసును ?

ఉ॥ జింకలు, కుందేళ్ళు మొదలగు సర్వజంతువులను సదా మేలే కలుగజేయును. జింక చర్తములు శ్రేష్ఠమైన ఆసనములు గా నుపకరించును* కుందేళ్ళ పిచికలు† మందున కువ యోగించును.

ప్ర॥ మంచిది; పులులు మొదలైన యరణ్యజంతువులు జింకలు, మొదలగు చిన్న జంతువులను భక్షించుటలేదా ?

ఉ॥ సరి సరి! పులులు మొదలగునవి ఘాతుక మృగములు అవి చేయు ఘాతుక కృత్యములను మనుజులు చేయవచ్చునా ! అట్లు చేయువారు ఘాతుకమృగములవంటివారే యగుదురు. అవి నాలుగుకాళ్ళ పులులు, వీరు రెండుకాళ్ళ పులులు ; అయ్యో! యెంతటియవివేకము.

తమ దుఃఖమును మొఱబెట్టుకొనుటకు సయితము సాధ్యము లేని యల్పజంతువులనుబట్టి చంపుటొక గొప్ప కార్యమా?‡ కరుణా

* చర్తముకొఱక జింకలను జంపవలెనని యభిప్రాయపడదగదు. కాలాంత మున నైజముగా జచ్చు వాటి చర్తములను గ్రహించవలెను.

† మలము

‡ జీవహింస చేయరాదనుటనుగురించి యొక హాసపండితుడు:—

Let them enjoy their little day,
Their humble, bless receive.
Oh ? do not lightly take away,
The life that cannot be given again.

సముద్రుండైన జగదీశ్వరుడు తనచే సృష్టించబడిన సర్వప్రాణులు
కును సమగ్రమయ్యెను సౌఖ్యముగలుగు కొల కీ సూర్యచంద్రాదులును
సృష్టించియున్నాడు*

భగవద్గ్రంథములు.

సనాతన ధర్మగ్రంథములుయందున్నవిను మద్యపరాంపరకు
లను అంగీకరించి యుండలేదు. ఇదియు జిహ్వచాపల్యబద్ధులు కొం
దలు గ్రంథములును నిచ్చెనున్నవి శ్రీకృష్ణునియే చేసెను, సనాతన
గ్రంథ నిర్మాణముచేసెను, అదియేయని నిరదించియుండలేదు అందులకు
లక్షణక. అట్టి గ్రంథములు కొన్ని మలును నిర్మాణమున చేసెను
చున్నవి. ఇవి ముక్తి లే శ్రీచరితులు. అట్టి గ్రంథములేవని కా:—
మహానిర్మాణతంత్ర గ్రంథము, జ్ఞానసంగ్రహ తంత్రము, సూర్యతంత్రము, వ
తంత్రము, కాశీరత్నము ముఖ్యము.

కొన్ని శ్రీకృష్ణములు—

వీత్వా పీత్వా ఘనపీత్వా యానత్యతప భూతయే ।

పునరుద్ధాయాపీత్వా ఘనగ్ని స్థ సవిద్యయే ॥

మద్యం చూరసంచ మిసంచ । ముగ్ధానాశనమీసంచ ॥

ఏతే పంచనా గాగారి స్యుర్గోక్షిదాపి । యుగీయసి ॥ ‡

జిహ్వచాపల్యమునకు లోబడిన శారదామలమును సత్వమా
ర్గవిరోధులును సగు భుక్షులు నిరదించిన తంత్రగ్రంథములలో* వేద
పూసిన కల్పలవంశ** ముద్భవ శ్రీకృష్ణునియే సద్భు, యుగీయసి యని
పోవుట ముక్తి లే శ్రీచరితులు.

* He made the sun the moon the stars for all the creatures from.
। శ్రీ శివానందము నామము

‡ పై శ్రీకృష్ణునియే సద్భు యని యుగీయసి ముఖ్యముగా నున్నది గాని అట్టిగ్రంథములకు
దీపకానబడినవి

మాంసాహార మండనము.

సీ॥ ఇరుప్రాద్దుగుడుచుచు, నెడ నెడగుడువక ॥

నుండునాతండున, దోపవాసి ॥

ఋతుకాలముననా శ్లేషప్రచయము నేనెల్ల ॥

భవ్యశీలుగుసదా బ్రహ్మచారి ॥

దేవపి త్రతిధిపూ జలయందు మాత్రమే ॥

మాంసముదినువాడమాంసభోజి* ॥ (శ్రీ మహాభారతము)

ఇందువలన కొన్ని సమయములయందు మాంసము దినవచ్చునని యేర్పడుచున్నది.

శ్లో॥ ఘృతేనవధృతేనైర్ధి | క్షీరేణాయుష్యవధృతానం ॥

శాఖేనవధృతేవ్యాధి | మాంసంమాంసేనవధృతే॥

అనియు; భారతాది గ్రంథములయందు మరికొన్నిచోట్లను మాంసాహార ప్రశంసయున్నది. అందుచే మాంసమును భుజింపవచ్చునని కొందఱు తలచుచున్నారు.

తన్నిరసనము.

అటుల స్వరూపవిరోధముగానుండు వాక్యములు ప్రక్షేపభూయిష్టములని పరిగణింపవలెను†

శ్లో॥ సత్యంమాతాపితాజ్ఞానం | ధర్మోబ్రాతృదయానఖా ॥

శాంతిఃపత్నిక్షమాపుత్రా | వృద్ధైతే మమబంధవాః |

అని వచించిన ధర్మపుత్రుడును, పరమదయాశాలియైన రామచంద్రుడును, తదనువర్తనులును మాంసాహారమునందిచ్చు కలిగియుండిరనుట విశ్వసింపదగినది కాదు.

* ఈ పాదము (పాతాంతరములచే) రెండు మూడు కథములుగానున్నవి

† శ్రీ శివానందులవాక్యము

“ నివృత్తిస్తుమహాఫలః† ” (అనగా సంసారనిబంధమునుండి తొలగించుకొని పోదలచువారు) దుర్వస్తువుల, దృఙ్ఞుల మంచిదని మనువు మొదలగువారు వచించిరి.

శ్లో॥ అశ్వలంభం, గవాలంభం, సన్యాసం మాంసభక్షణం ।

దేవరేణ సుతోత్పత్తిః కతాపంచవివర్జయేత్ ॥

అనగా అశ్వ, పశు యజ్ఞములు, సన్యాసము, మాంసభక్షణము, దేవరన్యాయమున సంతానోత్పత్తిచేయుట యివి యైదును కలియుగమున తగనికార్యములు.

మాంసాహారము దూష్యమని యెందరో మహానుభావులు వచించియున్నారు. పరమ దయాశాలియైన బుద్ధుడీ ధర్మమునే బోధించెను * మనకనేక విషయములయందుపకరించు జంతువులనే జంపి కఠినులై తన్మాంసమును భుజించుట మిక్కిలి క్రొవ్యము.

“జీవకోట్లయెడ న మృకలుగనివారేవిధమున బూజించిన కలు

† మన్యపస్యకుతస్సత్వం దయామాంసాశినఃకుతః ।

కామినశ్చకుతోవిద్యా నిర్భస్యకుతఃక్రియా ॥

మద్యపానముచేయువానికి సత్యమెక్కడిది. మాంసభోజనముచేయువానికి దయయెక్కడిది. కాముకునకు విద్య యెటులవచ్చును. దురద్రునకు కార్యమెలసెద్దిందను

* Buddhas doctrines :—

(Animal sacrifices, were of no use.) As an expiation for sin obedience to parents, kindness to children, and mercy to inferior, animals.

All men tremble at punishment, all men love life, remember that though art like unto them and do not kill, nor cause slaughter

గదు ఇహలోకం పరలోకం ” అని యొకభక్తుడు వచించెను.

అశోకుడు.

జీవకారుణ్యముగల మహాత్ములలో నశోకుడగ్రగణ్యుడు. పిపీలికాది సకల భూతములను దయతో జూడనలెసెను, జీవహింస పాపకరమనియు నెఱిగినతోడనే పశువధనాపివేసియు, మాంసాహారమును మానుటయు, వేటాడుటను చాలించుటయు, తుదకు యుద్ధములను సయితము మానుకొనుటయు జూడ నమ్మహానుభావుని యందు పరమసాధువుయొక్క సాత్విక సద్గుణములు నెలకొనియుండెననుట యతిశయోక్తికానేరదు. అసాధారణ చక్రవర్తియగు నమ్మహానుభావుడు తానవలంబించిన సద్గర్భమును తనతో బోసిన యనేకులకు భోదించియు దేశాంతరముల బ్రకటింపించియు అహింసాధర్మమును స్థాపించి కీర్తిశేషుండయ్యెను*

వామమార్గులు.

మద్యమాంసాదులే ప్రధానముగాగల శాక్తేయులు (దేవీమతస్తులు) రామానుజ కూటస్థులు మొదలగు దురాచారపిశాచగ్రస్తుల కెల్లను వామమార్గులని పేరు.

వామమార్గులుచేయు కార్యములెల్లను నీతి బాహ్యములు; ఈ మతస్థులకు మద్య, మాంస, మత్స్య, ముద్రా, మైథునములు

And likewise here in the King's dominions, among the yonaks and Kambhojas in.....Nabhaka of the nabhitis, among the Bhojnas and pitinikas, among the Andhras, and Pulindhas, everywhere men follow the law of . . .piety, as proclaimed by his Majesty (Rock edict. (XIII)

పంచమకారములు మోక్షసాధనములు† ఈ మతస్థులు మద్యము (కల్లు) ను తీర్థమనియు, మాంసమును సత్ప్రసాదమనియు, ఉల్లిగడ్డను వ్యాసులనియు, వెల్లుల్లిని శుకులనియు, కల్లుద్రాగువారిని దీక్షితునియు, దుర్మార్గస్త్రీలును తైత్రవాసినులనియు, కులటయగు నీచస్త్రీని పూజించుటయు దానియెంగిలిఁ దినుటయు ద్రాగుటయు, గలియుట మొదలగు దుష్కార్యములచరించుచు పామరులనేకులను మోసబుచ్చుచున్నారు*

వస్తువులకు వీరొసఁగియుండు నామపత్రినామములు జూడ పరమాశ్చర్యకరముగానున్నది.

మేకను భూచరియనియు, మాంసమునకై దెచ్చు సత్కులను భేచరియనియు, (మత్స్యమును జలచరియనియు) కల్లును మద్యమయనియు, వ్యభిచారస్త్రీని శాంభవియనియు, తత్సమాగమమునకు మణ్ముఖి (ముద్ర) యనియు, అదియే మోక్షదాయకమనియు, దురభిప్రాయముజెందియుండుట మిక్కిలి విషాదకరము† కల్లు సారాయములను విశేషముగా త్రాగి, మాంసమునుభుజించి స్వేచ్ఛగా చరించెడి యిట్టి వామమార్గులను స్వజీనదయాపరుడైన భగవంతుడు సన్మార్గమునకుఁ ద్రిప్పి రక్షించుగాఁ.

† మద్యంమాంసంచ మీనంచ । ముద్రాపైఘనపేవచ॥ ఏతే సంసమకారాఃస్య ।

గోక్షదాహి యుగియుగి ॥

(కాశితంత్రగ్రంథము)

* శాక్తీయ వామమార్గులనలెనే వ్రష్టనవామమార్గమున శరణాగతియను పేరున గొప్ప యకార్యకరణమునకు లోబడి, గురుత్వ శిష్యత్వమునకే యపఖ్యాతి దెచ్చుకొనుచుండుట కేవల శోచనీయము

‡ “సహవాసయా పుణ్యగుణాభవంతి । సహవాసయా దోషగుణాభవంతి” అనునట్లు సత్సహవాసముచే సన్మార్గమును, దుస్సహవాసముచే దుర్మార్గమును లభించును కావున దైవస్వపాభిలాషగలవారల్లిట్టి దుస్సహవాసములఁ ద్యజించవలెను

మద్యమాంసత్యాగ మహాఫల నిరూపణము.

పూర్వోక్త వామమార్గులును వారితోచేరి యాసంసర్గ దోష మునఁజిక్కి భ్రాంతిజెంది యా మార్గమే సర్వోత్కృష్టమని భావించు వారును, యది దోషమని యెవరైనను వినరించినయడల నది పూర్వాచారమని వితండవాదమునకుపక్రమింతురు; పూర్వులొచ్చి రించినవియెల్లఁ బ్రమాణములుకావు; గుహ్య జిహ్వాచాపల్యబద్ధుడైన మూఁఖుఁడెవడోయొక దుస్కార్యమును జేసెనేని వాని సంతతి లోని మఱియొకఁడును దానినే యనుష్ఠించవలసినదేమి న్యాయము. కొందఱట్టి దురాచారములను తమ “మతసాంప్రదాయ” మని వాదింతురు. ఇది ముక్కిలి శోచనీయము; సర్వమతములకును, ఆదిగురువులు శ్రీ శంకర రామానుజ మద్వాచార్యులు;—వారెవ్వరును ఆచరింపని కార్యము మతసాంప్రదాయములు కాజాలవు. శంకరధర్మసూత్ర, వచనభూషణ శ్రీవైష్ణవ సమయాచారనిణాయ, విలక్షణమోక్షాధికార నిణాయాది యనేక గ్రంథములయందు మద్యమాంసాదులు నిషేధింపఁబడినవి.

స్తృతులనుండి కొన్ని యుదాహరణములందు వివరింపఁబడు చున్నవి*

“కతాపారాశరస్తృతః” అని కలియుగమునకు ప్రధాన ప్రమాణగ్రంథమగు పరాశర స్తృతి పదునొకండవ యధ్యాయము. శ్లో॥ మద్యమాంసరతం నిత్యం నీచకర్తవ్యవర్తకం ।

తంశూద్రం వర్జయేద్విప్ర శ్వపాకమివదూరతః ॥

తా॥ మద్యము మాంసము వీనియందాసక్తికలిగి సదా నీచకార్య

* అహింసాపరమార్థ మనిశ్చతివాక్యము కలదు;

ములను చేయుచునుండు హాస్రని చండాలునివలె బ్రాహ్మ
ణుడు త్యజింపవలయును.

మను ధర్తశాస్త్రముః ౧వ అధ్యాయము.

శ్లో॥ నభక్షయతియోమాంసం విధింహిత్యాపిశాచవత్ ।

సలోకేప్రియతాంయాత్తి వ్యాధిభిశ్చనసీద్యతే ॥

తా॥ ఎవ్వడు దయ్యమువలె మాంసభక్షణము చేయకుండునో
(అనగా విడనాడునో) వాడు లోకములో అందఱికిని మిత్తుడును,
రోగములేనివాడునునై యుండును.

మాణిక్యమాల.

శ్లో॥ మాంసంనజాయతేభూమ్యాం సవృక్షేనచపర్వతే ।

జీవఘాతసముత్పన్నం హేయంమాంసంవ్రతాధిభిః ॥

తా॥ మాంసము భూమియందును, వృక్షములయందును, పర్వత
ములయందును పుట్టలేదు; అది ప్రాణులను చంపుటవలననే
కలుగుచున్నది. కాబట్టి సదాచారకులు మాంసమును
వర్జింపవలయును.

శ్లో॥ నవేత్తిమద్యపానతః స్మ రేణవిహ్వలీకృతః ॥

స్వమాతరం స్వయోషితాన మానమేవమన్యతే ॥

నివేకబుద్ధిగోసతః కరోతిదేహినాంసథిం ॥

తత్తోషివేకభిర్జ్ఞై స్సురానిషిధ్యతేసదా ॥

తా॥ మద్యపానముచేత మదించిన కామవీడితుడు తల్లినే “భార్య
యని” యెరియుచున్నాడు; వాని వివేకమును బుద్ధియును,
సత్త్వమైనగుచేత వాడు ప్రాణులను హింసింపుచున్నాడు;

కాబట్టి బుద్ధిశాలురు (కల్లు) సారాయి త్రాగుట నిషిద్ధమని
యెఱుంగుచున్నారు*

శ్లో॥ వైరాగ్యం వ్యాధివీడా స్వజనపరిభవః కార్యకాలాతిపాతీ ॥
విద్యేషోజ్ఞాననాశః స్మృతిథృతిహరణం విప్రయోగశ్చసద్భిః ॥
పారుష్యంసీచసేవాకులగిరిచలనం ధర్మకామాధాహనిః ॥
కష్టంభోషోడతైతే నిరుపచయకరామద్యపానస్యదోషాః ॥

తా॥ మద్యపానము (కల్లు) వలన కురూపులును, రోగపీడితులునై
స్వజనులచేత అవమానమునొందుచున్నారు. వారు వ్యర్థ
ముగా కాలహరణము చేయుచున్నారు. అందరిచేతను
ద్వేషింపఁబడుచున్నారు. వారి జ్ఞానము నాశమగుచున్న
ది. జ్ఞాపకశక్తియు దైర్యమును లేకపోవుచున్నది. సజ్జనులు
వారి సాంగత్యము వదలెదరు. వారు క్రూరులను, సీచుల
ను, సేవించువారును కులభ్రష్టులును అగుచున్నారు. ధర్మ
ము, అర్థము, కామము (అనగా మోక్షేచ్ఛ) లేకపోవుచు
న్నది. ఇట్లు పదునారుదోషములకు మనుష్యులు పాత్రు
లగుచున్నారు, కావున మద్యపానమును విడిచిపెట్టవలెను†

* యక్షరక్షః పిశాచాన్నం మద్యం మాంసం సురాసవమ్ ॥

అనగా సారాయి, మాంసము, కల్లు, ఆసవము (పుష్పసారాయము) అను నివి
యక్ష, రాక్షస, పిశాచములకు ఆహారము. (అనగా మానవులు వీటిని త్యజింపవలె
ననుట)

† క్తమాత్రప్రవాహేణ స్త్రీనింద్యాజాయతేస్ఫుటం ।

ద్విధాతుజంపునర్తాంసం పవిత్రంజాయతేకిథం ॥ (పూజ్యపాదులు)

తా॥ రిక్షాసృగ్గన (బహిష్క) మాత్రముచేతనే స్త్రీదోషము కలదియగుచున్నది. ఇట్లుం
డ శుక్రశోణితిములను (కెంటివలన) కలుగు మాంస మెట్లు యోగ్యమగును ?
(అనగా అపద్ధమనుట)

శ్లో॥ శుక్రశోణితసంభూతం త్రసాంగినంకులంపలం ।
తద్భోజనరకంయాంతి మావశ్చంద్రదివాకరా ॥

(మాణిక్యచూల)

తా॥ శుక్రశోణితములచే కలుగునట్టి మాంసము త్రనజీవుల (పురుగుల) చేత నిండియున్నవి. దానిని భుజించువారు సూర్యచంద్రులుండునంతకాలము నరకమున దుఃఖమనుభవింతురు. అని యసంఖ్యాత మహావాక్యములు మద్యమాంసాదులను నిషేధించుచున్నవి.

వైష్ణవ ప్రబంధముగు తిరువాయ్మొళియందును మద్యమాంసాదులు నిరాకరింపఁబడినవి.

తిరువాయ్మొళి 6వ మొళి 4వ పది 3వ పాశురము.

...అన్గోర్ కళ్ళుమిరైచ్చియుమ్ తూవేల్లిక్ ॥

తా॥ కల్లును, సారాయిని, మాంసమును బెట్టి అశుద్ధపఱచకుడు.

(అదేమొళి) 8వ పాశురము.

వేదంవల్గార్గల్గైక్కొండు.....కళ్ళూడుగళ్ళాళి.....

..... కల్లును, సారాయిని, మాంసమును వుంచుటకూడదు.

6వ మొళి 4వ పది 7వ పాశురము

.....మరున్లుయెన్ఱు అజ్గోర్ ఆడుం కళ్ళుమ్ పరాయ్ ॥

..... ఔషధమని అచ్చట కల్లును సారాయిని ఉపయోగింపకుడు... ఇట్లు యెచ్చటను మద్యమాంసాదులను గీకరింపఁబడలేదు*

* మనుధర్మశాస్త్రమునను మరొకొన్ని స్థతులు మొదలగువాటియందును మద్యమాంసమండనవాక్యములున్నను నవి ప్రక్షిప్తభాగములై యుండవలెను.

శ్లో॥ నమాంసభక్షణేదోషో నమద్యేనచమైధునే ।

ప్రవృత్తిరేసాభూతానాం నివృత్తిస్తునూహళా ॥ (మను. 6వ, అ. 56వ శ్లో)

పంచమహా పాతకములు.

(మనుధర్మశాస్త్రము 11వ ఆ. 48వ శ్లో.)

శ్లో॥ బ్రహ్మహత్యాసురాపానం స్త్రీయంగుర్వంగనాగమః ।

మహాంతిపాతకాన్యాహుః సంసర్గశ్చాపితైస్సహ ॥

తా॥ బ్రహ్మహత్య, సురాపానము, (కల్లుత్రాగుట) బంగారుదొంగ
లించుట, గురుభార్యగమనము, ఇవి చేసినవారితో గూడి
యుండుట; అను నివియైదును పంచమహాపాతకములు. —

కాబట్టి పరమపదముజేంద గోరువారు పాపకార్యములను పరిత్యజిం
చవలెను.

జంతుహత్యయే నరహత్యకుపునాది.

“కఠినచిత్తుల కేలబ్బు కనికరంబు” అను పండితోక్తి ననుస
రించి, జీవహత్యజేయుట కలవాటుపడినవారికి దయా దాక్షిణ్యములే
మాత్రము నుండదు. అట్లు పశ్వాది తిర్యగ్జంతువులను అప్పుడప్పుడు
జంపుచుండుటచే హృదయము. క్రూరభూయిష్టమై “ప్రాణముతీ
యుటనగా నొక లెక్కలేక మదాంధులై సంచరించు మంనవనరాప
రాక్షసులు తుదకు నరహత్యచేయుటొక యాశ్చర్యముకాదు; ఇట్టి
దుస్సహవాసమున మరగియుండుటచే” అగ్రవణానామధారులు
సయితము కొండఱిట్టి రాక్షసకృత్యములకు పాల్పడుట తటస్థించు

తా॥ మాంసభక్షణ, సురాపాన (కల్లుత్రాగుట) అన్యస్త్రీ (బంగారుదొంగ) ము
లకు దోషము కలుగజేయుచుని ప్రస్ఫుత్తిశాస్త్రము చెప్పుచున్నది. (బ్రహ్మధర్మ
ర్గమనగా; పారమాధికచింతనలేక సదా పాపకర్తములొనరించుచు చచ్చుచు
పుట్టుచుండుట) వీనిని వర్జించినయడల మహాఫలము గలుగునని నివృత్తిశాస్త్రము
చెప్పుచున్నది. (నివృత్తిమార్గమనగా; నీచమైన పాపబంధనములనుండి త
రించుకొని నిత్యానందముజేందగోరుట)

చున్నది. నిండు ప్రాణములదీయుట యందేమాత్రమును జంకని పాతకుల హృదయ మింకెంతకఠినమో? (1)

విదేశీయుల సంస్కారములు.

“అహింసాపరమోధర్మ” మని వచించియుండు మహానీయులగు మనమూల మూలపురుషుల సదుద్దేశమునకు ప్రత్యక్ష విరుద్ధముగా భారతీయులలో ననేకులు జీవహింసాది కార్యములకు వెనుదీయక హేయమగు మాంసాహారమును చేకొనుచున్నను; సదసద్వివేకవంతులగు విదేశీయులనేకులు మాంసాహారాదులను తాము వర్జించియు; వర్జించవలెనని ఇతరులకు బోధించియు, గ్రంథములను వ్రాసియు, “అహింసాధర్మమును ప్రకాశపఱచుచున్నారు. అట్టి పూతచారిత్రుల విషయమిందు కొంతవరకును వ్రాయబడును.

The Tailer and his food by Sir william. Cooper
C. I. E. 153. 155, Brompton Road, London. S. W.

We hail with delight, the appearance of this book which is a valuable edition, to the strong advocate, o

(1). Do not hurt the weak. Their cry is so powerful. A breath from the leather of a dead animal burneth iron to ashes, coming into this world give up all pride Take up promptly whatever you can. The market is closing —(Kabir) A B. B.

Cruelty to Animals naturally indicates and promotes a habit of mind which leads to cruelty to men.—(Lecky) N R

తా॥ జంతువులయెడల కృత్రిమము వహించియుండువారి చిత్తము నానాటికి మాన

వులయెడలఁ గ్రౌర్యము వహించును

తే॥గీ॥ అన్నితపములకునుబెద్ద, యన్నిదాన ॥

ములకునెక్కువ యన్నినో, ములకుపొచ్చు ॥

అన్నితీర్థములకునుగ, న్నాకువిసుము ॥

భూతదయకంటెధర్మంబు, భూమిలేదు॥ (దే. భాగవతము 4వ స్కందము)

vegetarianism and denounces, animal food by exposing, its, baneful results. It has dwelt upon the subject with remarkable scholarship tact and ingenuity and we recommend it to all our readers, who take pride in seeing the cause of their ancient "Rishes" thus vindicated what was said in India thousands of years ago is now being proclaimed in Europe with a flourish as it were of trumpets We see in our daily life the good results (health, longevity and etc) attained by persons such as pandits, Gossains, Hindu widows etc., by adopting the frutarian system of living and still we are blind to our own good. What more calamity, can befall a country.

The Indian Empire. (16—1—1912)

“అహింసాపరమోధర్మ” మని వేదము శాసించుచున్నది. వేలకొలది సంవత్సరములనుండి భారతభూమికి వన్నెదెచ్చుచుండిన ఈ ధర్మమార్గ మీకాలమున కీణదశనొంది మాంసభక్షగా మద్య పానాది దురాచారములు ప్రబలుచున్నవి. ఇది యట్లుండ మాంసభక్షణమునందే మునిగి తేలుచుండిన విదేశీయులలో ననేకులుపుడు (విచారపరులై) మాంసాహార మద్యపానాదులు దురాచారమని పరిగణించి వదలివేయుచున్నారు. “ఔంపరెక్స్” సొసైటీల వార మద్యమాంసములను వర్జించియుండు విషయ మీక్రింద వ్రాయబడచున్నది.

(1) Flesh food is unnatural for man To eat the flesh of murdered animals is therefore contrary to our creator's intention and will.

(2) Flesh food is unnecessary. Half the human race do not consume it many of the strongest nations have abstained from it.

(4) Three fourths of our poverty and crime are the consequences of intemperance.

(6) Carnal diet, tends to make men and other creatures that are fed upon it pugnacious, quarrelsome, and bloodthirsty where as noncarnivorous nations, have been noted for their peaceable disposition.

(7) The consumption of flesh blood necessitates, the infliction of an appalling amount of pain and cruelty and death by violence in its most brutal forms (unmitigated by pity consideration or mercy) upon at least a milllon large animals every day in what are called christian countries.

SIDNEY H. BEARD,

Temperance Society (London.)

(ముఖ్య తాత్పర్యము)

1. మాంసాహారము మానవున కస్వాభావికము. వధింపఁబడిన జంతువుల మాంసమును దినుట “సృష్టికర్త” యుద్దేశమునకును ఇష్టమునకును విరోధమైన కార్యము.
2. మాంసాహార మనావశ్యకము. మానవ సంతతియందదృఢభాగము మాంసమును దినుటలేదు. బలిష్ఠులైన యనేక జాతుల వారు దీనినుండి తొలగియున్నారు.
3. మన దారిద్ర్యము అపవిత్రతలను నవి మాంసమును విడువకుండు దానిఫలమే యగును.
4. మాంసాహారులగు మానవులు మరి ఇతరజంతువులు మొరటుతనము గలవారుగను, కలహప్రియులుగను రక్తమునుద్రావు నిచ్చు కలవారుగను నుందురు. ఆ మాంసాహారులగు (జనాంగము) వారు శాంతస్వభావము కలవారని ప్రసిద్ధిజెందియున్నారు.

7. మాంసమును రిక్తమును పుచ్చుకొనుటవలన దయా దాక్షిణ్యములు నశించి కరుణ, యోచన, పశ్చాత్తాపములు ఇసుమంతయునులేక క్రైస్తవరాజ్యములయందు అనువినమును పదిలక్షల (సంఖ్యగల) జంతువులను మృగస్వభావముతో జంపుటకుఁ గారణముగా నున్నది.

సిడ్నీ హెచ్. బర్డు,
మద్యమాంసనిషేధ సంఘము,

లండన్.

It is good neither to eat flesh nor to drink wine.

మాంసముదినక సారాయము పుచ్చుకొనకనుండుట మంచిది.

The practice of flesh eating is demonstrated to be a totally unnecessary habit.

మాంసభక్షణము బొత్తిగా అనావశ్యకమైన ఆభ్యాసమని నిశ్చయింపఁబడినది.

Wherefore I will eat no flesh so long as the world endureth.

ప్రపంచమందుండువఱకును నేను మాంసమును భక్షింపను.

HARRY COCKING.

హ్యరీ కాకింగు

మాంసాదులను వదలివేయుటవలన రోగములు నహితమత్వరగా కుమరును.

The patients themselves quickly recognized that they are better without flesh meat since it acts as a stimulant* and they want none.

Temperance Association,

(Food Reform department).

* మాహాపదము.

I am quite sure it is going to be a wonderful help in saving the poor drunkards.

(Captain Helen Hudson)

The natural food of man judging from his structure appears to consist principally of the fruits roots and other succulent parts of vegetables.

మనుజుల స్వాభావికాహార మేదియని విమర్శించగా పండ్లు, వేర్లు, (గడ్డిదనుచులు) ఇతరశాఖ సంబంధపదార్థములు అని తోచుచున్నది.

Professor Baron Cuvior.

ప్రొఫెసర్ బ్యారన్ కూవియర్.

Meat is absolutely unnecessary for a perfectly healthy existence and the best work can be done on a vegetarian diet.

నిర్మలారోగ్యముగానుండుటకు మాంసము బొత్తిగా అనావశ్యకము. శాఖాహారము దానికంటె మేలుగానుండును.

Professor G. Sims Wood head.

M D., F. R. C P., F. R. S.

ప్రొఫెసర్ సిమ్స్ వుడ్ హెడ్.

(Extracts from Sir William Earnshaw, Cooper's, The Toiler and his food and other leaflets.)

ఇంగ్లాండులో నొకడు పది నిమిషములలో 13 సగము సారాయిబుడ్లను త్రాగుటకు పందెమును వేసెను. ఏడు నిమిషములలో సారాయినంతను త్రాగి పందెమును గెలిచెను కాని తెల్లవారు సరికి చచ్చిపడియుండెను.

ఆంధ్రపత్రిక, 15-11-1911.

గొప్పవారి యభిప్రాయము.

ప్రఖ్యాతిఁగొంచిన అమెరికా దేశవాసియు, నవీనయంత్రతః
త్రివిక్రమాణచాతురీ దురీణుఁడును నగు ఎడిసన్ అను నతడిట్లు వక్కా
ణించెను.

Health. ఆరోగ్యము. (ఎడిసనుగారి యభిప్రాయము.

ఈ..... శాస్త్రవేత్త ఇంగ్లండును చూచుటకై అమెరికా
నుండి వచ్చియుండెను. ఈయన ఛెంచివారి క్షీణతకు కారణము
వారు సిగరెట్లను త్రొక్తాగుటయనియు..... ఇంగ్లీషు
వారికి విస్తారము దేహపరిశ్రమ కావలసివచ్చుట భుజించిన మాం
సపు ముద్దలను జీణించుకొనుటకని ఈయన వక్కాణించెను
మనుష్యులు మితభోజనముచేసినయడల శరీరపరిశ్రమయే వారికవస
రములేదని ఎడిసనుగారి మతము.యంత్రములు సాగ
టకై కొద్దిగా మనము ప్రతిదినము నూనెను వేయునట్లే మన శరీ
యంత్రమును సడుపుటకు బహు కొద్దిగా దినినచో జాలును. ఇట్లు
తినువారు నూరు (100) సంవత్సరముల పూనాయాసముగా బ్రతుకగల
రనియు దీక్షాయువుయొక్క రహస్య మిదియే యనియు జెప్పినాడు
తాను నిస్సందేహముగా నూరుసంవత్సరములకుపైగా బ్రతుకగలడట
మత్తుకు కారణము మితాహారభక్షణము.(ఇట్లు
ఎడిసనుగారనిరి*

ఆంధ్రపత్రిక. 15-11-1911

* ఇట్లు మతాంతర పండితులు వక్కాణించియుండిరి. మన శాస్త్రములున
ఈయభిప్రాయమునే బోధించుచున్నవి.

నిర్మల బ్రహ్మవిద్యావలంబనాసక్తిగలవారు చేయవలసిన కార్యములనుగురించి
మనువు బ్రహ్మచర్య ధర్మములను చెప్పుచు—

శ్లో॥ అనారోగ్యమనాయుష్య మస్వర్గ్యంచాతిభోజనం ।

అపుణ్యం లోకవిద్విష్టం తస్మాత్ తత్పరివర్జయేత్ ॥

వర్జయేన్మధుమాంసంచ.....ప్రాణినాంచైవహింసనం॥ (మనుధర్మ శా.)

(ఇచ్చట ఫలవిస్తరభీతిచే ఇంక ననేక వాక్యములు వదలివేయబడినవి)

తా॥ అతిభోజనము ఆరోగ్యమును పాడుచేయును. ఆయుస్సును నశింపజేయును.

స్వర్గమునకు బోనీకజేయును; పుణ్యమును పాడుచేయును. లోకనిందిత

ముగాను నున్నది. కావున దానిని విడువబడని బ్రహ్మమార్గప్రవర్తకుడు మధ్య

మాంసములను.....ప్రాణిహింసను వర్జించియుండవలెను.

You, man, do not overload your stomach, because it creates dangerous wonderful diseases. S. S.

① ముక్తానంద ప్రదోదయము—౩వ కథ.

ఈశ్వర పూజ.

శ్లో॥ స్తుతిస్మరణప్రార్థనాభి ర్వాఙ్మనఃకాయకర్మభిః ।

మనశ్చైర్వాభివేద్యశ్శక్తి ఏతదీశ్వరపూజసం ॥

అనగా మనస్సుచే స్తుతిం చేయుటయు, మనఃమున స్మరించుటయు, కాయముచే ప్రార్థించుటయు, ఈ మొదలగునవి భక్తి యనఁబడును. దీని నే ఈశ్వరపూజయని (పద్యము) వేర్పడును. మరియును,

శ్లో॥ సమాదిభావనార్థః క్షీణతనూనగణార్థశ్చ; భజ్యతే, నేవ్యతే,
భగవదాకారమంతః కరం శ్రీయతేన ఏతిభక్తిః ॥

అనగా క్షీణనివారణ (సమాది) భావననిమిత్తము భజన సేవ లేమి యి
నవి; అనగా భజించుటయొన అంతఃకరణము భగవదాకారముగా
చేయబడుచున్నది. అది ఈశ్వరపూజయనఁబడుచున్నది. అట్టి
పూజ శ్రవణ, కీర్తన, స్మరణ, సేవన, అర్చన, వందన, దాన్య, స్నేహ,
ఆత్మసేవన, మొదల సేవవిధములు. ఈ సేవమార్గములు ఈశ్వర
ప్రణేదాసంస్కారములను నియమములందు చేర్చబడియున్నవి.

శ్లో॥ స్మరణార్థే చర్మనాద్దేహ, ప్రాప్నోతి పరమోంగతిం ॥

అని సనశ్శుక్లములు పరిచయమునైనను.

ఈశ్వరపూజను భూతదయ మొదలగు సద్గుణములు సేధా
నాంగములు. అట్టి సద్గుణములు లేక శరణప్రార్థన చేసినను అది

అనుర పూజ యనఁబడును. అది పరమాధనాధనమున కతిదూరము;—దీనినే పెద్దదాసులవారు “జీవకోట్లయెడ దయకలుగనివారే విధమున పూజించిన కలుగదు యిహలోకం పరలోకం” అని వచించిరి. కావున పూజకు భూతదయ ముఖ్యాంగము. దానికే సన్తార్గమని పేరు. అట్టి సన్తార్గముతోఁగూడిన పూజవలన సజ్జనసాంగత్యము లభించును. పిమ్మట ఆత్మానాత్మవిచారము లభించును. పిమ్మట సుజ్ఞానమవలీలగా తనంతట నుదయించును. అది మోక్షమునకు హేతువగును. అట్లుగాని పూజ వ్యర్థమని పెద్దలు వచింతురు.

మొదట భూతదయ పచ్చాత్తాపములలవాటు చేయవలెను. ఇదియే ప్రధానమార్గము. అట్టి మార్గము నానాటికి దృఢపడుచు వచ్చెనేని సర్వజీవదయాపరత్వము సిద్ధించును. పిదప పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతముగల నేప్రాణినిజూచినను పరమానురాగము (అనగా జీవకారుణ్యము) తనంతట యుదయించుటేగాక సర్వమును భగవదాకారము దప్ప వేఱుకాదను దృఢనిశ్చయము పట్టువడును. తద్వారా స్థావరజంగమాది సర్వమును ఈశ్వరాకారమగుటఁజేసి దేనికి గీడుచేసినను దైవద్రోహమే యగునను భయము పుట్టును. అట్టి భయము కలిగినవెంటనే వినయము జనించును. అంతట వినయ విశ్వాసములు రెండును నేకీభవించి సద్విచారమునకుఁ ద్రోవజూపును; వెంటనే సజనులగు విద్వాంసుల నన్వేషించుట కారంభమగును. అట్టి సజ్జనశిఖామణుల సాంగత్యములభించెనేని;—

శ్లో॥ పశు ర్మనుష్యఃపక్షివా । ఏచసజ్జనసంశ్రయాః ॥

తేనైవతెప్రయాస్యంతి । తద్విష్ణోః పరమంపదం ॥

అనగా పశువైనను, మనుష్యుడైనను, పక్షియైనను పరమాభాగవతోత్తములగు మహానుభావులనాశ్రయించి(నయడల)వారి కటాక్షముచే

పరమపదము లభించును. అను పండితోక్తి ననుసరించి యట్టి సత్పురుషసాంగత్యముచే భక్తి మార్గము చక్కగా బోధపడును. ఇది ఈశ్వరపూజకు సాధనము. ఇక పూజనుగురించి విచారించునెడల సర్వకాల సర్వావస్థలయందును సత్యము పలుకుచు భగవంతుడుదప్ప యితరమార్గములేదని యెంచి తనకు ప్రాప్తించు కష్ట సుఖముల నన్నిటిని యా దయానిధికపించుచు తద్విభాతియగు జీవకోటిని యధాశక్తి (గా) సత్కరించుచు తనవలననే జంతువునకును హాని కలుగకుండునట్లు హెచ్చరికతో చరించుచు నొకవేళ ప్రమాదవశమున నేప్రాణి కైనను తనవలన కీడు సంభవించెనేని యందులకై పశ్చాత్తాపమొంది యట్టి యకార్యకరణమునకుఁదన్న పాల్పడనీకనిక ముందు కరుణతోదన్న రక్షింపనలెనని దయానిధియైన భగవంతుని స్మరింపుచు, మనంబున భగవద్గుణానుభవమును వాక్కున సత్కథాపఠనమును, కాయముచే పరోపకారాది (ఈశ్వరప్రియ) కార్యాచరణమును గలిగి యుండుటే సర్వతోభద్రమైన పూజయనఁబడును.

సజ్జనసాంగత్యమునకై బ్రయత్నించుటయు, ఆ తత్సజ్జానము నభ్యసించుటయు, తదవలంబనానంద పరవశుండై యుండుటయు, భూతదయగలిగి వర్తించుటయు నీమొదలగు సత్కార్యములన్నియు ఈశ్వరపూజ యనఁబడును.

భక్తి.

ధర్మాధర్మ కామ మోక్షములను పురుషార్థచతుష్టయము (లో) మోక్షము సర్వోత్కృష్టమైనది అట్టి మోక్షసామ్రాజ్యము నొందుటకు ముఖ్యసాధనము సుజ్ఞానము.

శ్రీభగవద్గీత.

శ్లో॥ మనుష్యాణాంసహస్రేషు | కశ్చద్యతతిసిద్ధయే ||
యతతామసిసిద్ధానాం | కశ్చన్మాంవేత్తితత్వతః ||

తా॥ వేలసంఖ్యగల మనుష్యులలో ఒకానొకడు జ్ఞానసిద్ధికొఱచు
యత్నముజేయుచున్నాడు. యత్నముజేయునట్టి సిద్ధులలో
ఒకానొకడు మాత్రమే నన్ను వాస్తవముగా నెఱుఁగుచు
న్నాడు అని భగవానుడు పఱచెను.

అట్టి జ్ఞానమార్గము ప్రారంభమందే సాధ్యముకాదు; మొద
ట భక్తియోగమునభ్యసించవలెను. అట్టి భక్తికి చిత్తశుద్ధియు, స
త్కర్మానుష్ఠానమును ప్రధానాంగములు.

శ్రీభగవద్గీతాయాం భగవానువాచ॥

శ్లో॥ అధచిత్తం సమాధాతుం | నశక్నోషిమయిస్థిరం ||
అభ్యాసయోగేనతతో | మామిచ్ఛాస్తుంధనంజయ ||
అభ్యాసేవ్యసమర్థోసి | మత్కర్మపరమోభవ ||
మదధామపికర్తాణి | కుర్వన్సిద్ధిమవాప్స్యసి ||

తా॥ ఓ ధనంజయా ! నీవనస్సును బుద్ధిని నాయందు దృఢముగా
నిలుపుటకు శక్తుడవుగాకపోతివేని అట్లుపైన అభ్యాసయోగ
ముచేత నన్ను పొందుటకు ప్రయత్నముచేయుము.

అట్లు అభ్యాసయోగమందును అశక్తుడవైతివేని నాకుఁ బ్రీతిని
గలుగచేయు నుత్తమకర్తములను చేయుము; అట్లు నాప్రీత్యర్థమ

సత్కర్మమును జేసితివేని నీకు మోక్షముకలుగును* ఇట్లు వచించిన శ్రీ కృష్ణమూర్తివాక్యమువలన సత్కర్తాచరణమే భక్తికి (మోక్ష సాధనమునకు) ముఖ్యాంగమని విశదమగుచున్నది.

ఇక భక్తియనగా నెట్టిదో కొంతవిచారింపునెడల, ప్రతిదిన మును పలుతడవలు స్నానముచేయుట భక్తియా; దేహమునకు తిరుమణి శ్రీచూర్ణ విభూతి ధారణాదులు చేసికొనుట భక్తియా; (5) తులసీ రుద్రాక్ష రత్నమణిమయ హారములు ధరించుట భక్తి యా; (6) వృక్షాగ్రములపై నుండుట భక్తియా; (7) కొండల గుహలయందును (8) చెట్లు పొదలయందును నుండుట భక్తియా; (9) కండ్లుమూసుకొని జపముచేయుటవలె నుండుట భక్తియా; మరి యేది భక్తియనివిచారింపగా నీవిషయమున మార్గత్రయనిరూపణా దులయందు—

శ్లో॥ మీనస్నానరతఃపవనభుక్ | మేషస్తుపణాశనః ॥

నీరాషాదపిచాతకః | హరిసినఃషేతేబిలెమూషకః ॥

భస్త్రద్ధౌళితవిగ్రహఃఖలుఖరో | ధ్యానానురక్తైబకః ॥

సర్వేషాంఫలమేవనాస్తిహ్యచరం | జ్ఞానంప్రదానంతవః ॥

* Yet if thou, hast not strength, firmly to place thy mind in me. Then by constant practice in yoga seek to reach me, O, Dhananjaya. If also thou, art not equal, to constant practice perform actions for my sake performing actions with me for object thou shalt attain perfection,

A. B. B.

కం॥ నీపాదకమల సేవయు

నీపాదార్చకులతోట, నెఱుఁగమునునితం ।

తాపాభూతదయయును

తాపసమందారనాథు, దయసేయగదె ॥

అని యొక భక్తుడు శ్రీకృష్ణమూర్తినడిగెను.

అని యిత్యాదిగా పెద్దలు వచించిరి. ఎటువంటి భక్తివది యని విచారించునెడ;

మొదటిదిగాదు=చేపలు మొదలగు జలచరములు నిరంతరము నీటియందే మునుగుచున్నవి. వాటికన్నిటికిని మోక్షమబ్బదుకదా ?

రెండవదికాదు=గాలినిభక్షించుట. సర్పములనేకముగా * గాలినే భక్షించుచున్నవిగదా?

మూడవదికాదు=మేకలు మొదలైనకొన్ని జంతువులు ఆకుల లములనే తినుచున్నవికదా ?

నాల్గవదికాదు=గార్ధభము లెప్పుడును భూతిపూసికొన్నట్లును పులులు మొదలైన కొన్ని జంతువులు తెల్లని యట్టచి చారలతో నుండును. అదియును(గాక విష్ణు ధూత యనుధూత సంవాదఘట్టమున 'యముడు' అంతరవేషమును గౌరవించెనేగాని బాహ్యవేషమును గౌరవించలేను.

ఐదవదికాదు=గంగెద్దులకును, ఆటజింకలకును, కోతులకును, నిరంతరము రుద్రాక్ష తులసీమాలలను యితరాభరణములను అలంకరించుచుందురు.

ఆరవదికాదు=కోతులు కంకగృధ్రాధిపక్షిజాతులు వృక్షములపైననే యుండుచుగదా?

యేడవది-యెనిమిదవదికాదు=పులులు, సింహములు, గజములు, భల్లూకములు, దుప్పెలు, లేళ్ళు, చమరీమృగములు, జంబుకములు మొదలగున వెప్పుడును గుహలయందును పొదలయందును దా

* ప్యారిసు నగరము (Paris) న నొక వైద్యుడు సర్పమున యాహారమును య్యక నుంచియుండగా నది వాయుభక్షణచే 24 సంవత్సరములు బ్రతికి చనిపోయెనని హిందూసుందరి పత్రికయందు వ్రాయబడినది.

యుండునుగదా? మరియును మూషికములు (యెలుకలు)యెప్పుడును బిలములందె యుండునుగదా?

తొమ్మిదవది కాదు=నీటిగట్టునందు కొక్కెరలు సదా కండ్లు మూసుకొని వేచియుండునుగదా?

కావున పైచెప్పిన విషయములలో నెద్దియును భక్తికాదని తేలుచున్నది. అనగా దీని ముఖ్యభావము గుప్తము. యిట్లు చెప్పటచేత స్నానాది నిర్తలకార్యములు చేయరాదనియు తులసీ రుద్రాక్షమాలలు ధరింపరాదనియు, త్రిపుండ్రోర్ధ్వపుండ్రములంబె ట్టుకొనరాదనియు, గుహలలో నివసించి తపంబాచరింపరాదనియు, జపముచేయరాదనియు చెప్పటకాదు. ఇవన్నియును అవస్యకము గా చేయవలయును కాని ఎన్నికార్యములూచరించినను;—

ఒకరాజకుమార్తె లక్షలకొలది వెలచేయు ఆభరణములు ధరించినను;చీనిచీనాంబరములను బనారసు సేతాంబరమును ధరించినను మరి యెన్నియలంకారములు చేసుకొన్నను అన్నిటికంటె ముఖ్యమైన మంగళసూత్రము గళమునను ముఖమున కుంకుమబొట్టును లేకుండిన సుందరాంగి విధవయని (యే) పరిగణింపబడును. మరియును తదితరాలంకారము లేనూత్రమును శోభింపవు గాకను నిరధఃకంబగును.

తద్వత్తుగా యెన్నికార్యములూచరించినను “భక్తి శ్రద్ధ” లు లేనియెడల “భక్తి లేనిపూజ పత్రిచేటు” అను వేమనగారి వాక్యప్రకారము నిరధఃకమగును. ఇట్లెన్నిరీతుల చూచినను “భక్తి” సర్వోత్కృష్టమార్గమని చక్కగా దెలియుచున్నది.

“భక్తి” యనగా శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుండుగు జగదీశ్వరునియందలి దృఢమైన విశ్వాసము అనగా నన్నిక.

దీనికే భక్తియని పేరు. అనగా నిట్టి “భక్తియొక్క పేచాలునా” యని విచారింప దీనికి కావలసిన ముఖ్యాంగములు అనేకములున్నవి కాని వానియందు ముఖ్యములగు కొన్నిటిని “భక్తు” డవశ్యకముగా నాచరింపవలెను.

అట్టి ముఖ్యాంగములేవనగా; శ్రీమహాభాగవతమున శ్రీకృష్ణమూర్తితో నొకభక్తుడు స్వామి “నీపాదకమలసేవయు, నీపాదార్చకులతోటి సఖ్యమును. అపారభూతదయను గలుగునట్లనుగ్రహించమని ప్రార్థించెను. భగవత్సేవయొక్క పే ముఖ్యమైయుండినను నాభక్తుడితరగుణములను కోరుటవలన భక్తికి తోడుగా అపారభూతదయ భాగవతసాంగత్యము మొదలగు ముఖ్య సన్తార్గములుండియే తీరవలయునని తెల్లమగుచున్నది.

మరియొక సుజ్ఞాని=అహింస, ఇంద్రియ నిగ్రహము, భూతదయ, ధ్యానము, తపము, శాంతి, సత్యము, ఓర్పు అను 8 పుష్పముల చేత భగవంతుని పూజింపవలెనేకాని చెట్లయందలి పుష్పములంతగా శ్రేష్ఠములుకావని వచించెను.

గీ॥ అరయ దేవదేవునారాదనముసేయ ॥

నష్టదశసు మంబు లమర వలయు ॥

దీని తెలిసి కొనని దేవుని పూజేల ॥

విశ్వదాభిరామ వినర వేమ ॥

మహాయోగి వేమనవచించెను. యిచట అష్టదశ (యెనిమిది రేకులుగల) పుష్పమనగా పై వివరించిన అహింస మొదలగు 8 సుగుణములని యర్థము. ఇట్టి సుగుణాష్టకమును సాధించని ధుష్కర్తరతులు యెన్ని పూజలు కావించినను అయ్యచి వ్యర్థములేయగును.

అంతేగాక దుర్తార్థులపూజ తదితరులకు సంతాపకారణమేకాని
క్షేమముకలుగదు. యెట్లనగా;—

శ్లో॥ దుర్జ్జనస్య విశిష్టత్వం | పరోపద్రవకారణం ||

వ్యాఘ్రస్య చోపవాసేన | పారణం పశుమారణం ||

అనగా దుర్జ్జనులు శిష్టాచారములునేయబూనుట పరహింసకు కార
ణము. యెట్లనగా,—“పులి” ఏకాదశివ్రతముచేసి ఉపవాసముండె
నేని(ద్వాదశినాడు)దాని పారణకు అనేక పశువులనుఁజంపునుగదా?

కావున దుర్గుణములుండువఱకును యే కార్యములాచరించినను
యితరులకు హానికరముగా యుండును.

ఉష్ణోదహతిచాంగారశ్శితః కృష్ణా యతేకరం ||

అనగా “బొగ్గు” వేడిగానుండెనేని ముట్టినవారిని కాల్చును. ఆరి
యుండెనేని మశితగలి వికారముచేసును. కావున “సుగుణము”
కలుగుటకై ప్రయత్నించవలెను.

శ్లో॥ గుణేషుక్రియతాంయత్నం | కిమాటోపైఃప్రయోజనం ||

విక్రీయంతేనఘంటాభిః | గావఃక్షీరవివర్జితాః ||

అనగా, గుణగ్రహణమునకై యత్నముచేయవలెను. పటాటోప
ములతో బ్రయోజనములేదు. క్షీరవంతములైన గోవులు లాభము
కలుగించునేకాని క్షీరములేని (గొడ్డు) ఆవులు ఘంటలచే నలంకరిం
పఁబడినవైనను లాభము తేజాలవుగదా?

నూక్మబుద్ధులు నూతనగ్రంథముల వ్రాతురుగాక, కవులు
బహుచమత్కారమైన కావ్యములు రచింతురుగాక యెందరెన్నివిధ
ములవ్రాసినను ఈశ్వరగుణకథావిశేషములేని వన్నియును వ్యధా
ములగును. భక్తి శ్రద్ధలులేని నామ స్మరణ నిరధికమని బుధాబిప్రా
యము యెందుకనగా; జంగాలి దాసరి మొదలగు బిక్షుకులాదిగాగల

యెందరెందరో చిత్రవిచిత్ర వాద్యములతో నామ స్మరణచేయుచు,
ద్రవ్యమునుగడించి, సాయంకాలముకాగానే సురాపానముచేయుచు
యొండొరులతో కలహించి మల్లయుద్ధములుచేయుచు, యుక్తాయుక్త
ములులేక దుర్భాషలాడుచు, అజ్ఞానసముద్రమున మునుంగుచు పార
మాధికచింతనలేక నుండువారలనేకులున్నారు గదా ; అట్లగుటవ
లన భక్తిలేనిదే నామస్మరణకూడ ఫలించదని పండితాభిప్రాయము.
దీనినేయొక హాసాపండితుడు;

What is the good of talk or much talk is it not
simply causing pain to the mouth and jaws, therefore
give up much or useless talk and practise silence calmly
with pleasure which claims Paramathma. (పరమాత్మ)

అని వచించెను. కావున పారమాధికభావములేని వట్టి చూటల
తోనే ప్రయోజనమునులేదు. అది భక్తికాబాలదు.

సాధారణముగా హింసారహితస్థు గౌరవాహమైన కొన్ని
తాకిక కార్యములుకూడ భక్తికి సంబంధపడి దైవపూజగా పరిగ
ణింపబడును (1) “భక్తి” యనగా పూజ మొదలగువాటియందఁ
అనురాగమని వేదవ్యాసులును, దైవవిచారమందలి శ్రద్ధయని గార్లు
లును, పై రెండుచుగలిసిన యాత్మధ్యానమందలి శ్రద్ధయని శాం
ల్యులును అభిప్రాయ పడినారు. సకల కర్మలు భగవదప్రణామ
చేసి భగవద్విశ్లేషమునకు సహింపక నిరతిశయానురాగముగఁ
యుండుట యని నారదులు సెలవిచ్చియున్నారు. (భక్తియనఁ
పిసయపూర్వక విశ్వాసము)

(1) Every generous action, every honest thought, every sinc
effort to do right, is really a part of the worship of God:

(G. F. Clarke)

భక్తివిశేషము.

భగవదారాధనకు భక్తి ప్రదానము, భక్తియనగా శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుండగు జగదీశ్వరునియందలి వినయ పూర్వక విశ్వాసమని ఈవరకే చెప్పబడియున్నది. భాగ్యాదిదేవతయు, విద్యాధిదేవతయు తక్కుంగల సర్వసంపద్విభవములును భగవంతునియధీనములు గావున బంగారు పుష్పములతోను, యితరాడంబరములతోను మరియేవిధముగాను పూజించినను “భక్తి” లేనిది భగవత్ప్రీతి కాజాలదు. “భక్తి రేవగరీయసి” యనియు “భక్తి యోగాన్ముక్తికి” అనియు పెద్దలు వచించుటవలన, భగవదారాధనమునకు భక్తియే పరమోత్కృష్టసాధనము; “భక్తి లేనిపూజపత్తి చేటు” (అని మహాయోగి వేమన వాక్యము) మరియు నీమార్గమునే భాగవతమున శ్రీశుక బ్రహ్మషిఁ పరీక్షింపజేసినచో రేంద్రునకుపదేశించెను. కావుననే “భక్తి” మార్గమే పరమశ్రేష్ఠమైనదని మహానీయులనేకు లీమార్గముననుసరించుచున్నారు.

భక్తివిధానము.

భక్తి మూడువిధములు:— (౧) ఏకాంతభక్తి (౨) అనన్యభక్తి (౩) బాహ్యభక్తి.

ఏకాంతభక్తియనగా=సర్వవ్యాపియు, కర్తయు, భోక్తయునగు భగవంతుడొక్కడు కలడను నిశ్చయముతో నతని సగుణ నిర్గుణములలో నొకటి నిగ్రహించి తథ్యానాదులొనర్చుట.

అనన్యభక్తియనగా=తత్త్వాధివిచారమున భగవంతుడు తనయందే యున్నాడనుట దెలిసికొని నిజతత్త్వమననముచేయుట.

బాహ్యభక్తియనగా=దృశ్యప్రపంచమందలి తామ్ర, దారు,

శిలా, మృణ్మయాది ప్రతిమలను బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరాది భావములతో నర్పించుట.

ఇట్టి భక్తి తొమ్మిదివిభాగములతో గూడియున్నది.

నవవిధభక్తులు.

శ్రవణము, కీర్తనము, స్మరణము, పాదసేవనము, అర్చనము, వందనము, దాస్యము, సఖ్యము, ఆత్మనివేదనము అని తొమ్మిదివిధములు—అందు,

శ్రవణమనగా; భగవంతుని గీలావిశేషములను దేనిపై పురాణేతిహాసములను వినుట.

కీర్తనమనగా; భగవంతుని గుణవిశేషములను ప్రకటించుట
స్మరణమనగా; భగవంతుని దివ్యనామములను విశ్వాసపూర్వకముగా నుచ్చరించుట.

పాదసేవనమనగా; భగవంతుని ఆలయమునకు అసగా (న్నిధ్యమునకు) నడచుట.

అర్చనమనగా; భగవంతుని పూజించుట.

వందనమనగా; భగవంతునకు నమస్కరించుట.

దాస్యమనగా; ప్రభువునకు భృత్యునివలె భగవంతుని తాను సేవకునివలె నుండుట.

సఖ్యమనగా; తండ్రి కొడుకులవలెను, భార్యభర్తలవలె భగవంతునియందు విసయపూర్వకానురాగ ముంచుట.

ఆత్మనివేదనమనగా; భగవంతునికి ఆత్మపక్షణముగావి తా నస్వతంత్రుడై యుండుట.

ఈ తొమ్మిది విధములును భక్తికి లక్షణములు.

భక్తుని లక్షణములు.

భక్తుడు శాంత శమదమాది సద్గుణపుంజరంజితుడై, సర్వ భూతములను తనవలె చూచువాడై, దయా వాక్కిణ్యములు కల నాడై, పరమాస్తికుడై, సత్యవాచానురక్తుడై, సదాచార సంపన్నుడై యుండవలెను. ఇవియే భక్తుని లక్షణములు.

శ్లో॥ సద్బుద్ధిస్సాధుసేవీ, సముచితచరితస్తత్వబోధాభిలాషీ ॥

శాంతోదాంతోఽనసూయా శ్శరణముపగతశ్శాస్త్రవిశ్వాస

శాలీ ॥ సద్ధర్మేసానురక్త స్సకలగుణగణస్సత్యవాచానురక్తః॥

భక్తుని ముఖ్యాచారములు.

భక్తుడు భగవంతునికి భృత్యానుభృత్యుడు. అహంకార మమకారములు వదలి నిగంతరము భగవంతుని కైంకర్యము జేయు చుండవలసినవాడు; కావున భక్తుని ముఖ్యాచారములిట్టివని వివరింపవలసినది కర్తవ్యంశము.

వేకువను మేల్కొని భగవద్రూపమును ధ్యానించుచు, తత్కిర్తనములను స్మరించుచు, తదపారమహిమలను కొనియాడుచుండున (భక్తుని) పాపములన్నియు నశించుటేగాక నిర్మలచిత్తముకలిగి తద్వారా సుఖముకలుగును.

సూర్యోదయమునకు పూర్వము కియి ఘడియ (ఒకటిన్నర ఘంట) లను రెండుభాగములు చేయగా మొదటి రెండుఘడియలు “బ్రాహ్మముహూర్తమనియు” తక్కిన ౧౫ ఘడియలు రాత్రము మూర్తమనియు భావము. బ్రాహ్మమనగా బ్రహ్మసంబంధమైన శుభకాలము. అనగా నిఖిల చరాచర ప్రపంచమును సృష్టించిన పరమాత్ముని ధ్యానించెడి కాలము. అభ్యసంపవలసినవియు, ఉపదేశ మొందవలసినవియునగు, సద్విద్యలన్నియు నీకాలమునందే చక్కగా

మనంబున నాటునుకావున ప్రాతఃకాలమున మేలుకొనుట సర్వోత్కృష్టము.

ప్రాతఃకాలమున మేల్కొను వారికి నేత్రవ్యాధులంటవని వైద్యవేత్తలు వచించెదరు.

౨. స్నానము.

బ్రాహ్మ ముహూర్తమందేలేచి భగవంతుని ధ్యానించుచు, భగవద్రూపములను చిత్రించియుండు పటములనో, పుష్పములనో, లేక శుభకరమగు మరియే వస్తువునో జూడవలెను; అట్టివి చూచుటేగాక;—

శ్లో॥ కరాగ్రే వసతేలక్ష్మీ, కరమధ్యే సరస్వతి ॥

కరమూలే మహాదేవి, ప్రభాతే కరదర్శనం ॥

అనునట్లు స్వహస్త వీక్షణగావించవలెను. అటుల మేల్కొంచి మలవిసర్జన దంతథావనాది కార్యములొనర్చి పిమ్మట శీతలోదకము (అనారోగ్యవంతులు ఉష్ణోదకము) చే స్నానముగావించవలెను.

శ్లో॥ ప్రాతస్స్నాతసరస్వపాపహరణం । దుస్స్వప్నవిధ్వంసనం ॥

శౌచస్యాయతనం, మలాపహరణం । సంవర్ధనం తేజసాం ॥

రూపద్యోతకరం, శరీరసుఖదం । కామాగ్నిసందీపనం ॥

స్త్రీణామస్తథగాహనం, శ్రమహరం । స్నానేదశైతేగుణాః ।

(దన్వంతరి)

ప్రాతఃకాలమందు స్నానము చేయువారికి పాపనాశము దుస్స్వప్న నాశనము; శుచి, ముచీకిపోవుట, తేజోవృద్ధి, శరీరకాంతి, సౌఖ్యము జరరాగ్నిదీపనము, స్త్రీలకు మనోహరత్వము బడలిక పోవుట మొదలగు, గుణములు కలుగును.

(ప్రాతఃకాల స్నానము)

ప్రాతస్నానమువలన తీట, నేత్రరోగములు, అతిమూత్రము, శుక్లస్రావము మొదలగు రోగములు నశించును. పితృధిక్యము వలనఁ కలిగెడు కొన్ని రోగములకును, తలపుట్టెలోపలఁ బుట్టెడు రోగములకును; ముఖ్యముగ చిత్తభ్రమకును ప్రత్యక్షఫలము నిచ్చె డు గొప్ప యశాషధము. దీనివలన ననేక సుగుణములు కలుగును. రాత్రికాలమందు నిద్రించియుండ నవద్వారములుగుండ మలములు స్రవించి దేహమంతయు చెమ్మటపట్టి మలినముగ నుండును. అట్టి మలినముగల శరీరముతో నేకర్థలు జేసినను నిష్ప్రయోజనము. నిద్రించియుండునపుడు లోపలి యవయములు నాడులు, విశేషమగు పనిజేసి బడలికఁజెందియుండి మేల్కొనగచే సోమరితనము, మాం ద్యము, బడలిక, ఉష్ణాధిక్యము కలిగించును. అట్టివాఁడు ప్రాతః కాలమందు శీతోదక స్నానముఁజేసిన సోమరితనము, ఉష్ణాధిక్యము మొదలగు పైత్యరోగములన్నియు నశించి, ఉత్సాహవంతుఁడై సకల కర్తవుజేయుటకు సమర్థుఁడగును. నిద్రబోవునపుడు నోటనుండి చొంగకారి, కనులు పుసిఁగట్టి, ముఖమందును, అవయవములందును, దుర్గంధము కలిగియుండి వానికే తనదేహము బరువుగా కనంబడును. ప్రాతస్నానమువలన దేహరోగ్యము, నేత్రివికాసము చల్లదనము, బృహత్తస్తిష్కశుద్ధి, బుద్ధివికాసము మొదలయినవి కలుగును. ప్రత్యక్ష ఫలంబులగు సుప్తి, ఆరోగ్యము, వికాసము ఇవి కలుగును. పరోక్షంబులగు యమయాతనాది దండనలు తొలగును. అరుణో దయమువకంటె పూర్వమేలేచి, శరీరవ్యాయామముగావించి పిమ్మట శీతలోదక స్నానముఁ గావింపవలయును. పాశ్చాత్యపండితులును ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులును ప్రాతఃకాల శీతోదక స్నానమువలన ననేక

గుణంబులు కలవని నొక్కవక్కాణిండుచున్నారు. (౧) ధర్మదేహ పం
డితుండగు (కూను) అనుసతఁడు దచించిన అభిసవ సైన్యశాస్త్ర
మందు సకల రోగములను స్నానమునలసనే పోగొట్టినదప్పుననియు,
శీతలోకమందు విశేష గుణమున్నదనియు కనిపట్టెను. ప్రవ
హించెడి నుదకముగల నదియందుగాని, విశాలమగు తీరాకమందు
గాని స్నానముచేయవలెను. పై రెండును లేనిచోట, సుంపుక
ముచే స్నానముచేయవలెను. ప్రాతఃకాలమనగా, సూర్యోదయ
మునకంటె పూర్వకాలము. అప్పుడే స్నానముచేయుటకు సేతు
వేమనగా, ప్రవహించునుదకముగల నదియందును, గొప్ప తీరాక
మందు నుండెడి నీటియందును, ఒకవిధమైన నిర్మల నీటియైన ఆరో
గ్యప్రదమును కలదని ప్రాచీనులు కనిపట్టెనున్నారు. (౨) పర్వము
హూర్తము (ఉషఃకాలము)నందు, ఒకవిధమైన సత్తత్వముగలది,
కానికాంతిచే జలమునకు నిర్మలత్వము కలుగును.

ఈవిషయమై బృహత్సంహితయందు ఇట్లు చెప్పబడియున్నది:—
ఉదయేచమునేరగస్త్యనామ్నః కుసుమా యోగములప్రగూఢాత్మిని |
హృదయానిసతామినస్యభావాన్పు నరగమూనిభవంతిని ర్మలాని ||

అగస్త్యమహామునియను సత్తత్వము ఉదయకాలమునందు, న
త్పురుషుల హృదయములవలెన నానావిధ ములములనే గూఢతత్వము
లగు ఉదకములు నిర్మలములగుచున్నవని శ్రీవరాహమిహిరగారివర్ణన
లు చెప్పియుండిరి. కాన అగస్త్యునియము ఉషఃకాలమునందు,
ఈసత్తత్వ ప్రకాశముచే నిర్మలములగు నదులయందుగాని, తీరాకము
లయందుగాని స్నానముజేసిన, అనేక రోగములు పోయి దుష్టమున
తేజస్సు కలుగును. సూర్యోదయకాలమందీ సత్తత్వమునకు ప్రకాశ
ముండదుగాన, అప్పుడు స్నానముజేసిన అంత ఫలముండదు. పు

ర్వమొకప్పుడు శ్రీమంతుడొకడు పైత్యసంబంధమగు వ్యాధిచే బాధ పడుచు, తనకొకగ్యము కలుగునట్లు దివ్యోషధమియ్యమని వైద్యులను బ్రార్థించిన వాగు, ప్రాతఃశీతలోదక స్నానముకంటె మించిన యోషధము లేదని నుడివిన, గృహమందు గుచ్చుతొట్టియొకటి గట్టించి రాత్రొకాలమందు నీరనింపి ఉషఃకాలమందు స్నానముచేయుచుండెను గాని ఎరి వ్యాధి నివర్తించలేదు. అందులకు కారణమును వెలిసెదంగఁ గోచించి, కట్టించిన తొట్టియందు అగస్త్య నక్షత్రప్రదానము కలుగలేదు; ప్రకాశము కలుగునటులు వెలుపల తొట్టి కట్టించి అందలి నీటిచే స్నానముజేయుమని చెప్పగ, నట్లుగావించి వ్యాధిరహితుడై ఆరోగ్యపరాకాడయ్యెను కాన, అగస్త్యదయముచే నుషఃకాల శీతలోదకమందు గుణమున్నదో కనుగొనుడు.

దానింబట్టియే;—

శ్లో॥ ఏ త్తమంతానదీస్నానం మధ్యమంతఃతటాకజీ ।

అథమంచకుంపస్నానం భండస్నానంపృథాపృథా ॥

నదీస్నానము త్తమమనియు, తటాకస్నానము మధ్యమమనియు, కుంపస్నానము అథమమనియు, భండలోని నీటిస్నానము వ్యర్థమనియు ప్రాచీనులు నుడివెనకు కాన, ప్రాతఃకాల శీతలోదక స్నానముచే సనేక గుణములు కలుపు.

ఆరవేసిన వ స్త్రీములను ధరించుట.

వ స్త్రీములను ఆరవేసి కట్టికొనుటవలన శుచియు, ఆరోగ్యము కలుగును. కొందఱు చాకలివానిచే చలువఁజేయఁబడి తేఁబడిన వ స్త్రీములనే ధరించఁగూడదా ? ఏల ! ఆరవేసి కట్టికొనవలయునని యుత్తేపింతుమి. కారణమేమన ! చలువఁజేయఁబడిన వ స్త్రీములందు గంజి బిగువువలన మూర్ధవము లేకపోవుటయు, పెళుచుఁద

నము; గంజిచారలులోనగునవి యుండుటవలన సుకుమారములగు నవయవములకువరిపిడి—రాపిడి తగిలి, స్వస్థములేకుండఁ జేయును. శారీరక స్వస్థములేనివాఁడు కర్తలెట్లు సేయఁగడంగును ? సంధ్యావందనము, ప్రాణాయామము లోనగునవి యెట్లు ఒనరించును ? చలువ యందు ధావశ్యగుణ మొక్కటితప్ప మార్దవగుణములేదు. చలువఁ జేసిన వస్త్రమునే ఉతికి యారవేసిన, అందలి గంజిబిగువుతనము, చారలు, పెళుచుదనము లోనగునవి పోయి మెత్తదనముఁగలుగును మెత్తదనముగల వస్త్రములను ధరించిన, సుకుమారములగు నవయవములకు సౌఖ్యము గలిగియుండుటచే స్వాస్థ్యమునుఁజెంది, సంధ్యావందనాది కర్తలనుఁ జక్కగ యొనరించును. చలువ వస్త్రములందు చాకలివాని యపరిశుద్ధతేజస్సు కరసంస్పర్శమువలనఁ కలిగియుండనయ్యవి దేవతారాధనాది కార్యములయం దెట్లు యుపయోగించును ? భాష్యమునకు నిర్తలమగునట్లు కన్పడి యుండునుగాని, అంతరమందు పరిశుద్ధతేజస్సు సంక్రమించియుండదు. సకలపదార్థములకు నీటివలన శుద్ధిఁ గలుగునుగాన, నీటిచే నుతికి యారవేసిన శుద్ధిఁగలుగును. చలువఁజేసిన వస్త్రములనే ధరించవలయుననెడి నియమము కలిగినేని, కొన్ని పట్టణములయందు చాకలివాండ్రు 15 దినములు మాసమునకు గుడ్డలు చలువఁజేసి తెత్తురు. అంతవఱకు గుడ్డలనుతికి యారవేయకుండిన ముఱికి గలిగియుండును; గనుక ఉతికి యారవేసిన వస్త్రములను గట్టికొనుటయే యుత్తమమైన పద్ధతి. అడుపులయందు తపస్సుఁజేసి కొనుచుండు మునులకు చలువఁజేసిన గుడ్డ లెట్లులభించును ? కొన్ని ప్రదేశములయందు చాకలివాండ్రు దొరకనపుడు స్వయముగనే చవుటితో నీళ్ళలోతడిపి గంజిలో నుడఁ బెట్టి మురకినిఁ బోగొట్టెదరు. ఏలాగునైనను గుడ్డలను మురికి;

నుంచుకొనక నిర్తలముగ నుంచుకొనవయును. అన్యుల స్పర్శలే కుండ ఉతికి యారవేసిన గుడ్డలను కట్టికొనినయెడల పరిశుద్ధతకలదు. ఒక ప్రభువుయొక్క అనుగ్రహము నపేక్షించి తదర్థమునకుఁబోవున వుడు ఆయనకు ప్రీతియైన యుడుపులను అలంకారములను ధరించి పోయినచో నాయన యనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడై సఫలీకృత మనోరథుఁడగు చందంబున భగవదనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడు కాదలచిన మానవుఁడు తదభిమతములగు స్మృత్యుక్తనస్త్రీములను అలంకారములను ధరించవలయును. ప్రభువునకు బ్రీతికరములుకాని వస్త్రాలంకారములు ధరించిన తదనుగ్రహమునకు పాత్రమేలాగు కాజాలడో అలాగు స్మృత్యుక్తాచారానభిమతములగు వస్త్రాలంకారములను ధరించిన భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రుఁడుకాఁజాలఁడు. కాన, ధర్మశాస్త్రములందు స్మృతులయందు ఆయావర్ణాశ్రమములవారికి విధించిన యాచారముల నవలంబించిన శిష్టుఁడై భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రుఁడగును. “శ్రుతి స్మృతీమమైవాజ్ఞే; ఆజ్ఞాచ్ఛేదీ మమ ద్రోహీ” అను వాక్యముల ప్రకారము శ్రుతి స్మృతులు, భగవదాజ్ఞాను శాసనములు, వానిని తిరస్కరించి యవలంబించక పోయే నేని ఆజ్ఞనుల్లంఘించినవాడును రాజద్రోహీయు నగును. అట్టిద్రోహి సర్వకర్తలయందు బహిష్కృతుఁడగునని తెలియవలయును.

గోమయ మహిమ.

శ్లో || శతంవర్ష సహస్రాణాం తపస్తప్తం సుదుష్కరం |

గోభిః పూర్వవిసృష్టాభి ర్గచ్ఛేయ శ్రేష్ఠతా మితి ||

దిష్ట్యా ప్రసాదో యష్మాభిః కృతోమేఽను గ్రహాత్మకః ||

ఏవం భవతు భద్రంవః పూజితాఽస్మి సుఖప్రదా ||

(మహాభారతే దానధర్మే)

గోవులు తమ మూత్ర పురీషములచే సకల జనుల పవిత్రతఁ జెందవలయుననియు, దేవతలకుఁ బ్రీతిగలుగవలయుననియు లక్షసంఖ్య త్వరములు ఘోరమయిన తపస్సును బ్రహ్మదేవునిఁగూర్చి చేయగా, సంతృప్తుండయిన కమలాసనుఁడు అవి గోరిన ప్రకారంబు వరంబిచ్చి, లోకములను పవిత్రముఁ జేయుదురుగాకయని యానతిచ్చెను.

మఱియు గోవుయొక్క సర్వావయవములను దేవతలాశ్రయింప, తనకాశ్రయము లేమింజేసి వగఁజెందిన శ్రీదేవి, గోవులనుఁ బ్రాధికాంచి తదనుమతంబున గోమయమందును, గోమూత్రమునందును స్థితినిఁ జెందెను. దానంబట్టి, గోమూత్రముచేతను, గోమయముచేతను ఇండ్లను దేవతా మందిరములను శుద్ధిఁజేసిన, లక్ష్మీదేవి ప్రీతిఁ గలిగి, యందు నివసించును. (స్వ. ప్ర.)

భ స్త త్రిపుండ్రధారణాదులు.

ఈ విషయము రెండవ కథయందు వివరింపఁబడినది.

సంధ్యావందనము.

“ సంధౌభవాసంధ్యా ” అనగా సంధ్యాకాలమున బుట్టినది కావున సంధ్యయనియు; అట్టి సంధ్యాకాలమున ఉపాసంపఁ దగిన దేవతకు సంధ్యాదేవతయని నామధేయమనియు; అట్టి దేవతనుగురించి చేయు స్తోత్రాధికములకు సంధ్యావందనమనియు; అది నిత్య కర్తవ్యమనియు ఋషులు వచించియుండుటఁబట్టి సంధ్యావందనము పరమార్థసాధనము *

* సూర్యరథమును అడ్డగించెడి రాక్షసనాశనాథకౌమే అర్ఘ్యమియ్యబడును;— వాలభిల్యులను మహాఘోర నేకవేలమంది సూర్యరథమువెంట నడుచుచు సకాలము అర్ఘ్యమిచ్చుచున్నారు.

గాయత్రి.

“నగాయత్ర్యాః పరమంత్రం” గాయత్రిని మించిన మంత్రము వేరొకటిలేదు.

“గాయంతంత్రాయతే ఇతి గాయత్రీ” గానముచేయువారిని పాలించునదికావున గాయత్రీయనబడెను. వేదమున గాయత్రిని మించిన మంత్రము వేరొండు గానరాదని ఋషులు వచించిరి. దీనినే మనువు “ఏకాక్షరం పరంబ్రహ్మ* ప్రాణాయామాః పరంతపః || సావిత్రిత్యస్తుపరంనాస్తి మానాత్సత్యంవిశిష్యతే || ”

ఏకాక్షరమైన ఓం కారము పరబ్రహ్మస్వరూపము ; ప్రాణాయామము పరమతపస్సు; సావిత్రీకంటే వేరే మంత్రములేదు. మునిత్వముకంటే సత్యము గొప్పది; (అని మనువు వచించెను)

“గాయత్రీమంత్రమునందలి” తత్సవిత్వరేణ్యం అను మొదటిపాదము జ్ఞానసంబంధమైన ఋగ్వేదప్రతిపాద్యము; భగోదేవస్యోమహి యను రెండవపాదము క్రియాసంబంధమైన యజుర్వేదప్రతిపాద్యము; ధియోయోనః శ్రచోదయాత్ అను మూడవపాదము ఇచ్ఛాసంబంధమైన సామవేదప్రతిపాద్యము. ఇటుల వేదత్రయసారము గాయత్రియనిమిడియున్నది. “సావిత్రిత్యస్తుపరంనాస్తి” యనుటవలన బ్రహ్మవిద్యాసాధనకుగాని, లేక మరియెట్టి దుర్లభకార్యసాధనకుగాని, ‘గాయత్రి’ యే పరమశరణ్యము.

అద్యాత్మ (వేదాంత)రామాయణమున మోక్షమను అయోద్యయందు ‘పరబ్రహ్మమను దశరథుడు గలడనియు, అతనికి యిచ్చా

* “బ్రహ్మ” నిరతిశయమహత్వలక్షణ వృద్ధిమా బ్రహ్మ.

“బ్రహ్మక” అను నపుంసకలింగశబ్దము బరబ్రహ్మవాచకమైనది.

శక్తి, జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తి యను మువ్వురు భార్యలుండురనియు వచింపఁబడియున్నది.

అనగా ప్రకృతిపురుషులు పరమాంతర్యసంబంధమునలె గాయత్రీ వేద మయమగుటవలన తత్సంబంధములైన త్రిపాదశక్తులు * తదంతర్గతముగా నున్నవి. గాయత్రీ ప్రభావముచే మోక్షమేసిద్ధించుననగా, నిక సాధింపగూడని యన్యకార్యములెవ్వియు గానరావు. పూర్వమొక కాలమున ఘోరతరతాపసాధామరములు ప్రాప్తింప జీవకోట్లన్నములేక మృత్యుమహాదుగుండగా, — మునిగలలో తృప్తుడైన శాతమును గాయత్రీ ప్రభావముచేత నల్ల గుర్చికి దోపమునునాగించి బహుకాల మన్నదానముచే నున్నది (నేవీధాగవతమున) చెప్పబడియున్నది.

పులి చ ర్థములు కృష్ణాజినములు.

అరణ్యములయందు పసించుచు, కందములుమును భక్షింపుచు, జపతపాది సద్వృత్తులయందే కాలముగడపుచుండిన మునినాణ్యులు, సిద్ధపురుషులు మొదలగు మహాత్ములనేకులు వస్త్రముల ధరించుటకు మారుగా; — పులిచ ర్థములు కృష్ణాజినములు, గజచ ర్థములు నారబట్టలు మొదలగునవి ధరించుచుండిరని పురాణాదులందు వివరింపఁబడియున్నది. వాటియందలి మహిమను విచారింపుట యావశ్యకము.

సిద్ధపురుషుగాదిగాగల మహనీయులు శాపానుగ్రహ నిగ్రహ

* “భూభువస్సువో” అనునవి భూలోక, భువలోక, సువలోక ములనులుపు వ్యాప్తులు; (మంత్రసంబంధమైన పదమునకు లేక ‘ఓం’ అను మంత్రమునకు ‘వ్యాప్తి’ యని పేరు)

ఫటుత్వము కలిగియుండిరనియు, ఏమాత్రమైనను వారికి యెగ్గుచేసిన యడల వారి దృష్టిమాత్రముచేత పర్వతములునయితము కరగి నీరై పోవుచుండెననియు, మరి యనేకమహిమలు కలిగియుండిరనియు, వినుటవలన వారియందేదోయొక అద్భుతప్రభావము నెలకొని యుండెనని విశదమగుచున్నది. అట్టి అద్భుతశక్తిని వణికించునెడల దానికి అపార 'విద్యుచ్ఛక్తి' * యను నామము సార్థకముగా నుండునని పండితాభిప్రాయము. అట్టి మహాశక్తిని కాపాడుకొనుట కే యట్టి పులిచర్మాదుల నుపయోగించుచుండిరని స్పష్టమగుచున్నది. వారి దేహములుందుగల అద్భుతశక్తిని వెలికివిడువక కాపాడుకొని యా చర్మాదులయందు గలదు. సాధారణముగా నిప్పుడు మనము చూచుచుండు† విద్యుచ్ఛక్తి (Electricity Power) తంతు లపై నూలిపోగో లేక తత్సంబంధమైన గారమో తగులుబడియుండి, దాని నేమాత్రమైన మానవులు తాకుదురేని, వెంటనే ప్రాణాంతకమైన అపాయము కలుగును. అనగా నూలు (Cotton) మొదలగు వస్త్రములకు అట్టి అద్భుతశక్తిని గ్రహించునట్టి గ్రహణసామర్థ్యముకలదు. కావున నూలి సంబంధములయిన వస్త్రములను ధరించినయడల తమ ప్రభావశక్తి చెడుచు నూత్మశ్రుష్టికలవారగుటచే వారట్టి కృష్ణాజీనాదులనే యుపయోగించుచుండిరి. వాటియందలి అద్భుతమహిమ యిట్టిదని వెలిపరచక, అందలి అభూతోపమానమహిమను గూఢముగా నుంచి, పులిచర్మము కాయసిద్ధియనియు, గజచర్మము ఇష్టార్థసిద్ధియనియు, కృష్ణాజీనము మంగ

* 'విద్యుచ్ఛక్తి' Electricity Power

† శివసముద్రమునుండి బెంగళూరు-బంగారుగణి మొదలగు చోట్లకు దెచ్చి యుండు దీపశక్తి.

శప్రదమనియు, గంగాదినము మహాత్మ్యములవలె * మహిమలేర్ప
రచిన యా మహనీయుల సూక్ష్మాభిప్రాయము పెండ్లిత్రాగ్యాము.

భౌతికసంబంధమయిన త్రాణ యిట్టిదని వచింప, దానినవ్వ
రును నమ్మజాలరు గాని తేత్ర, తీర్థముల మహిమలను విశేషము
గా నమ్మ వాడుక యనేకుల హృదయములందు నలకొనియుం
డుటవలన, పూర్వికలూర్ముమునే యనుసరించిగి. “ఎట్లయినను
మా పుట్టమ్మ” అ ట్లింటి కేగిన చాలునను లోకోక్తిని యుద్ధట

* గంగాజల ప్రభావము:—

గంగానదీ ప్రభావము పెద్దదిగా నున్నదిగాని ప్రాంతములలో నాడు గంగన
దర్శించి నురలి వెళ్ళుచుండగా; భగీరథ యన్ననిత్రేష్ఠుని వీరకలది నాడు! నీ
శ్లేల మరలితివని యడుగ; “అందు వ్యర్థమనాన్తు క్తి; నీ నీ సానబలంబులం” దే
నీ దర్శనమాత్రమున ముక్తి లభించునని శాస్త్రోక్తియన్నది, ఇది నీయందు సానబ
చేయుటవలన నధిక ఫలమేమని యడుగ, భగీరథ నస్వయం మునిగుణోత్తమా! మా
మహిమగల మోనంటి నాదని పాననముచేయుకొని నాకు లేడుగాని, నామందు క
పాత్తులు మునుంగుటచే తత్సంబంధమైన సానము సన్నాశ్రయించుచున్నది; “అట్టి
పమును నివారించి నన్ను దవ్యంగానిగా నుండుట (మోనంటి) మోనంటి
కావున నాయందు సానముచేయవలయునని (భగీరథ) వచించిన నమందుల “దే
త్తులు తీర్థములను పవిత్రతగావింతుగని శిశువుగనుచున్నది.

గంగముక్క తీర్థమహిమ యిట్లుండ, నిక దానియందుగల భౌతిక ప్రభా
మును విచారించుట యావశ్యకము.

“నీమ (ఇంద్రాండు) ప్రసిద్ధి గొన్నది కొందఱు, విషమభిజ్ఞుగముగల
గియొక్క దేహమునందుగల (విషపుర) క్రిములను దీసి, గంగాజలమునందు గ
యొక నీసాయుయందు నైది. కొంతకాలముంచి పున గాని నీ తీర్థ మోగియలుగా
యోగింపగా యోమాత్రమును వదులు కలుగజేసిన దు, గంగాజలమునందు విష
సంబంధమైన క్రిములు నశించునట్టి సారభూతమైన త్రాణలదనియు” అభిప్ర
మిచ్చు నొక వ్యాసము తెంగళూరు ఒక్కరిగగ ప్రకరయందు నులగు. 8-8-1

చెకొనుట యావశ్యకము. తెలిసి త్రాగినను దెలియక ద్రావినను
బొవధము దాని మహిమ జూపకమానడను యనుభవసిద్ధాంతము
నిర్వివాదాంశము.

రాజస, తామస, పూజలు.

సత్య, శాంత, దయా, దాక్షిణ్యాది సుగుణములు గలవారు
చేయు పూజ సాత్వికపూజయనియు,

కోప, తాప, మద మాత్సర్య, పరహింసాది దుర్గుణములు
గలవారు చేయుపూజ రాజసపూజయనియు;

దురాచార, మలిన, దురాశాపరవశులుచేయుపూజ తామస
పూజయనియు పెద్దలువచింతురు *

ఏదేవత లెవరికి ప్రియులు.

శ్లో॥ యజంతేసాత్వికాదేవాః యక్షరాక్షాంసిరాజసాః ॥

ప్రేతాభూతగణాంశ్చన్యే యజంతేతామసాజనాః ॥

(శ్రీ భగవద్గీత)

సాత్వికశ్రద్ధగలవారు దేవతలను పూజచేయుదురు. రాజస

శ్రద్ధగలవారు యక్షరాక్షులను పూజచేయుచుందురు. తామస

శ్రద్ధగలవాడు ప్రేతభూతగణముల నారాధించుచుందురు.

జ్ఞోలాందోశనము.

“ఆత్మవత్సర్వభూతాని” యను మహావాక్యార్థమును ఏమా
త్రమును పాటింపనివార నేకులు మాంసాహారప్రియులై సంతోషము

* రజస్తమోగుణప్రధానులు దైవపూజ చేసినను (రావణాదులవలె) లోకకంట
కులైయుందురు.

యజుర్వేదము 18వ అధ్యాయ 43, 44, 47వ మంత్రములయందు జీవహింస చే
యకూడదని వివరింపబడినది. (శ్రీ శివానందులు)

తోనుండగా, మరికొందఱికది దోషయుక్తమని యరకొంటగా తెలిసి
యుండుటవలన, నేమిచేయుటకును, దోచక మాంసాహారమును
విడువవలెనా ! విడువరాదా యను సంశయమున జిక్కుకొని మి
డకరించుచున్నారు.

శుష్కసమాధానము.

మఱికొందఱికది దోషమనుట దెలిసియున్నను, జిహ్వాచాప
ల్యబద్ధులై మాంసమును భుజించినను, తాము జీనహింసచేయుట
లేదనియు, పరమధర్మాత్ముడైన ధర్మవ్యాధుడు సయితము మాంస
మును విక్రయించుచుండెననియు* జీవహత్య చేయువారికి పాపము
సంభవించునేకాని తమకు దోషము కలుగదనియు శుష్కసమాధా
నములతో తృప్తిచెందుచున్నారు.

శ్లో || కర్తాకారయితాచైవ ప్రేరకశ్చానుమోదకః ||

సుకృతందుష్కృతంచైవ గచ్ఛంతమనుగచ్ఛతి || (నీతి.వా.)
చేయువారు, చేపించువారు, ప్రేరకులు, అనుమోదించువారు మొ
దలగు నందరికిని ఫలాఫలమునందు భాగముకలదు (1)

* ధర్మవ్యాధుడు యుగాంతరపువాడు. తత్వవేత్త; జనకుని యాజకులొకడి
యట్లుచేసెను. అతడు తొలిజన్మమున బ్రాహ్మణుడు; శాపగ్రస్తుడై యట్లుండెను
కావున నతని స్పృష్టాంత మిచ్చట పొసగదు.

చరితుషింబరులకును మహనీయులకును సామ్యము చేప్పరిగగు. వారి సత్క
ర్యములను మాత్రమే మనము గ్రహించవలెను.

(I) He who permits (the slaughter of an animal) he who
cuts it up he who kills, it he who buys, or sells, (meat) he who
cooks it he who serves it up and he who eats it (must all be con
sidered as) the slayers, (of the animal) ! N. R.

He who during a hundred years, annually offers a horse
sacrifice and he who entirely abstains, from meat, obtains the
reward for his meritorious, (conduct).

“వేయి అశ్వమేధయజ్ఞములు చేసినవారికిగలుగు ఫలము (ఒక) మాంసాహారమును వర్జించినవారికి (వారి సద్గుణమునకై) లభించును.

అమ్మ వార్లు.

సత్వగుణము మందున కైనలేని దురాచారపిశాచగ్రస్తులు తమ (తమ) ఇష్టానుసారముగా కల్పించుకొని, మద్యమాంసాది క్షుద్రాహార పదార్థములనే పూజాసామగ్రులుగా నేపకచుకొని అల్పానందమగునై, మదోన్మత్తులై విఱ్ఱవీగుచుండుట మిక్కిలి విషాదకరముగానున్నది. అవివేకముహెచ్చిన కొలదిని అమ్మవారిమహిమ ప్రబలుచున్నది. గృహములను పరిశుద్ధముగానుంచుకొనక దేహారోగ్యమును ఏమాత్రమును పాటించక, ఇండ్లవద్ద జలదాగులు పెంటకుప్పలు మొదలైన యశుద్ధవస్తువులు కుళ్ళి, చెడ్డవాయువులు వ్యాపించి, వివిధ వ్యాధులను బుట్టింపగా దానినేమాత్రమును పాటింపక అదంతయు అమ్మవారి ప్రభావమని యెంచి, క్షుద్రపూజలకారింభించి జంతుహింస చేయుచు పాపముగట్టుకొనుచుండుట మిక్కిలి శోచనీయము.

అట్లు ఇండ్లవద్ద గాలిచెడి మనుజులయందు వ్యాపించి, రక్తమును చెఱచి వేయుటవలన, శరీరమున దురదకలిగెనేని దురదమ్మయనియు; బేమలుకలిగిన బేదెమ్మయనియు; గజ్జివచ్చిన గజ్జెమ్మయనియు; జ్వరమువచ్చిన మారెమ్మయనియు నానాపిద నామములను నిర్మించుచు, — చల్లపురమ్మ, సత్యమ్మ, శాంతమ్మ, అగజ్యోతమ్మ, ఖోలేరమ్మ, అక్కమ్మ, కుక్కలమ్మ, గంగమ్మ, మద్దూరమ్మ, మళిణమ్మ, పటాలమ్మ, కాళమ్మ, దుర్గమ్మ, శీతాపాతాళమ్మ, లగుమమ్మ, బెళచమ్మ, ఎల్లమ్మ, చిక్కమ్మ, దొడ్డమ్మ, గోణెమ్మ,

ఉరుమారెమ్మ, బెండనూరెమ్మ, అన్నమ్మ, పున్నమ్మ భద్రమ్మ *
 మొదలగు నూరారు పేళ్ళు కల్పించి, ధూద్రపూజారత్నలై ఇంతమహిం
 సాపాతకమును మోసుకొని యమమహిమ ఘంటానాదముచు విను
 టకు లోనౌట మంతయు పరితాపకరము.

* ద్వితీయకాండవ్యాఖ్యనుగూడ గాడుగుటచే ఈశ్వరునికన్న 'పేళ్ళు'ను తగియుండునని
 కొందరననచ్చునుగాని, ధూద్రపూజలెన్నటికిని ఈశ్వరప్రతికరములుకావు.

The vegetable world supports wise men. (The Sama Veda)
 N. R.

శ్రీసుజానచంద్రోదయము—౭వ కళ.

పరోపకారము.

మానవజన్తమై త్రిసండుకు సాధకముగా ఈశ్వరవిభూతియగు జంతుకోటికి సహాయము చేయచుండవలయును. ఇట్లుచేయు సహాయమునకే పరోపకారమని వేరు.

ఉపకారముచేసినవారి కుపకారముచేయుట సామాన్యమనియు; అపకారికుపకారము చేయుటయే మహాత్ముల లక్షణమనియు; ఉపకారము చేసినవారి కపకారము చేయుట నీచుల లక్షణమనియు పెద్దలు వచింతురు. అపకారము చేసినవారి కుపకారముచేయుటట్లున్నను, ఆపత్కాలమునందు ఈ కు సహాయముచేసి నిలువనీడ గల్పించియిచ్చిన వారికే యపకారముచేయ సమకట్టెడి ధురాత్ముల నేమనవచ్చును.

శ్లో॥ ప్రథమవయసివీతం తోయమ్బుం స్తరంతః ।

శిశుసినిహితభారా నారికేళానరాణాం ॥

దదతిజలమనల్పం స్వాదుతజ్జీవనాంతం ॥

సహిశ్మతముపకారం సాధువోవి స్తరంతి ॥

తా॥ నారికేళ వృక్షములకు (కొబ్బరిచెట్లకు) బాల్యమునకొంత నీరుపోసియుండగా నద్దాసినది (జ్ఞప్తియందుంచుకొని) తాను పొందిన యుపకారమును శిరంబున ధరించి, మధురంబును

అధికంబును నగు జలంబును, జీవితాంతవఱకును ఒనగుచున్నది.
సాధువులు తమకుజేసిన యుపకారమును యెన్నటకిని మరచిపోరు.

ఇట్లు జడపథార్థములాదిగాగల వృక్షజాతులుసయితము పశో
పకారమును సూచించుచుండగా, వివేకముగల “మానవులు” కృత
ఘ్నులై చరించుట మిక్కిలి శోచనీయము *

పరశ్రేయోభిలాష.

పరశ్రేయోభిలాషయనగా, ఇతరులకు మేలుకలుగవలెనని
దలంచుట; ఇతరుల సంపద్యైభవ కీర్తి ప్రతిష్ఠలనుజూచి సగాఢోష
ముజెందుట, మొదలగు సద్గుణరాశికి పరశ్రేయోభిలాషయని పేరు.

ఈ దివ్యగుణము కలుగుట మిక్కిలి యరుదు. ఇతరుగుణ

* లగ్నచేసినవారికి యెగ్గుచేయు విశ్వాససూతుకుండు నీచుల జగద్రయంగా
యందెక్కడను గానరాని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ నకించిశ్చ్యతాభారం నభారంసప్తసాగరం ।

స్వామిద్రోహమిదంభారం భారంవిశ్వాససారకం ॥

తా॥ నాకు పర్యవసాయము మోచుటక భారముకాదు; సప్తసముద్రములను భా
ముకాదు. స్వామిద్రోహములను మోచుట భారముగానున్నదిగాని, విశ్వాసస
తకులను భరించుటమిక్కిలి కష్టముగానున్నదని భూదేవి నచించియున్నది

One good action, one temptation resisted and over
come. One sacrifice of desire or interest purely for the
sake of conscience will prove a cordial for weak and low
spirits (Paley)

ఒరులకుపకారముచేయుకున్నను కొదవలేదు, అపకారముచేయునుండిగదా

Help if you can; If you cannot fold your hands and
stand by and see things, go on do not injure if you can
not help. (Vevakananda శ్రీ వివేకానంద)

ములెన్నియున్నను పరశ్రేయోభిలాషలేనిదే వ్యర్థమగును. ఇతరులచే తమకు సదా మేలే కలుగవలెననువారు ఇతరులశ్రేయస్సును కోరవలెను*

మన మూలపురుషులైన “ఋషులు” సర్వకాల సర్వావస్థలయందును పరులతో మముకొఱకే పాటుపడుచుండిరి. వారే కార్యముచేయుటకారంభించినను “స్వస్త్వస్తుసదాం స స్తంగళానిభవంతు స ర్వేజనాస్సుశ్చకోభవంతు” అని సర్వజనులను సౌఖ్యముగానుండవలెనని కోరుచుండిరి.

శ్రీరామ, పట్టాభిషేక, నీతాకర్యాణ, గిరిజాకల్యాణ ములాది గాగల సర్వకార్యములయందును, ప్రారంభమందు ‘స్వస్తి’ యనకనుపక్రమింపరు. పారాయణాంతమునందు—

శ్లో॥ స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయేనమార్గేణమహిం
మహిషాః ॥ గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభమస్తుసిత్వం లోకాస్సమ
స్తా స్సుశ్చకోభవంతు ॥ కావేవమకతుపర్జన్యః స్మృతేషీసన్యశా
లిసి ॥ దేశోయంస్కోభరహితో బ్రాహ్మణాః స్సంతునిర్భ
యాః ॥ అపూత్రాః పుత్రైఃస్సంతు పుత్రైఃస్సంతు పౌత్రైః ॥
అథనాస్సభనాస్సంతు జీవంతు శరదాశతం ॥

* Do to others as you wish them to do unto you.

అని యొకజ్ఞాని వచించెను.

“నీకు మేలుకలుగవలెనని నీవిరులకు వేలుకలు చేయును” అని శివానందులు వచించిరి.

తే॥ ఒకపగోపకారంబుచేయుటయెక్కాదె ॥ ఇలపయినిజన్మమెత్తిన ఘటము మనకు ॥

గాన మనమేల్గుజూడకదై ఎడరుణి ॥ పరులకుసకార పెనరింపదుయజ్జావె ॥

† బ్రాహ్మణులు సుఖముగానుండిన యడల వారయోర్వాహలముచే లోకమునకు

అని (వారి) అమృతవాక్యములతో నాశీర్వాదము చేయుచుండిరి. ఈ కాలమందును అట్టి కార్యములు జరుగుచున్నవి కాని, ఆశీర్వాదములు ఫలించుట అపూర్వము *

సరశ్రేయోభిలాష.

1. సరశ్రేయోభిలాషకొఱకై పూర్వ మీశ్వరుడు లోకమునెల్ల భస్మముచేయుగడగిన విషమును పానముచేసెననియు;
2. బలిచక్రవర్తి పుత్రుడగు వానినియెంట కావలికాచినాడనియు;
3. అర్జునునకు పరమపవిత్రమయిన పాశుపతాస్త్ర మిచ్చెననియు;
4. మార్కండేయునకు చిరంజీవిత్వ మొసగెననియు;
5. విష్ణుమూర్తి బలిచక్రవర్తియింటి వాకిట కావలికాచెననియు;
6. దేవతలకొఱకై యనేక మానవావతారముల నత్తెననియు;
7. పాండవులకొఱకు ధూతకృత్యము (రాయభారమును) నత్పె ననియు;

సదా మేలుకలుగుననియు, లోకులు నిరంతరసౌఖ్య మనుభవించురనియు “సర్వం బ్రహ్మమయం నహికించిదన్యం” అను మహావాక్యార్థమును నెఱింగిన బ్రహ్మవేత్తలు సుఖముగానుండిన (అనగా నిర్విఘ్నముగా జపతపములాచరించుచుండిన) వారి మహిమచే సర్వజంతువులును సుఖించుచుండుననియు గ్రహించవలయును.

* సత్కార్యములయందు (కేవల) భక్త్యభోజ్యాదులచే కడుపునించుకొనుటకంటే సద్వాక్యములచే కడుపునించుకొనుట శ్రేష్ఠము.

Instead of devoting our attention to the filling up of our bellies with all sorts of sweets and other things let us think of filling up our hearts, with good thoughts.

N. R.

ర్జునునకు సారధ్యముచేసెననియు;

ప్రప్యమూర్తి గో, గోప, గోపికా సంఘరక్షణమునకై గోవధాన
స్వత మెత్తెననియు;

గారెడటుకులను గ్రహించి ప్రీతితో కుచేలునకు మహాదైశ్వర్య
ల నిచ్చెననియు;

నీచి దేవతల మేలుకోరి తనదేహ మపిఁంచెననియు;

భిచక్రవర్తి తన దేహమునందలి మాంసమును గోసియిచ్చి
గోతమును రక్షించెననియు;

నిష్కళంగుడు దశరథునకై మిక్కిలి కష్టపడి పుత్రకామేష్టి
జ్ఞమును కావించి సంతానముగలుగజేసె ననియు;

శరధుడు తన దేశహితార్థమయి శంబరునితో పోరెననియు;

ర్థపుత్రుడు అరణిని పోగొట్టుకొన్న బ్రాహ్మణునకు అభయమి
బహుకష్టములఁజెందెననియు;

న్నాశ్రయించిన శునకమును దేవలోకమునకు దీక్షింపి వెళ్ళె
యియు;

స్థుడు తన కవచకుండలముల నిచ్చెననియు;

ష్టనుడు గంధర్వుని రక్షింప నెంచి కృష్ణమూర్తితో సయితము
రెననియు;

హస్పతి యింద్రునకై తాననేక కష్టముల నుభవించెననియు;

మడు దేవతలమేలునకై మృతసంజీవనీవిద్యను గ్రహింపఁబో
పడరానిపాట్లు పడెననియు మన పురాణములయందను దిన
చూచుచున్నాము.

ఇట్లేన్నోనిగము నారు పలుకష్టములఁజెందినది పరశ్రేయో
కొఱకుగాక మరెందుకు.

ఒకవేళ పురాణవాక్యములు బహు పురాతనములు వాటికి (limitation) అనుగా వాయిదా తీరిపోయినదని యోచించినను, ఎట్టి వలివారుకూడ నామార్గమునే యనుసరించినారు. మహాత్ములైన జయదేవ, కభీరు, తులసీ దాసాది భక్తులు మిక్కిలి కష్టపడి గొప్పగ్రంథములవ్రాసి నీతిబోధించినది పరశ్రేయమున కేకదా? కావున పరశ్రేయోపాసకలవారై యుండవలయును

మిత్రలక్షణము.

తల్లి, తండ్రీ, అన్న, తమ్ముడు, భావ, ముది, అక్క, చెల్లెలు మొదలగు బంధువులెల్లవారికంటెను ‘మిత్రుడు’ శ్రేష్ఠమని భారత భాగవతాది మహా గ్రంథములయందు విపులముగా పరిణామబడియున్నది.

శ్లో॥ దదాతి ప్రతిగృహ్లాతి గుహ్యామాఖ్యాతిస్పృచ్ఛతి ।

భుజ్జేభోజయతేచైవ పడ్విధం మిత్రలక్షణం ॥

అనగా, ఇచ్చుట (సహాయముచేయుట) తీసికొనుట (సహాయముజేందుట) తన ఏకాంతమును (కష్టసుఖములను) చెప్పుట (మిత్రుని) కష్టసుఖములను విచారించుట, మిత్రునింట భుజించుట (మిత్రునకు) భోజనమిడుట అను నీయాదులు సన్నిత్రలక్షణము.

విశ్వాసహీనులగు సూగులకు మిత్రులుండుటకంటె సన్నిత్రుడొక్కడే చాలును.

True happiness consists not in a multitude of friends
but in their worth and choice (Ben Jonsor)

కం॥ తనసిరినారవభాగము

చనువుగ సద్ధర్మమునకు, సన్నిత్రులకు ॥

తనబంధువులకునొసగని

ధనవంతుడుపాపిగాక ధన్యుండగునె ॥ (మిత్రగుణాదీపిక)

అనుట వలన ధనవంశుడు యోగ్యులైన మిత్రులకును సజ్జనులకు బంధువులకును యుక్తకాలమున సహాయముచేయవలయును*

సౌచ్యరిక.

తే||గీ|| సఖుడుచేనప్పుడాతని, సతినిజూచి ||

మాటలాడుట తనియెడ, మర్తమిడుట ||

శుష్క వాదములొనరించి, శోచమొందు ||

నట్లుచేయుట మిత్రుని, పట్లదగదు ||

“యత్రమిత్రత్వమిచ్ఛంతి, తత్రత్రీణిసకారయేత్” అను పెద్దలవాక్యమును గమనించి మిత్రత్వమున శాగశాకతగలిగి నిర్మలముగా ప్రవర్తించవలెను.

కపట మిత్రులు.

శ్లో|| షరోక్షే కార్యహంతారం ప్రత్యక్షేప్రియవాదినం |

వర్జయేత్కాన్యశంమిత్రం విషకుంభంపయోముఖం ||

తా|| దూరమున గార్యమునుచెఱుచుచు, ఎగుట ప్రియముగా మాటలాడుచున్న మిత్రుని, కంఠమునకును విషమును పైన పాలునుగల కడవను విడుచునట్లు త్యజించవలెను.

శుభ్రవాత.

మ|| రసవాదంబులు పెక్కునే ర్చినను హారాజే శులక్ గొల్చినన్ ||

అసహ యంబున గూర్చుడై గెలిచినన్ అంబోధులఁగొనినన్ ||

వెనతోమిత్రములభ్యసించిన మహా విద్యల్ ప్రచారించినన్ ||

నొసటన్ వ్రాసినవ్రాలకన్నగలదే నూరేండ్లుచింతించినన్ ||

* A friend in need is a friend indeed.

“చెడి చెలికానిచేరవలెను” అని లోకోక్తి.

ఏ విద్యనేర్చినను, ఎట్టివారిని గొల్పినను, ఏలాటి శత్రువును జయించినను, సముద్రమును దాటినను, ఎన్ని మంత్రములుచ్చరించి నను, ఎన్ని నేర్పులు నేర్చినను అన్నియు నొసటవ్రాసిన వ్రాతనతి క్రమించి యుండజాలవని చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ హరిణాపి హానేణాపి బ్రహ్మణాపి సురైఃపి ॥

లలాటలిఖితాలేఖా పరిచాక్ష్యంనశక్యతే ॥

అనగా తావ్రాలులును మడిచివేయుటకు హరిహర బ్రహ్మం ద్రాదులకు శక్యముకాదనుట.

ఇటుల ఏవిషయమునుగురించి (నా యునపుడూ విషయానుగుణ గౌరవము కలుగునట్లుగా వ్రాసియుండు ప్రచరాణములను చేకొని* శల వ్రాతయెట్లుండిన నట్లుగుననికొందము నిగుత్సాహముజెంది యుండును.

సోమరితనము.

ఇటుల నిగుత్సాహముజెందియుండువారులు ఏగుత్సాహమున కును బూనక మాటిచూటికిని, తావ్రాత తావ్రాత యని చెప్పుచు ననేకులను నిగుత్సాహముచు చుండుట మిక్కిలి పరితాపకరము. కూర్చున్నది, లేచునది, నిద్రించునది మొదలగు సర్వమును శలవ్రాతే యగునా? అట్లైన నీ తలయందెన్ని పిచ్చులు వ్రాయుగల్గును అను విషయమును విచారించునెడల, “అనశ్యమనుభోక్తవ్యం కృతఃకర్త శుభాశుభం” అను వాక్యము తేలుచున్నది.

పూర్వకర్తము.

బ్రహ్మయేనకులాలవన్నియమితో బ్రహ్మాండభాండ్తోదగే ॥

విష్ణుర్యేనదశావతారగహనే క్షిప్తోమహానంకశే ॥

* పురాణములయందు శివుడే పెద్ద విష్ణువే పెద్దయని వ్రాసియుండునట్లు ఒక్కొక్కవోట నొక్కొక్క విషయమునకు ప్రధాన్యము యివ్వబడినది

రుద్రోయేనకపాలనాణిపుట కే భిక్షాటనంసేవతే ॥

సూర్యోభ్యామ్యుతి నిత్యమేచగగనే తస్మై నమఃకర్తవే ॥

కర్తమునకు బద్ధులై బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాదులే కష్టపడుచుండగా, నిక మానవులెలాడినారు? అను విషయము వ్యక్తమగుచున్నది. అట్లు పూర్వకర్తము అనుభవింపవలసినదే యైనను, ఈ జన్మమందే గాని ననుభవించి ఇంక ముందు జన్మమునకైనను పూర్వకర్తములేమిగునట్లు చేసికొనవలయు ముఖ్యకర్తవ్యముగదా? పూర్వకర్తముననుసరించి జన్మమున నునము చేసినదేకదా (1) అటులనే “పూర్వేతిపూర్వః” అనునట్లు నిద్రావాహమునలె నిరంకుశముగా పోవుచున్నది. తుంకు నీమునయే యుండదు; కావున పూర్వజన్మకర్తమును అనుభవించుచు, మరల (యిప్పుడు) నాతనకర్తము చేయక సాంభీత్యకలిగి సర్వకర్తములను ఈశ్వరాపకాణముగా జేయుచు ఘోరపాపములకే అగమ్యతకలిగి ప్రవర్తించవలయును.

శ్లో॥ యజ్ఞాధాతృ, కర్తవ్యోన్యత్ర లోకోయంకర్తబంధనః ।

తనర్థకర్తకౌఠేయో ము కస్సంగిమాచర ॥ (శ్రీభగవద్గీత)

ఓయీ, అర్జునుడా ! భగవద్విషయమైన కర్తము దక్కతక్కిన కర్తము బంధకమయినది. భగవదపికాతమైన కర్తమును ఫలకాంక్ష లేనివాడై నీవు ఆచరింపుము. అన్నిటికిని పూర్వజన్మకర్తమని నిరాశజేంది సోమరులై యుండరాదు. సర్వాసర్థములకును

(I) Man is his own builder his own destroyer, no unjust fate impelse him, no outward evil smiles him no unearned blessings light upon him. That which comes to him is of himself. He cannot receive that in which his mind has no part be it good or evil N. B.

సోమగిశసమే మూలము (1) గృహస్థుడు మహాత్ముడైనాడనియు, మా
రగండేయునకు చిగంజునత్యమును, సావిత్రిదేవికి సామంతునిత్యమును,
స్వప్రయత్నముచేతనే లభించును.

తే||గీ|| తనని శేవేయులు నిగత్తు మూలచేత ||

నెఱచి శే సూరి కాకోలనిషము చేత ||

ఏడిచి రే యత్తు మమృతంబును పడెనువచుక ||

నిన్పితాన్ధులను వలలును నిచూచుమును ||

ప్రాయత్నించిన సత్కార్యములు ఫలించువలయును వట్టగలవో సాధిం
చుట పవిత్రతత్తుల లక్షణము. దీనిని భగవద్గీత సూచింపు;—

శ్లో|| ఉద్ధరేవా తనాత్మానాం నాత్మసమపనానగ్నోహి ||

ఆత్మైవహ్య త్కోబంధ రాత్మైవవిభురా త్మనః ||

తా|| తన్నుతానే ఉద్ధరించుకొనవలయును. తన్ను తాను ఎరువు
కొనరాదు. తనను తాను బంధువు. తనమొక స్వ
గోత్రువు అని దెప్పబడినది కావున తనశ్రేయస్సును తానే
యభివృద్ధిచేసికొనవలయును *

సంకల్పనోక్తి.

మనస్సు ప్రకృతికి సంబంధించినది. ప్రకృతియందు 14 త
మొక్క జ్ఞానభావ ప్రతిఫలమే మనస్సు. ఇంకా పీఠ్యంప్రదరానములను

(I) If poverty discouragement, anger, selfishness and ignor-
ance, live in one man, (Then) his name is sluggard S. S.

* ప్రయత్నముచేత నన్నియు సమపాదన. ఇకతొలి శ్లోముగా భగవద్గీతయ
మొక శూరి మలగముగా శోధును.

The first time I studied the philosophy, I found it very
difficult, the second time I found it something difficult, the third
time I found it no difficult. S. S.

నగులుటనగున తత్ప్రతిభావము చుట్టూ పడమైన మనస్సున మాపుకా
ను గలుగజేయును. అట్లు మాపుకలుగ నున్న మాతనభావము.
అదివరకే మనస్సుననుండిన భావముతోగలసి, రెంటియొక్క సమ్మే
ళనభావము సిద్ధమగును. దీని కే సంకల్పమని పేరు. ఇట్టి సంకల్ప
తగంగములు మనస్సున నాడుకొని దానియొక్క స్వరూపమున మా
న్పులు కలుగ జరుగుచుండును. ఈ సంకల్పశక్తియే సర్వకార్యకర
గాభిప్రాయములకు మూలమై యున్నది.

సంకల్ప మే ఘనర్జన్మకాండము.

ఇట్లు తీవ్రత కాలమంతయు చిత్రవిచిత్ర గతులనుండునట్టి సంక
ల్పము, అంత్యకాలమునందే విధముగానుండునో ఆ విధముగానే మ
రల విధము కలుగుచున్నదని విశదమగుచున్నది (1)

శ్రీభగవద్గీత.

శ్లో॥ అంత్యకాలేచ మామేవ స్థరన్ముక్త్యాకథేబరం ।

యఃప్రయాణిసమన్భావం యాతినాన్త్యత్రసంశయః ॥

తా॥ ఎవ్వఁడు మరణకాలమందుగూడ నన్నే స్మరించుచు శరీరము
ను విడుదలుచున్నాడో వాడు నా స్వరూపమును పొందుచు
న్నాడు. ఇందుకు ఎంతమాత్రమును సందేహములేదు.

శ్లో॥ యంయంనాసిస్మరన్భావం త్యజంత్యంతేకథేబరం ।

తంతమేవైతికౌంతేయ సదాతన్భావభావితీ ॥

తా॥ కౌంతేయా ! మనుజులు అంత్యకాలమునందు ఏ యే వస్తు

(I) Only the memory of feelings endures beyond the grave. For at the last it is the strong vital impress, that speeds the heavenly messaggo and the pure earth affections indelible themselves, most deeply on the soul. —Edward E. Puntow. N. R.

వును స్మరించి శరీరమును విడుచుచున్నానో వారు ఆయాస్య
కూపములనే బొందుచున్నారు.

అని భగవద్వ్యాఖ్యము కలదు. కావున ఎప్పుడును సత్సంక
ల్పమేకలిగి యుండవలయును.

“ప్రాణప్రయాణసమయే కథవాతపి శ్చైవ | కంతాన గోధనస్థి
తౌ స్మరణంకుతస్తే” అనగా ప్రాణస్థిమణి సమయమున భగవ
న్నామ స్మరణ (సత్సంకల్పము) కలుగదు కావున మౌనమునుండియు
దాని నభ్యాసముచేయవలెను. (సత్సంకల్పము పద్ధతికి మూలము)

జడభరతుడు.

పూర్వము జడభరతుండను మహాత్ముడు (రాజు) బహుకా
లము రాజ్యభారంబుచేసి, పిమ్మట రాజ్యంబును ధనంబును యథా
హాంబుగ తన పుత్రులకు బంచియిచ్చి, సకలసంపద్యునితోబాగు
గృహమును విడిచి, సాలగ్రామంబులకు నివాసంబగు, గండకీతీరంబున
నున్న పులహాశ్రమంబుజేరి, తపోనిరతుండై విషయాభిలాషులవదలి
శనూది మట్కుసంపత్తిగలవాడై, సరతత్వనిర్భినానగమియై,
సద్వ్రతంబుధరించియుండి యొకనాడొక (హరిణి) జింకపిల్ల, మృత
జననియై పలవరించుటనుజూచి మిక్కిలిజాలిజేరి, యా హరిణిపోతం
బును దన యాశ్రమంబున నుంచుకొని మిగుల ప్రీతితో లాలనంబు
సేయుచు పోషించుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలంబునకు గ్రమక్ర
మంబున దానియందలి యనురాగ మధికముకాగా, నతనికి తపస్సు
ఈశ్వరారాధన మొదలగు విహితకర్తవ్యంబులన్నియు సన్నగించి, య
తనిహృదయూరవిందంబున నెలకొని యున్న భగవదాకార మంత
ధాన్యమై యచ్చోట జింకపిల్లయొక్క బింబము స్థిరంబుగ నిలిచె.
ఇట్లుండ కొంతకాలంబునకు భరతునకు అంత్యకాలము సంప్రాప్తంబై

యశఃకుత్క్రమిణి శాంతిమయములైన సయితమా హరిణస్మరణజేయుచు
దేహమును విడచినంతనాన “రెండవజన్మమున జింకయై” బుట్టి పూర్వా
కృత సుకృతవిశేషంబున “పూర్వజ్ఞానంబుకలవాడై” తన మృగజన్మ
కారణంబెఱింగి మిక్కిలి వ్యధజెంది,—

ఉ॥ గాజులుప్రస్తుతంబున, రాజసమానుడనైతనూజులన్ ॥

గాజుల జేసి తాపసులు, రాజముషీం దుడటంచుబల్కుగా ॥

దేజమునొందియాహరిణ, దేహమునందలిప్రీతిఁ జేసినా ॥

యోజసెడుగనేజెడితి, యోగిజనంబులలోన బేలనై ॥

అని చింతించి, మృగ దేహత్యాగావసరంబు నిరీక్షించుచు సంగంబువి
డిచి యేకాయగుచు తృణాహారంబు చక్రతీర్థంబుగట్టున కొంతకా
లంబుండి యా హరిణురీరంబువిడచి, మరుజన్మంబున బ్రాహ్మణుండు
పుట్టి, తీవ్రతిపోనిష్ఠుడై ముక్తిఁజెందె కావున అంత్యకాల సంకల్ప
ము (స్మరణ) పునర్జన్మ కారణమగును *

గ్రామ వాసము.

ఈశ్వరసృష్టియందు చెప్ప నలవికాని కొండలు, బండలు, గు
ట్టలు, మిట్టలు, ననమలు, కనమలు, పక్షులు, వృక్షములు, వంకలు,
డొంకలు, పల్లెలు, పట్టణములు మొదలగు ననేక విచిత్రములున్నవి;
అందు సంసారులు గ్రామములయందును, పట్టణములయందును వసిం
చుచుందురు. అట్లు వసించుటలో గ్రామవాసము సుఖమా? పట్ట
ణవాసము సుఖమా? అను విషయమును వివరించునెడ,—పట్టణ
వాసులు గ్రామవాసమందలి తొందరల నెఱుంగక, పట్టణవాసముకం

* సత్సంకల్పములను వాడుకజేయు వారి మనస్సు దుస్సంకల్పములను నిరాకరిం
చును. ఎడతెగని యభ్యాసముచేత సంకల్పశక్తి వృద్ధియగును.

తే గ్రామవాసము శ్రేష్టమని వచించెదగు. ఇది యనుభవముజేరి
యభిప్రాయము.

అందలి కష్టసుఖములు

విచారించునెడల గ్రామవాసమున రెండు సుఖములు గలవు.
(కొన్ని గ్రామములవద్ద) విశ్రాంతికనుకూలించు, గుట్టలు చెట్లు గల
వు. రెండవది జనసమ్మర్థము కొంత తక్కువగానుండును. ఇంక
కష్టములను విచారించిన నవి యనేకముగా నుండును.

1 విద్యావంతుడా, అధిశుడా, అల్పుడా, పూరిసియుడా,
కాడా యను విషయమును ఏమాత్రమును గమనింపనంతటికి మో
గ్యతలేనియ వివేకులే విశేషముగానుందురు.

2. “సుగ్రామవాసః కులహీనసేవా” యను పెద్దలవాక్య
మబద్ధముకాదు. కేవల రజస్తమోగుణగ్రస్తు లనేకులుండుటవలన
నాగరికతగలవారికి వారిపొత్తు యేమాత్రమును పొసగదు.

3. శుష్కకలహములు, అల్పతస్కరములు, దుర్భాషలు,
కోళ్ళ వ్యాజ్యములు, అల్పవిషయములకై కొట్లు-తిట్లు విశేషించి
యుండును.

4. కొండలు స్త్రీలు “నూరెమ్మనలె” నడిపిదిసినిలిచి
దుర్భాషలాడుటయు, తద్వారా పుగుషు చాకాహోనాకరు తాకుట
చే పిడిగుద్దులు, అర్థచంద్రప్రయోగములు, అర్జున వాద్యములు, ఘో
రముగాకలిసి పాల్గుణమాస పౌర్ణిమ నలె నుండును.

5. గ్రామమగుటవలన వారుచేయు అమ్మన్నార్ల యుత్సవము
లకు రమ్మని నిబంధపరచుటయు, అచ్చట ఘోరమైన జీవహత్యలు
నడచునుగాన మేమురామని దయాఘంతులెవ్వరైన చెప్పినయడల దా

దాని నేమాత్రమును గ్రహించక మీకుఁబదిమంది కావలెనా వలదా” యని యప్పుడే సంచాయతులు కట్టుబాట్లు జేతురు.

6. చీమ చిత్తుమన్నను, దోమ దొత్తుమన్నను దానికప్పుడే సంచాయతి జరుగుటయు, సత్కాలక్షేపమునకు సయితము యెడమివ్వక మాటిమాటికి పిలుచుచు తొందఱబెట్టుచుందురు.

7. పారనూర్ధికచింతన కలనైనను లేని మూర్ఖశిఖామణులుచేయు దుష్కార్యములకంతయు దోడుపడవలెనని నిబంధించుటయు అందులకొప్పకపోయిన లేనిపోని యిక్కట్లు బెట్టుటయుకలదు.

8. కుగ్రామమున నెవడైన నొక ఘాతకుడు ప్రసిద్ధిగానుండును. వాని మూలమున సజ్జనులకు పదేపదే కష్టములు సంభవించును.

9. గ్రామపారిశుధ్యము నేమాత్రమును గమనించక (ఆరోగ్యశాస్త్ర)ముచుగురించి యేవైనను కొన్ని విషయములను చెప్పుటకు పక్రమించిన) అవిద్యాంధకారమగ్నులందరును గొల్లున నవ్వుచు, మా తాత ముత్తాతల కాలమునుండి లేని ఈవింతలెక్కడివప్పాయని పరిహాసించురు.

10. ధనమిచ్చినను పదార్థములేవియు దొరకవు ఒక్కొక్క సమయమున బంధు మిత్రులుగాని మరి గొప్పవారెవరైనగాని వచ్చినప్పుడు కాసుకూడ చేయని అల్పపదార్థములును (బండ్లు) ను దొరకక గొప్పకష్టము సంభవించును. పల్లెయందు పదికష్టములు అను లోకోక్తి వ్యర్థముకాదు *

* పట్టణవాసులుకొందఱు భ్రమించి పల్లెటూళ్ళకువచ్చి మిక్కిలి శ్రమజేంది మరల పట్టణవాసమునకే వెళ్ళుచున్నారు. నాగరికతగల గొప్పవారికి గ్రామవాసము పొసగదు.

పట్టణవాసము.

నాగరికతగల గొప్పవారి నేకులును, వాళ్ళ పిల్లలు, ఉపద్యోగిగ ను
లు, విద్యాంసులు, కవులు, గాయకులు. పౌరాణికులు, నాగపురుషులు,
విద్యావతులగు యువకులు, పాఠశాలలు, న్యాయస్థానములు, సత్సం
గమందిరములు, ప్రాధానాసమాజములు, మరి యనేక సామ్రాజ్యము
ములు విశేషించియుండుటవలన పట్టణవాసము కూడ సునామమును మం
చిదేయగును* పల్లెటూళ్ళవారివలె పట్టణవాసము (సాధారణముగా)
మాటిమాటికిని న్యాయస్థానములకు నుండును. గొప్ప గొప్ప గొలుకు
కలుగు దండన ఖండన లప్పుడప్పుడు చూచుచుండుట లే పట్టణవాసము
లకు భయభక్తులు కలుగుటకు కారణము గలదు. — పట్టణవాసము
గుఱము నాకాలు త్రొక్కెనను మరల నీరసము పట్టెడిది పట్టణవాసము
కుండునటుల పట్టణవాసములకుండదు. పట్టణవాసములకు సాధారణ
ముగా నేదైన నొక వృత్తియందు చేరియుండువారగుటచే తమ నా
ర్యములయందు నిరతులైయుండును. “తల్ప పట్టణమున్న చోడు”
అని కన్నడభాషయందొక పోకోక్తి కలదు. అందునుకొన్ని పోకోక్తి

* పల్లెటూళ్ళయందుగల కష్టములుకొన్ని పట్టణములయందుగలవి గలగలయున్నవని
తన్నివారణోపాయములు పెక్కులుగలవు

† సోమరులు పట్టణములందును కొంటలుండవచ్చునుగాని ప్రాంతలయందును

‡ పల్లిటిగ్రామములలో గాపురముచేయుచు మాధ్యమభిమానముగల వారలకు
దాసులయి, యల్పపుసిరిబ్రకటిందుకొను వెంగలులనియు మాట్లాడును.....
(సుదర్శిని)

పల్లెటూళ్ళయందుండువారిలో ననేకులయందీ గురభిమానము నలభించుచుండు
ట నిశ్చయము. సుదర్శినిపత్రికాధిపతిగారి లోకానుభవమెంతయు గొనియూడదని
యున్నది.

(గ్రంథకర్త)

ሰጠው ልማት ይገልጻል፡

(కుణానంతరము గ్రహాంతరమున) లోకమున నుద్భవించి
మొదటిపురాజు • లభించుచున్నది. అనుద్భవమును మొదటి శుద్ధిచేసి
కదాపిదవ ముఖప్రకాశనము చేయుదును:—ఇట్లుండ లోకమున

సల దౌర్జన్యమునకు భయపడి వారిని పూజింపవలసియున్నది.
కే నిబంధపురస్కారమని పేరు * ఏదైన నొక కార్యసాధన
లు, అకో లేక భయపడియో అపాత్రులను పురస్కరించవలసియున్నది.

వి7

గుణగ్రహణము.

౫ “హంసోయధాక్షీరమివాంబుమిశ్రం” అను వాక్యమునను
పరించి, ఎచ్చోట సుగుణముగలదో గానినే గ్రహించవలయును.

“యధాధేనుసహస్రేషు వత్సోవింశతిగూతః” అనగా
“వేయి ఆవులమధ్యనుండు తనతల్లినే వత్సముకని పెట్టునట్లు” వేయి
మందిమధ్యనుండు నొక గుణవంతునే గ్రహించవలెను. గుణగ్రహ
ణముచేయక వేషములజూచి భ్రమించుట నిష్ప్రయోజనము.

శ్లో॥ గుణేషుక్రియతాంయత్నః | కిన్మాటోపైప్రయోజనం ||

విక్రీయతేనఘంటాభిః | గావఃక్షీరవివర్జితాః ||

తా॥ గుణగ్రహణమునకై ప్రయత్నము చేయబడుగాని వేషములతో
ప్రయోజనములేదు. పాలులేనిగోవులు గంటలచే నలంక
రింపఁబడినను ప్రయోజనములేదుగదా? యని పెద్దలయభిప్రాయము.

మూఖుల పట్టుదలలు.

ఎద్దును తిద్దవచ్చును, మొద్దును తిద్దవచ్చును మూఖుని తిద్దు
ట కష్టతరము. “తానుమునిగినదే గంగ తానువలచినదే రంభ”

* సాధారణముగా నిప్పుడిట్టి పురస్కారములే విశేషించి లోకమున జరుగు
చున్నది.

Those who speak against the great do not usually speak from
morality but from envy.

అనగా గొప్పవారినిఁ బురస్కరింపక దిరస్కరించువారు తమ యనుయాయుగుణ
ముచే నట్లుచేయుదురేకాని గొప్పవారిగుణము ననుసరించికాదు.

యని సాధించుచు పెద్దలవాక్యమును పాటింపని మూఖులపట్టుదలలు నివారింపఁదగినవి కావు.

దీనినే భర్తృహరి తన నీతిశతకమునందు;—

శ్లో॥ శక్యోనారయితుం జలేనహుతభుక్ | ఛత్రేణనూర్యాతపో ॥

నాగేంద్రోనిశితాంకుశేన సమదోదంజేన గార్గార్థభా ॥ వ్యా

ధిభేషజ సంగ్రహేశ్చ వివిధైర్మంత్రప్రయోగైర్విషం ॥ స

ర్వశ్యౌషధమస్తిశాస్త్రవిహితంమూఖాన్యనాస్త్యౌషధం ॥

తా॥ జలముచేత నగ్నినివారింపవచ్చును; గొడుగుచేత ఎండను వారింపవచ్చును; అంకుశముచేత మదపుటేనుగను వారింపవచ్చును; గండము* చేత గోవును గర్దభమును వారింపవచ్చును; ఔషధములచేత వ్యాధినివారింపవచ్చును; మంత్రములచేతవిషమును వారింపవచ్చును. ఇట్లు శాస్త్రమునందన్నిటికిని ఔషధములు చెప్పబడియున్నదిగాని “మూఖులకు” ఔషధము ఏ శాస్త్రమందును చెప్పబడియుండలేదు అని వచించెను. మూఖులు పట్టుదలలు వారింపుట కష్టసాధ్యము కావున వారిలో మైత్రి సజ్జనులకు పొసగదు.

నిష్కారణ శత్రువులు.

శ్లో॥ మృగమీన సజ్జనానాం తృణజలసంతోషవిహితవృత్తీనాం ॥

లుబ్ధకనీవరపిశునా నిష్కారణ వైరిణోజగతి ॥

* “గండం దశగుణంధివేత్” అని పండితోక్తి

శ్లో॥ విశ్వామిత్రాపిపశ్వాదీనాం వారయేదపుకర్దమే ।

అంధేతమస్యవాధిన్యో దండం దశగుణంధివేత్ ॥

పక్షులు, పుక్కలు పాములు, శత్రువులు, పశ్వాదులు అనువాటి బాధనివారింపుటకును; నీళ్లు, బురద, గ్రుడ్డితనము, చీకటి, ముడిమి అను వాటియందును (దండము) 10 విధములుగా ఉపయోగించును.

తా|| కనువుతిని జీవించునట్టి మృగములకు ఎగానైనను, జలముచే బ్రదుకు మత్స్యములకు బెస్తలును, సంతృప్తిచిత్తులగు సజ్జనులకు దుర్జనులును జగమునందు కారణములేని శత్రువులు. (అనగా దుర్జనులెప్పుడును సజ్జనులను చెఱుచుట్టకై ప్రయత్నించుచుందురు కావున కలుగునట్టి మైత్రీచేయరాని)

సరళప్రవర్తనము.

“ఉదారచరితానాంతువసుదైనకుటుంబసిం” దైనభక్తి, ధర్మబుద్ధి, క్షాన్తినిర్వాహకత్వము, అనునదీసవత్సలత, అసహనము, నిరంతరసచ్చింత మొదలగు సద్గుణపుంజరంజితములగు ఉదారచారిత్రులకు విశ్వమంతయు స్వకుటుంబమేయగును. ఒకరి కష్టములను భావించి, శక్తికొలది వారికి సహాయముచేయుచు ఆపత్కాలమున దైర్యము విడనాడక, సంపత్కాలమున విప్రవీగక కలిమిలేములయందు సమబుద్ధికలిగి కపటమామోషాయములను కల్గిన దలంచక దేశకాలపాత్రతల నెఱింగి ప్రవర్తించు నిర్మలాత్ముల సన్మార్గ సదభిప్రాయములకు “సరళప్రవర్తన” మని పేరు.

మహనీయచారిత్రులైన మాంధాత, రిఘు, శిభి, హరిశ్చంద్ర, రంతిదేవాదు లీమార్గమునే యనుసరించి శాశ్వతకీర్తి గాంచి నిత్యానందవైభవమును కొల్లలాడిరి * సరళప్రవర్తనము సర్వతో భద్రము

సత్సంగత్యము.

మహనీయుల ప్రాపునాశ్రయించి యచేతన వస్తువులు నయితము పూజాహామములగుచున్నవి ప్రాణతుల్యులైన బంధువులున రథగజతురగాది చతురంగబలమును గొప్పరాజ్యాధికారమును స్వర్గదిభోగములును మరియునేక సంపదలును లభింపవచ్చునుగాని సాధ

* Noble men are rarely found in the world.

సాంగత్యము లభించుట బహుమర్లభమని పెద్దలు వచించియున్నారు.
అట్టి సాధుసాంగత్యమువలన లభింపని దేదియునులేదు.

శ్లో॥ కల్పద్రుమఃకల్పితమేవసూతే ॥

సాకామధుక్కా మితమేవదోగ్ధి ॥

చింతామణి శ్చింతితమేవధత్తే ॥

సతాంహి సంగస్సకలం ప్రసూతే ॥

కల్పపృథ్వు సంగల్పించిన దానినే యొసగును. కామధే
నువు కోరినదానినే యిచ్చును చింతామణి తలంచిన దానినే
యొసగును; — సత్పురుషుల సాంగత్యము సమస్తమును కలుగజేయు
చున్నది కావున నీసంసార సాగరమును తరింపగోరువారికి సాధు
సాంగత్యము 'తెప్ప' వంటిది.

శ్లో॥ సత్సంగస్త్వే నిస్సంగత్వం । నిస్సంగత్వే నిర్మోహత్వం॥

నిర్మోహత్వే నిశ్చలతత్వం । నిశ్చలతత్వే జీవన్ముక్తిః॥భజ॥ *

(శ్రీ శంకరాచార్యులు)

* సత్పురుషుల సాంగత్యమువలన సత్సంగర్తనము పట్టునడును; దుస్సాంగత్యము
వలన దుఃఖము కలుగును; అన్నిటికిని సాంగత్యమే కారణము.

Let a man enter upon any evil course and at once he
will find himself, by the law of his nature in the
company of those who have adopted the same course. Let
him enter upon any good course and by the same law.
He will become associated with the doers of that good.

[(The light of reason)]

1

2

శ్రీ సుజ్ఞానచంద్రోదయము—౨వ కళ.

భయములేనివారెవరు.

మొదట భయమనగా నెట్టిదో విచారించునెడల, అజ్ఞానమే భయమని పెద్దలవాక్యమువలన విశదమగుచున్నది;— అట్టి అజ్ఞానాంధకారమును సుజ్ఞానముచే నివారించుకొని యుండువారే భయములేనివారు.

భయసంకులపంకమునకు జ్ఞానులు సూర్యునివంటివారు.

శ్లో॥ బోగేరోగభయం కులేచ్యుతిభయం విత్తేన్మపాలాద్యభయం ॥
మానేదైత్యభయం బలేరిపుభయం రూపేజరాయాభయం ॥
శాస్త్రేవాదభయం తపేంద్రియభయం కామేకృతాంబాద్యభయం ॥
సర్వంవస్తుభయాన్వితం భువిన్మణాం జ్ఞానీసదానిర్భయః॥

ఎల్లప్పుడును సుఖిభోగములనుభవించువారికి వ్యాధివలనిభయము; సత్కులమందుఁబుట్టినవారికి అచారలోపమగునను భయము; ధనవంతులకు రాజులవలనను తస్కరులవలనను భయము; గౌరవముగలవారికెప్పుడు దైన్యముకలుగునోయను భయము; బలవంతులకు శత్రుభయము; సౌందర్యవంతులకు ముదిమివలని భయము; విద్యావంతులకు ఇతరపండితులవలని భయము; తాపసులకు ఇంద్రి

ఇట్టి సద్విద్య స్త్రీలకు అవశ్యకమా కాదా యనుటను విచారించు;—

గీ॥ విద్యవలననుదౌలుతనువినయామబ్బు ।

వినయమున సర్వగుణములు వెలయుచుండు ।

వానిచే తనుపతిభక్తి పాదుకొనును ।

గావునను సుందరులువిద్యగరవనలము ॥ (అ. స.)

అను సద్వాక్యప్రకారము స్త్రీలు విద్యనేర్చుట యావశ్యకము. అట్లైన నిప్పుడు కొందరు విద్యనేర్చిన స్త్రీలు దుష్ప్రవర్తకుగాండ్రై యుండలేదా యనియు, విద్యలేనివారలు పతిభక్తి కలిగియుండలేదా యనియు కొందరు వాదింపవచ్చునుగాని; ఇంతమాత్రముచేతనే తక్కినవారెవ్వరును చదువవలసినదిలేదా?

(నీతిశాస్త్ర)మునందు) తెల్లవారి లేచిన వెంటనే దంతధావన ముఖప్రక్షాళనాదులు చేయనివారు ఇతర విషయములందు విష్ణువ్ర తో సమానులైనను వార్లను నేను పరిత్యజించెనని, శ్రీ గీవి వచి చెనని యున్నది. ఇప్పుడు మనము చూచునట్లు నేకులు 12 ఘంట లవఱకును ఫండ్లుతోమకనేయుండువారు కలరు. అట్టివారలు మహ దైశ్వర్యవంతులుగా నున్నారు. ప్రాతస్నానములుచేయుచు బహు పరిశుద్ధులుగా నుండువారు కేవలము దరిద్రులై యున్నారు. ఇం మాత్రముచేత యెవరును ముఖముకడుగవలసినదే లేదనవచ్చునా కావున యేవో అపూర్వములుగానుండు విషయములను అన్నిటికి చేకొనరాదు.

స్త్రీలు నయ, వినయ, సౌజన్యాది సుగుణవతులు కావలసి యడల విద్యనేర్చియే తీరవలెను. మరియు (సద్వాక్యములు) శృంగార జావళిలు, బిల్వణీయము, సారంగధర చరిత్రము, తారా

శాంకవిజయము, వైజయంతీ విగాసము, శృంగార క్రీడలు మొదలగు విరాగులను సయితము సరాగులనుగా చేయుగ్రంథములను 'స్త్రీ' పురుషులెవ్వరును చదువరాదు.

గొప్ప నీతులను పాతివ్రత్య ధర్మములను బోధించెడి అనసూయ, శాకుంతలా సంవాదము, సత్యచౌపదీ సంవాదము, పద్మావతీచరిత్రము, దమయంతీ, సీత, ప్రభృతి సాధ్వీమణుల చరిత్రములు, నీతికథావల్లరి మొదలగు సద్గ్రంథములను పఠించుట. గొప్పవారి చే వచింపఁబడు ఉపన్యాసముల వినుట. స్త్రీ పురుషుల కత్యంత శ్రేయస్కరము. విద్యావంతులనేకులు దుర్మార్గముననే యున్నారు కదా యినగా, నని వారిగర్వము.

దీపము ప్రకాశముకలది. అట్టి దీపమువలన ననేకులు అంధకారమువలని బాధలను తొలగించుకొని సుఖముగానుందురు. మరికొందరు గర్వించి దానిచే తమ వస్త్రములనే కాల్చుకొందురు. అందుచేత నెవరికిని దీపమే కూడదనవచ్చునా; అట్లునుట యవివేకముదస్ప వేరుకాదు. మఱికొందఱు స్త్రీలకు విద్యయెందుకు? వారలకు పురుషుల సేవవలననే ముక్తి కలుగునని వచించెదరు. పురుషసేవ అసగా పతిసేవ, శ్రేష్ఠంబనుట నిజమే యైనను, విద్యలేని స్త్రీలు సాధారణముగా మూఢవిశ్వాసములకు లోనై పతిభక్తియందసూయ కలవారై యుందురనియు, విద్యనేర్చిన స్త్రీలు అట్టి మూఢనమ్మికలను పాటింపక పతియందసమానప్రేమ కలిగియుందురనియు, నాగరికత గలవారి యభిప్రాయము.

ఒక వేళ స్త్రీలకు విద్యయనావశ్యకమే యైనయెడల పరమవిజ్ఞానసంపన్నులైన శ్రీరామానుజాచార్యాది మహానుభావులు స్త్రీలకుగూడ పంచసంస్కారాదులు కొన్నిటిని నియమించియుండుటెం

దుకో;—గౌరీశంకరాక్షరీ, లక్ష్మీ స్థవము, మొదలగు ననేకమంత్రములను చక్రాంకితాధులను యెందుకు నియమించిరో తెలియకున్నది. విద్యలేని స్త్రీలకు ఇవన్నియు నెట్లు తెలియజూపును * అనేక వ్రతములు మంత్రములు స్త్రీలకొఱకు విధించియుండగా, స్త్రీవిద్య కూడదనుట యెట్టిమాట. విద్యలేనివారికి మంత్ర మెట్లురాగలను. లేక ఇప్పటివారివలె గ్రుడ్డిపాటము చేయుటయని అర్థమా ? పూర్వికులు గ్రుడ్డిపారముచేయు నుద్దేశము యెంతమాత్రమును కలిగియుండలేదు “యోర్థవిత్సకలంభద్రమశ్చ తే” అర్థము తెలిసుకొనుట అత్యవశ్యకమని పండితోక్తి. మరియును, వృత్తాని తండ్రియైన “త్వష్ట” ఇంద్రుని జంపునట్టి పుత్రునిఁజెందగోరి యాగముసేయుచు “ఇంద్రశత్రు” అను మంత్రమును అప్రయుక్తస్వరము^గ సుచ్చరించినందువలన, ఆమంత్రము అర్థమున భేదపడి ఇంద్రునిఁ జంపునట్టి పుత్రుడుబుట్టుటకు మారుగా ఇంద్రునిచే వధింపఁబడునట్టి (వృత్రుడను) పుత్రుడు పుట్టెను (భాగవత శ్రీధరవ్యాఖ్యానము, ౬ స్కందము, ౯ అధ్యాయము, ౧౧వ శ్లోకము—) స్వర, వర్ణ, లుప్తమంత్రములు దోషావహములనియు; “యథేంద్రశత్రుస్వరతోఽపరాధాత్”

(పాణినీశిక్ష-గీ ౨)

అని పాణినీ పతంజలి మొదలగు మహాత్ములు వచించియుండుటవలన, స్త్రీలకు మంత్రములెప్పుడు విధింపఁబడినవో అప్పుడు విద్య

* స్త్రీలు సర్వవేదిక కర్మములకును ఆహూలగుటను గురించి, చిత్రదుర్గం హైస్కూలు హెడ్మాస్టరు R. రఘునాథరావుగారు స్త్రీసంస్కార ప్రకాశికా యనగ్రంథమును శృతి స్మృతి వాక్యోదాహరణపూర్వకముగా కర్ణాటక భాషయందఁ ముద్రింపించియున్నారు. అయ్యది పఠనాహాకముగానున్నది.

యత్యావశ్యకంబనుట నిర్వివాదాంశము *

మరియును విద్యలేనియడల మంత్రము చక్కగాపట్టదు కావున స్త్రీలకెప్పుడు కర్తలు విధింపఁబడినవో అప్పుడు విద్య అత్యావశ్యకమని తెలియవలెను. ఆత్మతరణోపాయమునకు జ్ఞానసంపాదన అత్యావశ్యకము. శ్రీ తులసీదాసులు కాశీయందుండగా వారి మాతాపితృపుత్రీర్వురును గంగాతీరమునందకస్మాత్తుగా గతింపగా, నతండు మదివగచి తమలో ఆహా! నా తండ్రిగారు చాలా కాలము నుండి గొప్ప తపస్సుచేసుకొనుచుండిరి కావున, వారికి పరమపదము లభించుట మిక్కిలి సులభము కాని, మా తల్లిగారు పుత్రవాత్సల్యమున మైమరచి పరలోకసాధనమునకు మార్గమును వెదకికొనక పోవుటచేత మా తల్లిగారివిషయమున మాత్రము నేను చింతించెదను. అని వచించినట్లు శ్రీమహాభక్తవిజయమున చెప్పబడినది. మగడు చేసిన పుణ్యమున సగము భార్యకు కలుగుననియు; భార్యచేసిన పుణ్యము మగునికి రాదనియు; భార్యచేసినపాపము మాత్రమే భర్తకు వచ్చుననియు చెప్పుచుండు లోకోక్తిప్రకారము ఆత్మారాము నిపుణ్యము అతని సతికెందుకు కలుగలేదు. తులసీదాసులంతటి

* పాశ్చాత్య స్త్రీలు విద్యావంశులగుటవలన యాదేశము సకలపంతదలచే శోభిల్లుచున్నది.

Her Highness the Begum (మహారాణి) of Bhopal at a meeting of the Ladies Club at Bhopal on 29—1—1912 says.....Just now I only wish to say this, that the great qualities of the western nations their expanding wealth and their swift progress in all the walks of life are all due to the women of those countries being well educated and to the training they imparte to their children etc, etc.

జ్ఞానసంపన్నులు నాతండ్రి విషయమై కొదవలేదు. నా తల్లివిషయమై మాత్రమే యోచన అని చెప్పుటచూడఁతండ్రిఫలము తండ్రిదే తల్లిఫలము తల్లిదే” అని గదా అర్థమగుచున్నది. అట్లుండ భార్యచేయుపాపము మాత్రమే భర్తకు వచ్చుననుట యెట్టిధర్మమో తెలియకున్నది. మరియును సావిత్రీదేవి పుణ్యముచే మగడు బ్రకెననగా, భార్యపుణ్యము భర్తకు లేదనుట సాహసము; ఇంతకంటే విచిత్రోక్తులు వచించువారును కలరు. గజభక్షకులకు గారెలొలెక్కా? పిదప తులసీదాసులు గంగాదేవింజూచి లోకపావనీ, నీర్భములో ప్రవేశించిన నాతల్లిని గురించి త్రికరణశుద్ధిగా, నేనిదివరచేసిన తపమునంతను ధారపోసెదను. దయచేసి నిరాటంకముగా నాతల్లికి నాతండ్రిగతి లభించునట్లునుగ్రహింపవలెను అని ప్రాథిపగా;—గంగాదేవి (యవృశ్యురాలై తులసీదాసవర్యా) నీతల్లి నీతండ్రిగతి కలుగుటకు నీ విదివరకు చేసిన తపస్సు చాలదు. గనబండెండేడ్లు కష్టపడి యట్టి తపస్సుచేసిన, నిస్సంశయముగా నీతల్లి సద్గతి కలుగుననెను. ఆహా! ఇచ్చట యెటువంటి సత్యమార్గము గంగాదేవి బోధించినది. ఆత్మజ్ఞానమును ఈశ్వర విచారమును యవివేకులు చెప్పునట్లు, భాగీరథి యెన్నటికైన చెచ్చునా ; పాపావనియైన గంగయందుమునుంగువారికి మలినమున్నయు తొలభగవద్దిజ్ఞానకు మార్గమేర్పడుట సహజము. సద్గతికి ఆత్మజ్ఞానః పశ్యకమనుటను భాగీరథి చక్కగా వచించెను. దీనిచే స్త్రీపురుషులెవ్వరైనను సుజ్ఞానవంతులై యుండవలెనని తెల్లమగుచున్నట్టి సుజ్ఞానము కలుగవలసినయెడల “విద్య” అత్యావశ్యకము.

కొన్ని కారణాంతరములవలన గురుకులవాసము చేరి

మొదలగు కార్యములు, కష్టముగాభావించి కాలాంతరమున

విడిచిపెట్టి, విద్యావిహీనులగుచు వచ్చిరి. అట్లు పురుషులే విద్యా విహీనులైయుండుటచే, స్త్రీవిద్య యడుగంటుచు వచ్చెనుగాని యిటీవలి గొప్పవారిచే నది యభివృద్ధిచెందుచున్నది.

స్త్రీ విద్యావంతురాలైన యడల గృహకృత్యముయొక్క రాభనష్టము లామెకు దెలియుచు. సంసారమందలి యనేక భారముల నామెకొప్పజెప్పి, పురుషుడు కొంత విశ్రాంతిఁ జెందవచ్చును. ఇంట తల్లి విద్యావంతురాలైన యడల బిడ్డలందరును, అవలీలగా విద్యావంతులగుదురు. తన భర్తకొంత ఆదాయము, ప్రతినెలను యంతఖర్చుగుచున్నది. అది మితమా అమితమా అను యిత్యాది విషయములను గమనించుటేగాక, భర్తయొక్క ఆదాయమునకు మించిన శెలవును కలుగకుండ గృహకృత్య విషయములను జాగ్రత్త పరచుకొనుట కలుగును. ధవునికి హితుచివలె సర్వదా గృహమును భూతలస్వర్గముగా చేయుచుండును. మన యనుభవమునందు విద్యలేని స్త్రీలనేకులు అప్పుడప్పుడు భావిలోఁడుట మొదలగు దుష్కార్యము లాచరించుదురేకాని, విద్యావతులు యెన్నటికిని అట్లు చేయరు.

శ్లో॥ పితా రక్షతి బాల్యేచ | భర్తా రక్షతి యశావ్వనే ||

రక్షంతువార్ధికే పుత్రా | నస్త్రీ స్వాతంత్ర్యమహాసి ||

అనగా బాల్యమున తండ్రియు, యశావ్వనమున భర్తయు, ముదిమిని పుత్రులును, రక్షింతురు కావున స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యమే లేదనియు, స్వాతంత్ర్యములేనప్పుడు విద్యయెందుకనియు కొందఱు వచింతురు. బాల్యమున తండ్రియు, ప్రాయమున భర్తయు, ముదిమిని పుత్రులును రక్షింపవలసినది సహజమేకాని, విద్యకును దీనికిని యేమాత్రమును సంబంధములేదు. అనగా, నిట్లు వాదించువారి యభి

ప్రాయ మీరీతిగా నుండవచ్చును. విద్యనేర్చుకొన్నవారందరును యేదైన నొక యుద్యోగముచేసి ధనమార్జింపవలెననియు, ద్రవ్యార్జనకొఱకే విద్యనేర్చుకొనవలెననియు నుండవచ్చును; ఇట్టి యభిప్రాయము మిక్కిలిపొరబాటు. విద్యనేర్చుకొనుట సదసద్వివేకమున కేగాని కేవల ద్రవ్యార్జనమునకేగాదు; అట్లుగాక ద్రవ్యార్జనమునకే విద్యనేర్చుటావశ్యకమేని లోకమునంగల (గొప్ప)ధనవంతులెవ్వరును, విద్యనేర్చుకొనవలసిన యవసరమే యుండదు;—అదియట్లుకాదు.

విద్యనేర్చుకొనుట ఆ త్తసావల్యకారణంబగు సదసద్వివేక జ్ఞానముకొఱకేయని గ్రహించవలయును. అట్టివిద్య స్త్రీలు నేర్చుకొనఁదగునా కూడదా? స్త్రీవిద్య పూర్వాచారమా, నవీనాచారమా, అను మొదలగు విషయములను వివరించుట ముఖ్యము. విద్యనేర్చిన స్త్రీలయందు అప్రతీకాశపాతివ్రత్యము, అనవరతసంకోషము, ఆనూనదీనవత్సలత, నిర్ణీద్రసత్కార్యాచరణము, నిరుపమాన దైనభక్తి, నిరంతరసచ్చింత, అనమానక్షమ మొదలగు సుగుణములొకటి నిమించి మరియొకటి శోభించుచుండును *

వేదకాలమునందు స్త్రీలు పరమోన్నత విద్యావినయ వివేకసంపన్నులై, తమబిడ్డలకు తామే స్వయముగా విద్యలునేర్పుచుండిరేకాని, యిప్పటి తల్లులవలె 9 నెలలుమోసి కనెడు తమ బిడ్డలకు విద్యనేర్పక ఈషన్య, అసూయ, స్వార్థపరత్వము మొదలగు దుర్గుణములు నేర్పుచుండలేదని విశదమగుచున్నది. ఇప్పటివారలు తమకు పుత్రసంతానము కలుగవలెనని కోరుచుండునట్లే, అప్పటివాగు పుత్ర

* విద్యనేరువని స్త్రీలలో కొందరియందిట్టి సుగుణములున్నవిగాని యందుచే విద్యయనవసరంబనుట పొసగదు.

సంతానము మిక్కిలిగా కోరుచుండిరి; ఇప్పటి స్త్రీ పురుషులు సత్య విద్యావిహీనులగుటవలన తమకు కన్యనిచ్చిన అత్తమామలు భావ మరదులు మొదలగువారియెడల తేజమైనను విశ్వాసములేక, వివాహమైన రెండవనాడే వారితో కలహము చేయుట, తొందరపెట్టుట మొదలగు దుష్కార్యాచరణముల యందలవాటుపడియుండుట చేత ను, కొందఱ అత్తమామలు తమకూతుల్లు రజస్వలయై యుక్తరాండ్రు గానున్నను నగలుపెట్టలేదని, విగదులుచేయలేదని, వరసలు నడుప లేదని యనేక నిరర్థక కారణముల జెప్పుచు, కుమారికలను తమయింటనే నిలుపుకొనుటచేతను, అత్తమామలందఱ్ఱనకును అల్లుని యంద అత్తమామలకును విశ్వాసములేక, ప్రేమ స్వప్నతుల్యమైయున్నది. కొందఱి మతమున స్త్రీలు జనించుటే నిరర్థకమని యుండగా నిక స్త్రీలకు విద్యకూడదనుటకే మాశ్చర్యము.

విద్యలేనందువలన స్త్రీలుసయితము తను పుట్టినింటియందు కొంచమయినను ప్రేమలేక, అనేకులు పుట్టినింటి ద్రవ్యమును తస్కరించుట మొదలగు దుష్కార్యములకు వెనుదీయక యపఖ్యాతికి లోబడియున్నారు.

స్త్రీలు విద్యావంతులైయుందురేని ఇట్టి యవివేకములు యే మాత్రమును కలుకపు;—కావున లోకానుభవమునందు స్త్రీలకు విద్యయావశ్యకంబని యేపడినది. నిష్పక్షపాతముగా వివరించునెడల “గుణాః పూజాస్థానం గుణిషు నచలింగం నచవయః” అనగా సద్గుణములే పూజనీయములుకాని వయస్సును (లింగము) అనగా స్త్రీపురుషభేదములు పూజనీయములు కావనియు మహాకవి “భవభూతి” వచించెను; కావున భోదకులు నిష్పక్షపాతులుగా చుండవలయును.

పూర్వకాలమునందలి పురుషులు యిష్టపించినవలె తమభార్యలను పాకమునకును విషయసుఖమునకును మాత్రమే యుపయోగించెడు ప్రతిమలవలె భావింపక, నిజార్థాంగినులుగా భావించుచుండిరిగావున, తమ భార్యలడుగుచుండిన సంశయములును నివర్తిజేయుచు జ్ఞానభోద చేయుచుండిరి. పురాణములనుండి వర్ణింపఁబడిన సీత, రేణుక, దమయంతి, ద్రౌపది, కాసల్య, సుమిత్ర, చంద్రమతి, బృంద, భానుమతి, చంద్రముఖి, సోమలత మొదలగు స్త్రీలచరిత్రములు అనేకులకు దెలిసియున్నదికాని ఇటీవలివారలగు భవాని, అహల్యాబాయి, వీరమతి, రామాబాయి, ప్రేమదేవి, దుర్గావతి, మహాలక్ష్మి, భగవతీదేవి, సంయుక్త, జగన్మోహిని, పద్మిని, కృపాబాయి, మొల్ల, వెంగమాంబ, రుద్రమదేవి, విమల, రావతి, కమలావతి, సత్యవతి, కృష్ణాకుమారి, సరసవాణి, ధనలక్ష్మి, వసంత, జనాబాయి, మోహనాంగి, విద్యాధరి, సూపమంగి, కళావతి, సుభద్ర, ముక్తాబాయి మొదలగువారు విద్యనేర్చియుండిరినుట నెఱింగినవారు స్త్రీవిద్య పరమావశ్యకమని యొప్పుకొనకచూసరు.

విద్యావిహీనులగు స్త్రీలు తమ యవివేకముచే నానాడును పలుపురితో కలహము గావించుచు, తద్వారా తమ పతులను గూడ బయటికిఁబెట్టుచు, అపూర్వస్నేహములను గూడ చెరచినేయదురు. విద్యలేనందుచే మూఖమతులై వెఱ్ఱివిశ్వాసములకులొందె తమ బిడ్డలను మాటిమాటికి తిట్టుట, కొట్టుట, పిల్లి కుక్కలపై విషబెట్టి దుర్భాషలాడుట, పతినిందసేయుట మొదలగు వృత్తులచే గృహముల నరణ్యములుగా జేసికొందురు. మరియు విద్యలేని స్త్రీలు మాటకుముందు వాచీకూప ప్రవేశము చేయుదుమని పత

లను బెదరింపఁటయు, అట్లే పడుటయు సంభవించుచున్నదనుట నిర్వివాదాంశముగదా ? *

పునస్సంధానము.

ప్రజావృద్ధికి కారణముగానుండు పునస్సంధానముయొక్క స్థితి గతులను ఏమాత్రమును విచారింపక అందును వయోవిచారమును బొత్తిగా పాటింపక రజోదర్శనమైనంతటనే నిషేకకర్తకు అహత్వము సిద్ధించునని యూహించుట మిక్కిలి పొరబాటు; ఈవిషయమున శాస్త్రప్రమాణము లసంఖ్యాతములుగానున్నను, దేహరోగ్యమునకావశ్యకమైన వైద్యశాస్త్రమునందుగల నియమములను విచారించు నెడల,—

శ్లో॥ ఊనపోడశవషాయా మప్రాప్తః పంచవింశతిం ॥ యద్యాదధత్తేఘమాన్ గర్భం । కుక్షిన్ధఃసవిపద్యతే ॥ జాతోవాసచిరం జీవేజ్జీవేద్వాదుర్భలేంద్రియః ॥ తస్మాదత్యంతబాలాయాం । గర్భాదానంసకారయేత్ ॥ (సుశ్రుతశారీరము. అ. 10)

తా॥ పదియారేండ్లకు తక్కువ వయస్సుగల స్త్రీయందు, ఇరువదియయిదేండ్లకు తక్కువ వయస్సుగల పురుషుడు గర్భాదానముఁ జేసెనేని ఆ గర్భము నిలువదు. ఒకవేళ నిలిచి (శిశువు) పుట్టినను చిరకాలము జీవింపదు. జీవించినను దుర్బ

* More rare than gold many times purified by fire a learned wife satisfies her husband's desire.

క॥ హితసతిగుణవతివిద్యా

వతి నిర్మలవర్తనానుమతి యగుయువతీ ।

పతికంఠైభాగ్యవంతులు

క్షితి నెందును గానరారు శ్రీవరలక్ష్మీ ॥

(శ్రీవరలక్ష్మీశతకము)

తేంద్రియములుగలదిగా నుండును. కాబట్టి మిక్కిలి బా
ల్యావస్థయందలి స్త్రీయందు గర్భస్థాపనము జేయదగదు అని
ధన్వంతరి మహాముని నిషేధించి యున్నాడు.

స్నేహవస్తువులను సేవించుటవలనను, విందులు-ఉత్సవములు
మొదలగువాని విజృంభణమువలనను; ఒకవేళ బాల్యమందే రజస్వల
యైనను పునస్సంధానమునకు అహతకలుగదు. లోకోపకార
పరాయణుడైన సజ్జను లీవిషయమును గమనించుట యావశ్యకము*

* Says Fowler—At what age it should develop itself ; it may
be difficult to say but certainly not till from the 18th to the 20th
year.

సంతానోత్పత్తికిఁ దగిన కామమే వయస్సునందుత్పత్తియగునని వచింపనలవి
గాదు. అయినను 18 మొదలు ఇరువది సంవత్సరములలో బక్వమగునని పౌలరను
పాశ్చాత్య పండితుడు వచించినాడు.

అ॥వే॥ తామసించిచేయ దగదెట్టికార్యంబు ।

వేగరింపనదియ విషమమగును ॥

పచ్చికాయదెచ్చి పడవేయఘలమానె ।

విశ్వదాభిరామ వినరవేమ ॥

అనుటవలన బహుతామసింపకను మిక్కిలి త్వరపడకను చక్కగాయోచించి ఏకార్య
ముఁగాని చేయవలయును. వయోసామ్యములు పాటింపక చేయు వివాహములు
దాంపత్యబంధములను భంగపరచుననియు, అయ్య క్తవివాహముల నాపివేసినయడల
నిట్టి యనర్థపరంపరలన్నియును తుదముట్టుననియు పండితాభిప్రాయము.

క॥ వృద్ధునకుతరుణీయమృతము

వృద్ధుడుతరుణికిని ఘోరవిషమూహింపక ।

పృథ్వి తరుణుం డమృతము

వృద్ధయుతరుణునకుఘోర విషమూహింపక ॥

(అ. స. ర.)

Marriage of the unfit experts advocate divorce of the insane.
Thousands tied to incurables. The News of the world, 30—10—1910

స్త్రీ స్వాతంత్ర్యము.

ఈ విషయమనేకుల వాదప్రతివాదములకు లోబడియున్నది. మన మూలపురుషులైన ఋషులును; హరిశ్చంద్ర, శ్రీరామ, ధర్మరాజుని పూతచారిత్రులును స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్య మొసగియుండిరనియు, తమతో సమానముగా జూచుచుండిరనియు కొందఱు వచించెదరు. మరికొందఱుగాక స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చుట తగదనియు “నస్త్రీస్వాతంత్ర్యమహానాసి” అనుటవలన స్త్రీలు స్వాతంత్ర్యములే కారనియు వచించెదరు. విదేశ స్త్రీలు * సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముకలిగి యుండుటచే వారు మహోన్నత స్థితియందున్నారుగావున భారతదేశ స్త్రీలకును స్వాతంత్ర్య మొసఁగుట ధర్మమని కొందఱు వచించెదరు. ఎవరేమి వచించినను విద్యావతులును న్యాయగామినులునునగు సాధ్వీమణులకు యథోచిత స్వాతంత్ర్య మిచ్చుటవలన మేలుకలుగును.

విద్యావిహినులై యుక్తాయుక్త వివేచనలేక మృగప్రాయులై రించు యువతులకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చుటవలన కీడుకలుగును.

కం॥ కి సుగాయగగచి చూచిన

నుసలకదనవగరుగాక మధురంబగునా ।

హసగః బగుయువతులుండగ

పసిబాలులబొందువాడు పశువురసుమతీ ॥

(నీతిశతకము)

(నన్యసంధానము) అను నీవిషయము శ్రీ శివానందులచే చెప్పబడిన యువన్యాసము.

* H. Spencer, suspects, that the claims of women, have already been pushed beyond the normal limits. When we see, he says in, "America" that a lady wanting a seat, stares at a gentleman occupying one untill he surrenders it and then takes it without thanking him we know the boiling point has reached. etc.

(శ్రీ సావిత్రి. 1904 మే)

శ్లో॥ రూపసంపన్నమగ్రామ్యం । ప్రేమప్రాయంప్రియంవదం ॥
కులీనమనుకూలంచ । కళత్రంకేనలభ్యతే ॥

తా॥ సంపూర్ణ సౌందర్యముగలదియు, నాగరికతగలదియు, విస్త
గమగు ప్రేమగలదియు, ప్రియముగా బలుకునదియు, గొప్ప
కులమందు బుట్టినదియు, అనుకూలవతియునగు భార్య యెచ
టలభించును. అనగా భాగ్యవంతులకేగాక యన్యులకు
లభింపదనుట.

స్త్రీలయినను, పురుషులయినను, శ్రీమంతులయినను, బీదల
యినను, కులీనులయినను, కులహీనులయినను, విద్యాంసులయినను
విధుషీమణులైనను, యెన్నరైనను, యెట్టివారైనను సూక్ష్మగ్రాహ్య
ముకలవారు అన్నిస్వతంత్రములగును దగియుందురు.

విద్య; వివేకము.

‘విత్’ అను ధాతువునుండి ‘విద్య’ యను వాక్యము పుట్టె
ననియు, విద్యయనగా జ్ఞానము, ప్రకాశము, సత్తు అని పలువిద
ర్థములు గల ప్రధాన విషయమనియు, వివేకమనగా యుక్తాయు
విచారమనియు సుజ్ఞులు వచించెదరు. విద్యావివేకములు రెండున
కలిసినఁగాని సాఫల్యము కలుగనేరదు.

విద్యలనేకవిధంబులు:—

ఆరువదినాలుగు విద్యలు.

శ్లో॥ ఇతిహాసాగమాచైవ కావ్యాలంకారనాటకం ॥

గాయకత్వం కవిత్వంచ కామశాస్త్రం దుర్యోదరం ॥

దేశభాషాలిపిజ్ఞానం లిపికర్తృచవాచకం ॥

సర్వాణిచావధానాని స్వరశాస్త్రంచశాకునః ॥

సాముద్రికంరత్నశాస్త్రం రథాశ్వగజకౌశలం ॥

మల్లశాస్త్రంసూదకర్తం భూరుహానాంచదోహదం ॥
 గంధవాదోధాతువాదో ఖనివాదోరసస్యచ ॥
 జాలవాదాగ్నిసంస్తంభో ఖడ్గస్తంభోజలస్యచ ॥
 వాచిస్తంభోవయస్తంభో వశ్యాకషణమోహనం ॥
 విద్వేషణోచ్ఛాటనంచ మారణంకాలవంచనం ॥
 పరకామప్రవేశశ్చ పాదుకాసిద్ధిరేవచ ॥
 వాక్సిద్ధిఘృటికాసిద్ధి రైంద్రజాలికమేవచ ॥
 అంజనంపరదప్టేస్తు వంచసంస్వవంచనం ॥
 మణిమంత్రైషధాధీనాం సిద్ధయశ్చోరకర్తచ ॥
 చిత్రాశ్మలోహమృద్ధారు వేణుచర్మాంబరక్రియా ॥
 అదృశ్యకరణందండకరణం మృగయావిధిః ॥
 వాణిజ్యంపాశుపాల్యంచ కృషిరాహవకర్తచ ॥
 లావకుక్కుటమేషాది యుద్ధకారకకౌశలం ॥
 చతుష్షష్టికళాస్త్యేతా కలావిద్భిఃప్రకీర్తితాః ॥

ను విద్యలు అరువదినాలుగు గలవు.

సద్విద్య.

ఇట్లు విద్యలు అరువదినాలుగున్నను, అందు సద్విద్యయని
 ము దుర్విద్యయనియు రెండువిధములు కలవు.

శ్లో॥ శ్లోకార్థేనప్రవక్ష్యామి యథుక్తంగంధకోటిభిః ॥

పరోపకారక పుణ్యాపాపాయపరిపీడనం ॥

కా॥ కోటి గంధములలోని సారాంశమును అర్థశ్లోకముచేత చె
 ప్పచున్నాను; పరులకుపకారముచేయుట పుణ్యముకొఱకు,
 పరులకపకారముచేయుట పాపముకొఱకు అని యొక విద్వాం
 సుడు వచించెను

కావున పరులకు హింసకలుగజేయనిదై, భగవత్కటాక్షమునకు సా-
నమై, పెద్దలుమెచ్చునట్టి దేదికలదో దానికి సద్విద్యయని పేరు.

మహాదాశ్రయము.

లోకమున మనుజులు పొందవలసిన “సౌభాగ్యములన్ని
కంటే” సాధుసాంగత్యము సర్వోత్కృష్టమైనది. పాపప్రాచు-
ర్యముచే మతిచెడి మందబుద్ధులై, యుక్తాయుక్త వివేచనతీక పలు-
కలబోవుచుండు మహాపాతకులు సయితము సాధువుల సత్కటా-
మాత్రమున పవిత్రులగుదురనుట నిర్వివాదాంశము.

శ్లో॥ కీటోపిసుమనస్సంగా చారోహతిసదాంశిరః ॥
అశ్మాపియాతి దేవత్వం మహద్భిన్నప్రతిష్ఠితః ॥

తా॥ కీటంబును పుష్పముయొక్క సాంగత్యమువలన సత్పురుష
యొక్క శిరంబు నెక్కుచున్నది; శిలయు పెద్దలచే ప్రతిపి-
వబడినదై దేవత్వమును పొందుచున్నది *

దుర్విద్య.

ఇతరులకు హానికలుగజేయునదియై, భగవద్భాగవతుల
మృతము కలుగజేయునదియై, రాక్షస విశాచ మార్గముననుసరి-
నదియై, సర్వజనగహితమై, పాపసంబంధము కలదై భీతికర
దేదో దానికి దుర్విద్యయని పేరు.

* Much good may be derived by associating with pious
and much also from reading books written by sadhus. A. E

“హీనాశ్రయంనకర్తవ్యం । కర్తవ్యంమహదాశ్రయం” — హీనాశ్రయ
ప్పుడును చేయరాదు. మహదాశ్రయమే చేయవలయును

హెచ్చరిక.

శ్లో॥ యథాశరశ్చందనభారవాహీ | భారస్యవాహీనతుచందనస్య॥
ఏవంహి శాస్త్రాణి బహూన్యధీత్యా | సారం త్యజానం ఖర
వద్భవేత్సః ॥

తా॥ గర్దభములు గంధపుచెక్కలను మోసికొని పోయినను భార
ముమోదుటెంతో అంతేగాని, చందనముయొక్క పరిమళ
స్వారస్యము దానికిఁ దెలియనట్లు, అనేక శాస్త్రములజదివి
నను వినయ వివేకములులేని పండితులు నిష్ప్రయోజకులు.

అట్టి సాంగత్యముచేయరాదు.

అట్లు దుఃఖదాక్షిణ్యాది సుగుణములులేనివారు విద్యావంతు
లైనను వారి సాంగత్యము చేయరాదు. అట్లుగాక వారితోజేరు
వారికి ప్రమాదవశమున కీడుకలుగును. యెట్లనగా;—

శ్లో॥ దుర్జనః పరిహర్తవ్యోవిద్య యాలంకృతోపిసః ॥

మణినాభూషితస్సపః కిమసౌనభయంకరః ॥

తా॥ విద్యావంతుడైనను దుర్జనుని సాంగత్యము చేయరాదు. వా
రిని దూరముగా పరిత్యజించవలెను; యెందుకనగా, పాము
తలయందు ప్రకాశమానంబైన రత్నమున్నను దానివద్దకెవ్వ
రును జేరరుగదా ?

శ్లో॥ శకటంపంచహస్తేషు దశహస్తేషువాజినః |

గజంహస్తసహస్రేషు దుష్టందూరేణవర్జయేత్ ॥

అను పండిదోక్తిననుసరించి దుష్టులను దూరముగా వర్జించవలయును.

స్వభావశత్రువులు.

ఏ కాశిణమునులేక స్వాభావికముగనే విరోధముచేయు
వారు కొందఱుకలరు. వారెవ్వరనగా;—

శ్లో || దుర్జనంసుజనం ద్వేష్టి, ధార్మికంచాప్యధార్మికః ||

రూపనంతమరూపోపి, దుర్బలోబలవత్తరం ||

యకర్మికర్మిణం ద్వేష్టి, ధనవంవంచనిర్ధనః ||

నిర్గుణోగుణవంతంచ, తేతస్యాత్కలిలక్షణం ||

తా|| సుజనులను దుర్జనులు, ధర్మాత్ములను అధర్మవదులు, రూప
వంతులను కురూపులు, బలవంతులను బలహీనులు, కర్తృశ్ర
ద్ధగలవారిని దురాచారులు, ధనవంతులను దరిద్రులు, గుణ
వంతులను దుర్జనులు నిష్కారణముగా ద్వేషించుట స్వాభావి
కమైన కలిలక్షణముగానున్నది. *

సహగమనము.

లోకమున పురుషునకు పరమమిశ్రునివంటిది భార్య. దీనినే
భారతమున “భార్యాశ్రేష్ఠతమస్సఖా” అని చెప్పబడియున్నది.
“నగృహంగృహమిత్యాహుర్ద్వహానేగృహముచ్యతే” ఇల్లు, ఇల్లు
కాదు, భార్యయే ఇల్లు అనియు “ధర్తగ్రహణే ధర్తగృహిణి”
(అనగా) ధర్తసంపాదనకు ధర్మాత్మురాలైన భార్య ముండవలెనని
యు, ధర్తశాస్త్రములు నేనోశ్చచాటుచున్నవి.

“అధకంభార్యామనుష్యస్య” అని భారతప్రమాణము
స్త్రీ, పురుషుని శరీరమందధకమని తాత్పర్యము † ఇట్లు స్త్రీపురుష

* “త్యజదుర్జనసంసర్గం భజసాధుసమాగమం” అని పెద్దలు వచించియున్నారు.

† శివుడు పార్వతిని తన దేహమందధకముగా గ్రహించి, అధకనారీశ్వరుడనం
డుచున్నాడు. విష్ణువు లక్ష్మిని ధరించియు, బ్రహ్మ సరస్వతిని ధరించియు, స్త్రీ
పురుషుల దేహమందధకమనుటనే సూచించుచున్నారు.

పతియందెడతెగని ప్రేమగలవారై, ప్రాణమాన ధనములన్నియు నతడియ
నమ్మి తదన్యమెరుంగకనుండు నారీరత్నములు సహగమనమునకు నయితము వె
దీయరు.

లీర్వురుచు యావజ్జీవపర్యంత మొకరికొకరు కష్ట సుఖములయందు తోడునీడైయుండి కాలక్రమమున నొకరు గతింప మరియొకరిలోక మునఁ బ్రతికియుండుట మిక్కిలి కష్టతరము *

కావున పురుషునియందనన్యభక్తిగల స్త్రీ సహగమనమూ లముగనైన పురుషునితోఁ జేరవలయునని కొందఱియభిప్రాయము. “సహగమనము” వేదోక్తము కాదనియు, పురాణగాధలతోఁజేరిన దగుటచే ప్రక్షిప్తముగ నుండవచ్చుననియు, పురాణగాధను శరణ్య ముగా నుంచుకొని యనేక యనాథ స్త్రీల ప్రాణాపహరణమునకుఁ దోడ్పడుట నాగరికతగల పురుషపుంగవులకు ధర్మముకాదనియు, ప్రియశ్చిత్త హేమాద్రి యందీ సహగమనమునకుఁ బురాణోక్త ఫలమే వచింపఁబడియున్నదనియు సండితప్రకాండులయభిప్రాయము.

* పురుషుడు సూర్యునినంటివాడనియు, స్త్రీ తత్కిరణముల వంటిదనియు, సూర్యాస్తమానముతోనే | (సూర్య) కరణములు మరుగుపడునట్లు; పురుషుడు గతించిన తోడనే యుత్తమ స్త్రీ దైనది భర్తయొక్క చితిపైపరుండి ప్రాణత్యాగముగావించు కొని లొకాంతరమున నతనితో గలియుట ఉత్తమ స్త్రీ లక్షణమనియు, దీనికే “సహగమనము” పేరు చెల్లుననియు, కొందఱు శాస్త్రకారుల యభిప్రాయము.

పురుషుడు గతించినంతమాత్రమున ‘స్త్రీ’ యతని చితిపైఁ బరుండి బలాత్కారముగా ప్రాణత్యాగముగావించుకొనుట ధర్మముకాదనియు; అది, ఆత్మహత్యకంటే ఘోరతరకార్యమనియు; విగతభర్తృకయగు స్త్రీ సహగమనముచేయుటకు మారుగా, ప్రాణముతోనుండి ఆ జన్మమును బ్రహ్మచర్యనిష్ఠ సలుపుచు, భక్తియోగముసాధించితరించుట ధర్మమనియు, సుజ్ఞులు మరికొందఱు వచించెదరు. మరియు నీసహగమనకర్మ ముత్తర దేశమున నెలకొనియున్నది. దక్షిణదేశమున దీనికిఁ బ్రాబల్యము కానరాదు.

ప్రస్తుతము మన దేశమునుఁబాలించెడి బ్రిటీష్ప్రభుత్వమువారి సహగమన (Sati) కర్మము నాపివేసి యనేక స్త్రీల నకాలమృత్యువు నాతినుండి దప్పించిరి.

(శ్రీ శివానందులు)

అంతటి పతివ్రతయగుటయే నిజమేని భక్తాగ్రేచర చక్రవర్తియని బ్రసిద్ధిఁగాంచిన శ్రీ జయదేవులభార్యయు, పతివ్రతాశిరోమణియు నైన పద్మావతీ దేవివలె భర్తమరణము కర్ణతాడితమయిన తోడనే యసువులంద్యజించవలెను. అట్లుగాక చితిపైఁబరుండి బలాత్కారముగఁ బ్రాణత్యాగముచేసికొనుట ఆత్మహత్యయేకాని సహగమనము కాదని యోధునికుల యభిప్రాయము *

* ఈ సహగమనాచారము రాజపుత్రులవలన ప్రబలెననియు, యుద్ధమున పురుషులు జచ్చిననువాతఁ రాజపుత్ర స్త్రీలు విన్నవెంటనే చితిపేర్పించి దానికిఁజిచ్చుముట్టించి యా ప్రజ్వలాగ్నియంగుఁబడి చచ్చుటయు (లేక) తమ కపటముకలుగునని తోచినవెంటనే రసపుత్రపీరులు తమ స్త్రీలనందరిని నటికివైచి జోహారుచేయుటయు, పితృతానుందరొక్క పెట్టున దండధరులవలె యుద్ధందంబుగా భండనంబునకేగుటయు నారి యాచారము. ఇది వివేషించి సహగమన కర్మమును బురికొల్పుచు వచ్చెనని కొందఱియభిప్రాయము.

The Sati was a merciless habit. It was born from Puranas. (పురాణములు) Encouraged by the Johar (జోహారు) of Rajaputs, reached its Zenith devoured numberless Hindu women and was forbidden by the gracious look of our benign British Government S. S.

సహగమనముచేసిన పక్షమున నేడుజన్మములనొకరు నతడే పురుషుడగునని ప్రతీతి ఉత్తరదేశ స్త్రీలు కొందఱిప్పటికిని అకస్మాత్తుగా సహగమనమునకు ద్యమించుచున్నారు.

ఓమ్.

శ్రీసుజానచంద్రోదయము—౯వ కళ.

ఇప్పుడుచేయు పాపమున కెప్పుడు దండన.

లోకమునకొందఱు పరమసాధుమార్గమవలంబించి ఒరులకెగ్గు నేయక స్వధర్మానుహాసపరులై, సర్వత్ర సమదర్శనముకలవారై యున్నను అట్టివారు మిక్కిలి కష్టములపాలృడి అహన్యహాన కాలక్షేపముచేయుచు రిక్తులైయుండుటయు, సదా దుష్కార్యములొనరించుచు పరహింసాపరాచుణులైయుండు పాపకర్ములు సర్వవిధములసుఖము గలవారై యే తొందరయునులేక నుండుటయు కలదుగదా? దీనికే కారణము పుణ్యాత్ములు దుఃఖించుటయు, పాపకర్ములు సుఖించుటయు మిక్కిలి యన్యాయముగదా? యని విచారముచేయుట ప్రస్తుతకర్తవ్యాంశము. ఈ విషయమున జన్మాంతర కర్తృఫల విచారింప చేసినఁగాని సత్యాధఃమేఘడదు. “ ఏనయేన శరీరేణ యదత్కర్మకరోతియః | తేనతేన శరీరేణ తత్తత్ఫలముపాశ్నుతే ” ఎవడెవడు యేదేది మొదటచేయునో దానినే మరల ననుభవించును.

ఒకడుఈజన్మమునందు దుష్కర్మాచరణము చేయుచుండినను మితిలేని సుఖములనుభవించుచున్నయెడల వాడు పూర్వజన్మందు బహుపుణ్యకార్యములు చేసినవాడనియు, తత్ఫలానుభవమిప్పుడు జెందుచున్నాడనియు, ఆ పుణ్యఫలానుభవకాలము తీరుసంతదనుక వానికేయాపదయు సంభవింపదనియు గ్రహింపవలెను. ఈ విష

యమునే భారత రామాయణాది గ్రంథములు బోధించుచున్నవి. నీ తాన్వేషణాతురతచే అంజనేయమూర్తి లంకయందుఁ బ్రవేశించి (జానకీదేవిని) వెదకుచు, తత్తద్య రాక్షసరాజైన రావణుని గృహమునకుఁజని, యచ్చటి వైభవమునుజూచి మిక్కిలి యాశ్చర్యముగల వాడై, తనలో ఆహా ! వీని రూపమేమి ధైర్య బలతేజంబులేమి, సర్వలక్షణ సమన్వితుండైన యీ దనుజపుంగవుని శ్రీరాములెట్లు జయించగలరని* కొంతవడి యోచించుచుండ నతని మనస్సుననిట్లు దోచెను. ఈ దనుజుడు ప్రకృతమున నెన్ని దుష్కార్యములు చేయుచుండినను పీని కత్తికెదురులెకున్నది. పుణ్యఫలమనుభవించు నప్పుడు పాపఫలమనుభవమునకు రాజాలదు. పుణ్యఫలము నశించినవెంటనే పాపఫలమగు ఘోర దుఃఖములను పొందుననుట కేమాత్రమును సందియములేదు † (అని నిశ్చయించెను)

పురాకృత సుకృతఫలముననుభవించు కాలమునందు యెవ డెట్టి దుష్కార్యము చేయుచుండినను నది నిరాటంకముగా చెల్లు

* ఆహా రూపమహోధైర్య మహాసత్యమహోద్యుతిః । ఆహా రాక్షసరాజస్య సర్వలక్షణయుక్తతా ॥ (రా)

† నతుధర్మోపసంహార మాధర్మఫలసంయుతం । తదేవఫలమన్వేతి ధర్మశ్చాధర్మనాశనః । ప్రాప్తంధర్మఫలం తావత్ భవతా నాత్ర సంశయః । ఫలమప్యోప్యధర్మస్య క్షిప్రమేవప్రవస్యనే ॥

తా॥ ధర్మఫలానుభవసమయమంద ధర్మఫలము తలచూపదు. ధర్మఫలమే అనుభవమునకు వచ్చుచుండును. ఒక వేళ ధర్మఫలము అధర్మఫలమును నాశముచేయగలదు కాని అధర్మఫలము ధర్మఫలమును నాశమొనరింపజాలదు. (ఓరాజా) నీవు (ప్రకృతమున) ధర్మఫలమగు సౌఖ్యములను అపార వైభవములను పొందుచున్నావు. అందుకు సంశయములేదు. అధర్మఫలమగు దుఃఖములను త్వరలోనే పొందెదవు.

చుండును. అందువలన దుష్కర్మరతులప్పటికి తప్పించుకొని తిరుగునట్లుగుపడినను, వారు చేసిన దుష్కార్యఫలము ముందు అనుభవించియే తీరవలెను; కావున నిప్పుడుచేయు పాపమున కిప్పుడే దండనకలుగదు. కాలాంతరమున ప్రాప్తించును *

కాలము వ్యత్యాసమైనప్పుడు గడ్డిపోచసహితము వెరపించును.

జయముండుదాక భయములేదని లోకోక్తి. కాలగతి యనుసూలముగా నుండునపుడు ప్రేమనదెల్ల ప్రయవచనములే యగుచుండును. అట్టి కాలము విపరీతముగా దిరిగినప్పుడు గడ్డిపోచను గన్నను భయపడవలసివచ్చును.

రావణుడు సామాన్యుడా? బ్రహ్మకులసంభూతుడు; కుభేరునకనుజుడు; మహా బలశాలియైన కుంభకర్ణునకగ్రజుడు; ప్రబలుడైన ఇంద్రజిత్తునకుఁ దండ్రీ; పది శిరంబులును, ఇరువది బాహువులును గలవాడు సముద్రమన్యమందు గృహముగలవాడు; కామచరుడు; మితీలేని వైభవముల సమృద్ధివించినవాడు; అట్టి లోకవిద్రావణుండైన రావణుడు సయితము కాలగతివక్రమైనందున పెక్కిడుములఁ జెంది పుత్ర మిత్ర బ్రాతృసర్గములతో సమూలముగా నశించెను† మదారధులై తాముచేయు కార్యములన్నియు చెల్లుచున్నవని, కండకావరమున ఒడలుమరచి దిరుగుచుండువారును, కాలాంతరమున తత్ఫల

* కొన్ని వేళలందుమాత్రము (దైవికముగా) దుష్కర్మములకు వెంటనే దండన ప్రాప్తమగుటయుగలదు

† అప్పుష్టపం తేపాషాణా మానుషాఘ్నంతిరాక్షసాః ।

కపయాఃకర్మకుర్వంతి కాలస్యకుటిలాగతిః ॥

తా॥ జలమునందు రాళ్ళు తేలుచున్నవి. మానవులు రక్కసుల నుక్కడంచుచున్నారు. కోతాలు పనులుచేయుచున్నవి. కాలగతి వక్రమైనది. (అని రావణుడువచించెను)

మనుభవింతురనుట కిసుమంతైన సందేహముండదు. సూరు గోవులను భక్షించిన వ్యాఘ్ర మొకవేటగాని దెబ్బచె గూలక మానదుగదా ?

రాజదండన జెందినవారికి యమదండనగలదా ?

తప్పచేసినవారికి ఇహమున రాజ*దండనయు పరమునయమదండనయు లభించునని కొన్ని గ్రంథములు చెప్పుచున్నవి. ఇహమున రాజదండన జెందినవారికి పరమున యమదండన లేనని కొన్ని ప్రమాణములు గాననచ్చుచున్నవి.

భారతయుద్ధాంతమున శ్రీకృష్ణాదులులేని యొక రాత్రికాలమున, ద్రోణపుత్రుండగు అశ్వత్థామ పాండవశిబిరముఁ బ్రవేశించి నిర్భయుఁడై, ద్రౌపదీపుత్రుఁగు ఉపపాండువులాదిగాగల యనేకులన సంహరించి తన పగదిర్చుకొని వెడలిపోయినపిదప, పాండవుల కావిష యముదెలిసి మితిలేని దుఃఖసాగరమున మునిగి శ్రీకృష్ణమూర్తిని నివారింపఁబడి యా దుఃఖమును పట్టజాలక కోపోద్బీసితులై యశ్వత్థామను జంప నిశ్చయించి, యరణ్యమున కేగి యతనిఁగిన్నట్టి సంహరి పబోగా; — 'శ్రీకృష్ణభగవానులిట్లనిరి. అయ్యా ! ఇతడు మవ పాపి; ఇతనిఁజంపవలసినదే ధర్మము. అయినను ఇతడు గురుపుత్రుడు కావున జంపదగదు. అట్లుజంపుటకు మారుగా నితఁని శిరోరతము నూడదీసుకొనినఁ జాలును. అదియు మరణతుల్యమేయగున అట్లుగూడ దండించకవిడుచుట ధర్మముకాదు. యెందుకనగా, పాత్రు లిహమున రాజదండనమందకపోయినచో పరమున యమఁ

* రాజదండన తనండాస్తు కృత్వాపాపానిమానవాః ।

విధూతికల్మషాయాంతి స్వర్గలసుకృతినోయథా ॥

తా॥ పుణ్యాత్ములు స్వర్గమునకుఁబోవునట్లు పాపము (తప్ప) చేసినవారు రాజదండన మొందుటచే పరిశుద్ధులగుదురని తాత్పర్యము

డనదప్పక కలుగును* అని వచించిన భగవానుని వాక్యమువలన రాజదండనమందిన వారికి యమదండన లేదని విశదమగుచున్నది.

ఇహమున తప్పచేసిన వారలనేకులు కూటసాక్ష్యములు బల్కించి రాజదండనఁ దప్పించుకొన్నను యమదండన తప్పిపోజాల దనుట నిశ్చయము.

దయ్యములు.

(మరణాంతరము)

పంచభూతములచే నిర్మింపఁబడినదగుటవలన మానవదేహము పాంచభౌతికమనఁబడుచున్నది. అట్టి మానవశరీరము పంచేంద్రియములతో గూడియున్నది. జీవుడు దేహేంద్రియములకంటే అతీతుడు† మనస్సు; ఈ రెంటికిని మధ్యస్థము. దేహేంద్రియాదు

* (సంస్కృత భాగవతమున మిక్కిలి విశదముగా నున్నది)

ఉ॥ మారుపడంగ లేనియన, మర్థులసుప్తులన స్త్రీనవిద్యలం॥

దేరనిపిన్న పాపలన, ధించెనిషిద్ధమునందుఁగ్రూరుడై ॥

పాటుఁడెవీడుపాతకుడు, ప్రాణభయంబునవెచ్చనూఱుచుం ॥

బారెడివీనిఁగావకుకృపామతినర్జునపాపవర్జనా ॥

చ॥ వెఱచినవానిఁజైన్యమున వెందుఱునొందినవానినిద్రమై ॥

మఱచినవాని సౌఖ్యమున మధ్యముద్రావిననానిభగ్నుడై ॥

పఱచినవానిసాధుజడభావము వానినిగావుమంచువా ॥

చఱచినవానిఁగామినుల జంపుటధర్మముగాదుఘల్గునా ॥

“రాజదండమున సత్కల్యాణుడౌన్” (శ్రీ మహాభాగవతము)

† కర్తేంద్రియములు 5 జ్ఞానేంద్రియములు 5 చేరగా దశేంద్రియములయినను సమష్టియందు పంచేంద్రియములనియే వాడుక

‡ నాదేహము, నాకన్నులు, నాతల అను వ్యవహారహేతువునుబట్టి జూచినను అత్త దేహేంద్రియాతీతుడని వ్యక్తమగుచున్నది

లకు గోచరమగు విషయములు మనస్సున స్ఫురించును. మనను
చేత గ్రహింపఁబడిన విషయము జీవునిచేత నిలుఁగఁబడును. మన
స్సు విషయాంతరములయందు ప్రవేశించి యుండునపు డింద్రియముల
చేత విషయములు గ్రహింపఁబడుచుండినను, నవి మనస్సున^{లో} చదు.
ఒకని మనస్సు ఇతరత్ర వెళ్ళియుండునపుడు అనిగా, నితరవిషయము
లందు మగ్నమైయుండునపుడు వాని^{లో} మన మేమిచేసినను వానియే
దుట మనమేమిచేసినను విషయవిముఖుడైన పరుక వానిసడిగితిమేని
తనకేమియు తెలియదని చెప్పును. అట్లుగుటవలన మనస్సు మిక్కిలి
ప్రధానమైనదని పరిగణింపవలసేను. “మనవచనముష్యాగాం కార
ణంబంధమోక్షయోః” అని సుజ్ఞాన వచింపిరి. మనుష్యుని నరక
ముఁన గూలద్రోయుటకును, లేక స్వర్గమునఁజేర్చుటకును మనస్సే
కారణభూతము. అన్నమయ, ప్రాణమయ; మనోమయ; విజ్ఞానమ
య, ఆనందమయములను పంచకోశా శ్శక్తిమైన నేహము అన్నమయ
కోశమని యు, ప్రాణమయకోశమనియు రెండువిధములుగా వ్యవహ
రింపఁబడుచున్నది.

అవసానకాలమున జీవుడు అన్నమయకోశమును విడిచి*
ప్రాణమయకోశము (శరీరము) ^{లో} వెలువడును. అట్లు వెలువడి
నను జన్తమాదిగా బహుకాలము రెండును సంబంధించియుండిన
సాంగత్యకారణముచేత నారెంటికింగల యన్యోన్యకముల సంక్లిష్టతలన
జీవుడు మృతక శేబరమువిడచిచనన్మోక్ష ధాని^{లో} ప్రేతభూమికిఁజని
అది యచ్చట భస్మముకాగా, అంతటి^{లో} ప్రాణమయకోశము
జీరించుటవలన జీవుడు వేఱొకశరీరముఁ ధరించి, పితృలోకముఁ

* అన్నమయకోశమే ధూళిశరీరము. † శరీరము

‡ పితృలోకమువేలు ప్రేతలోకమువేలు అని కొందఱియితము

లోకమునకు కొంతహాని కలిగినను కలుగవచ్చును (1) దయ్యములను జూచిచినునువారును, జూచినవారు చెప్పగా నింటిమి అనువారును కలరు కాని, కోరెడివారికి దయ్యములను చూపించువారిని గానము. (భూలోకమునఁ బ్రదయ్యములనున్నవి. ఇతరులను భాదపెట్టుచుండిన దురాత్ములను పరలోకమున దండించక, వారికి ప్రేతజన్మముల నొసంగి, మగల భూలోకవాసులను హింసించుటకై బంపుట నిజమని నమ్ముటకంటే యవివేక మింకేమికలదు. చెప్పిన మాటలన్నిటిని యొప్పుకొనెడివారు దక్కవించారపరుని విషయమునొప్పుకొనరు) (శ్రీ శివానందులు) *

దలగునవన్నియు లోకమును పీడించునవేకదా? ఇట్టివన్నియు నుండగా దయ్యములెందుకుండరాదు. దయ్యములున్న నేమి? మరి యెవ్వయున్న నేమి? కష్టసుఖములు కర్మానుసారములే గదాయని కొందఱును; దయ్యములు దయ్యములని యెందుకు భ్రాంతిఁజెందెదరు. అదంతయుదేహమునందలి వాతపిత్తముల వికారమని కొందఱును పలుతెరఁగుల వచించెదరు.

ఇట్లెందరెన్ని విధములుగా చెప్పినను వారివారి పాపకర్తమే వారిని దయ్యముగాను, మరి యనేకవిధములుగానుబట్టి పీడించుననుటయే ముఖ్యప్రణామము.

(1) శ్రీ శివానందులు

* దయ్యముపట్టుట = దయ్యముపట్టుట హిందువులకు నూతనవిషయమనిగాని, ఆ శ్చర్యమైన విషయమనిగాని కాన్పించకున్నను; ఒక క్రయిస్తా ఐరోపియఁ ఈ విషయములో పూర్ణ నమ్మకముకలిగియుండుట అత్యశ్చర్యముగ నున్నది. ఇటీవల సికంద్రాబాదులో నొక స్త్రీకి అపుడపుడు దయ్యముపట్టుచు, మగ్గుటమునలే లాభువముతో వృక్షములనెక్కుచు, వెంట్రుకలు విగయబోసుకొని వీధులవెంబడి తిరుగుచు, కొన్ని సమయములందు దిగంబరముగ దేవాలయములలో ప్రవేశించుచు, భవిష్యత్తును న్నుసంభవించగల ఇడుములనుగూర్చియు చెప్పుచున్నది. ఈమె అమానుష స్త్రీయని మాఘలుతలంచుచు అచ్చెరువొందియున్నారు. (హిందూసుందరి అక్టోబరు 1908)

ఇంతవఱకును కర్తవ్యచారముననుసరించి చెప్పబడియె; కర్తవ్యమును సత్కర్తమునకుబద్ధులై శాస్త్రమర్యాద నతిక్రమింపక నడచుకొనవలెను.

వివిధజాతులలో శవవిసర్జనాచారములు.

కొన్ని దేశములవారు శవములను పెట్టబయలులు విడుతురు. ఒక్కచోట స్థిరముగా కాపురముండక ఊరూర తిరుగుచుండువారు దేహి ప్రాణములను విడిచిన చోటనే శవమును విడచి, తమిబసను వరియొకచోటకు మార్చుకొందరు. ఒకతెగ వారు శవమును చావిమిట్టకు గొనిపోయి మృగముల పాలుచేతురు గిని దేశములో ని కొంఁటు శవములను సముద్రములో పోగొనెతురు. కుక్కలచోటబడినవారికి పరలోకమందు మంచికుక్కలు దొరకగలనని 'కమ్పాచాంగి' ను నొక తెగవారు నమ్ముదురు. గావున శవములను తినునిమిత్తమువారు కుక్కలను బెంచియుంతురు. డహోమిలో మొలుపుతీరచే చంపబడినవారిని ముక్కలుముక్కలుగా తరిగి పురోహితులు తినిరెడుదురు.

కొందరు శవములను పాతిపెట్టెదరు. పాతిపెట్టుటలో భేదములు కలవు. ఇందులో నూగ్ధమయినది శవముపైని రాగ్ధృగప్పలు పడ్డవైచి మృగముల కందకుండచేయుట. కొన్ని తెగలవారు బాలలప్రక్కను పిల్లలను పాతిపెట్టెదరు. ఆదారినిపోవువారి దేహములందు పిల్లలయార్తలు చొచ్చునని వారికి భ్రమకలదు. కొన్ని జాతులవారు స్త్రీలను పాతిపెట్టి పురుషులకు లేప్యములనువ్రాసి నిలువయుంతురు లేనిచో ఎండగట్టుదురు. కాలక్కులను వారిలో శవములను బహిర్దేశమున పారవేయుట, పాతుట, కాల్చుట మొదలగు అన్నివిధములైన ఆచారములును కలవు. పోగోహితునకు తోచినప్రకారము చేతురు. బొంగోలనువారు స్త్రీలను దక్షిణముఖముగాను పురుషులను మత్తముగాగా పాతిపెట్టెదరు.

చనిపోయినవారినిగూర్చి దుఃఖము వెలిబుచ్చుటలో అనేక దేశములయందు అనేక ఆచారములు కలవు. న్యూజీలండువారు దేహమంతటను పచ్చగొట్టులు పొడిపించుకొని గాయములు పెట్టుకొందురు. హావాయి దేశియులు పళ్లూడగొట్టుకొందురు. మరికొంగరు చెగ్గోసుకొందురు. తమరాజుచచ్చెనా వెట్టియెత్తినట్లుగా నటించి యెన్నివికారములయిన జేతురు.

దేహమునుండి విముక్తియయిన ఆత్మ దేహముతో నశింపక

అన్ని జాతులలోను కొందఱుకాకున్న కొందరయినను నమ్మినవారుందురు. గనుక ఆ యాత్త యొకస్థితినివిడచి వేరొకస్థితిని పొందబోవుచూర్థమున దానిని సంతోషబరచు కొఱకు జరుపవలసిన యాచారములు కొన్నికలవు. కొందరు చనిపోయినవానితో పాటుగా వాని భార్యలను, నౌకర్లను, గుర్రములను, ధనమును, ఆయుధములను, వాయిద్యవిశేషములను, భోజనసామగ్రిని పాతిపెట్టెదరు. దారిలో దీపమువకుగాను చెకుముకిరాయి ఉక్కుముక్క పాతిపెట్టెదరు. గ్రీష్ణాండువారు పిల్లలను పాతి పెట్టినపుడు వారికి దారిచూపి సహాయముచేయునన్న యాశతో కుక్కలను పాతి పెట్టెదరు. స్వర్ణద్వారముకడ నడ్డుకలుగకుండ నొకచీటిని రుష్యావారు శవముల చేతులలోనుంతురు. కొంతకాలముక్రిందట వేల్పుదేశములో పాపముకులనువారుండిరి. వీరు శవములపైనుంచిన రొట్టెలను తిని వాని పాపములను తమపైవేసికొనిరి.

చనిపోయినవారు దయ్యములయివచ్చి పీఠకొని బాధించునన్న భయముగలిగి ఐగుప్తీయులు శవములను గిరగిరద్రెప్పుదురు. అట్లు ద్రిష్టానలన వెనుకకువచ్చుట కాతనికి సరియయినమార్గము తెలియకుండునని దుర్భ్రమ. ఆస్ట్రేలియాలో కొండ జాతివారు శవముల గోళ్ళను తీసివేయుదురు. గోళ్ళుంచినచో సమాధులను పెకలించుకొని శవములుపైకి వచ్చునన్న భయమువారికి కలదు. (ఆ. ప్ర. 22-5-1912)

శ్రాద్ధవిచారము.

శ్రాద్ధవిచారమునుగురించి ఈవరకే కొంత వ్రాయబడినది. ఇంక శ్రాద్ధమనగానేమో? దానిఁ జేయుటెందుకో? తత్ఫలాఫలములెట్టివో తెలిసికొనుట మిక్కిలి యావశ్యకము.

శ్రద్ధ యను పదమునుండి పుట్టినదగుటవలన శ్రద్ధాపూర్వకముగ (పితృవుల) నుద్దేశించి చేయఁబడు కర్త శ్రాద్ధమనఁబడును. స్థూలశరీరమును విడనాడిన పితృవుల (జీవుల) సహాయాధకమై దృశ్యప్రపంచమునందుండు (మృతులవంశము) వారు చేయు ఉత్తరక్రియాదులన్నిటికిని శ్రాద్ధమనువేరు చెల్లుచున్నది. మహామేధావులైన ఋషికులొత్తంసున శ్రాద్ధకర్తమును లోకోపకారాధకమై విధించియున్నారు. ఈ కర్త మిక్కిలి యావశ్యకంబని విధించి

యందుటవలన, నేడాదికొకసారియైనను పితృ స్మరణ తత్పూజాభాగ్య మనేకులకబ్బుచున్నది. అట్టి శ్రాద్ధము మిక్కిలి పరామరికతో జేరదగియున్నది.

శ్లో॥ దేశేకాలేచపాత్రేచ శ్రద్ధయావిధినాచయత్ ।

పితృనుద్దిశ్యవిప్రేభ్యో దానంశ్రాద్ధముదాహృతం ॥

(బ్రహ్మాండపురాణము)

తా॥ పితృవులనుద్దేశించి శాస్త్రోక్తవిధులకనుసాగముగ శ్రద్ధతో తగిన కాలదేశములననుసరించి, సత్పాత్రులైన బ్రాహ్మణుల కిచ్చుదానములు శ్రాద్ధమనఁబడును.

ఒక సంవత్సరము గడచినపిదప జీవులు పితృలోకమునకేగుదురు * అచ్చట వారు సుఖముగానుండవలసినయడల వారికి కొంత సహాయము కావలసియుండును. అట్టి సహాయమే సుత్రాదులచే జేయఁబడు శ్రాద్ధాది షోడశ కర్తవులు. ఈ యర్థమే గరుడపురాణమున;—

శ్లో॥ దత్తైఃషోడశభి శ్రాద్ధైః పితృభిస్సహమోదతే ।

పితృకపుత్రేణకర్తవ్యం సపిండీకరణంసదా ॥

తా॥ షోడశశ్రాద్ధకర్తమువలన జీవుడు పితృవులతో సంతోషముగా నుండుటకు సహాయమేపఁడుచున్నది, కావున పుత్రుడు

* వషాంయావత్ ఖగశ్రేష్ఠా । మాగేశగచ్ఛతి మానవః ॥

తతఃపితృగజైస్సాధకం । పితృలోకంసగచ్ఛతి ॥

తా॥ ఓఖగశ్రేష్ఠా ! ఒకసంవత్సరము పాకును(జీవులు)మాగేశముననుండురు. పిదప పితృలోకమునకుఁజని పితృసమీపిండుచుండురు. (గరుడపురాణము)

తండ్రికొఱ్ఱకై సపిండికరణాది కర్తములను తప్పక చేయవలయును †

నిరుపాధికములును జీవహింసకానివియునైన పదార్థములతో శ్రాద్ధము చేయవలయును. (అని శ్రీకృష్ణభగవానుని గురుడునకు పడేశించిరి)

“కుర్యాదహరహః శ్రాద్ధ మన్నా ద్యేనోదకేన చ |

పయోమూలఫలైర్వాపి పితృభ్యః ప్రీతిమానహమ్ ||”

(మను స్మృతి 31వ అధ్యాయము)

తా|| అన్నాదులతో గాని, జలముతో గాని, పాలుతో గాని, కండమూలఫలాదులతో గాని శ్రాద్ధముచేయవలయును.

అట్లుచేయు శ్రాద్ధమునందు సత్పాత్రులగు బ్రహ్మవేత్తలను భుజింపఁ జేయవలయును.

“జ్ఞానోత్కృష్టయదేయాని కవ్యానిచహవీంక్షీచ” జ్ఞానవృద్ధుఁడగు విద్వాంసునకు హవ్యకవ్యముల నొసంగవలెను.

(మను స్మృతి 31వ అ)

అటుల శ్రద్ధాయక్తముగ పితృకర్తములచరించువానికి “పితృరూపోజనార్ధన” యనుటచే సర్వపితృవులకును ప్రథపితృవగు భగవం

† ఇప్పటికాలమున కొందఱు పితృవులయు, పూజ్యులయు, తిలకచిత్రములను వ్రాసియు, ఛాయాబింబము (Photograph పోటోగ్రాఫు) లను దీసియు, అనుదినమును వారిని స్మరించుచుండగా, మరికొందఱు దేందుచేతనో (గాని) శ్రాద్ధములెందుకనియు, చచ్చినవారితో మనకీమి సంబంధమనియు, దుర్వివాదమున గోడగట్టుదుఁడుట, మిక్కిలి విషాదకరముగానుండ మరికొందఱు పాఠప్రజ్ఞాపరులు శ్రాద్ధములనే బొత్తిగా విడిచియున్నారనువార్త కళ్ళతాడితమయినతోడనే మరీ నిమిత్తము కలిగించుచున్నది

తుడు సంతసించును. భగవంతుడు సంతృప్తుడగుటవలన సర్వాభిప్ర
ములును చేకూరును.

శ్లో || ఆయుఃప్రజాంధనంవిద్యాం స్వగంమోక్షంసుఖానిచ |

ప్రయచ్ఛంతితథారాజ్యం ప్రీతాన్మాణాంపితామహః ||

ప్రీతులగు విత్యదేవతలు నగులకనంత సౌఖ్యములొసంగుదురని తా
త్పర్యము. ఎదియట్లయినను సత్పాత్రుల కన్నమిడుట, పెద్దలను
భాగడుట వారయందు విశ్వాసము కలిగియుండుట యెల్లవారికిని
శ్రేయస్కరము. ఈ గుణమున్నియును శ్రాద్ధకర్తమందబ్బును
గావున, నిది యవశ్యాచరణీయమని పెద్దలచే పరిగణింపఁబడి
యున్నది.

జీవన్ముతులు.

బ్రతికియున్నంతకాలము ఎడతెగని దారిద్ర్యమనుభవించుచు,
తీరని రోగముచే వీడింపఁబడువారును, కడుపు కూటికై యెప్పుడు
ను నీచుల యిండ్లయందు పనులుచేయువారును, ఆడుదాని† మరు
గున జీవించువారును, అన్యతవాక్యములాడి పరులకొంపలు దీయిం
చువారును, కృతఘ్నులును, ఆడుదానికి వెఱచి అతిథుల నభ్యాగతు
ల నాదరింపనివారును, ఆశ్రితులకుపకారము నేయనివారును, విస్తా
రణముగా ద్వేషించువారును, ఉపకారస్మృతిలేనివారును, విశ్వాస
ఘాతకులును, రజస్తమోగుణప్రధానులును, భక్తులను దూషించు

† ఈ తమంస్వార్థితంవిత్తం । మద్యమంపితరాజ్జితం ॥

~~అధమంబ్రాతృభిత్తంచ । స్త్రీభిత్తమధమాధమం॥~~ (శ్రీతివాక్యము)

(తాను సంపాదించిన ధనముచే జీవించుట ఉత్తమము; తండ్రిద్వార లభించిన ధనము
మధ్యమము; అన్నదమ్ములద్వార జీవనముచేయుట అధమము; స్త్రీధనము అధమా
ధమము)

వారును మరియు నిట్టి దుష్కర్తృతులందరును జీవన్మృతులు (అనగా బ్రతికియున్నను చచ్చినవారేయగుదురు)

మృతజీవులు.

“పరోపకారాయనతాంవిభూతయః” అను వాక్యప్రకారము పరోపకారార్థమై చెరువులు, గొట్టాలు, గుంటలు మొదలైన జలాధారములు గలుగజేసినవారును; బాటలు, గుళ్ళు గోపురములు, సత్రములు చావళ్ళు నిర్మించినవారును; అగ్రహారములు మొదలగు శాశ్వత ధర్మములు చేసినవారును; నీతిదప్పనివారును, సద్విద్యాధికులును, కృత్యమొనర్చినవారును, కృతినందినవారును, సత్పుత్రులను గన్నవారును, సత్యవాచాదురంధరులును, శాంతసద్గుణ భూషితులును, నిరతాన్నదానము చేసినవారును, భూతదయ పశ్చాత్తాప (ముందు) సద్వ్రతమును ధరించి జీవకోట్ల నాగరించినవారును, మరియు నిట్టి సత్కార్యముల ననారిగాజేసిన మహనీయులును మృతజీవులు (అనగా చచ్చియు బ్రదికియున్నవారే యగుదురు) *

అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి.

పుత్రులు లేనివారికి గతులులేవనియు, రాజాధిరాజులందరో పుత్రభాగ్యమునకై నాగప్రతీష్ఠలు, అశ్వత్థ ప్రదక్షిణలు, గోధూహిరణ్య దానములు మొదలగు ననేక దానధర్మములు చేసిరనియు, నారచీరలు ధరించి అరణ్యమున తపముచేసిరనియు పురాణాదుల యందు వర్ణింపబడియున్నది. ఐహికానందమునకును మరణానంతరము తిలోదకాది ఉత్తరక్రియల నాచరించుటకును పుత్రులు ముఖ్యమని కర్తృకాండవలన విశదమగుచున్నది.

* అర్థాగ్రహేనిర్వృత్తే స్మృతా సేమిత్రబాంధవః । సుకృతం దుష్కృతం చైవ గచ్ఛంతి మనుగచ్ఛతి ॥ తస్మాత్ జాగ్రత జాగ్రతః ॥ (నీతిసచనము)

అది నిజమా.

కర్తృశరీరధారులగు మానవులకు కర్తృకాండమును వచింపఁ బడినవాక్యములు ప్రమాణములైనను, ఆ వాక్యములు సర్వత్ర చెల్ల దని పండితాభిప్రాయము.

“శబ్దేందుశేఖరఃపుత్రో మంజూషానుమకస్యకా” విఖ్యాత వైయ్యకరణకే సరియగు “నా గోజీభట్టు” నకు బుత్రపుత్రికా వియోగము సంభవింపగా, నశ్వరి దేహధారులగు పుత్ర పుత్రికలు పోయినను దన గ్రంథహస్తచయిన పుత్ర పుత్రికలు శాశ్వతముగా నుండురని యా విధ్వాంసుడు సమాధానముచేసికొనియెను *

పుత్రుడెవరు.

మన మూలపురుషులైన మహాబుష్టులు వచించిన వాక్యము లు వారిచే వచింపఁబడిన పుత్రునకును, ఇప్పటి పుత్రవిషయికాభిప్రాయమునకును యెంతో వ్యత్యాసముగలదు. వేదాద్యయన సంపన్నులని జగద్విఖ్యాతిగాంచిన యప్పటివారి విషయమై యోచించు నెడ, శిశువు జనించగానే పుత్రోత్సవానందమును జెందక నామహానీయులు తమ పుత్రులను వేదాద్యయన సంపన్నులునుగాజేసి పిదప తమ సంబంధమైన వ్యాపారమును వారియందాగోసించుచుండిరి.

“త్వంబ్రహ్మత్వం, యజ్ఞ స్త్వం లోకఇతి సపుత్రః” అనగా తండ్రి తన పుత్రుని చేరబెలచి (నాయనా) నీవు బ్రహ్మవు, యజ్ఞస్వరూపుండవు, లోకస్వరూపుండవు అని పలుకగా, నతండదివఱకే వేదా

* (ఈ విషయము సుప్రసిద్ధచరిత్ర గ్రంథకారులును విజ్ఞాన చంద్రకామడలి సంపాదకులునునగు శ్రీయుత పి. వి. లక్ష్మణరావు ఎం.ఏ. గారి జేష్ఠ సోదరియు, విధుషీమణియు, పరమసాధ్వీమత్తల్లియు, కీర్తిశేషురాలునునైన శ్రీమతి భండారు అచ్చ మాంబగారిచేర వింపబడియుండు, “అభలాసచ్చరిత్రత్నమాల” నుండి గైకొనబడియె)

ద్యయనసంపన్నుండగుటచే;—“ప్రత్యాహాహం, బ్రహ్మాహం, యజ్ఞోహం; లోకయితీ” నేను బ్రహ్మను, యజ్ఞస్వరూపుని, లోకస్వరూపుండను అని బదులువచింపగా, తండ్రి యదివలనను తన చే చేయబడినవియు, ప్రాంతభింపబడినవియునగు సమస్తకర్మలను పూర్తిగావించుకర్తృత్వమును పుత్రునియందాలోపించగా, పిదప పుత్రుడొకర్తములనన్నిటిని : పూర్తిగావించి పుత్రత్వమును సార్థకముచేసి నీమొదలగు విషయములు పనిపద్యాక్యములు. ఈకాలమున నీయభిప్రాయమే స్వప్నతుల్యమైనది; ఇట్లుండగా, అపుత్రస్యగణిర్నాస్తియనువాక్యము సర్వత్ర వాడదగినదికాదనియు, అట్లునాడుట అనమంజనమనియు సుజ్ఞులు వచింతురు * అట్లు పుత్రులుకలవారికే సక్తకీనవారికి ముక్తిలేదనుమాట సర్వత్రచెల్లునేని భీష్ములు, ఆంజనేయులు మున్నగు మహానీయుల విషయమై యేమి చెప్పినానో యూహింపనలవిగాకున్నది. మహానీయులు మఱికొందఱు పుత్రశ్శబ్దార్థము వివరించుచు “ పున్నామ్నోనరకాత్తాతా పుత్రయిత్యభిదీయతే ” ‘పుత్ర’ అను సరకమునుండి బాధలేకుండ తండ్రిని గక్షించువాడు పుత్రుడనంబడును† ఒక పరమహంస (యోగ) సమూహినిష్ఠుడై యుండ నమ్మహత్తుని స్థితి నెరుంగని యొక గృహస్థు (అశనిఃజూచి) యోగివరా ! మీరేల సకాలంబున సంధ్యావందనము చేయకు అని యడుగగా నతండు;—

శ్లో॥ మృతామోహమఝూమాతా జాతా బోధమయస్సుతః ।

నూతకద్వయాసంప్రాప్తౌ కథంసంధ్యాముపాస్తహే ॥

ఓ గృహస్థుడా! అజ్ఞానమనియెడు తల్లిచచ్చినది; సుజ్ఞానమనెడి పుత్రుడుపుట్టినాడు. ఇట్లు సూతకము (మృతాశౌచము) పుగుడు (జాత

* శ్రీ శివానందులవాక్యము.

† స్మృతినచనము

శౌచము) లు రెండును సంభవించియుండగా సంధ్యావందనముచే
యుటకెట్లగును అని వచించెనని వాసిష్యోపాఖ్యానమున వివరింపఁ
బడియున్నది. ఇందువలన పుత్రశబ్దార్థము జ్ఞానమని దెలియవ
చ్చుచున్నది. గనుక పుత్రుడనగా 'జ్ఞానము' జ్ఞానవంతులే పుత్ర
వంతులు; జ్ఞానహీనులే అపుత్రవంతులు కావున "అపుత్రస్యగతిర్నా
స్తి" అనగా, జ్ఞానహీనులకు గతిలేదని పెద్దలు వక్కాణించిరి *
ఇట్టి పుత్రుని బెండుట్లకై బ్రయత్నించుట శ్రేయస్కరము.

కవిత్వము.

కం॥ ధర్మములలోననుత్తమ

ధర్మము కావ్యమునిజంబుధర నెవ్వనికా |

ధర్మచేయుటసతము సు

ధర్మనువసియించు బెక్కుదైవతయుగముల్ ||

అని అప్పకవి తన ఛందశాస్త్రమున వచించెను; కవులు
లోకమునకు ప్రాణమునంటివారు.

చ॥ కవికమలాసమండు త్రిజగత్పతిశుక్రుడుశూలపాణియు ||

కపులననొప్ప రీ కవులుగారే పరాశరబాదరాయులు ||

బ్రహ్మదురుసగుణము 'కవులే' యని యొకవిద్వాంసుకు వచించెను.

వాల్మీకి న్యాసాది మహాకవులు, రామాయణ భారతాది
గ్రంథములను వ్రాసియుండగానే గదా ఇప్పటివారికా విషయములు
దెలియుచున్నవి.

* అత్తస్వరూపము నెఱుంగుటే జ్ఞానము. అది మరచియుండుటే అజ్ఞానము
అనగా మృత్యుకాండము. "ప్రమాదం వైమృత్యమహంబ్రహ్మిని" స్వస్వరూపమును
మరచియుండుటే మృత్యువని శ్రీ శంకరులు వచించిరి.

తే॥గీ॥ రామకథలోన కవులువారాశిగట్టి ॥
 రనుచువాల్మీకిచెప్పంగ నఖిలజనులు ॥
 సేతువనుచు నెఱింగిరిచెప్పకున్న ॥
 నదియునొక సోగదీవి మటండుగాదె ॥

కవులు సముద్రమునకు సేతువగట్టిరని వాల్మీకియనుకవి చెప్పి
 యుంటున్న సేదా 'సేతున' యని యనేకులు దర్శించుచున్నారు.
 అతడు చెప్పకుండిన మడల నదియొక దీవిగట్టుయని భావించియుం
 చును కావున కవులు పూజనీయులు, వాగవిత్వము జ్ఞాన వాయకము.

సుకవులు.

సత్యము, ధర్మము, శాంతము, భూతదయ, భగవద్భక్తి, సన్తా
 గ్గము మొదలుగు సద్విషయములను భోదించు 'కవిత్వము చేయువా
 డు' సుకవులు.

కుకవులు.

నీతి బాహ్యములైన కామ క్రోధాదులను; శృంగారమును
 గొప్పగావణింపచు కథలను, వ్యంగ్యాధికములను, నాస్తికవిచా
 మునుగురించి కవిత్వముచేయువారు కుకవులు.

సవకసములు.

శృంగారసము, వీరసము, కరుణారసము, అద్భుతరసము,
 హాస్యరసము, భయానకరసము, రౌద్రరసము, బీభత్సరసము, శాం
 రసము అను నీ తొమ్మిదిరసములను సంభావనాసారముగా ప్రదె
 గించు వీర్లుగారు మహాకవులు. అట్టి కవిత్వము శ్రవణా
 నాహారము.

గ్రంథములయందంకితము వేయుట డంభమా.

గ్రంథములయందంకితము వేయుట డంభముకాదు. అట్లనుట దురభిప్రాయము; ఇది గ్రంథకర్తల సత్కీర్తినిజూచి యోర్వజాలక, యికేచిధమానను గ్రంథకర్తలను దూషించుటకు వీలులేక లేనిపోని శుబ్రులుచేయుచు, యిట్టి దురభిప్రాయగ్రస్తులై యఘసంకుల పంకమునఁబడుటకు మార్గము. అట్లంకితమువేయక విడచిపెట్టిన గ్రంథమునకు గౌరవమబ్బదు; వ్యాపకము కలుగదు. లోకములో నొకనికొక బిడ్డపుట్టును; జాతకమువ్రాయుటలో ఇట్టివారిపుత్రుడు యిట్టివాడు అని వ్రాయకపోయిన నాబిడ్డ యెవరిబిడ్డయనిపేరు? ఒకవేళ ఆబిడ్డ పురోవృద్ధికి నివర్తనము లెక్కడనుండి కలుగును; కావున వివరములు వ్రాసియే తీరవలెనుకదా? అట్లే గ్రంథకర్త పేరు లేనిదే శోభింపదు అట్లంకితమువేయుట డంభమేయైయుండినయడల శ్రీవాల్మీక, వ్యాస, పరాశరాదులును; శ్రీకబీర్దాస, జయదేవ, పురంద, తులసీదాసులాదిగాగల వారును; శ్రీపోతనామాత్య రామదాసాదులును; శ్రీశంకరాచార్య, రామానుజాచార్య, మద్వాచార్యులాదిగాగల మహానుభావులందరును ఆమార్గము నవలభించియుండరుగదా?

ఆవిషయమట్లుండని; బిడ్డలులేనివారు సంతానవంతులఁజూచి దుఃఖించుట సహజము. (కుంతీదేవి గర్భమున ధర్మరాజుబుట్టగా గాంధారి కడుపుగ్రుద్దుకొన్న విషయము సర్వజన విదితమేగదా?) గ్రంథరచనాకౌశలము లేనివారు గ్రంథకర్తలజూచి దుఃఖించుట స్వభావముగనే యున్నది.

ఇదివరకేయుగము గ్రంథములు వ్రాసినాము.

మహానీయులు వ్రాసినయుగము గ్రంథములు అనేకములుండగా వాట్లను ఇదివిసచాలదా ? ఇప్పుడు ఏమియుగగ్రంథ సిద్ధమగుచున్నది కొందఱు అనుచున్నను.

మహానీయులు కల్గిరిచియుగము లేనానియుగము లేనియుగము లేకనుగడగా మరల గూతమగుగ నుట్టి కల్గిరియెడల డెంత మీ మునుము. మరియును మహానీయులు వ్రాసినయుగము గ్రంథములు మరలకాదని మహా జనువులచేతనే ప్రపంచగ్రంథ సిద్ధమగుచున్నామనియు ఇది మున్నది. అకమున పాద్యత్కములు గలవలెయుగము కల్గిరి సుందర సంతులైన పుత్రులు జనియిరి యుగముగా, అట్లగుచున్నది తల్లి పుత్రులు సంహృష్టించి గూటిడ్డలను విడిచిపెట్టినామా ? అకమునకనుట్లు కాదు; ఇతరులబిడ్డలను విడిచిపెట్టినామా అట్లనక, తనకుల బిడ్డలు ట్టివలగాని తృప్తికలుగని. తనకుల వల బిడ్డలు తనకుల సుతరులబిడ్డలను సత్తున కనును పునుకొను కలగని, అనుబిడ్డలను వదిలిపెట్టినామా పోషించుచుగదా ? అట్ల గ్రంథములు వ్రాసినయుగము మిలుచిపెట్టిన పూర్వపురాణము, విగ్వాహము, భగవంతులు, అనేకములు కవుల వద్ద గ్రంథములువ్రాసినది అకమున వ్రాసినయుగము సద్వివర భగవద్ న్యామల నొసంగి తద్గ్రంథములను తనమండలి కుమారులకులగదా దీనికి శ్రీరామాయణ మహాభారత అకములే నాటికలు అంతయు యిశాను గ్రంథములను విడిచిపెట్ట వలెననియుగముగదా ? ఇవంతయు ద్వాదశివాలయప్రాయము; గావున ఇతరులబిడ్డలను వయనక అనుచును తనబిడ్డలను విడిచిపెట్టెదమనట్లు; ఇతరుల గ్రంథములను భూమిపైను మండలమున పృథగ్రంథ లను పోషించుచుండుట సుజనలక్షణము.

ఓర్వ లేనితనమనగానేమి.

ఆ॥ వె॥ జనుల మేలుగోరి, సంచరించుట మేలు ॥

ధనమునకును నిర్ధ, నుండునైన ॥

పనులకీర్తిజూచి, భరియింపలేనివా ॥

గుండెగోమిభూమి, నుండకేమి ॥

లోకముగో జనులక నేక గుణలోపములుండును; లోపము లేని మనుజులెక్కడనోగాని యన్ని చోట్లను గానరారు. అట్టిలోపములలో ముఖ్యమైనదియు పండితపామరులాదిగాగల యాబాలగోపాలముచగతమునైన చశమునవర్తింపజేయునదియునగు దుగుణముక్కటికలను. అదియే “ఓర్వలేనితనము” అనగా యితరులక్షేమముచూచుచి యోర్వకుండుట. ఈ దుగుణముచే బద్ధులై పండితపామరులనేకులు కుజనులై (తరువాత కుమతులై) తుట్టతుదకు (జనద్రోహులై) లోకకంటకులగుదురు. పరుల మేలునుజూచి యోర్వలేక కన్నీలుమున్నగుగా దుఃఖించువారు కొందఱును; అయ్యో ఊరగానగా గుండ్రాళ్ళవలెనుండగా నాబిడ్డకే జ్వరమురావలెనా యనుచు కొందఱును నుఱియింతురు. ప్రక్కయింటవ్రొయి మంచుచున్న తనయింటివ్రొయిలో నీళ్ళుబోసి వారింటను యిట్లే కానిమ్మనువారు కొందఱు; ఇట్లనేకరీతుల మండిపడుచుండుటయే ఓర్వలేనితనము. దీనినుండి విముక్తించెం సంగాని పారచూర్ధికచింత లభింపదు

మందూకములు రాజునుకోరుట.

ఒకానొక తాటాకమునందు వాసముచేయుచుండిన కప్పలు కొన్ని యొకనాడు సభచేసి తామట్లుండుట సరికాదనియు, తమకొకరాజును యేవారఘకొనుట మంచిదనియు దలచి “అంగారకుని” గురించి ప్రాధికంప నతండొక మ్రానిదుంపను తటాకమునవైచి

యదియే రాజు అని చెప్పగా, కప్పలు సంతోషించి దినక్రమమున యాదుంపవద్దకుచేరుచు దానిపైఁబడుచు అది యచేతనమై యుండు టఁగాంచి యలక్ష్మ్యభావముజెంది, మరలనాకప్పలన్నియు గొకచోట గూడి తమరాజుపయోగము లేదనియు, వేరొక బీషముగల రాజు కావలెననియు నిశ్చయించి మరల అంగారకుని వేడుకొనగా, నతం డాకప్పల గర్వమునకుగోపించి, యొకబలిసిన కొక్కగను వాటికి రాజుగాబంప, నాబకము తన సంపూర్ణాధికారమును చెల్లించుచు, దినప్రతి పదియిరువది కప్పలను దిననారంభింప మండుకములు మిక్కిలి వ్యధఁజెంది యారాజు తమకక్కరలేదని యంగారకునితో మొరబెట్టినతండు “మీ రేవిషయమును సుఖమని కోరితిగో దానినే దండనగ ననుభవింపుడు ” అని యానతిచ్చెనని (1) చిన్ననాడేదో యొక పుస్తకమున చదివినదిప్పుడు స్ఫురించుటఁ జేసి యిచ్చటజేర్చితిని.

అనగా నిరుపాధికముగానుండు శాస్త్రవాక్యములనువిడచి గొప్ప శాస్త్రవిదులు (ఆచరింపసాధ్యముకాని) గొప్పసిధులను కోరు ట సమంజసముకాదను విషయము నీకథ చక్కగా బోధించుచున్నది.

(1) What you wanted as a reward keep as a punishment. .
(From a reader)

శ్రీ సుజ్ఞానచంద్రోదయము—౧౦వ కళ.

గానము.

నిత్యానందనిలయుండగు భగవంతునిచే సృజింపబడిన ఎను బదినాలుగులక్షల జీవరాసులలో మానవులగ్రగణ్యులు. ఆత్మతరణోపాయ తత్సాధనములు మనుజులకేగాని యితరజీవులకులేదు. ఆత్మతరణోపాయమునకు సాధనము సుజ్ఞానము; జ్ఞానమునకు మనస్థైర్యము కలుగవలయును. “మనఏవమనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః” (అని స్మృతివచనము) మనస్సే సర్వమునకుఁ గారణము; అది యింద్రియచేష్టల ననుసరించుచుండును. (అనగా) కండ్లు దేనిని చూచిన దానివెంటజనును. చెవులు దేనినివిన్న దానినే యనుసరించును. ఇట్లు చంచలస్వభావముతో గూడియుండుట వలన దాని చంచలత్వమునువారించి యొక స్థాయీయందు నిలుపుటకై యార్యులు పరమానందకరమైన గానవిద్యను ప్రచురించిరి.

సాధోపాసన.

అట్టి గానము (1) హృదయకమలమునుండి జనించు నాదము వలన బుట్టుచున్నది.

శ్లో॥ నాదేనవ్యజ్యతేస్థిర్ణః పదంవర్ణాత్పదాద్వచః ।
వచసోవ్యవహారేయం నాదాధీనమతోజగత్ ॥

(1) Metton says it(గానము)melts the rocks

నాదమువలన అక్షరములును, అక్షరములవలన పదములును,
పదములవలన లోకస్యవహారమును గలుగుచున్నది కావున, నాద శబ్ద
ము సంగీతపర్యాయపదముగా శాస్త్రమునకు వాడుటనుబట్టి లోక
ములన్నియు సంగీతంబునంబుట్టి వృద్ధిజెంచి గానియు దే వీనమొద
చున్నవని పెద్దలుచెప్పుచున్నారు

అనుపమాన సంగీతవిద్యా విశాదుండన విఖ్యాత జెండిస్
త్యాగరాజు *

బేగడరాగము - ఆదితాళము.

నాదోపాసనజేసేశంకర! నారాయణానిధులు నీనిసరి || ఓమనసా

[పల్లవి

వేదోద్ధరులు వేదాతీతులు! విశ్వమెల్లనిండి గుండేవారలు || అ||
చరణము || మంత్రాత్ములుయంత్ర | తంత్రాత్ములుమహిమ, మం
ములెన్నోగలవారలు || తంత్రులయందగి | రాగవినోదులు
త్యాగహృత్సంతనివాసులు || నా ||

శంకర, నారాయణ, బ్రహ్మలు వేదంబులనుద్ధరించి మహానుభావులు
వేదాతీతులై ముక్తికాంతాదగ్ధనానందమయులైన వారలు, మంత్ర
త్ములు, యంత్రాదుల మహిమొన్నతులు; తంత్రు, తాళ, రా
వినోదులు మొదలగు మహానుభావులందఱును, నాదోపాసనచే
పంచమును తరించిరి. (అని నాదోపాసన మును నేనోళ్ళబొగడి
ప్రణవమే సంగీతము.

సకలలోకోత్పత్తికిఁ గారణభూతంబైన 'ఓం' అను ప్రణవము
అ, ఉ, మ, అను త్రివర్ణములున్నవి;—

త్యాగయ్యగారని కూడ వాడుకకలదు. ఈ పాదోనియందు రామభి
గ్రహము.

శ్లో || ఓంకారగనాదఃసంపంచ | ఓంకారమంత్రయాపకం |

ఓంకారంన్యో ప్తినర్వత్ర | ఓంకారంగోప్యమానసం ||

తా|| ఓంకార మే నాదఃసంపంచము, ఓంకార మే మంత్రయాపకము, ఓంకార మే సర్వన్యోపకము, ఓంకార మే మనోగోప్యము (సర్వముచుఓంకారమేయగును)

శ్లో|| ఓంకారప్రభవోవేదా | ఓంకారప్రభవస్వరాః |

ఓంకారప్రభవోత్సర్వం | త్రైలోక్యంసచరాచరం ||

తా|| వేదములు, స్వరములు త్రైలోకములు, చరాచరములు మొదలగు సర్వముచు ఓంకారమువలననేబుట్టినవి.

ఇట్టి 'ఓం' అను ప్రణవమందుగల అ కారము ఋగ్వేదము; ఉ కారము యజుర్వేదము; మ కారము సామవేదము. అ కారము నాదిము, ఉ కారము విరివిసప్త, మ కారము కళ. అ కారము బ్రహ్మ, ఉ కారము సిద్ధాంత, మ కారము శివుడు. ఇట్లు ఓంకారమును ప్రణవమే సంగ్రహమునకు మూలాధారము.

ఐహిక వ్యాపారములంద్యజించి యరణ్యములకేగి ఘోరతపంబాచరించు మహాముఖులు 'ఓం' అను ప్రణవోపాసన (అనగా నాదోపాసన) చే శోగింపబడుదు. అట్టి ప్రణవము భవగోగమునకు బౌషధము. అట్టి యూషధముచు మహాత్ములు శ్రద్ధతో స్వీకరింతురు. వట్టి యూషధమును స్వీకరించుట కసహ్యముజెందు మందమతులకా యూషధమును చూర్ణముగాచూర్చి, తేనె లేక చక్కెర మొదలగు వాటితో సిద్ధునగుట, 'ప్రణవ' మహా త్యక్తమెఱుంగక సంసారపాశములోజక్కి శ్లేష్మముతో దగులుకొన్న ఈగలవలె మిడకరించెడి అజ్ఞానులకు ఓంకారసముజ్జ్వలభణమగు గానమే భవతారకంబగు బ్రహ్మవిద్యగానున్నది.

దీని సహాయముచేత చంచలంబగుచిత్తమును క్రమేణ సాధింపవచ్చును; కావున ప్రణవవిజృంభణమే సంగీతము. సంగీతమునకు జన్మస్థానము ప్రణవము. ఈరెంటికిని కేవల సంబంధముకలదు.

రాగములు.

అట్టి ప్రణవనముజ్జృంభణమున స, రి, గ, మ, ప, ద, ని, ణను సప్తస్వరములు జనించి షడ్జమ, ఋషభ, గాంధార, మధ్యమ, పంచమ, దైవత, నిషాధములను; శృతి, స్థాయి, భావముల ననుసరించి రాగోత్పత్తియయ్యెను. అట్లు జనించిన రాగములనేకములుగా నున్నను అందు ముఖ్యమై ఆధునికులచే విశేషముగా వాడబడురాగములు ముప్పదిరెండు.

శంకరాభరణ, ధన్యాసి, కల్్యాణి, రామక్రియ, భూపాలి, వసంత, నాటీ, కాంభోజి, ఘూజారి, భైరవి, గుండక్రియ, బిలహరి, బంగాళి, పదమంజరి, మేఘరంజని, దేవగాంధారి, కురంజి, శ్రీ, గౌళ, సింధు, దేశాక్షరి, వరాళి, సావేరి, మంగళకౌశళి, నారాయణి, అతాణ, ఆరభి, తోడి, మధ్యమావతి, కేదారగౌళ, హిందూస్థాని, అను 32 రాగములు *

సంగీత సహాయోపకరణములు

సంగీతమునకు సహాయముగా వాద్యము లనేకములున్నను అందుముఖ్యములై యిప్పుడు ప్రచారమందుండునవి వీణ, ఫిడేలు (పిఠీలు) తుంబుర, మృదంగము మొదలగునవి† ముఖ్యాంగములు.

* ఇంకను అనేక రాగములు వాడుకయందున్నను ఈకాలమున హిందూస్థానియే నిశేషించియున్నది.

† సారంగము, వేణునాదము, జలతరంగిణి, మోర్సింగ్, పియానో, హార్మోనియం, పిల్లనగోవి, బ్యాండువాద్యములను నెన్నియోకల్లవు

గానవైఖరి.

గానము రాగరూపమై తాళము (లయ) ననుసరించి యుండును. తాళము ఏడువిధములు.

శ్లో || ధృవముర్యాపకశ్చ జుషోత్రిపుటవవచ ।

అట తాళైక తాళాచ సప్తతాళాః ప్రకీర్తితాః ॥

ధృవము, మర్యము, రూపకము, జుషే, త్రిపుట, అట, ఏక తాళము అని ఏడువిధములు. ఇట్లు శృతి, లయ, రాగ, స్థాయిలననుసరించి సంగీతము ఈశ్వరస్తోత్రమునకానందదాయకంబుగా సనాతనాచారమై “భిశు ర్వేత్తి పశు ర్వేత్తి వేత్తిగా నరసంఘణికి” అను పండితవాక్యానుసరించి ఆబాహుళ్యమును తిర్యగ్జంతువులకును పరమానందదాయకంబైన సంగీతము సర్వజన సమాధరణీయమైయున్నది.

నృత్యవిద్య.

ఇట్లు పరమానందకరంబైన సంగీతవిద్యకు దోడుగా నృత్యము (అనగా నాట్యము) భరతాది మునులచే ప్రచురింపఁబడెను. ఈ నృత్యవిద్య త్రిమూర్తులు, దేవతలు, గంధర్వులు, మానవులు మొదలగువారిచే ననుష్ఠింపఁబడుచున్నది.

పంచచామరము.

జయత్వనభ్రమభ్రమభ్రమద్భుజాగమస్ఫుర ॥

ద్ధగద్ధగద్వినిగ్ధమత్కరాళబాలహవ్యవాత్ ॥

ధిమిద్ధిమిద్ధిమిధ్వనన్మృదంగతుంగమంగళ ॥

ధ్వనిగ్రమప్రవర్తితప్రచండతాండవశ్శివః ॥

శివుడుద్దత నృత్యము చేసెనని విశదమగుచున్నది ; మరియు, శివుడు నాట్యమాడెననియు, విష్ణువు మద్దెలవాయించెననియు పురాణములయందు తెలియవచ్చుచున్నది.

దేవదాసీవిచారము.

ఇట్టి పవిత్రమైన భరతవిద్య;— మహాదేవ, నందికేశ్వర
నారద, కోహళ, మతంగ, శుక్ర, గౌతమ, భరతోపాధ్యాయ
గాలవ, ఆదిశేష, కాశ్యప, కాత్యాయన, ఆంజనేయ, జైమిని
రావణ, అర్జునాది మహనీయులచే నభివృద్ధిచేయబడి, శుద్ధప్రవర్త
ముగల నారీమణులచే భగవత్పూజా సమయములయందును, ఉత్స
కాలములయందును జరుపబడుచుండెను. ఇట్టి సుప్రసిద్ధిచరిత్రులై
యా నారీమణులకు దేవదాసీలను నామము చెల్లుచుండెను.

ఇప్పటివారు.

అట్లు దేవాలయములయందును, ఇతర స్థలములయందు
పూజాకాలమున హారతి మొదలగు కార్యములకు దేవదాసీ
నియమించియుండినందున నాయాచారమే నేటివారిని చెల్లుచు
ది; కాని ఇప్పటివారినడత కేవల విచారకరముగానున్నది
వారిచే భగవత్కైంకర్యములు చేయించుట తగదని పండితులు
దఱుహించుచున్నారు *

* మైసూరు రాజ్యమున దేవాలయములయందు వేళ్ళలచే భగవత్కైంకర్య
చేయించు ఆచారనాసినేయబడినదిని (మామిత్తులవలన) వింటిమి.

శాస్త్రప్రకారము దేవాలయములలో దేవదాసీలుండవలసినదనియు, దే
యన భగవద్దాసురాలగు బ్రహ్మచర్య స్త్రీయనియు, దేవదాసి సర్వజనులకును త
సమానురాలనియు, దేవదాసీలు దేవళములు అలికి న్నవలసినవి, పూజక
వచ్చిన భక్తులకు అన్నపానములందించుట, దేవళమందే నివసించుట, భగవతీ
ల పాడుట యిత్యాది పనులు చేయుచుండవలయుననియు; ఇప్పటి భోగము
దేవాలయములయందు ప్రవేశించినచో దేవునికి పునః ప్రతిష్ఠ కావలసినదనియు,
తులు తీర్చానించినందున, తిరువాన్కూరు మహారాజుగారు తమ రాజ్యముందలి
లయములలో నొకరీలయందున్న భోగమువాండ్రనందరిని తీసివేయించిరి. (1)

(హిందూసంహరిపత్రిక. ఆగష్టు 1881)

వేశ్యాకాంతలు.

అమూల్యమయిన గానవిద్య పాతివ్రత్యమునకు పరమశత్రువు
లైన వేశ్యలచాలగుటచే, దానియందలి పారమాధికభావము పూ
ర్తిగాజెడియున్నది, గాన నృత్య* ములు రెండును వేశ్యలవలలో

శ్లో॥ పూజ్యాయనీపూజ్యంతే పూజ్యాయత్రావమానితః ।

తప్రప్రయంభిః స్వయం వ్యాధిదుర్భిక్షతస్కరః ॥

ఎచ్చట అపూజ్యులను పూజించుటయు, పూజ్యులను పూజించుటయు కలదో
అచ్చట వ్యాధి, దుర్భిక్షము, తస్కరభాద యివి కలిగియుండును.

(1) వేశ్యానివాహము:— ది 9-3-12 తారీఖున గుంటూరు కాపురస్తురాలగు
జపుంగుల కామేశ్వరయ్యను వేశ్యాంగన తనకుమార్తెనైన నాగరత్నము యనె చిన్న
దానిని నీచమగు న్యభిచారవృత్తినుండి మాన్పించదలచి, గుంటూరుజిల్లా పొన్నూరుకా
పగస్తుడు పినపాల నాగభూషణముగారి భావమరది పార్థసారథియను చిన్నవానికిన్ని
యాతీరుననె నడరుజిల్లాచేబోలు కాపురస్తుడు తీగెల నరసింహ్యము తనకుమార్తెయైన
వలక్ష్మిని పొన్నూరు కాపురస్తురాలు పినపాల రాజలక్ష్మి కుమారుడు శ్రీరాముడను
చిన్నవానికిన్ని యిచ్చి వాణిగ్రహణమహోత్సవములు గావించుటచే కేవలము వ్యభిచా
రమే వృత్తిగాగల యీ వేశ్యాకులజులు ఇప్పుడిప్పుడు తమలోపములను గ్రహించి మి
గుల హేయమైన తమవృత్తులనుండి తొలగి యిట్టివివాహములు తమలో తాము గా
వించుకొనుట లోకంగానకెంతయు మిగుల సంతోషముగా యుండుటంబట్టి తమబాలి
కలుచాలక మీగుమిక్కిలి యితరకులజుల పసిపాపలను వెతకిదెచ్చి వ్యభిచారవృత్తికే
బెంచెడి వాగదానితాపిశాంసంబులు పైన యుదాహరింపబడిన రెండువివాహములను
తలచియైన మిగులసిగ్గుజింది బుద్ధికలిగి తనుదురాచారాభిమానమునుండి దూరమై స్వకు
లమునకు వన్నెగలిగింతురని నెమ్మనంబున నమ్ముచున్నాడను.

బాబు పి. యస్. నాపర్ వాంజి.

3—4—1912 (అంధ్రప్రదేశ్)

* గీతప్రధానం ప్రసంగంతినృత్యం । నృత్యప్రధానం ప్రసంగంతినృత్యం ॥

(కోహళాచార్య)

తా॥ నృత్యము గీతమును. వాద్యము నృత్యమును అనుసరించియుండును

జక్కియున్నది. (నైజమైన) వృషుమధుఃస్వరములు నారీమణులు
 సృత్యగితాదులను నేర్చుకొని (సలక్షణమైన) అభినయములతో
 నేత్రశోతానందము కలుగచేయుటచే పురుషులు పరివశులై భూ
 లోకమే స్వర్గలోకమని తృప్తిజెడచుదురు. అట్టి గానవిద్యకుఁ దోడు
 గా నిప్పటి వేశ్యాకాంతలు హేయమైన వ్యభిచారపు త్తి సమసరించి
 యుండుటచే వారి గౌరవమునకు హాససంభవించి యున్నది.

శ్లో॥ జాత్యంధాయచదుర్ముఖాయచ జరాత్తగ్ధాగ్రాంగాయచ ।

గ్రామీణాయచ దుష్కలాయచ గళత్కుష్మాభీభూతాయచ ॥

యచ్ఛంతీషుమనోహరం నిజవపుర్లక్ష్మీంవశ్రద్ధయా ॥

పణ్యస్త్రీషువి శేకకల్పలతీకాశస్త్రీషుః జ్యేతకః । (భర్తృహరి)

తా॥ పుట్టుగ్రుడ్డివానికిని, ముఖమున పుండ్లుండువానికిని, ముసలివాని
 కిని, జడునకును, కులహీనునకును, కువ్వరోగికిని, ద్రవ్యమున
 కాశించి తమ సుందరశరీరములను ఒప్పగించుచు, వివేకమును
 కల్పవృక్షమునకు కత్తులవలెనుండు వేశ్యాస్త్రీలున్నా* పుష్పము
 కోరునది దూషింతున్నాడు.

పాతివ్రత్యమునకు మూలబంధమైన వివాహకార్యములకు
 వారినిఁ బిలిపించుట హేయమను అభిప్రాయమున పండితులనేకు లేకీ
 భవించియున్నారు.

శ్లో॥ దర్శనాచ్చిత్తవైకల్యం । స్పర్శనాత్తుభనక్షయః ॥

సంభోగాత్కిల్బిషంపణ్య । స్త్రీణాంప్రత్యక్షరాక్షసాం ॥

ప్రణ్యస్త్రీలను చూచుటచే చిత్తచాంచల్యమును, తాకుటచే

రక్షయమును, సంభోగముచేత పాపమును వచ్చుటవలన వారాంగ

* వారియందును యోగ్యముగానుండువారు లేరా? యని కోందలు వాదించిరి.
 యోగ్యతగలవారెచ్చటను గోరవనుకొనుచునేయున్నారు.

నలు ప్రత్యక్ష రక్షస్సులనుగా జెప్పబడియున్నది. వారి సహవాస ముచేసిన పిమ్మట సన్మార్గమునకు మరలుట దుర్లభము.

“ అంగానసన్యశీనానీ ఘృతకుంభసమఃపుమాన్ ” అనగా స్త్రీలు అగ్నిచరితరారు, పురుషులు నేయివంటివారు; అగ్నిచెంతనుండు నేయి కరుగకమానదని సుజ్ఞానముభిప్రాయము.

శ్లో॥ విశ్వామిత్రపరాశరప్రభృతయో వాతాంబుపర్ణాశనా ॥
స్తేపి స్త్రీముఖపంకజం సులలితం దృష్ట్వైవ మోహంగతాః ॥

శాల్యస్నంసఘృతంసయోదధియుతం భుంజంతిపమానవా ॥
స్తేషామింద్రియనిగ్రహోయనిభవేద్వింధ్యఃప్లవేత్సాగరే ॥

తా॥ గాలిని ఆకులములను తిని కాలముగడుపుచుండిన, విశ్వామిత్రుడు పరాశరుడు మొదలయిన మహర్షులు సయితము స్త్రీముఖపద్మమును చూచినప్పుడు మోహపరవశులగుచుండగా; నేయి, పాలు, పెరుగులతో వరి యన్నముఁదిను సంసారులకే ఇంద్రియనిగ్రహము కలిగినయడల వింధ్యపర్వతము నీట దేలవలసినదేయని భర్తృహరి వచించెను.

ఈ యర్థమునే తత్వకోవిధులైన శ్రీవేదవ్యాసులు “బలవానిం ద్రియగ్రామో విద్వాంసమపికషణ్తి” అనగా ఇంద్రియములు బలవంతమైనవి. అవి విద్వాంసులనైనను తమవైపునకు యీడ్చునని వచించిరి. మహనీయులపాడే యిట్లుండగా, మ్రుక్కిడిమానవులగతి ఏమి? కావున వేశ్యాకాంతలసహవాసము చేయకుండుటొకటే దీనికి సదుపాయము. అట్లుగాక చిత్తమేమాత్రమైనను వానశరణీని మరల వశమగుట దుర్లభము.

శ్లో॥ కామినీ కామ కాంతా రే । కుచస్పృతమర్గ మే ॥

మాసంచరమనఃపాదధ । తత్రానైస్త్మరితస్కరః ॥

వేశ్యయొక్క శరీరమనెడి మరణ్యంబున మనస్సనెడి పాంథుని సంపరించునటులఁజేయకుము. ఏందుకనగా, నాయగణ్యమున స్తనములనెడి పర్వతధుర్గములమస్య మన్మధుడనెడి చోరుకుపొంచియుండునుగాన, తెలివికలిగిప్రవర్తించనలెనని యొకవిద్వాంసుడు వచించెను.

తే॥గీ॥ ఒకనితోగూడిభాషింతుకొక్కనరుని ॥

జూతురువిలాససంపద సాంపుగులుక ॥

మరియు నొక్కనిదలతురుమనసులోన ॥

గూర్చుప్రియుఁ డెప్పుడోముద్దుగుఁత్రాలకును ॥

అని మరియు;—

శ్లో॥ ఏతాహసంశించరునంతిచ నిత్యహేతౌః ॥

ర్విశ్వాసయాశిపురుషం ననునిస్సనంతి ॥

తస్మాన్మరేణ పులకీలసమన్వితేన ॥

వేశ్యాశ్చ శాసనుమనాభవ వర్జనీయా ॥

తా॥ (వేశ్యలు) ధనమునుమి త్రచుయి నప్పుడును, ఏడుతురు, నభితును; తాము వారిని నమ్మదు; కాబట్టి కులశీలముగలవా వేశ్యలను శ్మశాసనుంఁడని పుష్పములయవలె విడువవలయు.

శ్లో॥ కశ్చుంబతికులపురుషో వేశ్యాధరపల్లవంఘనోజ్జనుసి ॥

చార భట చోర చేటక విట నట నిష్ఠి ననశరావమ్ ॥

తా॥ ఎంతమనోహరమయినను దూతలకును, భటులకును, దొలకును, తార్పుకాండ్రకును, విటులకును, నటులకును త

* వారిని మునుముపాత్ర (పీకుదాని) వంటిదయిన వేశ్యాధరప యోగ్యతగలవారెచ్చింపుడెవడు పానముచేయునని దూషించియున్నాఁ

వేశ్యామాతలు.

ఇట్లు పెద్దలచే దూషింపఁబడిన వేశ్యాకాంతలను మోహంధ
కారమగునులయిన పురుషులు విడువజాలక వారివలలో జిక్కికొని
యుండగా, వారితల్లులు (వేశ్యామాతలు) ఘటనాఘటన చమత్కార
సామధన్వీనమేతురాండ్రగుటవలన, తమవిన్నానపుమాటలచే విటు
లనుమోసపుచ్చి, పెక్కుమిషలచే వారి ధనమునెల్ల కొల్లకొట్టుచు
ఆస్తియు - సుకలకుచు విటులను అల్లునివరుసతో ఇంద్రుడు చంద్రుడని
ముఖస్తుతి చేయుచు, అగ్గిలేకనే విటులనుదహింపఁచేయుచు ఆస్తియు
గిసిన* వెంటనే తిరస్కారభావము జూపించుచు తుదకు నిర్దాక్షిణ్య
ముగా దిట్టుచు, క్రొత్తగాఁగఁగొనిచే మొదటివానికధఁచంద్రప్ర
యోగములు చేయించుట మొదలగు నానావిధహింసలచే విటులను
నొప్పించెడి వేశ్యామాతలకంటే యనుకంకరులు వేతెక్కడనున్నా
రని† అనుభవజ్ఞులనేకులు పలుమారు వచించియున్నారు. ఈహిం
సలనేకముగా జెందినయొక కవి;—

గీ॥ తనకునేమిత్రవ్యితలకెత్తిరమరునీ ॥

యర్చిమనుజులేమియొసగరైరి ॥

నింగివారసశులనిర్మాతృకలజేసి ॥

పుడమిమాతృభూతములసృజించె ॥

ఆ బ్రహ్మదేవుఁడు దేవతలీమి మోపియంపిరి, మనుజులేమి యియ్యక
పోయిరి. దేవల్లోకమున వేశ్యలకు తల్లులులేక జేసి భూమియందా
భూతములను సృష్టించెను అని బ్రహ్మనునిందించెను. (ఈవిషయమెట్లు

* ఈ విషయమునే పామరులుసయితము గ్రామ్యభాషయందు యాలపదముగా
జెప్పుదురు

† విటులపాలిటి యమభూత వేశ్యామాత ॥

న్మను) వేశ్యమాతలవలని భాదలు దుస్సహామని భోదపడుచున్నది.
కావున విపేకముగలిగి ప్రవర్తించుట సర్వజనులకును శ్రేయస్కరము.

వేశ్యలు నవరసభరితులు.

విటజనోచ్ఛిష్టములచే జీవించెడి వెలయాండ్రు నవరసభరితులని కొందఱు వణికంచుచుండుట (జూచి; విటులయెడల శృంగారరసమును, బిడ్డలయందు వీరరసమును, దూతికలయందు కరుణారసమును, విటుల బంధువులయందు కాండ్రసమును, పతివ్రతలయందు హాస్యరసమును, కామోన్మత్తులయందు దద్భుతరసమును, ధనవంతులుకాని విటులయందు భిభత్సరసమును, సచ్చరిత్రులయందు భయానకరసమును, సువర్ణమునుజూడగా శాంతరసమును గలిగి వర్తించెడి వారకాంతలు నవరసభరితులనుట కేమి సందేహముగలదని శ్రీ శివానందులొకనాడానతిచ్చిరి *

* నూ శైసుంకదనాయి । మిండజూలునాయి ॥

నూళోరతాయెందుముదినాయి ॥

అవరప్పపాశ్యాదనాయెంద సర్వజ్ఞ ॥ (సర్వజ్ఞమూర్తినచనము)

కం॥ కాముకుడుదనిసివిడిచిన

కోమలిసుఖిపాందుగోరిగూడుటయెల్ల ॥

ప్రేమమునచెఱకుపిప్పెకు ॥

చీమలువెసమూగినట్లు సిద్ధముసుమతీ ॥ (నీతిశతకము)

నీతివాక్యములు —

నీ॥ తనసతిబాసిసంతతిలేనిదొక్కటి ॥

తనబంధుహితవిరొదంబురెండు ॥

కైవల్యపదవిసంఘటనలేనిదిమూడు ॥

నలుపురిలోహేళసంబునాల్గు ॥

తనదుదేహ సటుత్వముదప్పుటయునైదు ॥

పెండ్లిగానిగానింబునాల్గు ॥

సత్కాలక్షేపము.

శ్లో॥ ప్రాంతంధకీతః నో జోహాః పునః గమ్యదంగతాణే ।

హేమాతేభ్యనేచ త్యక్త్యస్త్రేనేవీవీబాలా ॥

అనగా, ఏచోలున భగవన్నామ సంకీర్తనము చేయదలంచి తంబూరము లేక మృదంగముయొక్క ధ్వనిని మొదటజేయుదురో యాధ్వనిని వినిన తోడనే దేవకీసుతుండైన గోపాలకృష్ణమూర్తి యచ్చటఁబ్రవేశించి తాండమాడుచుండును. అట్లా పురాణపురుషుడు నృత్యము చేయుచుండ గా హరికనుపుగా భక్తిప్రపత్తులతో భగవన్నామసంకీర్తనచేయుచు, కరతాళములు వేయుచు, ఆనందలహరియందు మగ్నులైయుండవలయును. ఇట్లు సాధువులతోగూడి సంకీర్తనముచేయుచుండుటవలన నానాటికి సద్భావమతిశయించి ముక్తిమార్గమేపడును. దీనికి సత్కాలక్షేపమని పేరు.

డాంభికులు.

ఇట్టి సత్కాలక్షేపమునకు చూరుగా కొందఱు సంగీతమునకారంభింపగానే పారకుచితో ఒక హిందూస్తానీ, జావడీ సెలవియ్యవలెను అని యొకరును; మోహన రాగములో నొక శృంగారజావడీ

పలుగోగములభావపడినటంచుటవిడు ॥

చేజిడ్డువదలుటచే నెనిమిది ॥

గీ॥ యనగనీయస్థకస్థముల్లలుగువారి ॥

కామినీజనసంగతిగలిగినేని ॥

నగనచిహ్నహాస భువనసంజనవిలాస ॥

బుధజనోల్లాసచిరుతనిపురనివాస ॥

కం॥ పులిపాలు చచ్చియిచ్చిన

నల్లనడ గాగుం డెగోసియగచేనిడినక ॥

నల పోడుగుప్పనముఁబోసిన

వెలయాలికగూర్చి లేడు, పినరాసుమత్ర ॥

సెలవియ్యవలెనని యొకరును; నాటకం మట్టు పాడవలెనని యొకరు
ను; సరసాంగీదయజూడవే యను దరువు పాడవలెనని యొకరును;
కందముచెప్పవలెనని యొకరును నానావిధముల కోరుచు తుదకు భగ
వన్నామసంకీర్తనమే లేక మంగళముపాడుడని త్వగ బెట్టి (మధురాహార
తాంబూల చందనాదులను కొదవలేక స్వీకరించి) యెవ్వరియిండ్లకు
వారు వెళ్లుట, ఇట్టివారీతరగతిఁ జేరినవారు.

కేవలకుక్షింభరులు.

“ రాగరంగతాళమాన ఏతోహోటాచి సాధనం ” అని శ్రీ
తుకారాం స్వామివారి వచనము.

గీ॥ రాగములు తాళములు బహురమ్యముగను ॥

సరసనేర్చుటమిక్కిలినభలహోవి ॥

వారిచేతనుమెప్పులు వడయుకొఱకె ॥

జీవికేవిధఫలమునుజిక్కదందు ॥

అని యొకభక్తుడు వచించెను. భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్యాదులతోగూడని
యుత్తసంగీతము ముక్తిసాధనము కాజాలదు; నాదబ్రహ్మోపాసకుం
డును, భక్తాగ్రేసరుండునునైన త్యాగమూర్ఖుడీ యర్థమునే భోదిం
చెను.

రాగము - ధన్యాసి, ఆది తాళము.

సంగీతజ్ఞానముభక్తివినా | సన్తార్థముగలదే మనసా ॥ ప ॥

భృంగినటేశసమీరఘటజమా|తంగనారదాదులుపాసించు॥అ॥ప॥

అనగా భక్తిలేని సంగీతజ్ఞానము వ్యర్థమనియు; భృంగినటేశ
నారదాదులందఱును భక్తిపూర్వకంబుగ గానముచేసి తరించిరని
యు అర్థము, కావున భగవద్భక్తిలేని గాయకులు కేవలకుక్షింభరు
లని పెద్దలు వచింతురు.

గాయకులుమత్తులనుట.

శ్లో || నాహంవసామివైకుంఠే | నయోగిహృదయార్ణవౌ ||
మద్భక్తాయత్రగాయంతి | తత్రతిష్ఠామినారదా ||

ఒకానొకనాడు నారదులు వైకుంఠమునకుఁజని భగవానుని దర్శించి, గండప్రణామముఁజూచరించి యో భక్తవత్సలా! నీకు నెల వెయ్యదియని యడుగగా, నారదా ? నేను వైకుంఠమందుగాని యోగుల హృదయమునగాని యుండను; నాభక్తులు నన్నెచ్చట కీర్తింతురో అచ్చట నేను నసించియుండునని లక్ష్మీకాంతుడు వచించెనట కావున, సంగీతము భగవంతుని స్మరించుటకై బుట్టెను. అందుకు మారుగా పాఠకులుకొందఱు:—

రాగము, శోడి-ఆదితాళము (పల్లవి)

రావెనామంశరాంగి | ననయకావనకుచకచశోభిత ||రా||

అని తలఁపిండ్పడు చేతులుచాచుచు పాడుటకారంభించి అదిగో తాళముపోయినది, శృతిపొందలేదు, ముక్తాయాపు సరిగా పడలేదు అని కోపించి యొకరినొకరు తిట్టుచు, తుదకు తిట్లుముదిరి యొకరినొకరి కొట్టుకారంభించి జుట్లుపట్టుకొని మల్లయుద్ధమునకు పక్రమింప“యజమానః సశు,” అని యాముంటి యజమానుడు తెల్లబోయి కార్యభంగమామెనని చింతిల్లుచుండ తుదకు వారిని సమాధానపఱచుటే విశ్వప్రయత్నముకాగా, యెట్లో సమాధానపరచి యెవ్వరియిండ్లకు వారుబోవుట తటస్థించును. ఇట్టి ప్రమాదములను గురించియే శ్లో“తస్మాత్ గాయకస్యమత్తస్య” అనగా సంగీతమున భగవాన్మ సంగీతకావమునప్ప యితరము కూడదనియు, అట్లు స్వేచ్ఛానుసారముగా బాడు గాయకులుమత్తులనియు పెద్దలువచించియున్నారని.

భగవన్నాను సంగీతకానము.

(సాత్వికమార్గము)

భగవంతునియొక్క నిష్కమహిమను కొనియూహించు సంగీతకానమని పేరు. అట్టి భగవన్నామ సంగీతకానమునుగొనించి యుద్ధరా ప్రశో తర సూపముగా కొంతవఱకును వివరించుట కుత్సహి యావశ్యకము.

ప్ర|| తుంబుగ, తాళ, మృదంగాది వాద్యములతో ముక్తి లో యాడంబరిముగా గానముచేయుట భక్తియనుబడును. లేక వాద్యరహితముగా కేవల నామస్మరణచేయుట భక్తియనినా ?

ఉ|| సిద్ధిజెందిన యోగీంద్రులు అపరాధముగా చిత్తస్వస్థులుగావించుకొందులు; చిత్తపరివర్తముచేసి తపతపిలు యోగవనోక సహాయమువలన చిత్తమును స్వస్థముచేకొనివలసి యుండును. సంగీతమునకు శోధుగా వాద్యముల సహాయము కలిగిన నది ఈశ్వరస్మృతియైన కానరాదుగా మగియుగానుండును; అంతేకాని, వాద్యడంభరమే భక్తికానమునకొందలు ఔషధమును శ్రద్ధతో స్వీకరింతురు; మరొకొందఱుకాక చక్కెరతోనో లేక తేనెతోనో కలిపి స్వీకరింతురు యెట్లైనను ఔషధసేవకదా ముఖ్యము. అట్టి భగవోపదేశితులమగు మనము ఈశ్వరధ్యానము చేయవలసివచ్చిన ఖ్యము.

సామాన్యముగా నట్టి ధ్యానమునకు శోధుగా వాద్యము సహాయము గావించుకొన్నయెడల చిత్తముక మార్గమున (అనగ

గీత-వాద్యముల యింపునచేరి కొంతవఱకు నిశ్చలముగానుండును;

శ్లో॥ విష్ణోక్తానంచగానంచ నటనంచ విశేషితః ॥

అను పండితోక్తి ననుసరించి యెట్లైనను ధ్యానింపవచ్చును.

శ్లో॥ నాపాంవసామివైకుంఠే నయోగిహృదయార్ణవౌ ।

మగ్భక్తాయత్రగాయంతి తత్రతిష్ఠామినారదా ॥

అసగా నొకనాడు భగవన్నామ సంకీర్తనానందపరవశులైన శ్రీనారదులు నకుంతమున కేగి పిష్ణుమూర్తినిదర్శించి, దండప్రణామంబు లొదరించి నేనాదిదేవా ! నీచరిత్రములను వర్ణింప నావంటిచారికి తరముగూగా ? అప్రమేయా ! బహుదినములనుండి నిన్నడుగవలసిగ విషయ మొక్కటి = ఇందిరాహృదయానందా ! నీవెచ్చటనుందువు. నీకు నివాసస్థలమెట్టి యని యడుగగా, గోవిందుడానందముతో నేను స్త్రోతముచదివెనుండను, యోగులహృదయార్ణవంబులంధుండను నా భక్తులెచ్చట నన్నుగీర్తింతురో నారదా ! అచ్చోటనేనుందునని నచిలదశని పెద్దలు దప్పగా వినుచున్నాము. మరియును నారదాది మహానుభావులును, గంధర్వుల నేకులును నిరంతర భగవన్నామ స్తోత్రానందపరవశులై వీణాపాణులై యందురని పెద్దలవలన మనము వినుచున్నాముగదా; కావున యితరసత్త్వార్థములవలనే భగవద్భజన సయితము ఈశ్వరానుగ్రహకరంబనియే పండితాభిప్రాయము. దానినే మనచూచరింపవలసివది.

ప్ర॥ కేవల భగవన్నామసంకీర్తనమే మోక్షప్రదమా ?

ఉ॥ కేవలజపపథసేవనము వ్యాధినివారణకు గారణమయినను, అపథ్యముచేసినవారికి వ్యాధియెట్లుపరిహరింపదో ఆలాగుననే

కేవల భగవన్నామసంకీర్తనము నిమలమే యైనను కీర్తిం
చెడివారి ప్రవర్తన బాగుండనిదే (అపథ్యముచేయు రోగికి
ఆరోగ్యము లభింపనట్లు) ఈశ్వరకటాక్షము లభింపదు.
“శీలంపరంభూషణం” అని సన్తార్థగమనచూనశ్యకము. యెం
దుకనగా, ఒక్కసన్తార్థమునాశ్రయించియే సర్వమును క్రమ
ముదప్పక జరుగుచున్నవి.

లోకమున వేదాంతులు, మూనులు, భక్తులు, రామాయణాది
సద్గ్రంథ పారాయణపరాయణులు, నిరతాన్నధాన ప్రధాతలు, నాపీ
కూప-తటాక-వన నిత్యేపప్రయుక్త గ్రంథనిర్మాణ కౌశూహాలులు,
దివ్యకళత్ర దాన దాసీజనాద్యమైశ్వర్య శోభితులు, సుఖాన యంత్రతంత్రం
త్రనిర్మాణాద్యనంత మహిమాన్వితులు, కామాయవ స్థ కమండల వి
భూతిగుద్రాక్ష తులసీమాలా త్రిపుండ్రోధ్వ-పుండ్రధారులు, మగని
చింపనలవికాని మహా కార్యకరణదక్షులగువారి కెందెంతో యున్నారని
గదా;—ఇట్లెన్ని సంపదించే భూషింపఁబడునొన్నను అన్నిటికంటే
శ్రేష్ఠమైనదియు, పరమభాగవతసమ్మతమైనదియు, లోకోత్తర శ్రేష్ఠమైన
దియు, గరుడ-గంధర్వ, కిన్నర-కింపురుష, సిద్ధ, విధ్యాధి, యక్ష-
రాక్షస, నవకోకిల బ్రహ్మాదులకును అవశ్యాచరణీయులగును, భగవ
త్కృపకు పాత్రముచు నగు భూషణము సన్తార్థమునప్ప చేయుకాదు.
శాంతము, సత్యము మొదలగు సుగుణములన్నియు సన్తార్థముమొక్క
ముఖ్యాంగములు. ఇదియే భూషణములకన్నిటికిని మేలైనభూషణము.
దీనిని ధరించుటచేతనే:—

బలిచక్రవర్తి శ్రీవిష్ణు దేవుని తనవాకిట శావరియుండఁ
గాంచెను.

పాగుణుడు పరమదుష్కభమయిన 'పాశుపత' మునొందెను.

మార్కండేయుడు చిరంజీవియయ్యెను.

చారెడటుకులనొసంగి కుచేలుడు పరమాధామములనందెను.

ఋష్యశృంగుడు ఘోరతామసునువారించెను.

సావిత్రీదేవి సతినిబ్రతికించుకొనెను.

దమయంతీదేవి కిరాతుని భస్మముగావించెను.

చంద్రమతి దావాగ్నినిఁ జల్లాల్చెను.

సీతామహాదేవి ప్రజ్వలాగ్నిలో దుమికెను.

బృంద విష్ణు సూర్యుడెలునుకొనెను.

అనసూయ నారదునినాతిగావించియు, ఉక్కు సెనగల నుడికించియు, త్రిమూర్తులను బిడ్డలనుగా జేసియు ప్రకాశించెను.

పార్వతి శివాధాన్యంగియయ్యెను.

లక్ష్మీ విష్ణునక్షత్రల నివాసియయ్యెను.

అనుంధతి మహాత్ముడైన వసిష్ఠునకు సతియై ఖ్యాతిఁగాంచెను.

మరియు సట్టి సద్భాషణమును రక్షించుటయందు కొంచమేమటుట వలసఁ—

విశ్వామిత్రుడు గొప్పతపంబులఁ గోలుపొయెను.

అహల్య లోకాపవాదమునకుఁ గుఱియయ్యెను;

దక్షుఁ డధ్వరభ్రష్టుఁడయ్యెను;

ద్రౌపది ఋషికనుకూలించు ఫలమును చెట్టున నిల్పఁజాలక పోయెను.

తార నిరంతర లోకాపవాదమునకుఁ గుఱియయ్యెను.

రేణుకాదేవి యసుకన్యోగుండనుచేయజాలక ఖిన్నయయ్యెను.

చిత్ర కేతుడు రాక్షసుండయ్యెను.

కీచ కాదులు వధింపఁబడిరి.

సైంధవుడు సరాభవింపఁబడెను

మరియు యనేకసేనక కష్టములఁ జంచరి. గుహస్థము
లైన యెట్టికార్యములను సాధింపవలసినను, మోక్షము పేక్షించినను,
సన్తాపమే ముఖ్యమార్గము. అదియేభక్తి, అదియేముక్తిక రాజబాట.

① సుజ్ఞానచంద్రోదయము—౧౧వ కథ.

దత్తాపహరము.

ఈశ్వరస్పృష్టియందు సమ సజ్జంతువులను తమకేర్పరుపఁబడిన నియమములకు లోబడి వర్తించుచున్నవి; భూమియందువేయఁబడిన బీజములు క్రమముగ నాకుగింపి పెరిగి పెద్దవియై పుష్పఫలాదుల నొసంగుచున్నవి. గోవులు తృణాదులను భక్షించి యమితగుచ్ఛయైన క్షీరమునొసంగుచున్నవి. సూర్యచంద్రులు తమ సంచారముచేత సంవత్సర, ఋతు, మాస, దినములను గలిగించుచున్నారు. ఏయే వృక్షములయం నాచూఢములే ఫలించుచున్నవి. స్వభావముచేత నేజంతువుగాని, వృక్షముగాని మేగమీరి వర్తించునట్లు గానరాదు. తిరటిచెట్టున మామిడికాయలు కాయవు; గోవులు పులిపిల్లలను ఈనవు; ఇట్లు (మృగాది) తిర్యగంతువులును, వృక్షాది యుద్భిజ్జములును, తమ స్వభావమున వర్తించుటకుగా మూలములు మాత్రము స్వేచ్ఛగా వర్తించుట ధర్మముకాదు * ఒక పదార్థము నొకరికిచ్చి మరల దానికొక కాశించుటకు “దత్తాపహరముని” పేరు.

దత్తాపహరమునకుంటే మించుపాపము వేరొద్దెయునులేదు. మన పూర్వికులైన యాచ్యులు ఘోరశిస్తా న్నములకై వెలువరుగాని, దత్తాపహరమున్న మిక్కిలి భయపడుదురు. ఇచ్చిన సొమ్ము

* ధర్మంచర, సత్యంచర యని వేదము కాసించుచున్నది

స కాశించి త్రాసుననుచు తున్నుడు క గ్గచండాలెడసంబడును. అట్టి
 క గ్గచండాలని కన్నులతోనే చండాలెడనుగ నుండువాడె శ్రమము.
 పూర్వము శ్రీరామచంద్రుడొక రామనందనముగావించినపదమిది లంక
 ను సూడవంచి బహుదోషమును క్షోట నొకటముండును ముకబాతి
 పచ్చనుజూచి యచ్చరిపయి యచ్చాని సమాధ్యము దీనుకొనినట్లైన
 బాగుండనల యుంహంస, చేరువనునిలవఁబడియున్న జాంబవంతు
 డావిషముమును గ్రహించి కరములు ముట్టించి;—

శ్లో॥ ఇంద్రుని శ్రమముంధ పూర్వముగఁగి పంచాసుర సద్భజం ॥

సంధూతుడగుల నివసితగళం లక్షీ పరిపింగళం ॥

శ్రీరామమీధి రామ హంసనందన కామంచనద్విగ్రహం ॥

జనేనద్విమనల శ్రీశం గమపతే! చత్కాపహారపిని ॥

ఇంద్రుడు సమాప్తమైన కార్యముండనపుడు నమూద్రము ముగింపఁబ
 డకయుండనపుడును బ్రహ్మకమ తలలుండనదీయు, సమూద్రమున
 శుద్ధజలము యడఁగయు, శివుడు విషపానము చేయకయుండనదీయు,
 లక్షీ పతి శంకునినుకొ ముగ నుండనదీయు, కంఠంబును గుల్మము
 లనును నెక్కయుండనదీయు, మి స్కంధసంకుడుకాక యుండనపుడును
 నేను కని వీని యులుగుదాను కాని, ఇద్విస సొమ్మసకాశించి నత్తా
 పహారము గావించిన నొకరినివలె కన్పరిసి గాని నేనెలుంగను;
 రామవా ! లంకనిదను కి విభీషణునెట్టి ముంలనీ పచ్చకాశించుట
 విహితముకాదని నచింపగా, శ్రీరామచంద్రుడొకనిచుండు సాధరింక
 ఎనుకకు ముగించిన పురాణములయందు నచింపఁబడఁడున్నది
 ఇంతయుం మహా భానసంపన్నులనెని (అభ్యుత్తరగావించిన బోధ) దక్షిణ
 వామసముఖం కి మూడడుగులభూమి దానమిచ్చి, నందన సతల
 వరుపుకాదనియు, దేవకార్యమును నాధించుటకై గోరించిన పి;

మూర్తీకాయనియు, సర్వస్వమును హరించునుగాక నట్టిదానముచే
యఁదగదనియు, మరియువిషయమున బొంకవచ్చుననియు నెంత
భోదించినను శుక్రసనిమాటవినక బలీరాజు. —

మ॥ నిరయంబైన నిబంధమై యధరణి, నిశ్కాలనంబైన దు ॥

ర్మగణంబైనగులాంతమైననిజమున్, రానిమ్ముకానిమ్ముపో ॥

హుడుడైనన్ హరియైననీరజభవుం, డభ్యాగతుండైననా ॥

దిరుగన్నేరదునాదుజహ్వావినుమా, ధీవర్యపయేటికిన్ ॥

అని నదించిన బలీనిక్రనన్తికంటే నితరదృష్టాంతములెందుకు; దత్తాప
హారిము చేసినందునగదా, నృగు మహారాజు బహుకాలము ఊహ
జెల్లియై కోపింపఁగొనఁగొని క్రీష్ణమూర్తివలన శాపవిముక్తిఁగాం
చెను. దత్తాపహారిమునకు మోచియుండుట వివేకిలక్షణము*

వైశ్యులు; వేదోక్తము.

ఆనేతు నీతాచల మద్యస్థితంబగు హిందూదేశమునఁగల జన
వర్గములలో ఉపజాతులెన్నియో యున్నను ముఖ్యముగా బ్రహ్మ,
క్షత్రియ, వైశ్య, సూద్రులను చాతుర్వర్ణస్తులును వీరిచే పరమపవిత్ర
త్రంబని పూజింపఁబడుచున్న గోగణంబులను, హింసించి భక్షించు
ట (త్ర'పుట) మొదలగు దుగాచారిమాలకొడిగట్టి యుండుటనే
చండాలులనఁబగుగు (పంచములను) వారును, అసగా నైదుజాతుల
వారు సాధారణముగా నీదేశమందున్నారు.

* కం॥ ఇచ్చినదానినిగోరెడి

కుచ్చునకిహంమందుజూడ తొలగునుయశమా ।

కుచ్చుడుజమునిపురంబున

హచ్చగుభావలనుజెండు నినినిజమార్యా ॥

(ఆర్యశతకము)

ఇట్లుండ నిప్పుడు కోమట్లనబడువారు వైశ్యులు నారను నొక సిద్ధాంతమంకురించి తద్వారా బుధదూషణమొదలగు పాపకార్యము లకాకరమైన అసూయజనాంగమున జనించియున్నది. 'గదగ్' మొదలగు గొప్పస్థలములయందు సభలుజరిగి ఇప్పటి కోమట్లే 'వైశ్య' లని గొప్పపండితవరేణ్యులు తీర్మానించియున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. వైశ్యులనంబడు వీరికి కోమట్లు అను ప్రాకృతభాషా సంబంధమైన నామము యెందుకుకలిగెనని మా మిత్రులగు కొందఱు విద్య స్థులతో యోచింప నాగు కోమటి యను నిప్పటి నామము పామర లైన వాచకమనియు, వైశ్యుల పూర్వీకులు 'గోమతి' యను నదీతీరము సంహండిన నారగుటచే గోమతులను నామము కలిగెనని యు. ఆనామము విద్యాగంధములేనివారి నోటబడి కాణాంతరమున కోమటి యన మారియున్నదనియు* ఇది పామరోక్తిచూనియు వచించిరి.

“ మహాజనోదయగతాస్యపంథా ” యనుటవలన, పెద్దలు జేసినొప్పిన నదియే జాస్త్యము. ఇక వేదోక్తమునుకురించి యోచింప నిట్టియభిప్రాయము వాడెందుకు జనించెనో తెలియకున్నది. పురాణోక్తముగా కర్తములచరించిన మోక్షము కలుగదనియో! లేక వేదోక్తముగా కర్తములచరించుటవలన నొక యశాన్నత్యము కలుగుననియో మరెందుచేతనో ఇట్టి యభిప్రాయము జనించియు

* అనేక నామముల్లో మొదలున్నవి. చెన్నపట్టణమున (Hamelton) శ్రీమల్లక్ అను నొక దొంగారొక కాలునను త్రవ్వించి అనకట్లుకట్టిందిరనియు దాని Hamelton's Channel లేక (Hamelton's Bridge) అను నామముం డజలినగొనికీ మారుగా (పామరజనాంగమున) అనుట్లు బ్రెడ్డు అని వాడుకపడి తుడకదియే Barber's bridge (Channel) అన వాడబడుచున్నదనియు మా మిత్రులవలన వింటిమి.

న్నది. నిక్కమాలోచింప పురాణములు * బహు పురాతనములు
కదా ?

శ్లో॥ పురాణంసర్వశాస్త్రాణాం । ప్రథమంబ్రహ్మజ్ఞాన్త్యతం ॥

అనంతరంతున క్రోభో వేదాన్తస్యవినిర్గతాః ॥ (మత్స్య పు)

బ్రహ్మదేవుడు పురాణములను మొదట నక్కాణించి పిదప వేదము
ను చెప్పెనని తాత్పర్యము.

పురాణోక్తకర్తృములు సయిత మన్యూహతముగ జరుగుటకు
వీలులేక సంస్కర్తదోషములు భాదించుచుండగా నికవేదోక్తకర్తృములు
నిరభ్యంతరముగా నడచుట (కేవల) దుస్తరము.

“స్వభావనియతంకర్త కుర్వాన్నాప్నోతికిల్పిషమ్” భగవద్గీత అ ౧౮.

స్వభావనియమిత కర్తృమునాచరించునశడు కిల్పిషముచొంద
డు అని తాత్పర్యము

శ్లో॥ అష్టాదశపురాణేశు వ్యాసస్యనచనద్వయం ॥

పరోపకారపుణ్యానాం పాపాయపరపీడనమ్ ॥

(శ్రీమహాభారత శాంతిపర్వము)

పదునెనిమిది పురాణములయందలి వ్యాసభగవానులవాక్య
మురెండు అదేమన పరోపకారమే పుణ్యము; పరపీడనమే పాపము

కర్తృములు పురాణోక్తముగ నాచరించినను, వేదోక్తముగ
నాచరించినను “సంకల్పము” ముక్తి కావలెననుట అట్టిముక్తి సన్తా
ర్థమునకు వశము; అది భూతదయ పశ్చాత్తాపహాసముగా నున్నది.
ఇదియే ముఖ్యసారాంశము. “.....సంధ్యాచష్టాకములను పురా

* కొన్ని ప్రక్షిప్తభాగములుండుటవలన కొన్నిచోట్లయందు పూర్వాపరవిరుద్ధ
ములుగానున్నవి

జో క్కముగజగువ మనము అశక్తులముయ్యండ వేదో క్కము మనకేల?
కాల్పనా పేక మొత్తుకోనా” పుగాణో క్తప్రకాశముగ అనుష్ఠాన
మును దీర్పుడుండిన తద్వారా మనము మోక్షసామ్రాజ్యమును
బొందనచ్చును *

(చెన్నపురి వైశ్యులు వేదోక్తక్రియలు సి. బి. కే గుప్త.
శశిలేక 1911 నం॥ జూలై 13 తేది

దానము.

దానమునగా ఈవి, పరోపకారాధా మై యిత్తుకొనఁగె
ధన-గాన్య సంబంధమైన ఈవికి గానమని పేరు. ధనము స్థిరంబు
నొక్క చోట నుండును; ఇట్లుక చోటను నిలువడంబందని యస్థిరమై
సంపద లభించియుండు సమయమునః—

కం॥ దానము భోగము నాశము ।

పూనికనివిమూడుగతులు భువిధనమునకున్ ॥

దానము, భోగము, నాశము అని ధనమునకు మూడు మార్గములే.
యున్నవి, సార్థకములైన భోగ నాశములచాల్యమనియక ఆర్థిం
ధనమును, దానముచేయుటచే సార్థకపరచుటయు వివేకింతుణము

* ఈ విషయమునుగురించి చర్చింపబడిన యథిలాది మాదులేదు కాని, &
సారాంశము గ్రంథాంతర్గతముగా మన్నయడల భక్తియైత్య అభిప్రాయకం &
హిందూ గానుండునని యిచ్చటచేర్చబడినది.

అ॥ వి॥ వేదపారిష్కాన వేదశాస్త్రపిఠుడైన ॥

నరపుంజములనుగదచియున్న ॥

జ్ఞానికానివానికర్మంబులొలగదు ॥

విశ్వదాభిరామవిసరవేమ ॥ (మహాకవిగి వేమన)

శ్లో॥ దానేనశత్రూజయతి, వ్యాధిర్దానేననశ్యతి, దానేనలభ్యతే
విద్యా । దానేనయవతీజనః ॥ ధర్మార్థకామమోక్షాణాం
సాధనం పరమస్త్యతం ॥

తా॥ దానమువలన శత్రుజయము సిద్ధించును. రోగములు శాంతి
బొందును. విద్యాలాభము కలుగును. కల్యాణకార్యము
లు వర్ధిల్లు; ధర్మార్థ కామమోక్షములను పురుషార్థ
ములకది పరమసాధనమై యొప్పుచుండును.

అనేక జన్మములనుండి ప్రచ్ఛిన్నమువలననే సంతృప్తి నొందు
చున్న లుబ్ధుఁడైన చక్రవర్తులకు దాతృత్వబుద్ధి సులభముగ పట్టు
వడదు. సంపద శాశ్వతముకాదను ‘సత్యార్థము’ ను చక్కగా
విచారించినవారికి మాత్రమే దానముచేయవలయునుబుద్ధి పుట్టును.
ఇచ్చుట ఋణవిమోచనమునకు కారణము; పుచ్చుకొనుట ఋణగ్ర
స్తులగుటకు కారణము. ఏహిక బంధమునుండి దొలఁగి మోక్షము
జెందవలెనను సనభిప్రాయముగల ముముక్షువులగువారు పరిగ్రహము
ను బొత్తిగా నదలి క్రమక్రమముగ దానముచేయుటకు పక్రమింపవల
యును. “దానమేవగృహస్థానాం” అని చెప్పబడియున్నది కావున
గృహస్థులకు దానమే సద్గతికి మూలము (1)

శ్లోతి॥ దానంయజ్ఞానాంవహాధం.....దానేనదిష్ఠంతోమిత్రా
భవంతి; దానేనర్వంప్రతిష్ఠితం; తస్మాద్దానం పరమంవదంతి॥
(తైత్తిరియోపనిషత్)

(1) Prayer carries us half way to God, Fasting brings
us to the door of his palace and alms procures us admis-
sion

K. O. E. Abdulaziz

అన్ని యజ్ఞములలో దానము శ్రేష్ఠమైనది.....—దానముచేత శిష్యులును జయింపవచ్చును. దానముచేయుక్క- ఆధారము వలననే బిగ్గెనున్నది; కావున దానము సర్వోత్తమమైనది.

అంగీకరింపజగ్గమున దానముచేయని దానమున నీశుని సమమున దానము ప్రాప్తిచుటయు, దరిద్రులదోషములను పాపకార్యముల చేయుటయు; తద్వారా సరికభాద లగుభవించుటయు మిగుల దరిద్ర లగుటయు సంభవించును.

దానములేన్ని.

గోదానము, భూదానము, తీర్థదానము, హిరణ్యదానము, స్మృతదానము, వస్త్రదానము, భాగ్యదానము, గుడదానము, లవదానము ఇట్లు పదివిధములని కొందఱును; శిష్యాదానము, ఛత్రదానము, గజదానము, అశ్వదానము, కన్యదానము, ఉపనియనదము, గృహదానము, పుస్తకదానము, పాత్రదానము, పాత్రగ్రామదము, పానకదానము, అన్నదానము, సద్యాదానము, కృష్ణాదానము, లోహదానము, ధనదానము అను పదివిధములను షోడశదానములని కొందఱును నచింతించెను. ఇవిగాక దానము లనేలుగా నుండును.

* శ్లో॥ అకానదోషోభవేద్భద్రదానం । దరిద్రానోషోభవేత్కానదానం ॥

పాపానిశత్యంసరికంప్రయాత । పునర్భద్రం యుపాసమాపద ॥

శ్లో॥ కర్ణస్తవచం శివీర్మంసం దీపింబమౌపవాహనా ॥

దదానాగీచి రిస్థిని సాస్త్యజేమాగ మపశ్యమాం ॥

శా॥ కర్ణుడు తన శరీరముయొక్క సర్వమును (కరణము) శివచక్రవర్తికి నాంసమును, ఇంద్రుడు జలమును, విభవముపశుమని వాయులను ఇటు మిచ్చిరి కావున, గొప్పవారికి కులంబి పదార్థములకు; అనగా పితృదనుట.

దానవిచారము.

శ్లో॥ తపఃపరంకృతయుగే ! త్రేతాయాం జ్ఞానముచ్యతే ॥
ద్వాపరే యజ్ఞమేవాహు | ర్దానమేవ కతాయుగే ॥

(మను స్మృతి)

కృతయుగంబునఁ దపంబును, త్రేతాయుగంబున జ్ఞానంబును
ద్వాపరయుగంబున యజ్ఞంబును, కలియుగంబున దానమును మోక్ష
మునకు సులభోపాయములు.

గోవుచుండు చెప్పలు దానముచేయుటయు, (త్రోవలుగొట్టి
హరి సేవలుచేయుటయు) దానము కాజాలదు. ఇట్లు అన్యాయమార్గ
మునందాజ్ఞించిన ధనము దానాహామకాదని పెద్దలు వచింతురు 1.

దుర్దానము.

దుర్దార్దమున సంపాదించిన ధనము దానాహామకాదని
యు, అట్టి ధనముచు దానమూలమున పుచ్చుకొనువారు సయితము
తత్సంబంధమునలన పాపముజెందుదురనియు పెద్దలు వచింతురు 2.
ఎట్టి కష్టకాలము సంభవించి యున్నను దుర్మార్గులవద్ద దానము
పుచ్చుకొనరాదు.

శ్లో॥ సద్రవ్యాణామభిజ్ఞాయ విధింధ ర్త్తంప్రతిగ్రహే ॥

ప్రాజ్ఞకిప్రతిగ్రహంకుర్యాదవసీదన్నపిక్షుధా ॥ (మను స్మృతి)

1. The man who says he will give Rupees 4 as alms in case he gets Rupees, 104 in the theft he is going to Commit; is not giving alms, That man who accumulates a heap of money by all dishonest means and then erects a chattram (సత్రము) and feeds 1000 persons a day with a view to enter Heaven direct is also in the same predicament. N. R.

2- Money earned by unjust means ought not to be received as alms, because the receiver becomes participator in the offence already Committed. N.R

ధర్మము క్షమగు విధివనునదిగాని దానము పుచ్చుకొనవలయును. తుత్తుచే నొసరించి ముగిసెను | శ్రీ సుజ్ఞాన (అపాశ్రమం ధనముగాని అన్నముగాని) పుచ్చుకొన గానను. అది మను స్మృతి ఖండితముగా చాటుచున్నది.

సుష్క-ధర్మముచే నార్జిరించి దానముచేయుటగోష్ఠి సంగతుడట మేలు *

శ్లో॥ న్యాయాగ తేవద్ర వ్యేన తి ద్ద్రవ్యం పాపం తితి || (ప్రమాదాభాసత్కార్యములేవి చేసినను న్యాయమార్గమున సంపాదించి ద్రవ్యముతో జేయవలయును.

శ్లో॥ అన్యాయార్థ తార్కికత్వే | క్షయః శిరోవ్యవస్థా ద్దాపయితి ||
సనతస్య ఫలం ప్రత్యక్షం జీర్ణస్య కుంభాగమితీ || (సత్య స్థల

అన్యాయముచే సంపాదించిన ద్రవ్యముతో నువ్వును పరమోగసంబ మై కర్మచేయుచునో పాప దోషము విడిచిపెట్టువావో నాగర్థమును బొందజాలానని తార్కర్యము.

పాశ్రమం.

శ్లో॥ దానంచవిధినా దేయం | న తే ప్రాప్తీగుణాద్వి తీ ||
న్యాయాగతం సంతప్తం | న్యాయేన పవిత్రతయే ||
సంతప్తం మత్సా మూర్ఖాయ | సర్వగమ్యం త్వయా ||
(ప్రమాదాభాసత్కార్యము)

* శ్రీ శ్రీ నాథిపంకజ్య ప్రమాదానన్వర్తనంబుగాని... అది మను స్మృతి ఖండితముగా చాటుచున్నది. గడుగుటకంటే గ్రంథ గ్రంథండుట మిక్కిలి మేలు (అయిన దీని గుర్తులును భావదానముచేయుటకంటే గుష్టాద్ధనము విడిచి పట్టుట మేలు)

దానము విధిసనునఁచి దేశకాల పాత్రములెఱింగి చేయవలయు; మరియు ధర్మముకొఱకు న్యాయముచేత సంపాదించి న్యాయముచేతనే వృద్ధిపొంది దానిచే ధర్మముచేయవలయును. సత్పాత్రదానముచే మంచిపదవి లభించును. దుర్జనులకు దానమిచ్చుటచే పరకప్రాప్తియగును; భగవద్భక్తునకు దానమిచ్చినయడల నతడద్దారి నడిగి సత్కారమునకు వినియోగించును. బెస్తవానికి దానమిచ్చిన నాడో ధనముచే రెండుచలలుగొని యనేక మత్స్యములఁబట్టి జీవించునగును. ఇటులనే యనేకులనేక దుష్కర్మములొనరింతుడు కావున, దానము సత్పాత్రయొక్క మృత్యువును. అట్లగుటచే నాతఁడు మరణోకమును నొందును.

శ్రద్ధ.

దానముచేయువారధిక శ్రద్ధాభక్తులుకలిగి యుండవలయును. దానము దుష్టులకు ఇక్కిలేకున్నను దయావంతులై యుండవలెను. దానముతో జేసిన దయ పూజనీయమేకాని, దయలేనిదానము పూజనీయము కాదు 1. సర్వమును బ్రహ్మమయము నెడు జ్ఞానముతో దానము చేయవలయును.

“శ్రద్ధయా దేయం, అశ్రద్ధయా దేయం, శ్రియా దేయం, హియా దేయం, భయా దేయం, సంవిదా దేయం” అని శృతిశాసించు

1. Mercy without alms, is acceptable but alms without mercy bears no value. Therefore the giving of a cup of water with mercy is greater than the giving of a million pounds without it. N. R

అ॥ న॥ చిత్తశుద్ధిఁ బ్రిచేసినపుణ్యంబు ॥

గొంచమైననదియుకొసలకాదు ॥

చిత్తనంబునుత్రీ వృక్షంబునకు నెంత ॥

విశ్వదాభిరామవినువేలు ॥

చున్నది. శ్రద్ధతో దానము చేయవలయును; అశ్రద్ధతో చేయ
దగదు; సంపదతో (అనగా దారాభ్యుద్ధితో) దానము చేయవల
యును. యాచకుని యోగ్యతయెంత అధికమునుండును, అది లబ్ధి
దానముచేయవలయును. భయము (పిసయము) తో దానముచే
యవలయును. “సంవిదాదేయం” అనగా జ్ఞానముగలిగి దానము
చేయవలయును.

కాలము.

కాలధర్మమెరింగి దానముచేయవలయును;—

శ్లో॥ దాతవ్యమితియద్దానం । నేయశేనుపకారిణీ ॥

దేశే కాలేచపాత్రేచ । తద్దానంసాత్వికం స్మృతం॥ (భగవద్గీత

దానము చేయుటయే తనకింక ర్థవ్యమనియుంచి, ‘నేన’ కాల చా
తలంగనిపెట్టి ప్రత్యుపకారిణి అనినవానికి ఇష్టము దా
ము సాత్వికదానమనబడును. మర్చిక్ష కాలమున అస్య దానమున
సుభిక్ష కాలమున ధనదానమును, హీనాంతకాలమున వస్త్రదా
నమును, వసంతకాలమున శీతోగ కాది మధుగాహర దానమును చేయ
ట కాలమునకుఁ దగియుండును. “ధర్మమాచరింపఁగగుమృత్యు
దలబట్టి ఈడ్వబడినపానిబోలె” అనుటవలన ఎప్పుడు దలచిననప్పు
ఎప్పుడు యుక్తపరిగృహీత దొరికిననప్పుడే దానముచేయవలయు
కర్తుడు వామహస్తముతో దానముచేసిననియు, దిశ్శము చంచల
భావము కలదియగుటవలన నడమచేతినుండి కుడిచేతికి ఎప్పుడంటే
నేరీతిగా మారునోయను ధర్మసూక్ష్మము నెరింగి యల్లుచేసినని
పదలు వచించెదగు; కావున దానమునకు యోగ్యులుగు దాత ప
హితలు చేరుటయే సకాలము.

శాశ్వతదానము.

పుచ్చుకొనువారికి అల్పదానము లొసంగుటకంటెను చిరకాలానుభవనీయమగు పదార్థము నొసంగుట శ్లాఘనీయము. ధనదాన్యాదుల నిచ్చుటకంటె విద్యాదానము శ్రేష్ఠము.

శ్లో || సర్వేషామేవదానానాం బ్రహ్మదానం పరం స్త్యతం ||

సమస్త దానములలో బ్రహ్మదానము శ్రేష్ఠము. (అనగా) ఎవడుగాని బ్రహ్మజ్ఞానమును దానుసంపాదించి ఇతరుల కుపదేశించె నేని లోకమునకత్యంత మేలుచేసినవాడగును. మరియు భగవదనుగ్రహమునకుఁ బాతృడగును *

గుప్తదానము.

శిలాభిలాషతో జేయు కర్మములకంటె ఈశ్వరప్రీతిగాజేయు నిష్కామ కర్మములెట్లు శ్రేష్ఠములో అట్లే ప్రతిఫలాభిలాషతో చేయు డాంభిక దానములకంటె గుప్తదానము త్తమము.

తొల్లి ఆకాశరాసు భూపాలుండొక్కడు డంభమునకై బంగారుపువ్వులఁ జేయించి స్వామినర్పించుటయు, నాడు ముక్కోటి ఏకాదశి గావున యడవిలో బోయవాడొక్కడు మిగుల భక్తిగల వాడై, మంటిలో పుష్పములచేసి భగవంతుని పూజింప మరునాడు అర్చకులతోగూడి యారాజు దేవాలయపు తలుపులుదెఱచి జూడ (బోయవాడర్పించిన) మంటిపుష్పములు భగవంతుని సన్నిధియం

* యద్దాసివిశిష్టేభ్యో యచ్ఛాన్నాసిది నేది నే ।

తత్తేవి తమహంమయే శేషంకస్యాపిరక్షసి ॥

తా॥ ఏ ధనమును యోగ్యులకు దానముచేయుదువో, దేనిని ప్రతిదినము అనుభవించువో అదియే నీదానమగును; మిగిలినది నీదికాదు దానిని నీవు కాపాడు చున్నావు. (నీతివాక్యము)

దును, బంగారు పుష్పములు చాలాదూరమునను బడియుండుట
జూచి రాజు మిగుల విషాదంబుజెందినట్లు శ్రీవేంకటాచల మాహా-
త్మ్యమునందు వచింపబడియున్నది; కావున దానము గుప్తముగ
నుండుట మంచిదని పెద్దలు వచించిరి *

ప్రకటదానము.

ఇట్లు దానము గోప్యముగా జేయదగినదని డంభవ
కొఱకుఁగాక జనులు సత్సేవకానము గలవాఁగఁ జూపింపఁజూచున
సదుద్దేశముతోను భవిష్యత్కాలపు వానికి సాక్షి సూతముగా నుం
వలయునను సంకల్పముతోను చేయబడుకొన్ని ప్రకటదానము
సయితము ఈశ్వరప్రీతికరములే యగును. మన పుండ్వీశులు తాః
చేసిన దాన ధర్మ పరోపకారాది సకలకార్యములను శిలాశాస
నంభ శాసన సూపముగను గ్రంథ సూపముగను ప్రకటించియున్నంద
గదా? ఇప్పటివారా మార్గముననుసరింపఁడు కవకాశము కలిగె
పూర్వీకులు కొన్నిసమయములందు గుప్తముగను, మిగిలిన స
యములందు ప్రకటముగను దానధర్మముగాచరించినారు.

సర్వజ్ఞుండైన శ్రీరామమూర్తి సగఁజూసఁగి పీఠమునందగ్ర
రములు గట్టించి బ్రాహ్మణోత్తముల కొసంగి తామ్ర శాసనము
స్వహస్తముతో;—

శ్లో॥ మద్వంశజాః పరమహీనతీవంశజావా ॥

యేభూమిపాస్వతతలిర్థుధర్మచిత్తాః ॥

మద్ధర్మమేవసతతం పరిపాలయంతి ॥

తిత్పాదపద్మయుగళం శిరసానమామి ॥

అని ప్రకాశముగా ధర్మమాచరించు టలు? అనామధేయవ

* “గుప్తముక్త, ప్రకటోద్భవ” అని గోవిందులు వచించినారు.

దానముచేయుట అనమంజనమనికదా సర్వజ్ఞుడగు శ్రీరాముడట్లు చేసెను

లోకమున రామనాథపురము, కృష్ణరాజపురము, శ్యామరాజపేట, భాగీరథీపురము మొదలగు పేళ్ళుగల గ్రామములును; కమలాసత్రము, సుందరాబాయి సత్రము అను సత్రములును; రామయ్యభావి, కృష్ణరావు చెరువు మొదలగు పేర్లుగల వాపీ-కూప-తటాకాదులును, ప్రతిస్థలమునందును చిరకాలమునుండియు మన భరతఖండమున నెగడుచున్నవిగదా? ఇవన్నియు డంబమునకని చెప్పనగునా? కొందఱు సత్రముల గట్టించుటయు, రాళ్ళపై స్తంభములపై శాసనముల వేయించుటయు కలదుకదా? అవియును డంబమేయగునా? మరికొందఱు స్వామియుత్సవములకై మ్రానితో, లోహముతో, శిలలతో రథములుచేయించుటయు, కొందఱు ధనవంతులు రథమును అలంకరించుటకై వస్త్రములుకొని యిచ్చుటయు కలదుకదా, అదియునుడంబమేనా? ఇట్లు యోచించినచుడల లోకమంతయు డంబమే.

“కరతలభిక్షు స్తరుతలవాసః” అనగా చేతులతో భిక్షమెత్తుటయు, చెట్లక్రింద పండుకొనుటయు, నారభీరలు ధరించుటయు విధియైయుండ, సంసారులు సంగవర్జితులైగాగల వారలనేకులు పీతాంబరముల ధరించుట, కలాపత్ శాలులను మహమల్ బట్టలను దివ్యాభరణములను ధరించుట డంబమేకదా?

ఈశ్వరుడిచ్చిన చేతులు-కాళ్ళు చక్కగా నుండగా అశ్వారోహణ, గజారోహణ, రథారోహణాదు లాచరించుట డంబమేకదా?

గుత్తపూజలుండగా అనింత, సరస్వతీ, లక్ష్మీవ్రతములయందు, బ్యాండువాద్యములు మొదలగు మహదాడంబరముతో ఘట్టిగా

కూతలు బెట్టుచు పూజించుట డబ్బ మేకదా;—కాపున విపరీతసంభా
వనలకు దలపట్టిన నన్నియు నికట మేయగును ; ఇవిన్నియు నెట్లు
లోకపూజ్యములొ దానము చేసినవా రిట్టివారని ప్రకటించుటకుండ
(సంసతమాసనీయమైన) సజ్జనాచార మేయగును.

ఇతరులచే మనోందవలెనను దుర్బలాదు మొక్క పితేక
యుండిన చాలును.

దానము ప్రకటముగా చేయుటవలన నిక ముందగుకలుగబోవు
వాగు నయితము దానధర్మములు చేయవలెనను సద్బలాదుము
వలంబించుటకు హేతువుగానుండును.

పూర్వకాలపువారి నామములుగాని, వారి మహాకార్యము
ను బ్రకటించు చారిత్రములుగాని లేకయుండిన నివృత్తినాగలు ప
ప్రాయులై యుండవలసిన దేగదా ? కాపున విపరీతాభిప్రాయము
కు లోబడక వివేకముకలిగి ముందుట శ్రేయస్కరము.

భిక్షాటనము.

పూర్వజన్మమునలుబ్ధులై యెవ గేమడిగినను నా స్థిని స్థితే
తేదు) అని చెప్పిన కారణమువలన నా స్థియను ఆ రెండక్షరవ
యిప్పుడు దేహి దేహి (ఇచ్చు ఇచ్చు) అని మూగుచున్నది. అ
హోళిని స్థమున దానధర్మాది సత్కార్యము లాచరింపని బుద్ధులై
డిన దోషమే ఈజన్మమున భిక్ష మత్తునట్లు చేసినది. అట్లుగుట
ఈజన్మమందైనను తేలివికలిగి దానధర్మాది సత్కార్యములొచ
దుర్భర, దారిద్ర్యమును శిక్షినితిమగు భిక్షాటనమునా బోగొట్టు
టయే వివేకలక్షణము.

అష్టకష్టములు.

శ్లో॥ ఋణం యాచక నా స్తిక్యం | జరాభార దరిద్రతః ||
రోగేచ భుక్తశేషంచ | అష్టకష్టప్రకీర్తితాః ||

విశేషమైన అష్టలబ్ధాధలో చిక్కుట, యాచకము, నా స్తిక్యము, ముదిమి, దారిద్ర్యము, రోగము, భుక్తశేషము అను నీ యెనిమిదియు అష్టకష్టములుని చెప్పబడియున్నది.

యాచకుల దురవస్థ.

శ్లో॥ వేషమస్మిన్సంవక్త్రం | దీనావాగ్దదస్వరకః ||
మృణే గూనిచ్చిన్తాని | తానిచ్చిన్తాని మాచకే ||

తా॥ (ఒకరిని యాచింపఁబోగా) యాచకునకు వణుకు, ముఖము వివర్ణమగుట, దీనవాక్కు, గద్గదస్వరము, ఇట్టి మరణచ్ఛిన్నములన్నియు కలుగును.

ఆశ ముందుకు నెట్టును; లజ్జ వెనుకకులాగును. ఈ రెంటి నడుమ యాచకుల మనస్సు జోహంధోళముచేయుచుండును. ఎది వణుకు ఒకరిని యాచింపఁగొనుట అదివఱకే గౌరవము నిలిచి యుండును.

“ తృణాదిపిలఘుస్తూల | స్తూరాదపిచయాచకః ” గడ్డికంటే చులకనైనది చూది; చూదికంటే చులకనైనవాడు యాచకుడు.

కావున దృఢగాఘ్రోష్టి నీచమైన యాచకవృత్తి నవలంబించుటమాని స్వతంత్రజీవనముచేయుట శ్రేయస్కరము.

భిక్షుహృదయము.

రోగవీడితులైన అనాథలును, చేతులు కాళ్ళు కండ్లు మొదలగు ప్రధానాంగముల స్వాధీనములేని వికలాంగులును, (స్వార్థ దురభిమానములఁగృహించి లోలోపకారార్థమై పాటుపడువారును భిక్షుము

నకమాలు)† దేశ, కాల, పాత్రతల నెఱింగి అన్న, వస్త్ర) దానములు చేయుట శ్రేయస్కరము. ఇట్టివారికి† వ్రత్యమిచ్చుటవలన హాని సంభవించును.

వేషధారులు.

దేశ, కాల, పాత్రతల నెఱింగి దానమిచ్చునలెనని శృతి స్మృతులుద్ఘోషించుచుండగా, మన భరతఖండమున* వేషధారులనేకులు భిక్షుకవృత్తినాశ్రయించి జనులను బహువిధముల బీడించుచున్నారు. ఎచ్చటజూచినను కుక్షింబరులైన నిరర్థకులే నిండియున్నారు. లండన్ మొదలగు విదేశములు కొన్నిటియందు భిక్షుకవృత్తివిగురించి రాజ

† భిక్షమనగా అన్నముపెట్టుట. పైన వివరించుచుండువారికి అన్నదానము వస్త్రదానము తప్ప యితరదానము లనావశ్యకములు.

† గోగులకు, విలాంగులకు, వృద్ధులకు,

Koran Sura 9 says—Alms are to be distributed only unto the poor and the needy

బీదలకును కష్టదశనుండువారిక దప్ప యితరులకు భిక్షముపెట్టరాదు

The Bible says.—children old men and the blind are the proper persons to receive alms

* No other country is so full of Sannyasis, and Sadhus, and Fakirs as India. The life of a tramp is easy in this country. Every thief is likely to get alms, if he appears as a Sannyasi (సన్యాసి) for the people are mightily afraid of being cursed if he is turned out without alms. Many idlers, not caring to earn a honest living by industry, put on the garb of Sannyasi, and easily maintain themselves. Among them there are really a very few who have truly relinquished worldly desires and subdued their passions. The majority of them are simply professional beggars, thieves, and bad characters. Such people do not deserve our support.

(N. R.)

శాసనము లేపకాడియుండుటేగాక, అనాథ శరణాలయములు స్థాపించి తదహాలనందరిని నచ్చట పోషించుట మొదలగు యుక్తకార్యములు నెలకొనియున్నవి; కాని భగతఖండమున మాత్రము పాటికి 99 మంది వేషధారులైన కపట నూచకులే విండియున్నారు.

కరటక దమనక విద్యలు.

సన్యాసులు, బైరాగులు, మాంత్రికులు సోదాండ్రు, దేవ తాప్రసన్నముగలవారు, భూతవైద్యులు, భవిష్యత్కాలము దెలుపువారు, బంగారుచేయువారు, అంజనమువేయువారు, భూమి యందుగల ద్రవ్యమును కనిపెట్టువారు, తీసియిచ్చువారు, వన్నెలను మార్చువారు, ఇట్లు నానావిధ భయంకరనృత్తులచే పామర ప్రకంచమును పెడవారులెట్లు పెంకవిద్యలయందే తృప్తిజెంది మానవరూప రాక్షసులై చరించు కుల్పితులు కరటక దమనక విద్యలచే గాక నింకందుచే జీవింపగలరు.

బంగారుమునకై గూసించి భంగ్యాకుకొని సూరార్లు పోగొట్టుకొని యెందరు మిడకరించుచుండలేదు ?

దొంగల నేకులిపుడు బిచ్చగాండ్రుగాను, సన్యాసులుగాను, యోగులుగాను మాయవేషములతో పగలంతయు నటించి రాత్రులయందు కన్నములువేయుచున్నారు. పుణ్యమునకుబోతే పాపమెదురుకాగలదు గాన మాయసన్యాసులయడ జూరూకతో మెలంగవలెను. (హిందూసంగతి పీఠిక నవంబరు 1908)

దారిద్ర్యమనగా కడుపు కూటికినైతము లేకుండుటయని భావము.

What did poverty mean ; it was not that men, deprived of luxuries. It was not that men deprived even of the comforts of existence. It was that they had not enough to purchase the barest necessities of life for themselves and their children (The meaning of poverty) (Lloyd George) The Hindu—21—1—1912

విశాచముచల్లెనను భయముచే భూత్తవైష్ణవము శ్రేయించి
 ఏబదులు నూర్లు వారి నోట గోసి నిష్క్రమింపఁ గుండును వారి గెండుతుల్య
 గంజివగలీకున్నను అంజునములు వేసి గంజివ పండ్ల సుందువలె
 తగి పోవునారెందను లేకు,

పాఠసూక్తి కవిచార మునుము తద్వేదము లేక పాఠసూక్తియు
 నిట్టి కరకాక గమనక విష్ణులవేతనే కాదును గడచు పలుకువారిస్థితి
 మిక్కిలి భోచనీయము.

అ|| ప|| భాష | ముంగి నప్ప, ప్రాసోత్తరములు ||

అపొము దపొమన గను, దేవనాథ ||

అపొదప్ప లేదు, అపొమన గానం ||

మిక్కిలిమొట్టమొట్ట, అది భాష || (అపొ గానం)

ఇట్లు భాషను ప్రవృత్తిముగని పట్టియున్న పాఠసూక్తియు పాఠసూక్తియు
 మను గోమూర్తి వ్యాసప్రసాదము తోము నేర్పిన ముహూర్తము నుముచే
 ధనముగని పట్టి నెందును పుణ్యముగా నుండు గానం గో గో అంజు పంచాం
 గమునకు అనునదిగదామును అట్టి ప్రసాదము ఇట్టి వాదనల కొందఱు
 తమకు ఆశ లేకనియు, ఇతరులకు పాపములకొంత పాపము నుము చేసి
 దమనియు వచించుటకుండ కలదు. అయ్యో పాపము ! అట్లు
 సహాయము చేయుటకుచూచుగా “మహాకష్ట” పు యుగని పేరు
 బెట్టి ఇంటగల సగలను కొంత కొక్కమునునుండ దుక్కించుకొని
 వెళ్ళునాడో వీరి సహాయము.

కొండనాల్కు ముగి బెట్టగా ఉన్న వాల్కుయు ఉన్న పోయె
 నన్నట్టి ఇట్టి మాయధారుల మాటలసన్ని నుర్కాదే నీ నీనివలె

ఉన్నగొమ్మను గూడ పోగొట్టుకొనునారి యవివేకమునకే మన
పచ్చును*.

దైస్య భిక్షము.

శ్లో॥ అభిగమ్యత్ప్రహేదాసం । త్రేతాస్వాహూయదీయతే ॥

గ్వాపగేయోచమానేన । నేవయాదీయతేకతా॥ (పరాశరః)

కృత్యముగి మన యూచకలను వెదకివెదకి దానమిచ్చుచుండిన
నియ, త్రేతాముగిమున కనుపడినవారికి మాత్రమే దానమిచ్చు
చుండిననియ, గ్వాపగమన అడిగినవారికి మాత్రమే దానమిచ్చు
చుండిననియ, కిలీముగిమున సదా తస్యకని పట్టుకొనియుండి తమ
యాష్టప్రకారము కూటసాక్ష్యము మొదలగు పుర్విషయములయం
గు నిరీకారమనక దానమిచ్చుట కలగనియ, తాత్పర్యము.

యూచకలను భిక్షిత్వ* పూజించుటకువారుగా మిక్కిలి దై
స్యము* తస్మాద్వియమ యూచకలకు మాత్రము (దానము)
భిక్షమిచ్చి పడినచాము విశేషముగా ప్రబలియున్నది.—“అరయ
దైస్యముతోక నరకాసుచిక్కము; కపటస్తుతికి తగురు కలియుగంబు”
అని నీతిసదాశము కలదు.

దిగడి భిక్షము.

శ్లో॥ అభిగమ్య త్ప్రహేదాసం । మానూగ్దైవతమద్యమం ॥

అభిగమ్య దానం నామ । నేవాదానంశునిష్ఠం ॥

(పరాశరః)

అభిగమ్య దానము త్రేష్టమనియ, గన్పడినవారికి మా
త్రమే ఇచ్చుట పద్యమువనియ, యూచించినపకప ఇచ్చుట అభి

* గుర్త్యుకృష్ణ్యకలకు కష్టపడి పని చేయుటచే బ్రాహ్మణులభింమనేగాని రాసుల
రాసులుగా బ్రహ్మణులగుటకురీతిమట. మాధ్యమే దీనికిఁ గారణము

మమనియు, సేవచేయించుకొని యిచ్చుట నిష్ఫలమనియు తాత్పర్యము. ఇటుల సేవచేయించుకొని యిచ్చుటే నిష్ఫలమైయుండగా, ధాతను అదలించి బెడరించి దానము పుచ్చుకొనువాడుక యొకటి కలగు. దానికి దగడీభిక్షమని పేరు. అనగా టీసీ నన్నెరుగవా? రేపు మీయింటజగుగు శుభకార్యమున వస్త్రదానముచేయకే యిమ్మువలెను; లేనియడల నీన్నయూరున నిలువనీయను; అని యిత్యాది గాదౌరన్యముచూపి భిక్షము (దానము) తీసుకొను నవీన దురాచారమొకటి యచ్చటచ్చట ప్రబలియున్నది*

విదేశీయులదానములు.

మాఘదేవతకు దాసూలై చరించు వారనేకు[†] భరతఖండమున ద్రవ్యమును నద్వినియోగముచేయక కాశిమ్మ, గంగమ్మ జాతరలని పేరుపెట్టి నూరార్లు వ్యయపరచుచు నిర్ధకులై మేషకుక్కుటాదులను దేవతలకు బలియిచ్చుట గొప్పతనముగా భావించుచున్నారు. దానధర్మములకొక గుడ్డి గవ్వమైన నీయగు. అమెరికాలోని 'ఆండ్రుకార్నిజి' యను కోటీశ్వరుడు పుస్తకభండారములకు 85 లక్షలపౌనులు, శాస్త్రపాఠశాలకు 15 లక్షల పౌనులు, 20 లక్షలు విద్యాశాలలకు, 30 లక్షలు సంచిసీదారుల ఫండుకు, 10 లక్షలు అన్నదానములకు, 30 లక్షలు స్కాటిషు శాస్త్రవిద్యానిధులకు 30 లక్షలు దేవస్థానములకు, 4 లక్షలు చిత్రశాలలకు, యిట్లు 300 లక్షల పౌనులు దానముచేసియున్నాడట. మనదేశస్థులు ఈరూపమైన దానములు చేయుటకుపక్రమింతురు గాక†

* పేరు క్షేమకారి, చేయునది పికారి; చిక్కకున్న బికారి, అడుగుటకు సాహుకారి. డొరకున్న ముక్కరి, దీనివారిండు శ్రహరి (ప్రతివానంగుల వాక్యము)

† మనదేశమునందెట్టి దానములు చేయుట కెప్పుడుద్యమింతురో అప్పుడుగదా దేశము బాగుపడును

శ్రీ సుజ్ఞానచంద్రోదయము—౧౨వ గాథ.

యుగాంతర కాలభేదవిచారము.

యుగము పేరు.	కాలప్రమాణము.	అవతారములు.	మానవుల ఆయురప్రాణముం స్కాలము	అస్తిగతము.	ధర్మము.
కృతయుగము.	17,28,000.	మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, నారసింహవతారములు.	0,000.	అస్తిగతము.	నాలుగుపాదములు.
త్రేతాయుగము.	12,96,000.	వామనభృగురామ, రఘురామానతారములు.	7,500.	మాంసగతము.	మూడుపాదములు.
ద్వాపరయుగము.	8,64,000.	బలరామ, బౌద్ధావతారములు.	1000.	రక్తగతము.	రెండుపాదములు.
కలియుగము.	4,32,000	కల్కావ్యవతారము.	100.	అన్నగతము.	ఒకపాదము.

ఈ నానాగు యుగము అంజనాంబులగిరి నాది మహా యుగ
మనఁబడును* ఈ విషయము గ్రంథములచేతను పలుకుచున్నట్లుగా
చెప్పఁబడియున్నది. విద్యాంశమున నున్నట్లుగా భిన్నాభిప్రాయము
గలిగియున్నది. ఈవిషయములకును విచారము చేయుచున్నను కొం
దటి క్లిష్టప్రకార మిచ్చిరి వివరింపఁబడియున్నది. కావ్యగ్రంథము

* “చతుర్థానామ సప్తమీ ప్రావృత్తిః పంచముత్య తీర్థ” అనగా స్వర్ణ, (తీర్థ), పద్మ, త
కలి యుగములు (4) కొన్నవంక మహాకలుగము; అర్జున మహాకలుగములు పీఠము
న్నది ప్రావృత్తిగోకవనము; అర్జున పంచములు మువ్వగోన్నవంక వల; అర్జున నలులు 12
కొన్నవంక సంవత్సరము; అర్జున పంచములు 100 వంక ప్రావృత్తిగోకము; అర్జున
బ్రహ్మప్రళయములు 1000 వంక మహాప్రళయము; అర్జున మహాప్రళయము పీఠము
సంవత్సర కాలము. ఈ కాలముల ముగియునది పద్మం ప్రళయమున, మహాప్రళయ
నానాప్రళయము నేయును. కొంతకాలమునకు మహా ప్రళయము గా నృష్టి
గలుగుచుండి అర్జునము అర్జునమున మహాప్రళయము గా నృష్టిగలుగున
ప్రళయములన్నియు ముగియునది పీఠముగనున్నది.

ఇచ్చటి విషయము నానాప్రళయమున నేయునది గుర్తించుచున్నట్లుగా అర్జునము 10 వంక
దుగినియు (తీర్థమున నున్నది) ప్రావృత్తిగోకమున గల్గియున్నది అర్జునము 10 వంక
గోకమున నున్నది, పీఠమున నున్నది, మహాప్రళయము ముగియునది పీఠమున
శుంభకలపములను పీఠమున నున్నది.

(కాలగణనము) మహాప్రళయము 10 వంక ప్రళయములను పీఠమున నున్నది (10 వంక
లు ఒకగడియు; 7½ గడి మా అర్జునము; 6 అర్జునము అర్జునము (అర్జునము 10 వంక
ఇచ్చిరి నలులు 10 ఒకవంకము. మహాప్రళయము అర్జునము (4½ వంక ప్రళయములను
ఒకవంకము) నలులు అంజనాంబులగిరి అర్జునములను; అంజనాంబులగిరి అర్జునములను
అంజనాంబులగిరి ఒకసంవత్సరము; (4½ వంక ప్రళయము పీఠమున నున్నది) 4
కాలములను గణించునది మహాప్రళయమున నున్నది. (2½ గడి మా అర్జునము 10 వంక
కాలము)

విషయమున చాలవఱకును మన గ్రంథములు ఏకీభవించుట లేవనుట గ్రంథోద్ధాతులకుఁ బలిసిన విషయమేయగును*

కాల ప్రభావము.

యెనుబదినాలుగులక్షల జీవరాసులలో నొక్కొక జీవియు తానే శ్రేష్ఠమనియు, తక్కినవి యల్పములనియు దలచుకొని దురభిమానముజేందుచుండుట మిక్కిలి శోచనీయముకదా? అనంతమైన కాలచక్రమున నొక జీవియొక్క జీవనకాల మెంత పరిమితిగలదో నెఱుఁగుట కెవ్వరిచేనగును. నైష్యసాగ్యమునందును భిషగ్వర్మ్యులు ఇతరులు చావు-పుట్టుకలను శుభాశుభములను గుర్తించి చెప్పుచుండిన జ్యోతిషులు, నేదాంతులు, యుద్ధవీరులు, రాజాధిరాజులు, చక్రవర్తులు, మనువులు, సురులు, అసురులు, ఇంద్రులు, బ్రహ్మర్షులు,

* The declaration of time in (Hindu) Puranas, will never agree with each other, unless false insertions are put out, one says Rama gloriously reigned the kingdom for 10,000 years, and the other says 11,000 years.

అని యొక క్రిస్తనగోరగారు (బజారున) ఉపన్యాసకాలమున వచించిరి. ఇందులను గాఢము గోరగారికి హిందూమతములయందు యగౌరవభావము దప్ప వేఱుకాదు. హిందువుల పురాణములందు వచింపబడియుండు దైవతముల నధిక్షేపించు క్రిస్తవుల దుష్టమునుగురించి శ్రీరాజారామ మోహనరాయల వారిట్లు వ్రాసియున్నారు.

"With a view to prove the errors of the Poorans, and tuntras. You say that the Poorans represent God as possessed of various names and forms, as possessed of a wife and children and as subject to the senses and to the discharge of bodily functions; from which it follows that there are many Gods, that they are subject to sensual pleasure and the omnipresence of God, cannot be maintained.

(అయోద్యాది మహాస్థలములు) కాలవశమున గతించియు చిదిల మయ్యు పోయెను. ఆ హా ! కాలగతి నెఱుంగ నెవరితరము ముఖ్యతాత్పర్యము:—

పురాణతంత్రాదులయందు దోషాన్వేషణముచేయు తలంపుతో (మిషనేరీలు) (మీరు) పురాణములయందు దేవుడు వివిధవలైన నామరూపములను, సతీసుతులను గలిగి ఇంద్రియలోలుడై శారక (సంబుధ) కార్యములకు లోనై నట్లును, పలువురు భగవంతుల

I therefore humbly ask the missionary gentlemen Whether or not they call Jesus Christ who is possessed of the human form also the wholly ghost who is possessed of the dove shape the very God.

1. And whether they do not consider that Jesus Christ the very God received impressions by the external organs, eyes, ears, etc. And operated by means of the active organs, hands and feet, and whether or not they consider him as subject to all the human passions, was he angry or not, 2. was his mind affected or not, 3. Did he experience any sufferings or pain, 4. and did he eat and drink, 5. Did he not live a long time with his mother, brothers and relatives, 6. was he not born, 7. and did he not die. 8. And did not the wholly ghost who is the very God in the form of a dove remove from one place to another. And did he not beget Jesus Christ by his intercourse with a woman. If they acknowledge all this then they cannot find fault with the Pooranas

† కాలాస్మిలోకక్షయకృత్ || (శ్రీభగవద్గీత) కాలము భగవత్స్వరూపుడు గుర్తైరుంగని సోమరులు “కొందఱు” తమకు ప్రాద్దుగడచుటే కష్టమని యిరువచించెదరు. విద్వాంసులకు కాలముయొక్క మూల్యము చక్కగా దెలియదు.

What we call time enough is proved little enough.
అని యొక పండితుడు వచించెను.

కలరనియు, వారికి కామక్రోధములు కలవనియు, సర్వవ్యాపకమునకు భంగమువచ్చుచున్నదనియు పల్కి పురాణములను నిందించెదరు. ఘనులైన మిషనేరీల కీక్రింది ప్రశ్నలను వినయపూర్వకముగా వేయుచున్నాను.

(1) మనుష్యశరీరమునుధరించిన క్రీస్తును పాపురపక్షిరూపును ధరించిన పరిశుద్ధాత్మయును సరియైన భగవంతుడగుదురా కారా ? (2) భగవంతుడేయైన క్రీస్తు నేత్రాది జ్ఞానేంద్రియముల మూలముగా విషయములను గ్రహించెనని మీరు యోచింపరా ? హస్తాదికరణేంద్రియముల మూలముగా కర్తృచేసెనని మీరు తలంతురా ? లేదా ? అతడు కోపమును వహింపలేదా ? (3) అతని మనస్సు కలతజెందినదా లేదా ? అతడె దేనియనుభవమునుగాని బాధనుగాని పొందెనా ? అతండు తినలేదా ? త్రాగ లేదా ? తల్లి తమ్ములు, బంధువులు మొదలగువారితో నతడు చిరకాలము జీవింపలేదా ? (6) అతడు పుట్టలేదా ? గిట్టలేదా ? భగవంతుడేయైన పరిశుద్ధాత్మ పాపురపు రూపునంది యొకచోటనుండి వేరొకచోటికి సంచరింపలేదా ? (10) ఒక స్త్రీతో సంపర్కము కలిగించుకొని యాతడు క్రీస్తును గనలేదా ? వీటినన్నిటిని నొప్పుకొను క్రైస్తవులు ఇంక పురాణములయందు ధోషాన్వేషణమెట్లు చేయగలరు.

(శ్రీరాజరామ మోహనరాయుల వచనము)

పరమత సహిష్ణుతలేనికతన, రంధ్రాన్వేషణ బుద్ధిపాడము చున్నది; కావున సర్వమతములవారును (తమమతము గొప్పదను తలంపుగలిగియున్నను) ఇతరమతములయందు సహిష్ణుత గలిగియుండుట శ్రేయస్కరము.

గడియారములు.

మహామేధావులైన మన యాద్యులు జ్యోతిశ్శాస్త్రమును చక్కగా నభ్యసించి కాలచక్రగతుల ననుసరించి పానచ్ఛాసూరీతిగా కాలనిర్ణయముచేయుట కనుకూలించునట్లులు గణితవిధానము లేవలరచి లోకమునకు మిక్కిలి మేలుకలుగజేసి మెచ్చొందిరి. ఇటీవల నూతనకార్యకరణ దత్తులైన పశ్చాత్య ప్రముఖులు తమ విద్యాబలముచేత ననేక యంత్ర-తంత్రముల నిర్మించి కాలచక్రములు (అనగా) గడియారములను బహువిచిత్రముగా సిద్ధపరచి, సర్వజనానుకూలముగా ధరలేవలరచి, యవలగా కాలనిర్ణయము చేసికొను నట్లనుగ్రహించి నిగ్మానుష్ఠానములేకాక, భవిష్యత్కాలమునారి కనకూలకరములగు ననేక ఘనకార్యములను కనిపెట్టుచు కొందఱును తత్ప్రయత్నవంతులై తమబుద్ధిని వినియోగించుచుండువారు కొందఱునునై యున్నారు*

ఈశ్వర నిర్మిత కార్యములు.

మానవులే పాటివారైనను, ఎంత గొప్పకార్యములుచేసినను ఎన్ని నూతన యంత్రములు గనిపెట్టినను ఈశ్వరునిచే నిర్మితపఁబడి

* సర్వసంపదల కాలవాలమైన ఆమెరికా (పాతాళ) నేతమున ఎడిసన్ అ మహామేధావి మాట్లాడు యంత్రములు, ఆట్లాడుయంత్రములు మరి యనేక తంత్రములను నిర్మించియుండుట బగద్విదితమేగదా? అతడు కనిపెట్టు ప్రతియంత్రమునలన నతనికి కోట్లకొలది ద్రవ్యము లభించుచున్నది.

పౌంతుక పె అను లేఖిణివలనను, పోనోగ్రాఫ్, గ్రామోఫోన్ ఇతరసంపదల తొలితరములనలనను నతనికి విశేష ద్రవ్యము లభించినవిషయము ముట్టున్నను, అతడు ఇ యుండు మహాకార్యములు వర్తమాన భవిష్యత్కాలము వారికి పరిపూర్ణపరిచిదామునై యతని కీతిక యాచంద్ర తారాంతముగా నుండుననుట నిర్వివాదాంశము:- భాగతేయులిట్టి సదుగ్యములకు పక్రమించు భాగ్యమును ఈశ్వరుడుప్రసాదించుగా

వాట్లయెదుట (మానవనిర్మిత) కార్యములు స్వల్పములుగా దోచున నుట; భగవన్మహిమానుభవము గలవారికెఱుక.

ఈశ్వర నిర్మితకార్యములు సర్వకాల సర్వావస్థలయందును భిన్నములేక యుండును; మానవనిర్మితము లట్లుగాక భిన్నములుగా నుండును. దైవనిర్మితములు స్వాభావికములై ఇతరులచే చక్కఁపఁ నివై తమతమ కృత్యములను యెట్టికొఱతయనులేక నిర్వర్తించుచుం డును; మానవ నిర్మితముట్లుగాక మాటిమాటికిని మరమ్మతు(సవరణ) నపేక్షించునవియై తదనుభవముగల విద్యావంతులచేదక్క నితరులచే చక్కబడనివై యుండును; కావున దైవనిర్మితములు సర్వజనులకును నులభసాధ్యములుగా నుండును.

కుగ్రామ గడియారములు

దైవనిర్మిత కార్యములను గురించి కొంతయోచించుట పర మావశ్యకము. నూతన యంత్రనిర్మాణ విద్యాధికులగు పాశ్చిమా త్యులచే నిర్మింపఁబడిన (కాలదర్శన యంత్రములు) గడియారములు విశేషముగా ప్రబలియున్నను, వాటి యుపయోగాంశముల నెఱుఁ గని కుగ్రామవాసులకు కుక్కుటములే గడియారములుగానున్నవి† అప్పుడప్పుడు (Key) (మొగనుత్రిప్పుట) మొదలగు నిర్ణితకార్య ములను చేయకపోవుటచే గడియారము లొకవేళ కాలక్రమము తప్పినను ‘కోళ్ళు’ మాత్ర మెన్నటికిని వ్యత్యాసములేక కాలక్రమ ము దప్పక పత్రి, జామ, యందుచు గూయుచుండును. Railway time (రైల్వే టైం) అని కొందఱును Office time ఆఫీసు టైం అని కొందఱును గడియారములను వివిధములుగా (కాలసూచనాంశము లను)మాన్యుకొనియుండుట కలదుకాని, కుగ్రామ గడియారములకట్టి

† కుగ్రామమున కుక్కుటమే గడియారము. (కుక్కుటము=కోడి)

మాపులులేక సర్వదా యొక్కరీతినే యుండును* అటుల కాల క్రమముదప్పక పాలుమాలికలేక, వస్తుభేదములేక నుండు గడియార ములను ప్రసాదించిన సర్వేశ్వరుని యడల మనమెంతయుఁ గృతజ్ఞులై యుండవలెను.

జంతువులభాష.

మనుజులవలెనే యితరజంతువులు సయితము స్వకీయ భాష లచే మాట్లాడుననియు, తమతమ స్థితిగతుల నొకటితో నొకటి చెప్పనంతటి సువ్యక్తమైన మార్గము కలదనియు విద్వాంసులు కొందఱు వచింతురు; అది యబద్ధమనియు, వాటిభాష యవ్యక్తమనియు ఏదో యొకటిరెండు 'సంజ్ఞ'లు దప్ప విశేషాంశము నెఱుఁగననియు జిహ్వోద్రియ సువ్యక్తసంపత్తి జంతువులకు లేదనియు మరికొందఱు వచించెదరు.

పూర్వకాలపు రాజులు కొందఱు మృగాదులభాష నెఱింగి యుండిరని తెలియవచ్చుచున్నది. కేకయదేశపు రాజైన అశ్వపతి† జంతుభాష నెఱుఁగియుండెననియు, అతడొకనాడు భార్యాసమేతుడై హంసశూలికాతల్పమునఁ బరుండియుండగా 'రెండు చీమల'తని పడు కవద్ద పోవుచు విననకత్ర యడ్డపడగా ముందునడచుటకులేక శ్రమజెఁ దుచుండ, నంచొకచీమ కోపించి యా విననకత్రనొత్తి యానలబాజు వేయరాదా? యని యింకొకచీమతో చెప్పగా, తద్భాష నెఱిగిన రాజా పివీలికముయొక్క పిష్టభాషణమునకు నన్వయమండ నాతఁ

* జామకొకతూరి కూయుచుండుట సర్వజనవిదితమేగదా? అట్లు కూయునప్పుడె శౌక్కులను విదలించుటనుబట్టి గడియాలనుగూడ లెక్క-పెట్టవచ్చునని మహనీయులైన శ్రీ శివానందు లొకనాడు ప్రస్తావనశమున వచించియుండిరి. జంతుశాస్త్రాధివముగల పండితులీ విషయముయొక్క నిజస్థితి నెఱుఁగుదురు.

† అశ్వపతి దశరథుని బంధువు

భార్య యతడట్లు నగుటకుఁ గారణమడుగ నతఁడు* కారణాంతరము వలన చెప్పక నూటకుండగా, నతనిభార్య యావిషయమును చెప్పవలెనని తొందటబెట్ట తానావిషయమును చెప్పినయడల తనతల పగులునని కల రహస్యమెఱుఁగించినను వినక మగడు చచ్చినను చావని తానా రహస్యమెఱుఁగవలెనని పట్టుబట్టినందున నతఁడు చేయునది లేక సేవకులకాజ్ఞాపించి స్మశానమున చితివేపించి దానిపై గూర్చుండియే భార్యకా విషయమును జెప్పనట్లొడంబరిచి యందఱును స్మశానమునకు బోవుచుండగా; మార్గమధ్యమున నొకచోట కొన్ని మేకలు మేయుచుండి యందొక యాడుమేక మగమేకతో నాథా ! అల్లదిగో యా పాడుపాత్రయందు చక్కని గరిక మొలచియున్నది; నేను గభిఁణియగుటచే నాకు దానిపై మిక్కిలి యాసగానున్నది. తామెట్లైననా పచ్చికను నాకు దెచ్చియ్యక తీరదు; అని వచింప నా మేషేశ్వరుడా స్థలమునుజూచి మరలివచ్చి యది యసాధ్యము దాని జోలికి పోయినయడల ప్రాణహానియగునని యంత సమాధాన పరచినను ఆడుమేక వినక యొకేపట్టుబట్టగా మగమేకకొప్పించి;—

తే||గీ|| పట్టువిడుపుమునేనశ్వ, పతినిగాను ||

ఆడుధానికిలోబడి యాత్మహత్య ||

మనకొడంబడెనీరాజు, మంధుడగుట ||

నశ్వపతికంగనలులేరె, విశ్వమందు ||

అని వచించుటయు, రాజేంద్రుడా మేకపలుకులువిని తెలివిదెచ్చుకొని భార్యపట్టుదలను వారించుటయు మొదలగు కథావిశేష

* జంతువులభాష రాజెఱింగినను ఇతరులతో చెప్పగూడదనియు, అట్లు చెప్పిన నాతనికిరము సహస్ర శకలములై తోవుననియు ప్రతీతి.

ములు గలవు; కొండొక విషయమున కాసించి ఈ కథ సంగ్రహముగా నిచ్చట పొందుపఱపబడెను.

ఈ కథవలన పూర్వకాలపువారు కొండలు తిర్వ్యగ్రంథపుట భాష నెఱిగియుండిరనుట విశేషమగుచున్నది; భారతాది గ్రంథము లయందును, విక్రమార్కుని కథ ముందును జంతుభాష కలదనుటకు దృష్టాంతములు కలవు *

కపటనాటకము.

ఈకొండలు, ఈయేలులు, ఈసముద్రములు, ఈసూర్యుడు, ఈచంద్రుడు, ఈనక్షత్రకోటి, ఈవృక్షసముదాయము, ఈజంతుసంతానము, ఈవామువు, ఈమానవకోటి, ఈచిత్రవిచిత్రములు, ఆహా! యోచించిచూడగా మాటిమాటికిని నూతనవింతలు పుట్టుచున్నవి.

వీటినన్నిటిని సూక్ష్మపంచీకరణముచేత చూడగా ఇవియిట్లుండుటకు కారణమేమి? వీనికిని నాశనుగల సంబంధమేమి? నేనీ ప్రపంచమున బుట్టుటకుఁ గారణమేమి? ఈ చరాచరవస్తు ప్రపంచము వింతలువింతలుగా నూగుచున్నది; ఇవి యెందుండి వచ్చినవి ఎందుకొఱకు; దీనికి తుదయెప్పుడి. “అస్మి తే జాయతే చగ్ధ తే వణమతే అపక్షీయతే విసవ్యతే” అనగా ఉండుట, పుట్టుట, పెరుగుట, వర్ధిల్లుట, కృశించుట, చచ్చుట అను షడ్భావవికారము.

*Mostly Hindu Puranas(పురాణములు)explain that animals, birds etc. can talk plainly and that they have some language. On many occasions I examined some horses and dogs in many ways for long time. If trained, they understand all that we say but can't talk plainly or appropriately. After all I conclude that there is not be any perfect language as they are not created with a tongue like men. This point is yet to be considered by personal examination of them.

జెందుచుండినను ఒకప్పుడ త్యాగందదా యకముగా నుండుట అనగా, (పాఠాంతరమున) బాల్యదశ యందు జంతువులజ్ఞానయుతంబైనను చూడ్కికి మిగుల రమణీయముగా నుండుట అనగా పిల్లతనమున గాడు దపిల్లకూడ బాగుండునని లోకోక్తి; కావున నిట్లు పరమానందదా యకముగా నొకవేళ యుండినను మరొకప్పుడు యుండుమామారుతములు పీచుటయు, అగ్నిపర్వతములు పగిలి ప్రవహించుటయు, ఉల్కాపతనములు కల్లుటయు, ఆశనిపాతము లంబరవీదినుండి జారుటయు, దేశము క్షోభజెందుటయు, తీవ్రములైన యెండలచే తామడామరములు ప్రాప్తించుటయు, జీడవీడలు వ్యాధులు సంభవించుటయు మొదలగు కారణములచే భయంకరముగా నుండును. ఇట్టి లోకప్రకృతినిజూడ జూడ మహానాటకమువలె నున్నది. ఇట్టి నాటకమునకు సూత్రధారి యొకడుండవలెనుగదా ? ఆ సూత్రధారి క్యారుడా ! చంచలుడా ! లేక స్థిరశాసనముగలవాడా ! దయామయుడా ! లేక మరెట్టి గుణములుగలవాడు, అను నీమొదలగు విషయములను యోచించగా మానవబుద్ధికి చక్కని జ్ఞానమంకురించును; అనగా ఈ నాటక సంక్షోభమున నేనుకూడ చిక్కువడితినే ఇందు నే బ్రయోగింపవలసిన పాత్రమెయ్యెది ; నాటక మాడునంజీ కాలమును నేను రాజువేషముచుదాల్చి సింహాసనముపై గూర్చున్నను నావలెనే వేషధారులైన యితరులందరును నన్నుగొల్చినను నాటకానంతరమున నాయధాప్రకారస్థితి అనగా; పర్తకముచేయుటో, దున్నుటో, నేవకావృత్తిచేయుటో, మూటలమోయుటో మరియేవిదాయకకృత్యమో చేసియే తీరవలెను గదా ? అట్లే ఈప్రపంచనాటకము తీరినవెనుక మరలబుట్టుటో నరకమనుభవించుటో సంభవించునుగదా ? పిమ్మట నాగతియేమి ? ఈ అంధకారమునుండి

నన్ను తరింప చేయగల కాంతిని నేనెట్లు కనుగొందును. దీనికి సాధనమేమి అని యోచించువాడే మనుజుడు. ఛీ! ఛీ! మనుజుడు కాదు. మనుజురూపమందుండెడి మహాత్ముడు, అట్టి మహాత్ముని సేవవలన (తత్కారుణ్యప్రసాదముచేత) బ్రహ్మాండ మిట్టిదని తెలియగలడు. అనగా బ్రహ్మాండసృష్టి యొకేకాలమున బుట్టినదని చెప్పుటకును సాద్యముకాదు. బ్రహ్మాండము బ్రహ్మాదీనము, అట్టి బ్రహ్మము ప్రీతిపూర్వకమున కాదులని గాని, దేవతిర్యజ్జనుష్యస్థావరములని కాని, భిన్నభావములేక దిద్దేశ కాలవ్యవస్థలులేక నుండును. భాగవతమున గజేంద్రుడు వచించునట్లు;

కం॥ లోకంబులులోకేశులు

లోకస్థులు తెగినతుదినలోకంబులపెం ।

జీకటికవ్వల నెవ్వడు

నేకాకృతి వెలుగునతని, నేసేవింతున్ ॥

అనగా దృశ్యప్రపంచమునందలి 14 లోకములు ; లోకవాసులు, లోకాధిపతులు మొదలగు సర్వులును నశించినను పిదపగలపెంజీకటి, అనగా గాఢాంధకారమున అఖండజ్యోతిరూపముగా వెలుగుచుండు దివ్యప్రకాశమే బ్రహ్మమని స్పష్టమగుచున్నది.

ఇట్టి ఏకోబ్రహ్మము సకలాంతర్యామియై బ్రహ్మాండమును శాసించుచున్నాడనియును, అతని శాసనములచేతనే;

శ్లో॥ భయాదస్యాగ్నిస్తపతి, భయాత్తపతిసూర్యః, భయాదింద్ర

శ్చవాయుశ్చ, మృత్యుర్థావతి పంచమః ॥

అనగా ఆ బ్రహ్మముయొక్క భయముచేత అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నది సూర్యుడు దయాస్తవ్యముల నొందుచున్నాడు; వాయువు వీచుచున్నాడు; ఇంద్రుడును మృత్యుదేవత (మృత్యుకాలశాసనాధి కార

వేత్తయగు యముడును) తమతమకార్యముల నిర్వర్తింపుచున్నాడు. దీనికే కపటనాటకమని పేరు.

ఇట్టి కపటనాటకమునుతరించి ద్రష్టానుభూతుడగుటే ముఖ్యసాధనమని పెద్దలువచించిరి. అదియే తెలివి; అట్టి తెలివితేకపోవుటే అజ్ఞానము; అజ్ఞానమే మృత్యువు; ఇదియందరును జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలసిన విషయము.

మరణవిచారము.

అజ్ఞానమే మృత్యువని మహనీయులనేకులు వచించిరి. అట్లు పెద్దలు వచించిన విషయములను సాధ్యమైనంతవరకును యోచించి చూడగా, మృత్యువు కాలమృత్యువనియు, అకాలమృత్యువనియు, రెండువిధములు. అట్టి కాలమునుగురించి యోచింపగా;

శ్లో॥ కాలస్సృజతిభూతాని | కాలస్సంహారతేప్రజాః || ఇత్యాదిః॥
అనగా కాలము సర్వభూతంబుల సృష్టించునదిగను, ప్రజలను సంహారంబు చేయునదిగను, నిదురజెందునటుల జేయునదిగను, మేలుకొలుపునదిగను నుండును, కావున కాలము నతిక్రమించుట కెవ్వరికిని సాధ్యముకాదు.

మరియును దేవతలు, అసురులు, సపరాములు, రాజులు, సకలజంతువులు కాలవశముచే నాశనముజెందెదరు.

మరియును; —

శ్లో॥ మానుషశ్శతజీవీచ పురావేదేషుభాషితం !

వికర్తాప్రభావేన శీఘ్రకాలేవినశ్యతీ ||

అనగా మనుజులకు శతాయువని వేదవాక్యమున్నను పాపకర్తప్రభావముచే జనులకు శీఘ్రకాలంబున నాశనము కలుగుచున్నది.

మరియును;—

శ్లో॥ కా లేపానీయమశనం కా లేభీజంతువాపయేత్ ।

కా లేక ర్తసముద్దిష్టం విపరీతేవిపర్యయః ॥

అనగా జలపానము, ఆహారము, భీజావాపనము మొదలగు సమస్త కర్తవ్యములను సకాలంబునందు జేయవలెను. మరియు సకారణ సయుక్తికముగా నుండవలెను.—మానవులు అట్లుగాక అయుక్తముగా మితిమీరి సంచరించుపక్షమున మృత్యువు సంభవించును.

శ్లో॥ ఏకో త్తరంమృత్యు, శతంబ్రువతే, వేదవేదినః ।

తత్రైకకాలసంయుక్త శ్చేషాస్తాగంతవస్త్వతాః ॥

అనగా మృత్యువులు 101 యనియు, అందు వొక్కటిమాత్రము (వక్కటి) కాలమృత్యువనియు, తక్కినవి ఆగంతుక మృత్యువులనియు పెద్దలు వచింతురు.

మరియును;—

శ్లో॥ యోయ స్థిన్థ్రియ తేకశ్చిద్విద్ధశ్శరశ్చైరపి ॥

అనగా అకాలంబున శతబాణంబులచే వేధించినను మరణము కలుగదు. అని వచించిన మునులు దీక్షులలోచనచేసి మరల యిట్లని వచించిరి.

శ్లో॥ యథావర్షమకాలేషు యథాపుష్పంయథాఫలం ।

యథాస్వాద్దీపనిర్వాప మకాలేమరణంతథా ॥

యెట్లు అకాలమున వర్షించుట, పుష్పించుట, ఫలించుట, దీక్షజ్యోతి అనగా దీపము అకస్మాత్తుగా ఆరపోవుట కలుగునో ఆచంద్రున ఎనుజులకు అకాలమరణము సంభవించును. అని వచించి

మరియును అట్టి అకాలమృత్యువునకు కారకులెవరనగా;—

శ్లో॥ జలమగ్నిర్విషంశస్త్రం స్త్రీయోరాచకులానిచ ।

అకాలమృత్యువోహ్యేతే తేభ్యోవిభ్యతిపండితాః ॥

అనగా జలము, అగ్ని, విషము, ఆయుధంబులు, స్త్రీలు, రాజులు, వీరలు అకాలమృత్యువులకు కారణభూతులు; విద్వాంసులుగూడ వీరలకు భయపడుచుందురు; కావున నిట్టి యకాలమృత్యువునకు కారణములఁ దెలిసికొని విద్వాంసులు వర్తింతురు. అట్లుగాక, ఆయుష్యముండగా భయమేమియని చరించునెడల తప్పక నపాయము సిద్ధించునని కొందరి యభిప్రాయము. యెట్లనగా;—

శ్లో॥ అస్తమేతియథావాతా ద్వీపస్తైలాదినయంతః ।

నిర్వాతారక్షణాద్దేహి తథైవాగంతుమృత్యుభిః ॥

సంపూర్ణ తైలంబుతోగూడి దీపము అతిప్రకాశమానముగా వెలుగుచుండినను, గాలి బలముగా కొట్టిన ఆరిపోవునట్లు పూర్ణాయువున్నదని తలంచినను అవివేకముచే (అనగా ఆత్మజ్ఞానము తెలిసికొనకపోవుటచే) అకాలమృత్యువు నెదురింపజాలక ప్రాణులు నశించెదరు. (దీనికి వైద్యశాస్త్ర)వేత్తలు మణిమంత్రోషదామలఁ బ్రయోగించెదరు) కావున నిట్లు మహనీయులచే వచింపఁబడియుండు విషయములను చక్కగా యోచించునెడల అకాలమృత్యువు చంపునని తెలియవచ్చుచున్నది.

అయినను శ్రీమహాభారతమునుబట్టి యోచించునెడల సపకదమ్మడైన పరీక్షిత్తహారాజును బ్రతుకింపబోవుచుండిన కశ్యపుమతక్షకునితో సంవాదముజరిపి, తుదకు తనదివ్యదృష్టితోఁజూచి యతని కాయుష్యము లేనందువలన మరలిపోయెను అనియున్నది. దీనిఁబట్టి యోచింపగా, ఆయువు సంపూర్ణముగా నుండునెడల అపమృత్యువులను శాంతులచే నివారింపవచ్చునని దోచుచున్నది.

శ్రీరామాయణమునుబట్టి యోచింపగా, శ్రీసీతాదేవి రావణుడు తన్ను నరసిట కైవచ్చి మరల కొందరిచే నివారింపఁబడిపోయినపిదప, అకాలమృత్యువు చంపజాలదు అని వచించినట్లు రామాయణమున వినరింపఁబడియున్నదని కొందఱు వచించెదఁగు†

ఇట్లు విద్వాంసు లనేకరీతుల వచించియున్నాడు కాని, మహనీయులగు వ్యాసభగవానులు మొదలగు ఋషివర్యులనేకులు ‘అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధినివారణం సమస్తదుఃఖోపశమనం ఈశాపాదోదకంశుభం’ అని పలుతావుల వచించియుండుట వలన అకాలమృత్యువు కలదనియు, అది యవివేకుల నంటుననియు, భగవద్భాగవత పాదోదక తత్కటాక్షాదులే (దానికి) నివారణోపాయములనియు విశదమగుచున్నది. “జ్ఞానీసదానిర్భయః” అనుట వలన సుజ్ఞానులుదక్క తక్కినవారందఁగును మృత్యువునకు లోబడతప్పదు*

† కన్నడ రామాయణము

‘Pleasure pomp and wealth may be obtained; And every wa luxuriously supplied; But suddenly without a moment’s warni Death comes and hurts the Monarch from his throne; His cro and sceptre scattering in the dust- He who is satisfied with earth joys; can never know the blessedness of Heaven; His soul m still be dark. S. S.

కపటనాటకమున బిర్సు-గొని మిడకరించుటే అజ్ఞానము, అందు మృత్యు

శ్రీసుజ్ఞానచంద్రోదయము—౧౩వ కళ . .

లోక రహస్యము.

“ గతానుగతిలోలోలో నాలోకః పారమాధికః ” లోక
రహస్యము దుగ్రాహ్యము ; ఇదివరకు గతించిన తాతలు, ముత్తా
తలు, రాజులు, విద్వాంసులు, కవులు, వైద్యులు, జ్యోస్యులు, మాం
త్రికులు, ధీరులు, శూరులు, ఉదాగులు మొదలగు మానవులును;
పశు-పక్షి, క్రిమి-కీట, మత్స్య, మకర, మండుక, మర్కట, మా
ర్గాల, శరభ, శార్ఙ్గాల, నపక, గజ, గండబేరుండాది జీవరాసులును
ఎచ్చటికేగను;—

శ్లో॥ యానత్పననోనివసతిదేహే ॥

తావత్సృచ్ఛతికుశలంగేహే ॥

గతనతివాయాదేహాపాయే ॥

భార్యానిభ్యతిత స్థిక్తాకాయే ॥ భజ ॥ (శ్రీ శంకరాచార్యః)

ఎంతకాలము దేహమున వాయుసంచారముండునో అంతకాలము
కుశలప్రశ్న చేయుటయు, వాయుసంచారము నిలిచిన వెంటనే కొంగిట
జీర్ణుకొనుచుండిన భార్యసయితము (మృతక భేభరమునుచూచి) భయ
పడుటయు కలదుగదాయని తాత్పర్యము. ఇట్లు లోకమున ప్రతిని
త్యమును జరుగుచున్నదిగదా ! దీని రహస్యమేమి ? ఈలోకమున
బుట్టినదెందుకు చేయవలసినదేమి ? మరల యెచ్చటికేగవలెను అను

యిత్యాది లోకరహస్యమును విచారించి తెలుసుకొనుటయే వివేకి
లక్షణము. దీనికంటే ఆశ్చర్య మింకేమి కలదు.

ఆశ్చర్యమెద్ది.

శ్రీమహాభారతారణ్య పర్వమున, యక్షధర్మరాజ సంవాద
మున, లోకమున పరమాశ్చర్యకరమైనదెద్ది యని యక్షుఁడడుగగా;

శ్లో॥ అహస్యహానిభూతాని | గచ్ఛంతీహయమాలయే ||

శేషాస్థిరత్వమిచ్ఛంతి | కిమాశ్చర్యమతకిపరం ||

ప్రతినిత్యము భూతములుచచ్చుచు యమసన్నిధి కేగుచున్నవి; చా
వగా మిగిలియున్నవారు చచ్చెడివారినిజూచి (అయ్యో! పోయేనే
యని యాశ్చర్యపడి) తాము స్థిరముగానుండునట్లు తలచుచున్నారు
అదియే పరమాశ్చర్యము, అంతకంటే ఆశ్చర్యము మరియొకటిలేదు
అని ధర్మజుడు వచించెను; కావున నిట్టి లోకరహస్యము నెఱుఁగక
గొఱ్రెయొకటి కాలుజాటి నీటఁబడి ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోవు
చుండగా, తక్కిన గొఱ్రెలు యేమాత్రమును విచారింపక, ఆగొఱ్రె
యెచ్చటనో పచ్చికమేయుట కేగెనను యూహతో యొకటివెంట
నొకటిగా నీటిబడి నశించునట్లు; రహస్యార్థమునెఱుఁగక లోకుల
భయపడి యెవరెవరేయే దుష్కార్యములొనరించిన తానును వా
వలె నుండగోరుట అవివేకిలక్షణము.

లోకవర్తనము దుష్కరము.

లోకులు నటించునట్లంతయు నటించుట కెవ్వరికిని సాధ్యం
గాదు. ఏ విధముగానున్నను అదియునొక వక్రరూపముగా నె
బడును.

శా॥ హీరమ్యంజడుగాగ సువ్రతునిమాయంగా శుచిందంబిగా ॥
శూరున్నిదణయుగా మునిన్విమతిగా శ్రోత్రప్రికూలాపుని ॥
స్సారుంగా బలవంతుగర్వితునిగా సద్వక్తువాచాలుగా॥ గ్రూ-
రుండెన్న సుధీగుణంబుదురి తా నాగుగాజేయుతన్ ॥

లజ్జావంతుని నిరంజనియు, వ్రతానుష్ఠానవంతుని మాయకాడనియు,
శుచిభూతానుని బాంభికుడనియు, శూరుని నిదణయుడనియు, మాన-
వృతుని వివేకహీనుడనియు, వాచాలత్వముకలవానినె వదరుపోతని-
యు, బలవంతుని గర్వియనియు, ఇట్లెన్నోవిదంబులుగా సజ్జనులను
దుర్జనులు దూషించుచుండును; కావున నిట్టి నిందలకై జడిసికొనక
సత్కాలక్షేపము చేయుచుండు లే వివేకిలక్షణము.

ఏది సత్కాలక్షేపము.

శ్లో॥ కాలక్షేపానకర్తవ్యం కర్తవ్యం రామకీర్తనం ॥
యనుస్మకరుణానాస్తి క్షీణమాయుని నేదినే ॥
కలికల్తషచిత్తానాం పాపద్రవ్యోపజీవినాం ॥
విధిక్రియావిహీనానాం గతిశ్శీఘ్రరామతారకం ॥

కాలక్షేపమునకై ఏదైన గొక కార్యముచేయవలయును;
కార్యము చేయవలయును ? పాపములు నశించునట్టి తారకనామ-
ర్తన (కార్యము) చేయవలయును. ఎందుకనగా యమునికి కరుణ
లేదు; ఆయువు దినేదినే క్షీణించుచున్నది. కలియుగముగాన ఎల్లెడ-
లను కల్తషచిత్తులే ప్రబలము. అన్యాయార్జిత ద్రవ్యముచేత ఉద-
రపోషణచేయబడుచున్నది. ఇట్టివారికిగతి శ్రీరామనామ సంకీర్త-
నమునక్క వేరులేదని పెద్దల్లు వచించియున్నారు.

రామశబ్దయోగ సంగసంగిహము.

శ్రీ రామశబ్దమే ముఖ్యధారముగా ముఖ్యమంబునై రామా
యణ మత్యంత పవిత్రతగాంచినది. సమస్తములకాగ భగవండుగు
శ్రీరాముని లాలావిశేషములును, భగవండు భక్తిప్రభుత్వము లాత్మమని
వినయవిధేయతలును, సుమిత్ర దేవియుగ్గ. పుష్పగంగలయును,
కౌసల్యయుగ్గ. పుత్రవంశయు, విశ్వక్సేను(తాని) మహామాయు, జని
కుని వైరాగ్యమును, జగన్మాతయును సతయుగ్గ. సుగుణగణంబును
వసిష్ఠుని నిర్మలప్రభావమును, గుహుని విశ్వసమును, విభీషణు
వివేకమును, శరణాగత వైభవమును వాక్యము చేసి గా వర్ణింప
బడియున్నవి. దశరథుని పరిరంధు నేమనుచు “వాక్యము” మహాము
అనుననమును సంసారమున నలభించు సుఖములును సుఖములు
గా సూచించి విభావితగాంచెను.

ఇట్లు శ్రీరామాయణమున లగ్నములును సమయములు చక
గా చెప్పబడినవి. అర్థసహితముగా శ్రీ రామాయణమును పఠిం
వారికి నీతులన్నియు పెట్టుచుండును.

రామశబ్దార్థము.

రామశబ్దమునకు ‘మనోహర’ మని అర్థము. ఇ
వైకల్యమును హరించుడి నిత్య, నిర్వికార, నిరంజనములు అఖండ
పూర్ణతత్వము. “రామశబ్దరామి” జ్ఞానము స్వానందములు
రమించుట వలన రాముడనెడి పేరు గలిగెను.

సర్వవ్యాపియు, సర్వకారణమైనవాడు, సర్వభూతమును,
శుద్ధుడును, సుఖదాతయు, భగవత్స్వరూపుడును అయిన శ్రీరా
మరింపని హృదయము శుభ్రవృద్ధిరామము. రామాయణ(మహామౌ
సర్వజ్ఞుడు. జీవుడు (ఆత్మ) మితజ్ఞుడు. రామాయణ సమస్తము

గుణపరిపూర్ణుడు ; చీపుడు తత్త్వసాధమున కాకరుడు; ఆత్మ పరమాత్మకవస్థ జేషుము ; ఆత్మపరమాత్మ యైక్యభావమే ఆత్మారామత్వము. తేలినిగల మూసవల న్నమె త్తినందుకు సార్థకముగా ఆత్మారామతత్త్వము నూలుగవలయును. అట్లగుటయే మోక్షసాధనము.

శ్లో॥ గమం తే మోగినోసం తే | నిత్యానందేచిదాత్మని ||

ఇర రామపదేనాసా | పరబ్రహ్మభిధియతే ||

(రామ॥ తా॥ ఉపనిషత్)

సత్త్వజ్ఞానము నను త్వనిర్మలనిరాకార పరబ్రహ్మస్వరూపమును బ్రహ్మజ్ఞానులు తెలుసుకొని, ఆత్మస్వరూపముగా నెఱింగి నదా అట్టి నిజస్వరూపమగు ఆత్మయందే రహించుచున్నారగున రాముడని పేరు కలిగెను*

అథాత్మరామాయణము.

శ్రీమదానందకరమగు మోక్షమను అయోధ్యాపట్టణమందు పరబ్రహ్మమను గణిగణుడుగలడు. అతని కచ్చాశక్తి, జ్ఞానశక్తి, క్రియాశక్తులను ముప్పుగా భావించు గలరు ; వారిలో జ్ఞానశక్తియనుకొన ల్కును ఆత్మమనుకొనుపద్ధతి వింది అవ్యక్తమను బాహ్యవస్థచే నిజరూపమును మరచి, అజ్ఞానమయమగు జీవాత్మయే తానని భ్రమించి దేహేంద్రియబుద్ధిప్రపంచమును మిక్కిలి యనురాగముంచి, శ్రవణమను వినిపింపజే శోపగలిగి, స్పృశ్యమను లక్ష్మణునిగూడి మననమను విశ్వమింద్రుని నెంటజసి, పంచమహా పాతకములను పర్వతములనుగడచి, జ్ఞానమను బొణముచే నావరణమను తాటకినిఁజంపి, ఇచ్ఛయను మోచీచుని సముద్రమున బడివేసి, వికారములను సుబాహుది రక్కసులనుక్కడచి, దురాచారమును గాణినిదన్ని నదాచార

* రామాత్మజ్ఞున పంచాక్షరీ, అష్టాక్షరీ, మంత్రములంతర్భూతములైయున్నవి.

మను అహల్యనుగాంచి, ఏకాంతమను మిథిలానగరముచేరి, శాంత
మను ఉపసేవించి, అసూయను శివచాపమునుద్రుంచి, ఆనందమ
ను జానకినిచేబట్టి, మదమను పరిశురాముని గర్వమడంచి, మోక్షమ
ను అయోధ్యప్రవేశించి, తాను జీవుడుగాడనియెంచి జీవత్స్వరహితమ
ను పట్టాభిషేకంబుఁజేంద స్రయశ్శింష క్రూశక్తియను కైకవలన
చపలత్వమను విఘ్నము సంభవించి, బ్రహ్మమను దశగఘనశా
మోక్షమను సాకేతపురమువిడిచి, ఆనందమను జానకియు వైర
గ్యమను లక్ష్మణుడును నెంబడించి, చిత్తమను సదాచూనిదిదాటి
బుద్ధియును గుహుని సత్కారమునునడసి, తపస్సను చిత్రసూటము
నిలిచి, మనస్సనడి కాకాసుగుని గర్వంబడంచి, పీఠత్వమను అ
న్త్య నాశ్రయించి, ధైర్యమను అన్తమును పరిగ్రహించి, కా
మను శూపకాణిను విహుపిసిగాజేసి, ఆగామిని ర్థమును ని
ఘాషణాదులంగొట్టి, ఇచ్ఛయను మూలీదుడు మాసముచేరి
రాజసమను రావణుడు సంభమను సన్యాసెయ్యె ఆనందమ
నీతనెత్తుకొనిపోవ, ఆ త్మయను రాముడు విజృంభించి, ఇచ్ఛను
మూలీచుని సలహించి, ఆనందమను నీతను గానక, (మృగించి)వై
గ్యమను సౌమిత్రినుటనడున, నిత్యపమను అరణ్యముంగిగుగు
వివేకమను జటాయువును విమలత్వమను సద్గతినొందించి, చింతను
కబందునిపోనడచి, సంకల్పమను శిబిరినిగాంచి, మనోవిశాసన
పూజ్యులకొని, నిధిగ్యాసమను ఆంజనేయునితో సఖ్యము చేసి, భ
మను వాలినిగొట్టి, నిభకాయమను సుగ్రీవునిచేబట్టి, నిధిగ్యాసం
కపింద్రుని ప్రొత్సహాపగచి (సతీఁడు) మోహమను బులగానెడ
లోభమను లంకేశంసుల్చి, దుర్వాససుని రక్కసులనుగొడ
ఆనందమనునీతను గసిపట్టి, సంకల్పమను అశోకవనమును నష్ట

అజ్ఞానమను జంబుమాలిని నిర్మూలముజేసి, సంశయమను అక్షయకు
 మారుని శిక్షించి, విపరీతమను ఇంద్రజిత్తును విదళించి, భ్రమము
 ను పాశమునుప్రసరించి, రాజసమను రావణుని ధిక్కరించి, మాన
 మను మహాగ్నిని ప్రజ్వలింపజేసి, దుఃఖమను లంకను దగ్ధముచేసి,
 మోహమును సముద్రమును ధాటి, ఆత్ముడను రాముచకు అనందమ
 ను సీత వృత్తాంతంబెరుంగింప నతడు మోహమను సాగరమును భంగ
 పెట్టి నిశ్చలత్వమును నేతువగట్టి, సత్యమను విభీషణునాదరించి, విప
 రీతమను యింద్రజిత్తునెదరించి, సందేహమను నాగపాశముచోజిక్కి
 సద్విచారమను గరుడునివలన ముక్తిజెంది, తామసమను కుంభకర్ణుని
 వధించి, భ్రమమును నస్త్రముచే వైరాగ్యమను లక్ష్మణుడు మూ
 ఛిల్లగా, నిధిద్యాసమను కపీంద్రుని ప్రేరేపించి, నిష్టయను సంజీ
 వపర్వతమును దెప్పించి, వైరాగ్యమను లక్ష్మణుని మూర్ఛతేర్చి,
 విపరీతమను ఇంద్రజిత్తునుఖండించి, సంచితమను మూలబలమును
 సాధనమను మోహనాస్త్రముచే పాడుచేసి, గాంభీర్యమను ధను
 స్సుగొని, రాజసమను రావణునియెదిరించి, జ్ఞానమను దివ్యభాణము
 సంధించి, అహంకారమను అమృతకలశమును భేదించి, ఇంద్రియ
 ములను పదితలలును గూల్చి, మానమను అగ్నినుండి వెలువడిన
 అనందమను సీతసంగీకరించి, బ్రహ్మమను దశరథుని వీక్షించి, మోక్షమ
 ను అయోధ్యాపురిముజేరి, జీవత్వనివృత్తియను పట్టాభిషేకమును
 పొంది, బ్రహ్మమను దశరథుడేతానయి, కేవల బ్రహ్మసాక్షాత్కార
 మను రాజ్యాధిపత్యమును వహించెను; ఇదియే పరిమగోప్యంబైన
 రామాయణముయొక్క అంతర్గతము. ఇదియే వేదాంతము,
 ఇదియే అధ్యాత్మజ్ఞానము; ఇదియే జీవన్ముక్తి మార్గము, ఇదియే
 మోక్షము.

రామాయణాంతరార్థము.

శతయోజనపరిమిత సముద్రమే అహంకార మమకారసూప
మగు సంసార సముద్రము. లంకాపట్టణమే భగవంతుడు. అందు నీతా
దేవిమే జీవాత్మ. రాముడే పరమాత్మ. పాపప్రాచుర్యముచే జీవు
డను నీత రాజనమను రావణునిచే చగబెట్టబడి కొంతకాలము దుఃఖం
చి, అంజనేయుడను బుద్ధిచే రాముడను పరమాత్మ విచారమొనరిం
కొంతత్వ ప్రియైది, తన కష్టసూఖములను రాముడను పరమాత్మ
బుద్ధియను అంజనేయుని ముఖమున నెరింగింప, పరమాత్మయన
రాముడు లంకయను శరీరమున బ్రవేశించి, రాజనమను రావణు
నిద్రించి, జీవాత్మయను నీతను స్వాంశమున జీర్ణుకొని, అయోధ
యను మోక్షమున వెలసెను. ఇది రామాయణమనగును దే
వునకునుగల నిరూపణాంతరార్థము.

The year 1863 will always be to me dear and blessed for in
I was privileged to read for the first time the great sacred po
of India. The divine Ramayana.

When this poem was first sung Brahma was ravished with
Gods gemuses all beings from birds to serpents men and h
Anchorites exclaimed. "Oh the sweet poem which we wo
always gladly hear. Oh enrapturing song, How it imite
nature! How clearly we see this long history! It lives under
very eyes..... He who reads Ramayana is absolved fr
all his sins..... Every thing is narrow in the west.....
Let me glance at the side of High Asia towards the deep or
.....It is not a mere poem. It is a kind of Bible wh
with the sacred traditions, contains nature, society, the Arts,
Indian Scenery, vegetation, Animals and &c.,

In which all things love each other and sing together.

A common melody emerges. This is the Ramayana.

(Jules Michelet)

(the French historian in his Bible of Humanity;)
(extract from Miss. Anne Bosant's, in Defence of Hinduan

అని శ్రీరామాయణముయొక్క - మహిమను పట్టికొనిండు "పంచతంత్రం"

వేదశాస్త్రచార్యులైన

ఓమ్.

ఐ) సుజ్ఞానచంద్రోదయము—౧౪వ కళ.

ధనము.

వనితా, పృథివీ, కనకము లను నీ మూడాశలు సర్వజనులను విడువక పీడించుచున్నవి. అందు వనితా-పృథివులను రెంటియాశ విడిచినను విడువనగునుగాని, కనకము నందుగల దురాశ విడనాడుట మిక్కిలి దుర్లభము.

వృద్ధులు, నపుసకులు మొదలగు కొందఱు వనితా చాపల్య ములేక యుడవచ్చును. మఱికొందఱు పృథివీ కాంక్ష లేక యుండ వచ్చును కాని బాలులు, వృద్ధులు, నపుసకులు, మూకాంధ, జడ, బద్ధిరులాదిగాగల సర్వజనులును కాంచన కాంక్షకుఁబడియుందురు.

శ్లో॥ యస్యా స్తివి త్తంసనరకి, కుశీనన్సచపండిత స్సశ్శృతవాఙ్మగు
ణజ్ఞః । సవీవవక్తా సచదర్శనీయ స్సర్వేగుణాః కాంచనమా
శ్రయంతి ॥

ఏ మనుజునకు ద్రవ్యముగలదో ఆమనుజుడే కులశ్రేష్ఠుడు, అధికుడు, ఆగ్యుడు, బుద్ధిమంతుడు, ధన్యుడు, నేపథి, మరి నానాగుణములు కలవాడు అనగా సర్వగుణములు కాంచనము నాశ్రయించి యుండును*

* కం॥ ధనముగలవాడుమాలగ ॥
దనరీనజాట్లమెయటంచు; దలచివివాహం ॥
బునుజేతురురాజైనను ॥
ధవహీనునిబంచమునిగదలతురుగాడే ॥

శ్లో॥ ముందుభిస్తునుత రామ చేతన స్థన్ముఖాగమి ధనం, ధనం, ధనం ॥

ఇత్థ మేననినదఃప్రస ర్థతే కంఠపర్యంతం చింత్య చేతనకి ॥

తా॥ ముందుభి (భేద) బొ త్తిగా నచేతన స్థానకి. (గానిని సముత్తము కొంతకదలించిన) ధనం, ధనం, ధనం అని భవ్యని నడలుచు న్నది. ఇంక సచేతనమడగు మనుజుడు ధనమునుగోరు తీ మాశ్చర్యము.

శ్లో॥ ధనమార్జయ కాకుత్స్థ సనచూరితగుండలి ॥

(చూరితగుండలి)

ఓ రామా ! జగంబంతము ధనమునుగూర్చునున్నది కావు నీవు సనమువార్జించుము* అని శ్రీరామునిని పండిత్యము బోధించిన

ధనార్జన కేగదా మనుజులచు దినము ప్రవృత్తి మార్గము నా యించుచు గూడు. ధనకాంక్ష లేనివారికి వృత్తియు సంతోషము(1) ధనముకొరకే గదా ఆ బొంబుధ్వంసంబు నేకసంఖ్య పడు గూడు. ఇట్లు లోకవ్యాపారమునకు బుట్టిని ప్రధానముగా ధనమహిమచు కొనియాడ నెవరితరము. ధనమహిమ లోకము కష్టతరముగానుండును.

* Money is a good thing of which every man should try to get enough to avoid dependence upon others either for his bread or opinions. (Getting on in the world)

(1) (Money).....How many young spirits we see prominently depressed by this want.....How many manners, tempers, peculiarities, may be interpreted by it. How many people are or proud or unsociable from the secret irritation of want of it. How many bright intelligences are diverted, from their high development from the same cause.— (Getting on in the world)

ఆ॥వె॥ ఇహముసాధింపను హేమవిద్యయైవిద్య ॥

పరముసాధింపను బ్రహ్మవిద్య ॥

అని మహాయోగి వేమనగారు వచించిరి.

ధనమదాంధులు.

శ్లో॥ బధిరయతిక్లర్ణవివరం, పాచంమూకయతి, నయనమంధయతి॥

వికృతయతిగాత్రయష్టిం సంపదోగోఽయమద్భుతోరాజ॥

తా॥ ఓ రాజా ! ఐశ్వర్యమును రోగము చెవులను వినుపింపకుండ చేయును, నోటమాటరాక చేయును, కనులను చూడకుండ చేయును, శరీరమును వికారముగా జేయును. అన్నిరోగములకంటెను ‘సంపద’ యను రోగము పరమాశ్చర్యకరమైనదని యొక విద్వాంసుడు వచించెను.

“అర్థాణురాణాం నగురుర్నబోధుః” అనగా విశేష ధనాశగలవారికి గురువు, దైవము అను విశ్వాసముండదు. ఎట్టి నీచకార్యమునందైనను బ్రవేశించి ధనార్జనచేయుటే ముఖ్యమని యభిప్రాయపడుదురు.

“యథాగ్నిదృవముష్ణత్వం, అనిలేచలనంయథా, యథాశశి నీశీతత్వం, తదైశ్వర్యేదృవంమదం” అగ్నియందు వేడిమియు, వాయువునందు చలనమును, చంద్రునియందు శైత్యమును యెట్లు స్వాభావికములో ఐశ్వర్యమునందు ‘మదము’ ను అట్లే నిండియుండును.

సంపదచే రాగమును, దానిచే ద్వేషమును, దానిచే కామమును, అట్లే క్రోధమును, అపై లోభమును, వెనువెంటనే మోహమును, అట్లుపై మదమును కలుగును.

లోకమున రూప, లక్షణ వయో, విద్యా, వివేకములను సులక్షణములనంతగా పాటింపక ధనమునే విశేషముగా ప్రీతించెదరు.

శ్లో || జాతిర్యాతుగపాతలం గుణగణ స్తత్రాన్యగోగచ్ఛతాం ||
 శీలంశైలతపఃశ్చతత్త్వభిజ్ఞానైర్నన్యాతాంవహ్నినా ||
 శౌశ్వేనైరిణివజ్రమాశుని పతత్త్వోఽస్తసరి కేపలాం ||
 ఏనైకేనవినాగుణా స్తృణువప్రాచూన్సమస్తాన్మమే ||

(భిష్మహరి)

జాతిచేదనము, సుగుణము నశించినను, గుణము ముండుగల
 నను, శీలము చెడిపోయినను, ముగ్ధమైనను చింతలేదుగాని అర్థమ
 మాత్రమందుండువానిని. (ముందుకథగా) ఒక్క గుణములేకుండి
 తక్కిన సుగుణమున్నియును దృఢప్రాచూనములు * కావున సర్వజ్ఞు
 లును అర్థమునే కోరుచున్నారట †

పట్టిశాచగ్రస్తము.

ధనమును పిశాచము ఆరు సుఖములచే మూసెప్పులును బం
 చుచున్నది. చూచుము లో ఆశ్రీతులు మొరపిసనీక గెండుచే
 లను బంధించి బదిరునిగా జేయుచున్నది. వానిలో మూడుచే
 వాగ్బంధనగావించి మూగ నానినిగా జేయుచున్నది. వారి మ
 మైనను జూడనీక కనులును మాసివైచి అర్థమనిగా జేయుచున్న
 వారి యోగ్యతను పాటింపనీయక ముసస్సును చూపించి యున్న

* We care for neither gentleness nor valour, nor character
 nor nobility, nor valour but we care for only wealth without
 good qualities. In trivial gold seems omnipotent. N R

† ధనవంతం, శ్రీమంతం, గుణవంతం, విలసంతం, క్షమావంతం, సుఖవంతం,
 సమంతం (అని కన్నడలో నొక పితృపదము కలదు)

“విధి-సప్రసాదశ్చాన్వితసమానం” అని భాగవతం

¶ Menander says: —Riches are blind and render men
 who set their affections upon them

ని.౨. జేయుచున్నది. వారికి వందనమా చరింపనియక చేతులను బంధించి కరహీనునిగా జేయుచున్నది. వారికిఁ బ్రత్యుత్తానాది మర్యాదలు వేయనిక కాళ్ళనుబంధించి వేయుచున్నది. ఆ! హా!! ఇట్లు ధనపిశాచగ్రస్తులగుట వలననే ధనికులు పరతంత్రులై చీకాకు పడుచుందురు |

అష్టమదములు.

ఐశ్వర్యమదిముచే కన్నుమిన్నెరుగక గర్వించి తిరుగుచుండు వారినిం దికి సద్విచారము చేతురేసి వారికిప్పుడుగదా అధ్యాత్మ తత్వాభిగ్రాహ జనించును. వాతపితృశ్లేష్మాదులచే నిండ్లయుండు దేహమును శాశ్వతంబని నిలఁచియుండుటేమి వెఱ్ఱితనము? మత్తమాతం గములనలె మదించి తిరుగువారి కాత్మారాము డగుపడుటద్దుర్లభము.

అట్లును ముందు జన్మించినాను; నాకు సాటిఎవరు అని మదించిపలుకుట పూముదము. నేను సదాచార సంపన్నుండని గర్వించుట ఆచారమదము. నేను మిక్కిలి శ్రీమంతుడనని గర్వించుట ధనమదము. నావంటి సౌందర్యవంతులు వేరెక్కడను లేదని గర్వించుట గూఢమదము. నేను మిక్కిలి బలవంతుడనని గర్వించుట యశాననమదము. నేను సకల విద్యలునేర్చినానని గర్వించుట విద్యామదము. నేను దేశాధిపతి యని గర్వించుట రాజ్యమదము. నేను నిత్యము స్నాన, సంధ్యావందన, జపతప, దేవతార్చనలు చేయువాడనని, నీర్కావిదోవతులు, తులసీమాలలు, రుద్రాక్షహారములు, త్రిపుండ్రోర్ధ్వపుండ్రములు పెద్దపెద్దగా ధరించి మత్తశుండా లమునలె విఱ్రవీగుట తపోమదము. ఈమష్టమదంబులను విడచినఁగాని భగవత్కటాక్షము సిద్ధింపదు.

† Money makes many things and man makes nothing

ఐశ్వర్య మదమున గర్వించియే గదా ? ఇంద్రుడు దూర్వా
సునిచే శపింపబడెను.

దురాశ.

ఇటుల పారమాధిక విచారమునకు శత్రుతుల్యమై మహ
నర్థదాయకంబైన 'మదము' యెనిమిది విధములని ఈవరకే చెప్ప
బడియున్నది. అట్టి యష్టమదంబులలో ఐశ్వర్యమదము తక్కి
యన్నిటికంటే బలవంతమైనది ; ఎట్టి నీచకాగ్యమందైనను, బ్ర
శించి సాధుసజ్జనులు మెచ్చరను శంక లేక త్రిష్పటజెంది అసత్య, క
టసాక్ష్య, చౌర్య, జీవహత్య, స్వామిద్రోహ, భాగద్రోహ, గు
ద్రోహాది దుష్కార్యములకైనను పాల్పడి ధనార్జన చేయుచుం
టకు ముఖ్యకారణము 'దురాశ'

శ్లో॥ జీర్యంతే జీర్యతఃకేశః । గంతాజీర్యంతిబీర్యతః ॥

చక్షుశ్శ్రోత్రేచజీర్యంతే । తృష్ణైకానిరుపద్రవా ॥

అనుటచే శిరస్సునందలి వెంట్రుకలు తెల్లబారినను, నీ
యందలి దంతములుడుల్లినను, కండ్లు కానరాకపోయినను, చెఱ
విసకపోయినను మానవుల యాశకుమాత్రము జీర్ణదశరా
తాత్పర్యము.

“నూ రేండ్లు ముసలివానినిజూచి” తాతా తాము వృ
యితిరి. ఇట్టికాలమున తమ సేవచేయుట కొక్కరుండవలెను గ
పెండ్లిచేసుకొనెదరా ? యని యడిగిన, నావృద్ధుడు నయి
'దురాశ' జెంది నాయనా ! 'నాకెవ్వరు పడుచునిత్తురు' అని
చునేకాని, అయ్యో ! కాటికికాళ్ళుసాచియుండునామి పెండ్లిర
కని యెంతమాత్రమును చెప్పనొల్లడు.

ఏమియులేనివానికొక చూపాయ దొరికిన నతఁడు దానితో తృప్తిఁజెందక నూరురూప్యములను గోరుచున్నాడు. నూరుగల వాడు వేయిని, వేయిగలవాడు లక్షను, లక్షగలవాడు రాజ్యమును, రాజ్యముగలవాడు సార్వభౌమత్వమును, చక్రవర్తిఁ ఇంద్రత్వమును, ఇంద్రుడు బ్రహ్మత్వమును, బ్రహ్మ విష్ణుత్వమును, విష్ణు శివత్వమును ఇటుల గోరుచునేయుండు దురాశకు పాఠమెక్కడిది. “ఆశలనెడి త్రాళ్ళన మరగోయగజేసి పాఠవేయక కాని పఠములేదు” అని యొక జ్ఞానివచించెను; కావున ‘దురాశ’ పిశాచమునకు లోబడక మెలకు వతో వర్తించుటే వివేకిలక్షణము.

తృప్తికు తృప్తియే శాంతి.

“వినాగ్నినాతృష్ణదహంతికాయం” గొప్ప వనములు, వృక్షములు, పొదరిండ్లు మొదలగునవి అగ్నిచేత తులై నశించుట సహజమైయుండగా, అగ్నిలేకనే మానవులను దహించివేయుచు తృష్ణ (దురాశ) నక్క వేరేదియు గానరాదు. దీనికి శమనోపాయము తృప్తి. అనగా యథాలాభసంతోషము. దీనినే శ్రీ మహా భాగవతమునః—

కం॥ వ్యాప్తిఁజెందకవగవక

ప్రాప్తంబగులేశమైనఁ బదివేలనుచున్ |

దృప్తిఁజెందనిచునుజుడు

సప్తద్వీపములయందుఁ జక్కంబడునే ||

అని వివరించియున్నది.

శ్లో॥ మూఢజహీహిధనాగమతృష్ణాం । కురుసద్బుద్ధిం మనసివిత్వ

ష్ణాం ॥ యల్లభసేనిజకర్తృపాత్రం । విత్తంతేనవినోదయచి

త్త్రం ॥ భజ ॥

మూఢా ! ధనాన్ని పొందుదురానోను విద్ధి. ఆ తృప్తికి య
త్నించుము; నిజకర్మము (సత్కర్మము) చేయుట ప్రస్థము లభిం
చునో సంతోషమునే తృప్తిచేయుము అని అంగీకరించుము బోధించిరి.

ప్రజ్ఞావాగ్దేయం చాన్యాయమున నేమను నేమను అధికమ
గుచుండవలెగాని తిగిగడుగడా; అందున కోరికలు కోరుచుకోరున
'మరాణ' యభివృద్ధి జంపును నేమందును. భక్తిభావోద్భావము భ
రించును, అనుభవము దిన్నను కడుపునిండునవచ్చు తృప్తిచేయుకలే
గదా? మరాణ మధి కారణము. సంతోషము పుట్టి కారణము
అని ప్రకటింపబడినది. సుఖసాధకముగా దొరకవలెదనినది తృప్తిచేయుట
దక్క. మరాణయను వ్యాధికి ఇతరవిధానములు మూలములులేవు *

హేతువది.

ధనవంతులనేనుల బ్రతుకు సహాయము చేయును అని మరాణ
క్రియ, ఆ మరాణ చేయించు బులు కారణము ధనముల సంక్రమించి నీ
చే నుచున్నను మును నాది కీము మునీయక మునును, మునునందు
యు, కొన్ని వోట్ల వాడుకగానున్నది. ఇది మున్నది దీనిదనుచు
ఇచ్చెదమన్నసొమ్ము నంటనే యిచ్చివేయవలయును. దీనిమూల
కారణము దేయరాదు. మునోద తలచ వచ్చు తలచ భార

* Riches are not from abundance of worldly goods; but from
contented mind.

Happiness can then only be gained by a mechanical training
of the mind to reduce the force of the desire for wealth. A contented
mind is the one which is the possessor of real wealth. N

|| శ్లో || రేపుమాపుసహస్రాణి ||

మాపు రేపుశతాయుజ ||

ఇదగోఅగోఇస్తాను ||

ఇత్యతే జరుపు లక్షణం || (అని హాస్యాత్మకం)

త్తం తద్దైవచ " యని యార్యోక్తి. సంకల్పించుట, చెప్పట, చేతి
తోచూపించుట, దారిపోవుట మొదలగు నన్నియు వాగ్దత్తమే
యగును *

దారిద్ర్యమహిమ.

శ్లో॥ మాతానిందతినాభినందతి పితాబ్రాతానసంభాషతే ॥
భృత్యః పశ్యంతేనానుగచ్ఛంతే సుతఃకాంతాచనాలింగతే ॥
అర్థప్రాధికానశంక గూఢహృతే హ్యలాపచూత్రంశుహృత్ ॥
తస్మాదర్థముపార్జితప్రియసఖే అర్థేనసర్వేవశాః ॥

తా॥ లోకంబునఁ బురుషునకుఁ ద్రవ్యముండవలయును ; అట్టి
ద్రవ్యములేని దరిద్రుని దురవస్థను చెప్పతరముగాదు ; ఎట్లన
ధనహీనుని గన్నతల్లి నిందించును, తండ్రి తిరస్కరించి
మాటలాడును. సోదరులు పలుకరింపరు. నేవకులు కో
పించితిరుగబడుదురు. బిడ్డలు చెప్పినమాటను చెవినిడక
తిరస్కరించిచనుచురు. అగ్నిసాక్షిగా పెండ్లియాడినభార్య
సహితము, ధవునియందనహ్యముడెంచి యాలింగనాది సుఖం
బులనీయదు. పరమాపుష్కల మిత్రుడు కయితము ముఖము
జూపిని నెక్కడ ద్రవ్యమునడుగునో యను శంకచే జూచినను
జూడనివానినలె తప్పించుకొనిపోవును. ఇట్లు దరిద్రదేవతా
నుగ్రహముగల పురుషుని దురవస్థ వచింపనలవి కాకుండును.

* Think big, talk little, love much, laugh easily, work hard, give
freely, pay cash, and be kind.

Do this and you smoke without injury. To you immortal
soul,———

(The Herald of the Golden Age.)

“ స్వజనాపిదరిద్రాణాం తత్త్వజ్ఞాదురనాయతే ” దరిద్రులకు
తమ బంధువులునయితము విరోధులేయగుదురని నీతివాక్యము.

హితోపదేశము.

క॥ అప్పుగొనిసేయువిభవము

ముప్పునఁబ్రాయంబుటాలు మూఁఖునిగపమున్ ॥

దప్పెరుగనిస్మృతురాజ్యము

దెప్పరమిమింగగోకుదెచ్చుర సుమతీ ॥

తా॥ దారిద్ర్యము నీడించుచున్నను దురభిమానముమాత్రము విడ-
వక* భూమిలు, ఇండ్లు మొదలుగువానిని పొదవబెట్టి అప్పు-
లుచేసి వైభవం మొందెడివారు, ముస్సకాలమున యశావ-
స్త్రీని బెండ్లాడువారు, న్యాయాన్యాయములొలుగని రా-
యొక్క రాజ్యపందుండు వారు(వీరలు)రాను రాను మిక్కి-
కష్టపడుదురని తాత్పర్యము; కావున తనకు మించినకార-
వాలు జేయనుంకించరాదని పెద్దలు వచించియున్నారు.

లుబ్ధులు.

చ॥ అసములుబోధపూర్వులు, మహాత్ములుభోగనిధానమూమహా ॥

ధనమునఁ బుష్కలముగను, గతస్పృహలైపరమాదృభ్రతంబుగా ॥

మునుపునుబొందకిప్పుడును, ముట్టకనింకనుజెందలేక నె ॥

మృతమునదోచుభోగములమానగజాలము మేమొకింతయున్

(భర్తృహ

* When a man is poor there is no use of his entertaining
ambition to keep up the appearance of greater wealth than he
possesses. It is better he leads a simple life. The violation of
has ruined many a man.

జ్ఞానార్థ గుణాగ్రగణ్యులైన మహాత్ములు తమ విత్తమును దానధర్మములయందు వినియోగించి సార్థకజన్తులగుదురు. సుఖాదించిన ద్రవ్యమును తామనుభవింపక దానధర్మములయ్యక పితౄచములమాడ్కి ద్రవ్యమును దాచిపెట్టి కానలియుండు తుచ్ఛులకు లుబ్ధులని పేరు. లుబ్ధత్వము తక్కిన సుగుణములనన్నిటిని మూసివేయును. లోభికి వేరెందుచేతను వ్యాధి జనించుటంతగా లేదుగాని యెవరైననువచ్చి యాచించి రేసి వారికప్పుడే తీరనివ్యాధి ప్రాప్తమగుచున్నది. బహుకాలము ఘోరతపంబాచరించుచుండు మునులకు సయితము లభింపని 'మక్షాన' ము లుబ్ధులక ప్రయత్నముగా లభించును. ఎవ రేమడుగుమనో ఎక్కడ ధనన్యాయ మేషమునో యని బంధు మిత్రులాదిగా నెవరితోను చక్కగా పలుకుట మాని వేసి మునివలె మక్షానముగా నుందురు.

శ్లో॥ కృపణోధనలోభేన | స్వాంభార్యాంనాభిగచ్ఛతి ||
అప్యాంయోజాయతేపుత్ర | స్సమేసి త్తంహరేదితి ||

తా॥ లుబ్ధుడు ధనలోభముచే తనభార్యనైన పొందడట; యెందుకనగా, భార్యవలన పుత్రుడు కలిగినేని వాడు తన ధనమును హరించునను భయముచేతనని తాత్పర్యము. “లోభికి లోకమున మిత్రులేయరుదు” అని లోకోక్తి.

క॥ చీమలుపెట్టిపపుటలు
పాములకిరువైనయట్లు పామరుడుదగ్గర |
హేమంబుగూడ బెట్టిన
హుమిగులపాలుజేరు, భువిలోనుమతీ ||

అని నీతిశతక వాక్యము; — కావున లుబ్ధాగ్రేసర చక్రవర్తులు
తమ సుఖానందినిగిరి మేలుకొని దానధర్మవిచారము చేతురుగాక.

లోభముచే దుర్యోధనుడు నశించెను (1)

దాయభాగము.

శ్లో || చత్వారోవిత్తదాయాదా | ధర్మభూషాగ్నితస్కరః ||

జ్యేష్ఠభ్రాతానమానేనా | శ్రమమిన్యంతిన్సరః ||

ప్రస్థమును పంచుకొనుటకు నిలుగురు దాయాదులు గలరు.
వారిలో మొదటివాడు ధర్మము, రెండవవాడు రాజు; మూడవ
వాడగ్ని; నాలవవాడు తస్కరుడు, వివేకవంశులుగు మానవులు
మొదటివాని భాగమిచ్చుక ధర్మమును జ్యేష్ఠుని యనమానపర
చినయడల తక్కిన ముగ్గురు సోదరులు. తమయన్నకుఁగలిగిన యన
మానమునకు నాగ్రహముఁజెంది (లుబ్ధుల) ధనమంతయు నపహరిం
చుట నిశ్చయము.

“తాననుభవింపనర్హము మానవపతిఁ జేరుకొంత | మరిభాగ
తమా” (నీతివాక్యము)

ధనముగలసమయమందే దానధర్మ పరోపకారాది సత్క
ర్యములు చేసి తరుణోపాయముగాందు లేనిది నీతివాక్యము *.

(1) Misers admire wealth for itself and not for its use

లుబ్ధులు ధనమును మెచ్చువారేకాని దానిని సర్వేనియోగము చేయువారుకాదు.

* He who enjoys wealth is the real possessor of the wealth ; I
who distributes wealth for charitable purposes, is the real possessor
of the eternal wealth and he who hides the wealth is the master
of beggars.

S. S.

శ్రీసుజానచంద్రోదయము—౧౩వ కళ.

ఆరోగ్యము.

శ్లో॥ సర్వమనృతృతిత్వజ్య శరీరమనుపాలయత్ ॥
తదభావేహిభావానాం సర్వాభావశ్శరీరిణాం ॥
సగతీనగరస్యేవ రథస్యేవరథీనదా ॥
స్వశరీరస్యమేధావీ కృత్యేష్వేవహితోభవేత్ ॥
హితనుభ్యో శరిభుంసో నాకాలేకాలదృష్టినా ॥
సంజాయతేపరామర్శో బలోత్సాహేంద్రియాముషం ॥

తా॥ మనుషులు సర్వకార్యములు నొకమూలవైచి (యొదలు) శరీరమును గాపాడుకొనవలయును. అట్లుగాక శరీరరక్షణమును పేక్ష చేసి రేని (మానవులు) శుభాశుభ కార్యములన్నియు సలిందును, సగరాధిపతి సగరమును, రథకుడు రథమును గాచానుచుండంబును వివేకియగువాడు శరీర సంరక్షణ విషయమునందు మిగుల జాగ్రతకలిగి యుండవలయును. ఇటుల శరీర సంరక్షణచేయుచుండువానికి అకాలమృత్యువు కలుగకుండుటయేగాక బలము, ఉత్సాహము, ఇంద్రియాములు, ఆయువు ఇవి వృద్ధిజెందును*

* వైద్యార్థము .—

“ ఎటుగు మెల్లభౌగ్యములను, నేనియధికమదియె దేహసౌఖ్యమండ్రుఘను .”

ఆరోగ్యము.

ధైర్య, సైర్య, విద్యా, వినయ, వివేక, యోగజాది మహాకార్యచారంధరులని ఖ్యాతివహించిన మనపూర్వులు సమస్త విద్యలయందును అసమాన పాండిత్యమువహించి యుండిరనుట నిర్వివాదాంశము. (వాది నిబంధనలు)

ఆరోగ్య సంరక్షణమునకు మన పూర్వులు తగుకట్టుబాటులను జేసియేయుండిరి. తెల్లవారుజానున మేలుకొనుట, స్నానముచేయుట, ఇల్లుకుట, పాత్రలను శుభ్రపరచుట, ఇంటినద్ద తులు సెచ్చెట్లు పెంచుట మొదలగు నిబంధనలు ఆరోగ్య సంరక్షణగుఁగాక మరెందుకు.

1. ఉదయమున మేలుకొనుటచే దేహారోగ్యము చెడకయుండును.
2. స్నానముచేయుటచే కల్తషమువొలగి శరీరమున సుత్సాహము కలుగును.

దేహారోగ్యపత్యావశ్యకము. మలిన, చర్మ పదార్థములను స్వీకరింపకుండుట, నిర్మలాంగ్యమునకు ముఖ్య సాధనము. ఈ యర్థమునే మన గ్రంథములును బోధించుచున్నవి.

హో॥ ఉపానపశౌచవాసశ్చ ॥

ధృతమైర్నధారయేత్ ॥

ఉపవీతమలంకారం ॥

ప్రజంకరక మేవచ ॥—(మనుస్మృతి ర ఆధ్య.)

తా॥ పాదరక్షలు ; వస్త్రము ; ఉపవీతము ; అలంకారము, పుష్పమాలికాకంఠదండము ; ఇవి యొకరిచేనుపభుక్తములయ్యేనేని (తనగా మలినమొకదానిని) మరల వాటిని ధరించగూడదు.

3. ఇల్లులుకుటవలన కొన్ని దుర్మాయువులు చక్కబడి దుష్టులేగుటనిలిచి మనోహరముగానుండును.
4. బట్టలను, పాత్రలను శుభ్రపరచి వాడుటవలన మిక్కిలి మేలు కలుగును.
5. ఇంటినద్ద తులసి మొదలగు చెట్లను పెంచుటవలన దుష్టవాసములు మాయమై గాలి శుభ్రపడును.

ఇట్లనేక నిబంధనలేవకారచియుండు మనపూర్వీకులు సగర్వం ద్యులనుటకే సందేహముండజాలదు.

దేశముయొక్క భాగ్యములలో ఆరోగ్యభాగ్య మత్యంతా వశ్యకమైనది. వ్యాధులు రాకుండజేయుటయే మంచిది కాని వచ్చిన వ్యాధులను గుదుర్చుకొనవచ్చునను తలంపు మంచిది కాదు* మంచి గాలి, చక్కగా పచనమైన ఆహారము సకాలనిద్ర, పరిశుభ్ర వస్త్రములు, మంచినీరు ఈ మొదలగునవి ఆరోగ్యమున కత్యంత వశ్యకములు.

“ఆరోగ్య” ముయొక్క ప్రాముఖ్యతను సూచించి భారతాది గ్రంథములయంద ఈ చోట్ల చెప్పబడియున్నది.

శ్రీమహాభారత రణ్యపర్వమునందు యక్ష, ధర్మనందన సంవాదమున—

శ్లో॥ లాభానాముత్తమం కిం స్వాత్ ॥ లాభములలో శ్రేష్టమైన లాభమెద్ది? అని యడిగిన యక్షునకు ;

శ్లో॥ లాభానాం శ్రేష్ఠమారోగ్యం ॥

* Prevention is better than cure. Possession of money is not richness but the possession of sound health is the real richness

అసగా లాభములతో శ్రేష్ఠ లాభము 'ఆరోగ్యము' (వ్యాధి బాధలేకుండుట) అని ధర్మనిశ్చయము నచింతించు; కావున ఆరోగ్యమును చక్కగా కాపాడుకొనవలయును.

రాశ్రికాలమందు ఇంద్రియ వ్యాపారములన్నియును జరిగి మానసిక వ్యాపారములేక చిత్తము నీనమునొందుటగో (నిద్ర) ముండును. అట్లు నీనమొందిన చిత్తము బోహ్యంద్రియ వ్యాపారములచే వికసించుట (అసగా మేల్కొలుపుట) అగ్రతమముండును. కృపాసముద్రుండగు భగవంతుని ద్యానించుటకును, వేదాభ్యయనాది సత్కార్యములకును, నపేస నిషయములనాలోచించుటకును, ప్రాతఃకాల మే శ్రేష్ఠము. అట్లు వేకువజామున మేల్కొలుపుటగో ఆరోగ్యమునకు బ్రధానసాధనము. "ఆరోగ్యమే మాహాభాగ్యము" ఎంతటి ధనవంతుడైనను ఆరోగ్యనిగ్రహము తీరినచో జీవముంతట నేడుమార్గ భంగము. ఐహ్యర్యమునకుండు ఆరోగ్యమే ప్రధానమునకు.

"శ్రేణీకమాచ్యురమున ర్థసాధనం" అను నదనమునొకముగా ధర్మార్థకామ మోక్షములను చతుర్విధ ఐహ్యర్యములతో దేనిని సాధించుననినను దేహరోగ్యముగోగో తీరవలెను.

కం॥ ధనదాన్యమంతయున్నను

అనువుగతన దేహమునకు నారోగ్యమున్ |

కనికరమునిండుచి త్తము

ననుదినసంతనముగలుగు సతమముగందున్ ||

There is a Greek distich which says 'The best is health, the second is beauty and the third is to be rich with innocence.' N. E.

Health is not valued till sick comes.

S. S.

అను నీతివాక్యప్రకారము ఐశ్వర్య మెంతయున్నను ఆరోగ్యము, తృప్తి, ఇవికలవారు మాత్రమే సుఖింతురు.

ఆయుర్వేదము.

మానవుల యారోగ్యమును నిర్ణయించు స్థితిగతులును, పలు విధములయిన వ్యాధులును, తన్నివారణ మార్గములును మరి యనే కవిషయములును ఆయుర్వేదమున చెప్పబడియున్నవి.

ఋగ్వజుస్సామాధర్వములని వేదములు నాలుగు* ఋక్కు సగా రెండుపాదములు గల మంత్రము; ఇవి ప్రధానముగా నుండుటచే ఋగ్వేదమనియు ; అక్షరసంఖ్య పరిమితిలేక ఒకపాదముగల మంత్రము యజుస్సు, ఇట్టి మంత్రములు విశేషించియుండుటచే యజుర్వేదమనియు ; ఛందోబద్ధమయి గానమునకు పయోగించు ఋక్కులు విశేషించిగలది సామచేదమనియు పేరు. అధర్వుడను కేరుగల బ్రహ్మచారి తపఃప్రభావముచేత గ్రహింపబడి లోకమునందు ప్రచారమునకు లేనిదగుచే అధర్వవేదమను పేరు కలిగెను†

నాలుగు వేదములనుండియు నాలుగు ఉపవేదములు కలిగి యున్నవి. అట్టి ఉపవేదములలో ఆయుర్వేదము సర్వతోముఖ్యమైయున్నది.

పురుషార్థసాధనమున కావశ్యకంబైన “ ఆరోగ్యభాగ్యము ” ఆయుర్వేదాధీనమయి యున్నది. అట్టి ఆయుర్వేదమును కరుణా కరుండగు చతుర్ముఖుండు డక్షప్రజాపతికిని, దత్తుండశ్వినీదేవతలకును, అశ్వినీ గులు ఇంద్రునికిని, పురండరుండాశ్రేయాది మహాక్షులకును,

* ముదిత, కళ, యంగు వ్రాయబడియున్నది.

† గోవిధు బ్రాహ్మణము ; ౧. అ. ౪, సూ|| ౩. వివరము ; గా ననగు.

ఆత్రే గూడు లగ్నివే శాదులకును; ఇవిధమున ధన్యంతరి, చరక, సుశ్రుతాదియుసి పారంపర్యముగ ఉపదేశించబడినదై సాధివృద్ధిని సాధింపజేయుదుమనవచ్చినది. ఇట్టి ఆయుర్వేదము శిల్య, శాలాశ్య, కామ, భూత, కౌమారభృత్య, అగద, రసాయన, వాజీకరణ, తంత్రములుని యెనిమిది విధములుగ విభజింపబడియున్నది*.

షడ్రసములు.

మధురాష్టు, లవణ, కటు, తిక్త, కషాయములు; అనగా తీపు పులుసు, ఉష్ణ, కారము, చేమ, వగరు అని యాయనములు అందు మధుర (తీపు) రసము వాతపిత్తములను హరించి శ్లేష్మమును వృద్ధిపరచును. ఆష్టురసము (పులుసు) వాతమునుహరించి శ్లేష్మపిత్తములను వృద్ధిపరచును. లవణరసము (ఉష్ణ) వాతమునుహరించి సత్త శ్లేష్మములను వృద్ధిపరచును. కటు (కారము) వాతపిత్తముల సభివృద్ధిపరచి శ్లేష్మమునుహరించును. తిక్తరసము (చేమ) వాతమును వృద్ధిచేసి పిత్తశ్లేష్మముల నణగించును. కషాయరసము (వగరు) వాతమును వృద్ధిచేసి శ్లేష్మ పిత్తములను హరించును. ఇట్లు షడ్రసములు గుణములనెరిగి నేవించుటవలన మేలు కలుగును†.

* ఈ విషయము 'వైద్యచంద్రోదయ' యను గ్రంథమునకు ప్రత్యేకముగా ప్రయోజనముండవలసినిచ్చట విశేషించి వ్రాయబడినది.

† బలాద్విస్తాన సూక్ష్మగ్ధం ; బలయత్నేనపాలయతే || (సాగ్ధ్యోక్తి)

శరీరమునకు బలము కారణము. (కాఘన) అట్టి బలమును ప్ర.

ప్రత్యాపాదకముగ కాపాడుకొనవలసియును.

స్థో || సైవసమీక్షితబోధేన ; చికిత్సాప్రత్యక్షిణి సుగ ||

సమీక్షించుకొనుమతాం || తిప్పేతార్థంబువృత్తియే ||—(వైద్యసూత్రం,

అనుగమ, బోధముచే చికిత్సచేయుట అన నతని ఘోషము నశించునుగా

ప్రత్యయిన పక్షించుటగదు ; అయినను తన జీవనార్థమే ధనవంతులదృష్టమాత్ర

జ్యోతిషము.

“ నాభో క్తంక్షీయతే కర్తృ కల్పకోటిశతైరపి || అవశ్యమనుభో క్తవ్యం కృతంకర్తృశుభాశుభం ” గతజన్తమున చేసిన శుభాశుభ కర్మఫల మీజన్తమంద నుభవించియే తీరవలెను ; ఎంతకాలమైనను పూర్వకర్తృ మనుభవింపక తీరదు అని యున్నను, పూర్వజన్తమందు (మనుజుడు) సరీతిగా నుండెననియు, ఈజన్తమునందే ఫలముకలుగు ననియు, ఏదేనికాలమందెట్లెట్లు జరుగుననియు, వాటివాటికేయే శాంతికర్తృములు చేయవలెననియు, ప్రాణతుల్యమగు సంగతులను వివరముగా చెప్పఁదిగాన జ్యోతిశ్శాస్త్ర మన్నిటికంటే ముఖ్యముగా నెన్నబడుచున్నది.

జ్యోతిష్కుల యభిప్రాయము.

వృధిన్యస్తేజో వాయురాకాశ ములను పంచభూతములచే మానవశరీర మేర్పడినదినియు, “అపా వాయుక్షగ్ంసర్వం” అను శృతివాక్యమున నీ మన్తనస్తువులు జరిగిందే పుట్టుచున్నదినియు, “ఆదిత్యాజాయతేప్రప్త్తిః, వృష్టేరత్నం తతఃప్రజా” యనుటవలన జలము సూర్యునివలన పుట్టుచున్నది. దానిచేత నన్నముబుట్టుచున్నది. అన్నము ప్రాణకోటికాధారము; కావున పంచభూతకంటైన జీవకోటికిని, పంచభూతములకు మూలస్థానంబైన సూర్యునకును విశేషసంబంధముకలదనియు నసిష్ట, నారద, వరాశర, వ్యాస, గర్గాదు శాస్త్రములు వేదాంగమనియు, వేదముకిది నేత్రస్వరూపమని నచిరంబరనియు తజ్ఞులు వచించెదరు

ద్రవ్యాన్వనచేయవలయును.

చికిత్స చేయుటచే రోగి శరీరము వైద్యుని సొత్తగుచున్నది ; దానిని క్రయమిచ్చి పుచ్చుకొనని యడల నతడు వేయు పుణ్యమంతయువైద్యునిఁజెందుచున్నది:—

‘జ్యోతి’ యన వెలుతురు. వెలుతురులేనియెడల లోకవ్యాపారమే జరుగదు. సృష్టిస్థితిలయముల కెల్లను వెలుతురే ప్రధానము దానికి సంబంధించిన శాస్త్రము కావున జ్యోతిశాస్త్రమని ఋషులు పించిరి.

జ్యోతిశాస్త్రమున గణితములేక సిద్ధాంతము, ఫలము, ప్రశ్నమునకా ర్థము, శాంతి అను విషయములు చివరికి బడియున్నది.

ఈ శాస్త్రమున పూర్వకర్త మిట్లుండెనని తెలుపుటచేత నిష్పాదు దానికి పరిహారము లేకరచుకొనుట, పశ్చాత్తాపపడి ఈశ్వరుని ప్రార్థించుట మొదలుగు సత్సాధనములు కలవుగాన జ్యోతిశాస్త్రము మోక్షప్రదంబని పెద్దలు పచింతురు.

ఈ కాశమున నివసించుచున్న నే భూమియందుగల వివిధగుడ్డలు, కలంగరకాయలు మొదలుగు కొన్ని జాతి కొడుకాన్యములు మచ్చి పోవుటయు, వెనుగుపొడుగు మొదలుగు కొన్నిటిని పూర్తిమనమీపమున కత్తరించిన నవి కుట్టుపడుటయు, అమావాస్యతోడుగామున గొట్టిన బాగునగుటయుఁ జూడ నిగోళ భూగోళములను విశేష సంబంధముకలదని తోచకమానదు†

† కం॥ జ్యోతిరేన జగతికియూర్జితః ॥

జ్యోతిరేన లంకాజూడః ; సూర్యుడుగానా ॥

భూమిగలగోళము చలించెడి ॥

జ్యోతిశ్చ సృజ్యమకల తుభయమసంగుకా ॥

(రుక్మిణి.)

ఆ॥ ప॥ విప్రతెల్లగూడి వేరెంద్రులపాడి ॥

సరసశాస్త్రధుల ; చక్కగాను ॥

యమముహూర్తమిడగ, ముండేరమోసెరా ॥

విశ్వదాభిరామ వివగవేమ ॥

(మహాయోగి వేమ)

వైద్య, జ్యోతిషాదుల ఏకీభావము.

శ్లో॥ వైద్యానవంతి కఫపిత్తమరుద్వికారాన్ ॥

జ్యోతిర్విదో గ్రహగతంపఠిన ర్తయంతి ॥

భూతాభిషంగఇతి భూతవిదోవదంతి ॥

ప్రాచీనకర్తృబలవన్మునయోవదంతి ॥

తా॥ వ్యాధిగ్రస్తునిజూచి వైద్యులు వాతపిత్తశ్లేష్మముల వికార మనియు, జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞులు సూర్యాదిగ్రహచార దోషమ నియు, మంత్రశాస్త్రజ్ఞులు భూతభాదయనియు, ముచిత్వరులు పూర్వ కర్తృచునియు చెప్పుచున్నారు.

ఇట్లు వీరందరు వచించెడి సిద్ధాంతములన్నియు నిజమనియు “యాదృశీభావనాయత్ర తస్మాద్భావేనతాదృశీ” అనుటచే (నిరుపాధికమార్గమును) యెవరెవరెట్లున్న భావించిన వారివారికట్టి ఫలమే లభించునని పండితోక్తి.

దృష్టాంతము.

(1) ఒకనికి తననొప్పి కలిగెను వాడు జ్యోతిష్కునినర్దకుపోయి మొరపెట్టుకొనగా నతండా రోగితో అయ్యా ! నీకు గురు-సూర్యులు జన్తమందున్నారు కావున, సూర్యజప నమస్కారములు చేయుమని వచించెను. అతడుచెప్పినట్లారోగి పరిశుద్ధుడై సూర్యమంత్రము జపించుచు శక్తికొలది పండ్రెండో లేక నూటయెనిమిదో నమస్కారములు చేసి, రాగికలశమండదివరకే నింపియుండిన వసంతేమును కొంత పుచ్చుకొనగా నతనికి మస్తకశూలపారిచి యానోగ్యమేపడెను.

దీని కారణము.

కర్పూరముయొక్క ఖాగనాగ్రాణించుటచే నెదడునాశ్రయించ

చిరుమండన శత్రువులముహురది, సమస్తాంశములు మహిమతో గడికట్టి
యుండిన దిగ్విజయరేఖ చిహ్నముగా ప్రవహించుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
వసంతమును కొంత ఘనీభూతమునకు చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
దీని ప్రతిబింబములు హరించును. ఇది సమస్తాంశములను స్వర్ణములను
రెండుకలుపుగగా? ప్రతి(స్వర్ణములను) చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
దును సూర్యమంత్రమును సమస్తాంశములను చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
నది. అని సూక్ష్మసంప్రదానము భావించుచున్నాము.

(2) ఆరోగి సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. సమస్తాంశములను
నాడిపరిక్షించుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
కాపున నాడిపరిక్షించుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
కాచి జిల్లేడములు తల్లిపాపములను చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
నివర్తించుచున్నది. అని సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను

దీని కాగ్రములు

సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
వీరీభవించుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
కాపున వాగినది (సమస్తాంశములను) మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
ములను హరించుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను

(3) ఆరోగి సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను
లువ్రాసి దేవములందరినీ పూజింపగా, సమస్తాంశములను మహిమతో చేర్చుచున్నది. ఇది సమస్తాంశములను

దీనికారణము.

నామాంత్రికుని టంగ, హం, హ్రీం అను ప్రాణ శోచ్ఛారణ చేయుటచే నకలదోషములు నివర్తించెను ; మరియు నొక వస్త్రమును తైలమునఁ దడిపి నిష్పంజరము ప్రవృత్తిలు సమయమున రోగిని చక్కగా చూచుచుండెనునని విన్న దానిష్టకొగత నీరువేయగా నది భగ్గునమండి యొకవిధ నాసన (పొగ) ఇచ్చిం దను ; దానినాఘానించుటచే త్రిదోషములుపారించి వ్యాధి తీరెను. మరియు నామాంత్రికు డదివఱకే తననద్దగల బవని : మూర్తము నొప్పయందు వైవ నాపొగ నాఘానించుటచే వ్యాధి తీరెను.

(4) ఆరోగి కి ర్గ్యమును జెప్పడం సిద్ధాంతి చద్దకుఁజని మొరపెట్టుకొనగా నతఁడం ది ర్గవిపాకముననుసరించి అయ్య ! నీవు పూర్వ జన్మమున యమునానదీతీరమున నొక వైశ్యుడైబుట్టియుండి బీదసాదలనక కులంబాండ్ల చే మాటలుమోయించి వారి కేమియునీయక కష్టపట్టియున్నందున తత్సంబంధమైన దోషముచేత నీజన్మమునందిట్లు మనకలకలమునభవింపి యున్నదనియు, తన్ని నారణమునకై పావుసేగామునందు తలయలకొని పది శేర్లునుపుర్వ లొకమూటగట్టి తలపైబెట్టకొని బిడుగుగట్టెచూపగా పోత్రము సేయుచు నొక ముహూర్తకాలము ఎండలో నిలుబడి యుండి గానుప్పు లొకధిట్లు దానమిచ్చి పేస నొప్పము దీసి పరిమాన్నము భుజించి రాత్రి యుపవాసముజేసి నొప్పినివారిం దనుగును అని వచింప నాతండట్లు సేయగా వ్యాధి నివృత్తిం దను.

దీనికారణము.

అన్యాయమున ర్గవిపాక ముట్టెను సిద్ధాంతి వాక్యప్రకారము ఆముదిము తలయలకొని కొంతపడి యెండలో నిలిచియుండినందున

ఉష్ణవాచువు మొదలగు దోషములు పొందిచి వ్యాధిగతు లేక
శని దేవతాకమగు నుస్త్వలు గానమిచ్చుటవలన వ్యాధి గలుగదు.
తేక భగవద్భక్తునికే దానమిచ్చి యతని యాశీర్వాదముల వలన
పలన వ్యాధినివారింతును. తేక అపరాధక్షేపరాజుసోత్తము వీసినం
నున సర్వజ్ఞుండతని చుమ్మ-ర్కముల నివారింది నీవ్యాధిముచగను.
తేక సిద్ధాంతిగాని వాక్యమును మనఃపూర్వగముగా సమ్మతంధున
యానమ్మికయే యతని వ్యాధినిపొంది యాశీర్వాదముచగను.
ఇట్లున్నివిధములగా భావించినను లక్ష్యార్థముక్కడనుగలుగును.

శ్లో॥ అమంత్రమక్షరంనా స్తి | నాస్తిమూలమనంశశం ||

అ (నాగ్యక) పురుషోనాస్తి | యోజక స్తత్రోర్నర్తభంక ||

తా॥ మంత్రముగాని యక్షరములేదు ; పోషకము గాని మూలిక
లేదు ; పరికిగాని పురుషులలేదు ; అదిగా పుష్కరితృప్త్యుం
దు. బసెగాని వర్జ్యమునులేదుగాని ఆ రాజుగాని ములయం
దుగల పోషమునుపొంది ఏమీకాగ్యమునం గోమదాని ను
యోగిగవనంబను ఏమర్చనశక్తిగల పురుషుని దోరకుల
మాత్రము మర్తభము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

౧) సుజ్ఞానచంద్రోదయము—౧౩వ కళ.

కృషి

జగత్తుకోటికంతటికిని జీవనాధారమును కలుగజేయునది కృషి.
 “కృషి గేవమహాశ్రేష్ఠం వినాదైన్యేనజీవనం” అనుటచే ఒగులనాశ్ర
 యించి ఏ సజానని శరీరమును మిక్కిలి సగోచపకమకొని తర్జన,
 భర్జన, గర్జనము, కోర్పుకొని కాలముగడపుచుండు పరమనీచమైన
 గూఢకన్య ధిక్కరే “ఉత్తమంకృషిజీవనం” అను అర్యోక్తి ననుసరించి
 వ్యవసాయముచేసి జీవించుట పగమోత్తము. దీనినే నితిశతక
 ములందుఁ—

గం॥ అడిగినజీతంబివ్వని

మిడిమేలపుదొరనుగొల్చి మిడుకుటకంటే ॥

వడిగలయెద్దులుగట్టుక

మడిదున్నకబ్రాకుకవచ్చు మహిమనుమతీ ॥

అట్లుగా చాకరిచేయుంచుకొని సరిగా జీతమివ్వని బుల్లునిగా
 పరిణమించుటకంటె రెండెద్దులు సంపాదించుకొని కృషిచేసి బ్రదుకు
 మేలని తాత్పర్యము. కృషియొక్కటే స్వతంత్రజీవనము. దీని
 యుపద్యమను స్మరింపజేయుట. “కృషితోనాస్తిదుర్భిక్షం, జప
 తోనాస్తిపాతకం, మానేసకలహంనాస్తి నాస్తిజాగరతోభయం”
 అనగా కృషిచేయువారికి దుర్భిక్షములేదు. జపముచేయువారికి

పాపములేదు. మానముగా నుండువారికి కలహములేదు. జాగ్రతగా నుండువారికి భయములేదు అని నీతివాక్యము.

శ్లో॥ రామాద్వాచయమేరిసీం ధనపతేభీః పాపంబులుగూర్చుం ॥

ప్రేతేశంమహిషం తవాస్థివృషభం లోహంత్రిశూలంశఘా ॥

రజ్జుస్సపకావినాయకఃకృషికశో! గోరక్షకష్టస్మృఖారి ॥

భిక్షైతేబతకష్టమేవకురు కృషిర్గాదీవచంపాతునః ॥

ఓ నాథా! పరశురామునివద్ద కొంతభూమి నిప్పించుకొనుము; నీ స్నేహితుడగు గుభేరునివద్ద విత్తనసామగ్రి నిప్పించుకొనుము; యమునివద్ద నౌక పురుషులకలదు దానిజతగు నీ వృషభమునుగట్టుము. త్రిశూలమును మడక (లోహము) గా నుపయోగించుము; సపకమును మడకత్రాడుగా గట్టుము; వినాయకుడు నేద్యముచేయును. షష్ఠునిపాపుల మేషగలుగు. ఇట్లన్ని సాధనములు గలిగియున్నవిగాన సేవ్యముచేయుము. ఈపాడు భిక్షుకన్య త్రి బహుకష్టతరము. దీనినివిడచినాడుమని 'శారి' సాంభమూర్తితో వచించెనని యొకవిద్వాంసుడు వర్ణించెను.

దీనివిషయమెట్లున్నను భిక్షుకన్య త్రి పరమనీచమనియు, నిరభ్యంతరజీవనము 'కృషి' యనియు చక్కగా బోధపడుచున్నది.

చీమమొదలు మానవులవలకునుగల పంపుపుణ్ణియు నేదోయొకవిధమున కర్షకులనాశ్రయించియే జీవించుచున్నది; కావున కడుపుకూట్టికై భిక్షుకన్య త్రి మొదలుగు నీచకార్యముల జేయుటకంటే 'కృషి' చే జీవించుట పరమోత్తమము.

కర్షకులకు వలయుసాధనములు.

వ్యవసాయవారునకు సామగ్రిసంపత్తి, సహాయసంపత్తి ఇవి రెండు ముఖ్యముగానుండవలెను. దీనినే శ్రీకృష్ణవిగాసమునామ;

శ్లో॥ ఏ హాస్యా త్రయపుత్రా ! ద్వాహతాదశధేనవః ॥

మద్యరాష్ట్రంతుసుక్షేత్రం ! దేహిమేమధుసూధనా ॥

ఓ శ్రీకృష్ణమూర్తి ! (నీకు నాయందు కరుణగలదేని వ్యవసాయమునకై నాకీక్రింది సాధనముల నిమ్ము అని యొక్కరైతు ప్రార్థించెనని తాత్పర్యము)

ఏమనగా:—ఒకభార్య, ముగ్గురు పుత్రులు, రెండుహలములు (మడకలు) పదియావులు, మద్యప్రదేశమున మంచిభూమి (ఇవిదయనేయమని తాత్పర్యము)*

బమె రపోతన

గొప్పవిద్వాంసుండైనను నీమహాత్ముడు మదాంధులగు ధనికులనాశ్రయించరాదను సదభిప్రాయముగలవాడై కృషిచే జీవించు

* ఒకభార్య—ఆహారపదార్థములు వేళవేళకు నమర్చిదెచ్చుటకు

ముగ్గురుపుత్రులు—ఇద్దరు సేద్యమునకు ఒకడు గోసంగరమునకు

రెండుమడకలు—కృషిచక్కగా సకాలమున జరుగుటకు

పదిగోవులు—నాలుగెద్దులు(2)మడకలకు, ఆరావులు యెరువు మొదలగువాటికి

మద్యప్రదేశమున మంచిభూమి— కష్టకునకెప్పుడును మద్యప్రదేశమున

భూమి యుండవలెను. దీనినే సర్వజ్ఞమూర్తి కన్నడభాషయందు;

“ హాల్పాదహాలవాగి ఒళ్ళేవెరడెత్తాగి మెళ్ళగణ్ణోళుసాసెయాద ఆమనెగె బళ్ళహాన్నతప్పదు సర్వజ్ఞ ” యనియు,

ఓణియహాల(వల)లవాగి ఓడోవెరడెత్తాగి కాటిగెకణ్ణోళుసాసెయాద ఆమనె? ఓడుతప్పదయ్య సర్వజ్ఞ” అని నచించెను కావున మద్యరాష్ట్రమందలి భూమియే శ్రేష్ఠము.

ఆరుకుళ్ళ బియ్యమిచ్చి అయ్యానీప్రసాదమని (పూటకూళ్ళయ్యను) ప్రార్థించుటకంటే అరపడిబియ్యముతో తానే పాకముజేసి భుజించుట శ్రేష్ఠమని యొక్కలో శ్లో॥; ఆవిధమున అనుదినము చాకరిచేసినను సరియైన జీతమిచ్చని సాహుకారులను గొల్చుటకంటే హాళికవృత్తి శురమోత్తమము

చుండెను. ఇతని వాసస్థలము కడపమండలములోనున్న ఏకశిలా
నగరము (ఒంటిమిట్ట) ఇతడు నియోగి బ్రాహ్మణుడు భక్తిరసముగా
గ్రంథములు రచించిన ఆంధ్రకవులలో నీతడగ్రగణ్యుడు. ఇట్టిపూ
తచారిత్రుడు కృషికర్తచే జీవనముచేయుచు నొకనాడు చేనుదున్న
చుండగా నీతని భావమరదియు సకలవిద్యాసనాతుండగు శ్రీనాథుడు
సపరివారముగావచ్చి* భావగారినిజూచి సంతోషించి గుశలప్రశ్నా
నంతరము, శ్రీనాథుడు పరిహాసమునకై భావా ! హాలికులుగుమీకుఁ
గుశలమాయని యుల్లసమాడగా;—

ఉ॥ బాలరసాలవాలనవపల్లవకోమలకావ్యకస్యకం ॥

గూళలకిచ్చియప్పడుపుఁగూడుభుజించుటకంటె సత్కవుల్ ॥

హాలికులైన నేమిగహనాంతరసీమలగందమూలము ॥

ద్దాలికులైన నేమినిజధారసుతోదరఫోషణాద్ధమ్నై ॥

అనగా కావ్యమును సత్కువనిని దురాశ్మకాదిచ్చి గూనీచపు
కూడు దినుటకంటె సత్కవులు వ్యవసాయముచేత్తనైనను లేక నర
ణ్యమందు కందమూలములు భక్షించుటచేత్తనైనను జీవించుట శ్రేష్ఠ
మని తాత్పర్యము. అని ఇటుల వచింప శ్రీనాథుడుసప్పి భావా !
వేడుక కెయూడినచూట లొకలెక్కా ? యని సమాధానపరచి;

క॥ కమ్మనిగ్రంథంబొక్కటి

ఇమ్ముగ నేనృపతి కైన గృతిఁబుచ్చిసహో ।

గొమ్మునియియ్యరె నెయ్యా

స్లిమ్మహిదున్నంగనేల యిట్టిమహాత్ముల్ ॥

* శ్రీనాథుని పల్లకి ఎవరిచేతను మోయబడకుండా తనంతటనడచిననీయు పోతన
గట్లగముండినమడక ఎడ్లుగట్లక తనంతట దున్నననీయు ఇశ్వరాజు శ్రీనాథములు పెద్ద
లచే వచింపబడియున్నవి.

అని హితమువచింప నందుకు పోతన సమ్మతింపలేదనియు వివరింపఁబడియున్నది. కొండొక విశేషమున కాశించి ఈకథ నిచ్చట పొందుపరచడమయ్యెను.

ఒకరిహక్కు లేక స్వతంత్రముగాజీవించు సదుపాయము కృషి కర్త దక్క వేరుకాదని (దీనివలన) బోధపడుచున్నది*

వాణిజ్యము.

శ్లో॥ వాణిజ్యేవన తేలక్ష్మీ | తదధఃకృషికర్మణి ॥

తదధః రాజసేవాయా | భిక్షాయాంనైవనైవచ ॥

వాణిజ్యమున లక్ష్మీవసించును (అనగా వర్తకమున ధనము నిండియుండుననుట) కృషికర్తమున దానియందధఃమాత్ర లాభము; దానియందధఃము రాజసేవవలన లభించునుగాని భిక్షమునందేమి

* కృషికాధారము ఏ పులు, —

శ్రీకృష్ణమూర్తి గోసంరక్షణ జీసెను గదా ?

కం॥ గోనువులు బ్రదికెనేనికా ॥

మానదు ఘనమైన (పాడి మండ్లగలుగుకా॥

మానుగనుబాడి గలిగిన ॥

మానవులునుసురులు దనిసిమనుదురు పుత్రా ॥ (శ్రీమహాభాగవతము.)

ఇట్లు గోపాలన కృషికర్తము లేచ్చటజూచినను కొనియాడబడియున్నవి.

కం॥ విషతుల్యంబగుయాచక ॥

కృషికైజనుతేలలుబ్ధ ; కీటులయెడకుకా ॥

దృవదీరసేలదున్నెడి ॥

కృషిసల్పుముదానగల్గు కీర్తిసుపుత్రా ॥ (హితబోధ.)

ఋగ్వేద సంహిత యందు వ్యవసాయమునకిది సంబంధించిన సూక్తములనేకములు కలవు—

అనగా వ్యవసాయము వేదకాలమున సయితము ప్రబలముగా నుండెనని తాత్పర్యము.

యు లభింపదు. అసగా భిక్షకవృత్తి ప్రయోజనములే ననుట.

వాణిజ్యమువలననే లోకవ్యాపారము సరిగ్గముగా జరుగుచు న్నది. అట్టి వాణిజ్యము స్వల్పలాభముతోగూడి ధర్మసూక్ష్మముగా నుండువలయుననుట ముఖ్యోద్దేశము. అట్లుగాక నిష్పాదనేకులు “వాణిజ్యంద్రోహచింతన” మ్మని దృఢనిశ్చయములై అపద్ధముపలుకుట వర్తకమున స్వభావధర్మమనుచు మాటకుముందు శుష్కప్రమాణములు చేయుట మిక్కిలి శోచనీయము. ఇచ్చునప్పుడు వక్కలుసాక్షి తీయునప్పుడు తక్కడిసాక్షి యని లోకోక్తి ప్రబలియున్నది.

బాలుగు చనివెడి ప్రారంభ సాతములకుందే “అంగడివాడు తప్పానునికనూచున” ని యభ్యసింపబడుచున్నది. ఇట్టి యధర్మములను దొరికించి సత్యముగా వ్యాపారముచేయుటకు బ్రయత్నించుట శ్రేయస్కరము. పెద్దదానాలు, సంగనాన్యుడు, కృష్ణదాసు, పద్మనాభుడు మొదలుగు మహనీయులవలె వర్తకము చేయు గుణవంతులు బుట్టినగదా? భారతలక్ష్మీ తన పూర్వవైభవమునొందును. “సత్యమునకంటే నెక్కువధర్మములేదు”

దుస్సహదులు చతుష్టయము.

శ్లో॥ సహస్రదుఃఖానిసహంతిధీరాః | చత్వారిదుఃఖాన్యతిదుస్సహాని
కృషీచనష్టా గృహిణీచనష్టాః | పుత్రోన్యపిన్వానుదరేవ
థాచ ||

ధిరులగు పురుషులు వేయిదుఃఖములైనను సహించుచుండుగాఁ నాలుగు దుఃఖములనుమాత్రము నహింపరు. కృషిచేసిన నష్టపడుట భార్య దుష్టురాలగుట, పుత్రుడు నిరక్షరకుక్షియగుట, శిశుగము వ్యధగలుగుట అను నీ నాలుగుదుఃఖములను ధీరులేసహించరనగా సామాన్యులగతి వేఱుగాచెప్ప నక్కరలేదుగదా.

సు భా మి త ము లు.

1. ఈశ్వరుడు కరుణా సముద్రుడు. ఏదికోరినవారి కది యొసంగును ; ఏదియుఁ గోరనిసుజ్ఞానికి ముక్తియిచ్చును.

2. హృదయమే భూమి, వివేకమే మడక (నాగలి) ప్రయత్నమే యెద్దులు, శ్రద్ధయే మునికోరి, ధర్మమే మేడి, మనస్సే నాగలిత్రాడు, సత్కార్యమే యెరువు, భక్తియే బీజము (విత్తనము) సత్యమే జలము (ఇట్లు పంటపెట్టగా) రాగ ద్వేషములనుచ త్త మొలచును; దానిని సర్వచారముచే నాశముచేయగా 'నిత్యానంద'మను పంటఫలించును.

3. భార్యయను గొప్ప స్నేహితునితో బహుకాలము సుఖముగా నర్చించవలెననువాగు సత్యమును మహావ్రతమును ధరించవలెను

4. బుద్ధి గగనమును ముట్టవచ్చును; ఐశ్వర్యమనంతముగా నుండవచ్చును ; ఈరెంటికిని ముఖ్యాధారమైన శాంతము లేనియడల నవిరెండును వ్యధామగును.

5. కాలమొకిదిగి మాటాడనలెను; అకాలికదుఃఖోపశమనచాక్రములు దుఃఖిస్మరణకారకములు

6. గొప్పవారియంద సూయగలవారు స్వాభావిక దుర్జనులుతప్ప ఇతరులుకాదు.

7. సూర్యుడు జనుల పురస్కారతిరస్కాములను వీక్షింపక తనంతట ప్రకాశించునట్లు సాధువు లితరుల దూషణభూషణల పాటింప తమంతట వర్తింతురు.

8. ఉదారచారిత్రులకు విశ్వమంతయు స్వకుటుంబమేయగును.

9. కోపమును క్షీణింపజేతను, దోషమును గుణముచేతను, లోభమును త్యాగముచేతను, దుర్భిక్షమును కృషిచేతను, అసత్యమును సత్యముచేతను జయించవలెను.

10. హస్తశుద్ధి, వాక్ శుద్ధి, గుహ్యశుద్ధి, నేత్రశుద్ధిగలవారెందుం
డినను భయములేదు.

11. విధ్వాంసులనైనను “ఇంద్రియములు” దుర్గతికీడ్చును కావున
సత్సాంగత్వము విడువకుండవలయును

12. కూపగ్రస్త మండుకములవలె తమకు తెలియనివి ప్రపంచ
మునందే లేదను దురభిమానులు భగవత్కృతాత్మమునకు దూరులగు
దురు..

13. యోచించిమాటాడుట మంచిది.

14. పాండిత్యమునకుఁ దోడుగా సజ్జనత్వముండవలయును.

15. తాను పట్టిన కుందేటికి మూడేకాళ్ళని సాధింతుట మూఱు
నిలక్షణము.

16. మనోవాక్కాయములను త్రికరణములును యేకీభవించు
టయే నిర్మలత్వము.

17. నిర్మలత్వమనగా సత్కార్యములయందుగల నిష్కళంక
భావము.

18. భూతదయలేని ఈశ్వరపూజ వ్యధాము.

19. రాగద్వేషములను అంతశ్శక్తిని మొదట జయించిన
వారికి బాహ్యశత్రువులభయము తనంతట తొలగిపోవును.

20. ఎంత లాభకరమైనను నీచవృత్తియందు బ్రవేశింపరాదు.

21. దుర్జనులు ఇతరుల సుగుణములనుగురించి యనూయపడు
దురు. సజ్జనులు తమయందుగల కొన్ని దుర్గుణములకై వ్యధజెందు
దురు. తనతప్పులను ఒప్పుకొని తిద్దుకొనువాడే ధన్యుడు.

22. నేనెక్కువయనియు తక్కినవారు ఈక్కువకులస్తులనియు
గర్వపడరాదు.

23. వికలాంగులు, వృద్ధులు, అనాథలు వీరిని జూచిన వెంటనే భగవంతునియందువలె భక్తి సలిపి రక్షించవలయును.

24. విద్య యొకపాలు, వినయము రెండుపాళ్ళు, వివేకముమూడుపాళ్ళు, విమర్శనాశక్తి 4 పాళ్ళు, విశ్వాసము 5 పాళ్ళు, ఇట్లు పంచలక్షణములుగలవాడే పండుతుండనబడును.

25. నీచులు విఘ్నములకు భయపడి కార్యారంభమే చేయరు ; మధ్యయు కార్యమారంభించి విఘ్నములకుభయపడి సుస్తిజెందుదురు ; మాటిమాటికిని విఘ్నములు తటస్థించుచున్నను ఉత్తములు భయపడరు.

26. కొట్టినను, కాచినను, కరగించినను బంగారు కాంతిగుండ నట్లు సాధువులు హింసింపబడినను లోకోపకారమేచేతురు.

27. గాడుద గంధపుచెక్కెల వేరికెలను మోసినను వాసననెఱుంగనట్లు దుర్జనులు శాస్త్రప్రేత్తలైనను దానిసారమెఱుగరు.

28. అమూల్యరత్నమును భిరంబున ధరించియున్నను సపకము వద్ద కెవ్వరును జేరనట్లు దుర్జనులు విద్యావంతులైనను వారివద్ద కెవ్వరునుఁబోరు.

29. నేనను దురభిమానమువిడిచినవారికి ముక్తి కరతలామలకము.

30. ఆశ అధికముగాను, ఆయుష్యము తక్కువగాను ప్రసాదించిన సృష్టికర్త చాతుర్యమును కొనియాడవలయును.

31. ముదిమి యనునది సత్పురుషులకు మొదట మనస్సునవ్యాపించి సిదప శరీరమునకు వచ్చును. దుర్జనులకది శరీరమునకు వచ్చు నేగాని మనస్సున తోచనేతోచదు.

32. ఉపకారము చేసినవారికి ప్రత్యుపకారముచేయుటాక గొప్పకాదు. అపకారి కుపకారముచేయువాడే సత్పురుషులు.

31. పివీలి కాడి బ్రహ్మహుగళుగల జీవకోటియందు మనుష్యుల నలెనే ఇతరజంతువులనయితము సుఖపడదగినది కావుననే జంతువు నుగాని హింసింపరాదు.

34. నిన్నితరులు ప్రీతించవలయునేని నీమితరులను బ్రీతించుము.

35. మంచి నంటవాడుదొరకక మంచిపదార్థము ముఖమునాత్రము దొరకుటవలన సుఖములేదు.

36. భార్య పతివ్రతగా నుండవలసినయడల పురుషుడు పత్నివ్రతుడుగా నుండవలయును.

37. భోజునివంటిరాజు కలడేని కాళిదాసువంటికవి నంటనే దొరకును.

38. అస్పృశేసి పండ్లియాకుటకంటే పోష్యుడగుగొర్రెతగు మూలకుండల మేలు.

39. గామరావణులు పరాక్రమము గామగామముల కేదెలియును ధర్మప్రభావము ధాత కేదెలియును.

40. కోపముగల సన్యాసి, దురాధిగల యోధి, భక్తిలేని పూజప్రేమలేని స్నేహము తుదముట్టుటగును.

✓ 41. గామదాసులుగును కామదాసులు గను గంగ ముగ్ధుల భేదము.

42. చనివిన దుర్జనులకంటే చడువని సజ్జనులు మేలు.

43. దుర్జనులతోచేగుట సజ్జనుల భోష మేకాని దుర్జనుల దోషముకాదు. కొలునుడిచి కొండకునినె గలమాంసతో ప్రికాని తప్పుకాదు.

44. సోగుచునుగులు బూడిదో నుప్పుగింపంత నన్నూది కలిపి నేయునుండి దుష్టులమద్య నీకసజ్జనులు ప్రకాశింపను.

45. హింసచేయుటయందు ప్రీతిగలవానికి కంసునిగతి సంభవించును.

46. పారాయణము చేయుటకంటే పరులను హింసింపకుండుట మేలు.

47. పుణ్యము పూణిమవంటిది. పాపము అమనసవంటిది. దేవుడు నిర్మలకాంతియుతుడు.

48. సంకటమువచ్చిన కాలమందే స్వామినిదలచుట. వాన వచ్చినప్పుడే భావిత్రవ్వుట లోకవాడుక.

49. సత్కార్యములు విరోధింపఁబడినను తుదకవి ఫలించియే తీరును.

50. వికటకపుట ప్రకటనము, వక్రజనుల అక్రమమునకుఁ దోడు పడి దేశమునకు హానికలుగజేయును.

51. వేడిపాలుద్రావి నోరుకాల్చుకొనియున్న పిల్లలు పచ్చి పాలనుసయితము నమ్మనట్లు దుర్జనులు దుష్కృత్యముచే మనోవైకల్యమునొందియున్న పురుషులకు సజ్జనులయందును నమ్మకము కలుగదు.

52. లోకాభిరామాయణమున ; నాలుకకుండుధాటి భగవత్కథాప్రసంగముననుండదు.

53. ఎంతటిసాధువైనను నీచులుండుచోట నతనికి గౌరవముకలుగదు. తనభార్యయెంత సౌందర్యవతియైనను కులటయగు పరాంగ ననే కోరుట నీచుని స్వభావముగదా ?

54. విద్వాంసులయొక్క పరిశ్రమ విద్వాంసులకే దెలియును ; గొప్పదియగు ప్రసవవేదన బిడ్డలుగన్నవారికి తెలుసునేగాని గొడ్డలికి తెలియదుగదా ?

55. ఎద్దును మొద్దునుఁ దిద్దించుచునుగాని మూఁగునఁదిద్ద నెవరి తరము.

56. లోకమున కొందరు వయోవృద్ధులు, కొందరు తపోవృద్ధులు, మరికొందరు జ్ఞానవృద్ధులు, పీఠంబరును ధనవృద్ధుని పంచగాయక తీరదు.

57. సంపద్యేవతానుగ్రహము కలిగి, వెంటనే (మనుజులకు) బది రాంధమూక దేవతల యనుగ్రహమును కలుగును.

58. మిక్కిలి స్థూలశరీరముగల వనుగు చిన్నవగు అంకుశమునను వశమగునట్లు, గొప్పవగు అజ్ఞానాంధకారము కొంచమగు జ్ఞానతేజ ముచే నశించును.

59. చిలుకలుకట్టివేయబడి; కాకములు స్వేచ్ఛగా సంచరించుచు న్నట్లు, గుణసంపలు కష్టపడుటయు గుణరహితులు సుఖపడుటయు లోకస్వభావము.

60. నీచులు తమ పూనెడి కార్యములు ఫలించునన్న నాకోవ ముచేబీదసాదలను బహువిధముల హింసింపారు.

61. చేతనైనంత యుపకారముచేయుట టైనగుణము. చేతనై నంత యుపకారముచేయుట రాక్షసగుణము.

62. పరోపకార, ధురీణత, ప్రసన్నభావము, శాంతస్వభావము ఇవిగలవాడే పరమసాధువనఁబడును.

63. కలహమునకుగారణము డంబము ; అది విడనాడినవారి కలహసంభవముండదు.

64. మలయపర్వతమునందుండువారు శ్రీగంధపుష్పైలను వంచెరుకులుగా నుపయోగించునట్లు ఎంతటిసాధువైనను విశేష పరిచయముగలచోట గౌరవింపబడడు.

65. పుణ్యాకార్యములను జేయక తత్ఫలముకోరుటయా, పాప ఫలమును ధిక్కరించుచు పాపకార్యాచరణమునందే యుండుటయు లోకవాడుకగానున్నది.

66. చోరునికి చంద్రుడు శత్రువు, జారునకు సన్నిత్రుడు శత్రువు, లోభికి యాచకుడు శత్రువు, మూఱునకు సుబోధ చేయువాడు శత్రువు, (ఇట్లు పీరు నిష్కారణ శత్రువులు)

67. ధనికునకు వినయముండదు, వినయముగలవానికి ధనముండదు; ఇవిరెండునుగలవానికి విద్యయుండదు అట్టి విద్యసహితముగలవాడు దైవాంశసంజనితుడు.

68. ఎ-చోట సజ్జనులు భాషించుట దుర్జనులు పూజింపఁబడుదురో అ-చోట భయంకర విషత్తు సంభవించును.

69. ఆపత్కాలమున ధైర్యమవలంబించుట సత్పురుషులలక్షణము.

70. ధనుర్విద్యానైపుణ్యముగల ధిరులు ఒకపదాధమును రెండుగా చేయగలరు; రెంటిని యొకటిగాజేయు ధనుర్ధరుడు మంత్రధుడొక్కడే కావున నతనిఁజయించువాడే తత్వజేత.

71. సద్గుణములే పూజనీయములుకాని వయస్సును లింగమును (స్త్రీపురుషభేదము) పూజనీయములుకావు.

72. ప్రస్తుత కష్టనష్టములు భవిష్యత్కాలపు సుఖసూచకములు.

73. మహాత్ముల జన్మములో కోర్ధరణమునకుగాని వేలుకాదు.

74. సగపద, సరస్వతి, సత్యము, సత్సంతానము, సదనుగ్రహము సద్గుణము అను నీసకారసప్తక మొకచోటనుండుట ముగ్ధభము.

75. అనన్యవిశ్వాసముగలదే భార్య ; కార్యభారమునువహించి (తనకు) గీర్తిఁదెచ్చువాడే పుత్రుడు ; అనుపమాన విశ్వాసముగల

వాణీ మిత్రుడూ; ఇట్టివాడువచ్చి తల్లి పావా గేరిగిరిండిననేమి లాభము.

76. నిర్లసప్ర చేతమున పరస్మై గనుపడిన వారలను ఇరుపూను భయ కంపితగాత్ములై ఈశ్వరస్మరణ చేయవలయును.

77. దైవబలములేనప్పుడు గడ్డిపోచనుబాతము ఇరుపూని భయ పెట్టును.

78. నేను నేనను దురభిమానము నాశించునగును (మనుజులకు) భగవద్ధర్మజ్ఞానకలుగఁగ.

79. మునలీ సీతయలనుండునప్పుడు గొప్ప వీనులను నముతము లాగుదున్నది ; మూఁగులైనను తేనులలను గ. సప్పుడు విద్యావంతునివలె ప్రగల్భముగా పలుకుదుండును.

80. నర్పులను సంగత్యములైన యల్పబలములనునముతమ సద్గతినొందుచున్నవి.

81. యమున ప్రాణములనుమాత్రమే హరించుచున్నాడుగాఁ గున్దద్యుమ ప్రాణధనులును గలరిగి హరించుచున్నాడు గావున యమునికంటే ప్రేమ్యుడే ప్రసాదము.

82. భవలక్షణజ్ఞుడనీలవాణ్యము వదిలినను ఇల్లును ; నిధి నుపంతరిగి నీలవచిలదినను ఇల్లును. శుభుర్వామున యప్పటినుం కలిగినో భగవంతుని జూచు.

83. సంపద కలిగినప్పుడు పోలగురులను జూచి కలిగినప్పుడు పొలిచిరిగి గురులగురులను మూఁగు లాధిపతి.

84. పరాధములు మత్స్యగ్రామ్యులై గిరిల్పనల గారిం గించినందు మాత్రబోధమనె తలచామనె లోపనే చిట్టచుట్టము.

85. భగవంతుని మహత్త్వమును, శక్తిని కనుకాభివ్యము

న్యాయమును, సర్వసమత్వమును మాటిమాటికి దలచి యానందింపనివాని జన్మము వ్యర్థము.

86. అజ్ఞానాంభకారబంధురమయిన ప్రపంచమును గుహనుండి బయలుపడగలిగి యనిర్వాచ్య మహిమాన్వితుడైన ఈశ్వరుని సామీప్యమునొందుటకు నిర్మలప్రాథన రాజభాటవంటిది.

87. సూతదయపశ్చత్తాప, నీతి, నిర్మలత్వములులేని ఈశ్వర పూజ బూడిదయందువేల్చిన యాహుతులవలె వ్యర్థమగును.

88. పరులను హింసింపకుండుటయే జీవితముయొక్క పరమార్థము.

89. చందలస్వభావముగల చిత్తమును; ఇంద్రియవ్యాపారములకు లోబడి తోప్పుదారులు పట్టనియ్యక భగవద్గుణానుభవమునందే నిలుపుటకు సాధుసాంగత్య మత్యావశ్యకము.

90. పరమేశ్వరుడు మనకు ప్రసాదించియుండు సమస్తసాధనములను సమస్త శక్తులను సత్కార్యములయందు వినియోగించుట మంచిది.

91. పురుషుడేంద్రియలోలుట్టె యవిపోవుదారినే దానును పోవుచుండిన మరలవానిని లోబలుచుకొనుట కష్టము.

92. మహాకార్యనిర్వహణమునందు మనోబలదైర్యములుగల పురుషుల కీశ్వరసహాయ మవశ్యకముగాలభించును.

93. జారులకు కార్యారంభమునందును, త్రాగుబోతులకు కార్యసంతరమునందును ప్రజ్ఞయుండదు ; కాని దురాత్ములకెప్పుడును ప్రజ్ఞయుండదు.

94. బీదలకు సహాయముచేయు ద్రవ్యము భగవంతునకు అప్రిచ్ఛుటవంటిది.

95. గొప్పవారి దురభిమానము తక్కువవారి యనిచేకము ఇవి
రెండును నశించినంగాని దేశమునకు ఔమముకలుగదు.

96. దనమదాధులకు దయాదాక్షిణ్యములుకలుగుట దుర్లభము.

97. అందరికంటెను గొప్పవాడుగానుండుగోరువాడు అందరికిని

సేవకుడుగానుండవలెను

98. సర్వభూతములను తనవలెజూచి ప్రేమించువాడే బ్రహ్మవేత్త

99. వేయి గోవులమద్యనుండు తల్లిని దూడ కనిపట్టునట్లు వేయి
పురుషులమద్యనుండు ధాతను ధర్తము కనిపట్టుచున్నది.

100. (శ్రీః)అనంతకల్యాణగుణ పరిపూర్ణుండగు భగవంతుడు ఆశీ
తులకు కల్పవృక్షమువంటివాడు.

ఓమ్ తత్సత్

శ్రీసుజానచంద్రోదయము.

రెండవ కళకుఁ అనుబంధము.

మంత్రములు.

మంత్రములు పలువిధములుగనున్నవి. భూతభవిష్యద్వర్త
మాన స్థితిగతుల నెఱిగిన ఋషికులోత్తములు లోకోపకారార్థమై
పెక్కుమంత్రములను రచించియున్నాడు. ఐహికాముష్మిక ఫలము
లతో దేనినిగోరిన నవియెల్లను సిద్ధించునని కొన్ని స్తోత్రరూప మం
త్రముల తుదభాగములయందు విశదమగుచున్నది. నిత్యకర్తము
లగు గాయత్ర్యాదిమంత్రములు స్వరాక్షరనియమములతోనున్నవి.
మరికొన్ని గానమున కనుకూలించునటుల పలువిధ వృత్తభేదము
లతో గూడియున్నవి. ధ్యేయమూర్తియనుగ్రహమునుఁ జెందుట
కై మంత్రములేపఁడినవని పెద్దలు చెప్పుదురు. “మననాత్మాయతే
యస్తాత్ | తస్తాన్తంత్రఃప్రకీర్తితః || ” అ॥ తన్ను మననముచే
యువారినిఁ గాపాడునది కావున మంత్రమనబడును.

“ మంత్రేనసాధ్యతేసర్వం తస్తాన్తంత్రంజపేత్సదా ” య.
నిత్యాది వాక్యదృష్ట్వాంతములవలన మంత్రములచే సాధ్యముకాని
ద్దియును లేదని మరియునేకవిధములుగా మంత్రప్రభావములు ద్దోషి
పఁబడియున్నవి. దైవము మంత్రాధీనుఁడనియు మంత్రము మహాత్ము
లగు పెద్దల యధీనమనియు స్వస్థతచెప్పువాడుక కలిగియున్నది.
పూర్వకాలమువారు మంత్రమహిమచే వానలుదెప్పించుటయు,

దేశారిష్టకరములగు ఊమధామరముల పరిహరింపఁ జేయుటయు, చచ్చినవారినిఁ బ్రతికించుటయు, వేయేల కోరినవాటి నెల్లను మంత్ర సహాయముచేతనే చేయుచుండిరని పూర్వగ్రంథాదులవలన విశదమగుచున్నది.

కొన్నిమంత్రములు గొప్పకట్టునిట్టములకు లోబడి యుండుటే గాక వాని ప్రయోగోపసంహారములను చక్కగా నెఱింగినవారిచేతనే చెప్పఁబడదగియున్నవనియు, ఏమాత్రమైన స్వర, వర్ణ, పదాక్షరలోపము కలిగినయడల కర్తకు హానిసంభవించుటేగాక కార్యభంగమగును.

త్వష్టప్రజాపతి ఇంద్రునిఁజంపునట్టి ఇంద్రశత్రునగు పురుషుడు పుట్టవలయునను తలంపుతో “స్వాహేంద్రశత్రుర్వర్హస్వ” అని హోమముచేసెను. ‘శత్రు’ వనునది వస్తీతత్పునుషము. తత్పురుషసమాసమునకంతమందు దాత్తస్వరిముండవలయును. అనగా “ఇంద్రశత్రుః” అనియుండదగినది. అట్లుచ్చారణముచే

యక “ఇంద్రశత్రుః” అని యుచ్చరింపఁబడెను. ఇది బహుప్రీహిసమాసస్వరము. ఇంద్రుడుచంపువాడు గలవాడెవడోవాడు అనిఅర్థము. అట్టి అపస్వరోచ్చారణ దోషముచేత హోమాన్ని చల్లారెను ; పిదప వృత్రాసురుడు జరించియు ఫలములేక ఇంద్రునిచేతఁ జచ్చెను అని యాయులుచెప్పఁగా విందుముగదా ?

సక్రమముగా నభ్యసించిన ప్రాజ్ఞులచే నుచ్చరింపఁబడు మంత్రములవలన మిక్కిలి మేల్కలుగును ; అంగన్యాస, శరన్యాస, ప్రాణాయామాదులు మంత్రమునకు ముఖ్యసాధనాంగములుగా నున్నవి.

మంత్రోచ్ఛారకుని చుట్టుపట్లనాశ్రయించియుండు కల్తషములనుఁ
బారదోలి యాతని ఓజశ్శక్తిని కాపాడుటకివి ముఖ్యసాధనములు.

గానరూపముగానుండు మంత్రములకు తీవ్రముగ చిత్తమునా
కషిణంచుశక్తిగలదు. సాధారణముగా మనమనుదినము వినుచుం
డెడి గానమునందుండెడు మహిమఁజూడుదు.

శారీర వాద్యమున పున్నాగఁతోడిని వాయించినయడల పుట్ట
లయందుండు నాగములు తమంతటతామే బయటికిరాగలవు *
శ్రీకృష్ణమురళీగానప్రభావవర్ణనమున నిది విశదముగాగలదు.

లోకమంతయు వాతావరణముతో గూడియున్నది. శబ్ద
ముచ్చరించిన వెంటనే నది గాలియందుచేరి సూక్ష్మరూపముతో సంత
టనిండియుండు ధ్యేయమూర్తియందుఁ జేరును ; లేక ధ్యేయ
మూర్తిగమనముచు ధ్యానముచేయువాని వైపునకీఘ్నము ; అందువ
లన కోరిన దేవతయొక్క యనుగ్రహము లభించును. తద్వారా
సుఖముకలుగును కావున మంత్రమునందు మహిమకలదని విశదము
గుచున్నది.

మంత్రములిష్ఠుడు ఫలించునా.

పూర్వకాలమునం దెవరెవరికేయే కోరికలు చేకూరవలసి
నను మంత్రపఠనములవలననే చేకూరుచుండెను ఇతరప్రమాసలక్క
ర లేకనే యొక చోట స్వస్థముగా కూర్చుండి నియతమార్గమున మంత్రో
చ్ఛారణము చేసినంతట వాఁనివారియబీష్టములు సెరవేరుచుండెను.

* మా మిత్రులగు ఉద్దనపల్లి కృష్ణప్పగారివద్ద నుండిన యొక షరీలు వాద్యకుడు
వాద్యమును వాయింపగా సర్పము తనంతట బయటికివచ్చి మిక్కిలి యానందముతో
ఘణమునెత్తియాడిన గని శ్రీ దేవయ్యగారు తామివిషయమును ప్రత్యక్షముగా జూచిన
ట్లును చెప్పగావినియుంటిని:—

అదేమంత్రములే యిప్పుడునుగలవు. ఉపదేష్టలు, అనుష్ఠాతలు, వేనవేలుగలరు కాని సంగముగా సాధించువారరుదు. ఇట్లు మంత్రములమహిమ క్రియాగూఢమునఁ గానరామిచే నిప్పుడనేకులకు మంత్రములందలి నష్కకము తఱుగఁజొచ్చెను. ఇది మిక్కిలి శోచనీయము. అట్లనుటచే మంత్రమూర్తులులేరని కాదు ; ఇప్పుడును మహానీయులు కొందరుండకపోరు. అయినను వాగిసంఖ్య ప్రేళ్ళ మీదనే లెక్కపెట్టవచ్చును. అట్లుండినను వారినుహిమ ప్రకాశమొందుటకు వీలులేదు. ఇట్లుచెప్పగా వినుటేగాని వారియదంత మిట్టిదని తేటపడదు. సుగంధవస్తువుండుచోట సువాసన యుండకపోదు. సువాసనేని సుగంధపదార్థములు పనికిరావు*

మహిమలెట్టివి.

మహాత్ములుగాని, మహిమలుగాని, మరియేవిగాని లోకోపకారార్థము పనియొగింపదగినవేకాని దాచిపెట్టదగినవికావు. ఔషధామరములువారిండుటకో, ఆర్తులకష్టనివారణముకో, దుష్టనిగ్రహమునకో మరియుఁగాటి యితరసత్కార్యములకో ఉపయోగపడవలెను. అంతేకాని కల్పిత యుద్రదేవతల బెదరింపులవలె కానుకలపింపనివారికి రోగాదులు కలుగజేయుదుమనియు, తమదుష్కార్యములకు దోడుపడనివారికి చిక్కులుదేచ్చి పట్టెనవనియు చెప్పి భీతులుబూతులు, తిట్లు జాలవిద్యలు మొదలగునవి మహిమలు కాజలవు. తటాకముయొక్క అడుగుప్రదేశమునంగల మన్ను చేదుగాన ఉప్పుగాను విషమయముగా నున్నయడల నంపు నిలువయుండ

* Where there is smoke there is fire

అసఁగా మహిమలుండుచోట మహాత్ములుండుట స్వభావ భిత్తిము.

నీళ్ళును చెడుగుణముకలవై, సస్యములకును త్రాగువారికిని హాని కలుగజేయుచు అట్లే దుష్టస్వభావముగలవారు హాతయోగాదులచే నుహిమును సంపాదించుచు నవి రావణాదుల తపోనుహిములవలె లోకులకు హానికలిగించునవియై యుండును *

మంత్రోచ్ఛారకులెట్టివారుగా నుండవలెను.

వైరాగ్యము, భూతదయ, ఈశ్వరభక్తి, ఆస్తిక్యము, అక్రోధము మొనలగు సద్గుణపుంజరంజితులగు చిత్తస్థైర్యముగలవారిచే నుద్భరింపఁబడు మంత్రములు మిక్కిలి ప్రభావముగలవిగానుండును. చిత్తశుద్ధి ప్రధానమేగాని వేషము ప్రధానముకాదు. ధ్యానేతరస మయములందు మనస్సు దేనినిఁ బ్రేమించుచుండునో ధ్యానసమయ మునందును దానిమీదనే పాగుచుండును. కామతంత్రములందే కాలముగడపువాడు మంత్రపురశ్చరణజేయునేని వానిచిత్తమంతయు తదాకారముగా పరిణమించి తుదకు ధ్యేయవస్తువు సర్వాంగసుందరి యగు స్త్రీరూపమునఁ గాన్పించుటచే వాడుభ్రమించి మతిచెడి పోవును. కావుననే “యద్భావంతద్భవతి” యని యుపనిషత్తులు చాటుచున్నవి. వేయే ధ్యేయమూర్తులనగా వేరెచ్చటనో స్థూల దేహధారులులేరు ; ఏకలవ్యుడను కిరాతునికి విలువిద్యనేపిణనవారెవరు ? ధ్యేయమూర్తియేగదా ! అతడు గురుభక్తిచేసినందున జగద్గురువును సమస్త గురుపరంపరలకు ప్రథమగుకువుచునయిన సుధీ హృదయాంతర్వర్తీయగు పరమాత్మయేగదా ? ముఖ్యముగాభక్తులు ఆత్మశుద్ధిగలవారై యుండవలెను.

* శ్లో॥ దుష్టస్వభిషత్త్వం ; పరోపద్రవకారణం ॥

అనగా దుష్టముల నేమనిష్ఠలు. పరోపద్రవకారకములుగా నుండుననుట.

శ్లో॥ ఉద్ధరేదా త్తనాత్తానాం ॥

నాత్తానమవసాదయేత్ ॥

ఆత్మేశహ్యత్తనోబంధు ॥

కాత్మైవరిపురా త్తనః ॥

(శ్రీభగవద్గీత అ. ౬)

తన్నుతన మనస్సుచేతనే ఉద్ధరించుకొనవలెను. తన్నుతాను చెఱుపుకొనరాదు, తనకు తనమనస్సే బంధువు. తనమనస్సే శత్రువు అని యేభిప్రాయము.

మంత్రము ఖడ్గమువంటిది అనుష్ఠాత యెట్లుపయోగించిన సట్లు పనిచేయును ; అనుష్ఠాతయొక్క క్రియాశుద్ధి మంత్రము రెండును తోడుపడినంగాని లాభములేదు, అనుష్ఠాత క్రియాశుద్ధిగలవాడేని వానివాక్యములే అమోఘమంత్రములుగా పరిణమించును. క్రియాశుద్ధిలేనివానికి మంత్రములు ఫలింపవు. కేవల ద్రవ్యార్జన కొరకు మంత్రసాయముకోరుట వెఱచితనము. సామ్రాజ్యవాదులచే పరమాత్మయొక్క దివ్యమహిమలను బొగడుచు తనివిదీరయానం దించుటయు, తద్విభూత్యును జీవకోట్లకు చుఘాశక్తిగా సహాయము చేయుటయు, మంత్రముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము. ఋషిః-(అనగా) పరమాత్మను స్తుతించు మంత్రము. ఇవి అనాదిగానుండు మంత్రములు. ఇవి కల్పితములగు లంచమిచ్చి మంచమెక్కుటను సామ్రాజ్యవాదుల మంత్రములు నిగర్భక ప్రలాపములును కంఠశోషకములునునైయున్నవి. దిద్దేశ కాలవ్యవస్థలులేని పరమాత్మను స్తుతించుట కన్ని కాలములును తగినవేకాని, శుక్రవారము మంగళవారము అను నియమములేదు. నిత్యములని నైమిత్తికములని మంత్రములు రెండ విధములుగా నుండును. గాయత్ర్యాదులు నిత్యములు ; తక్కినవి నైమిత్తికములు.

ధ్యేయమూర్తులెందఱు.

ఈశ్వరవిభూతియందు జనించిన జీవాత్మలు జ్ఞానవిహీనులై జచ్చి రేని వారిందరును మరల బుట్టవలసిలవారే యగుదురు. కాని జ్ఞానానందమయ్యులైన పూతాత్మలందఱును కాలాంతరమున స్థూలశరీరములువిడిచి పరమాత్మయందు గలియుదురనియు, మరియు లోకోపకారార్థసూక్ష్మశరీరధారులై వాయుమండలమున వర్తింపుచు తమ్ముఁ ధ్యానించునట్టి భూలోకవాసులకు సహాయ సంరక్షణలనిత్తురనియు, అట్టి ముక్తాత్మలే దేవతలనియు, పరమాత్మవస్తువొక్కటేయనియు పరమాత్మకు సములును అధికులును లేరనియు పెద్దలవలన తెలియవచ్చుచున్నది.

జీవులు స్వతంత్రులా అస్వతంత్రులా.

జీవులు స్వతంత్రులుగాకుండిన కర్తృఫలానుభవముండదు. మనము చూచుచుండగా లోకమునందు జీవులనేకులను చినమునుఁబుట్టుచుగిట్టుచున్నారు. (ఆత్మనాశనములేనిదను విషయమువేరు)

కొందరు బాల్యముననే గతించుటయు, కొందరు యౌవనమునఁ గతించుటయు, మరికొందరు వార్ధిక్యమున సకాలమున గతించుటయు నిట్లనేక విధములుగా లోకక్రమము జరుగుచున్నదిగదా ! దీని విచారమేమి? కారణమేమి? అందరు నొక్కేవిధముననుండక పెక్కుగతుల ననుభవించుటేల యని యడిగినవెంటనే “వారివారి కర్మానుసారము” అని యొకబాలుడు సయితము జవాబుచెప్పఁగలడు. అట్లైననాకర్త మెక్కడినుండివచ్చెను. జన్మాంతర సంచితమునుండి, జన్మాంతరమున నెవ్వరుచేసిరి? ప్రస్తుతమనుభవించువారే; ఎట్లైనను తానుచేసినదే తాననుభవింపవలెనుగాక నితరులుచేసినది కాదుగదా ?

ప॥ భగవంతుడు సూత్రధారియనియు జీవులు ప్రతిమలవంటివారనియు, సూత్రధారియూడించినట్లు బొమ్మలాడుననియు ప॥ మాణములుండగా జీవులెట్లు స్వతంత్రులగుదురు.

ఉ॥ భగవంతుడు సూత్రధారియనియు, సృష్టివర్తము బొమ్మలనియు, సర్వమును ఈశ్వరార్పణముగావింపుచు కర్తృత్వము తమయంగాఁగోపించుకొనకనుండెడి ఆత్మవేత్తలు ప్రారబ్ధము ననుభవించుటఁదప్ప మరల వారేకర్తృమునుచేయరు కావున వారియందీవిధి యన్వయించుచుకాని యుక్తాయుక్త విచారములేక కర్తృములుచేయుచుండువారు కర్తృబద్ధులేయగుదురు.

ప॥ తల్లితండ్రుల కర్తృముచేతను అజాగ్రతచేతను బిడ్డలకు మంచిచెడ్డలు కలుగుచున్నవని కొన్నిప్రమాణములు కలవుగదా?

ఉ॥ తల్లిదండ్రుల కర్తృముచే బిడ్డలకు సుఖదుఃఖములు కలుగుచున్నవనుట న్యాయముకాదు ; కాని తల్లితండ్రుల యజాగ్రతవలన శిశువులకంగవైకల్యాని శరీరసంబంధ సూక్ష్మతలు కొన్ని కలుగుచున్నవనుట కనేకదృష్టాంతములు కలవు. బిడ్డలశరీరములు మాత్రము తల్లితండ్రులవలన గలుగుచున్నవే కాని ఇచ్చాద్వేష, సుఖదుఃఖ, ఆయుః ప్రజ్ఞాప్రయత్నాదులు స్త్రీపున్నపుంసకత్వంబులు మొదలగునవి వారి పూర్వకర్తానుసారముగనే కలుగుచున్నవని యనేక ప్రమాణానుభవములున్నవి* బిడ్డలు అవ్యక్తులుగాను జేరినట్టికనుండు

* తదాకృతిర్భవేద్ధర్మస్తత్వ శ్యేత్స్వామినోముగ్ధం ॥ (ఋతుస్నాతమైన) స్త్రీయెవరిముఖము (జూచిన నట్టియాకృతయే గర్భమున కివ్వఁడును గావున పతిముఖమే జూచుట మంచిది.)

కొంతకాలమువరకును వారిని జాగరూకతగలిగి కాపాడవలసినవిధి సంరక్షకులకుఁ జేరినది కావున ౧౨ ఏండ్లు (కొందరు ౮ ఏండ్లనిరి) వరకును వారుచేయు కొన్నికర్తముల గుణదోషములు తల్లితండ్రులఁ జేరునని పురాణాదులయందు మాండవ్యాదుల చారిత్రములవలన దెలియుచున్నది.

ప॥ అట్లైన దైవాదీనమనునదేమి ?

ఉ॥ “స్వమేవకర్తదైవాఖ్యం, విద్ధిదేహాంతరార్జితం, తస్మాత్పౌరుషమేవేహం, శ్రేష్ఠమాహు మనీషిణః॥” (మత్స్యపురాణము) దేహాంతరార్జితకర్తమే దైవమనఁబడును కావున పురుషప్రయత్నమే శ్రేష్ఠము. అనుటవలన కర్తమే దైవరూపముగానాడించుచున్నదనియు “ప్రతికూలంతథాదైవం పౌరుషేణవిహన్యతే” అనునదే పురాణమునఁజెప్పియుండు వాక్యమువలన పురుషప్రయత్నముచే ప్రతికూలమునునయిత మనకూలముగా జేసికొనవచ్చును. ఇందులకు సావిత్రి మార్కఁడేయాదులు సాక్షిగానున్నారు. పూర్వజన్మ కర్తములను

అదానాద్దోషదాశ్చస్యగర్భాః పూర్వం గాఢయాః ॥ మాతుర్వద్విషయాలాభస్తదాగ్దోజాయతేసుతః ॥ గర్భిణి కోరిన ఐస్తువులనివ్వవలెను, లేనియాడల గర్భముగకు (శిశువునకు) అంగ వైకల్యాగిదోషములు సంభవించును. మరియు గర్భిణి కేవలయమున కొంతకలుగునొ శిశువునకాయార్జితప్పక కలుగును.

ఇచ్ఛాద్వేషస్సృగుందుఃసంధర్మాగర్మాచభావనా ॥ ప్రయత్నోజ్ఞానమాయుశ్చ ; ఇంద్రియాణ్యాత్మజామతాః ॥ తతఃకర్మానుసారేణభవేత్ స్త్రీపున్నపుంసకం ॥

(పద్మపురాణాంతర్గత శివగీత.)

ఇచ్ఛాద్వేషాయుఃప్రజ్ఞాదులు స్త్రీపుం పుంసకాదులు పూర్వజన్మకృత, సుకృత దుష్కృత యాప ఆత్మసంభవులని చెప్పెను.

భవింపకతీరదు “ శరీరారంభకం యస్మప్రాకర్ణం కర్తవ్య-
తం । తద్భోగేనైవనష్టం స్యాన్ననుజ్జనీననశ్యతి ॥ ” (పద్మ-
శివగీత) జ్ఞానియైనను ప్రాకర్ణమువిడిచినను కాని, అజ్ఞాని తద-
నుభవకాలమునందే నవీనకర్మలు (ఆగామి) చేయుచుండును.
జ్ఞానిప్రాప్తమునుమాత్ర మనుభవించి తీర్చివేయును; అజ్ఞాని
యనుభవము ప్రమాదముగానుండును. జ్ఞాని యనుభవము
సూక్ష్మముగానుండును.

శా|| ఏకాలంబుననేవయస్సునగుండే స్థూలసేథూములోనే ||
యోకర్మసమాచరించవలెనో నేమేమిచేసవలెనో ||
నాకాలంబున నావయస్సుననగుడొప్పు యువాధుములో ||
నాయాకర్మసమాచరించవలెనో తథ్యంబుగానో తేము ||
(అనునీత్యాది వాక్యములు ప్రాకర్ణ విషయమునందు స్వయంబునే శా-
ఆగామియందె స్వయంబుపదా.)

సారాంశము.

విద్యవేష. వివేకమువేష. చనువనియు కొందరు నెడ్డెం-
రుగను, చనువనివారు కొందరు మంచివారిగను నుండును. ఇ-
తయు దీర్ఘముగా యోచింపగా ఇచ్చినచోప గీర్థియు మూ-
విధములుగా నంభవింపవచ్చు ప్రాకర్ణదోష ముదహరింపబడును. 1
కర్మమును భవించుటయగు న్యతంత్రుడైనను వివేకముగను తదా-
తికరమైన సాధనసంపత్తి యుండుననియు ప్రమాదముగా పరిణామి-
దనియు, అట్లుగుట యెప్పటికో (అపూర్వముగా) గాని యెప్పుడో-
పరుగదనియు, జీవి ఆగామి కర్మాదరమునలగు న్యతంత్రుడని-
ఫలానుభవమునందు పరితంత్రుడనియు ఘటించు కోరమువలన ఈ-
కటాక్షము లభించుననియు నలుగురవలెను.

ఈశ్వరుడొక్కఁడా లేక పెక్కులా ?

సత్య, నిర్మల, సత్య, సనాతనంబగు పరమాత్మ (ఈశ్వరుడు) ఒక్కడేయని కొందఱును, అనేకులని కొందఱును, త్రిమూర్తులని కొందఱును, శక్తియని కొందఱును, సిద్ధాంతపరచుచు తదనుగుణముగ బహుగ్రంథములను విరచించియు విరచింపుచును నున్నారు. ఉద్భవపుండ్రధానులకు విష్ణువు దేవుడనియు, త్రిపుండ్రధారులకు శివుఁడు దేవుడనియు అట్లే తదితరులగు సౌర, శాక్తేయ, గాణాపత్యాది మతాంతగులు పక్షపాత భూయిష్టములగు గ్రంథములను సిద్ధపరచి యుండుటయు, మెచ్చటజూచినను దేవతానిమ్నొన్నత నూపక తిరస్కార పురస్కారములుఁ జేయుచుండుటయు ప్రత్యక్షసిద్ధమేకదా ?

వారి వారి హృదయాంతర్గతములై రవులుచుండు మతవైషమ్యసంఘటనంబులగు కుత్సితాభిప్రాయము లంతటనే యంతమొందక నుద్రేకంబుటంబట్టి యజ్ఞానవశమున నవి పుక్కిటిగాధలైపెరిగి తుదకు పురాణములందచ్చటచ్చట గ్రుచ్చఁబడి యోగదర్శన, వేదాంతదర్శన, శారీరకసూత్రాదియు ద్వింధకర్తయు, సత్యసంధుడును పరమతపోధనుడును నగు శ్రీవ్యాసమునీంద్ర కృత పురాణముల యధార్థస్థితి కొంతవరకు మరుగుబడియుండెననుట సత్యార్థగ్రహణపరాయణులగు విద్వత్తనలులెఱింగిన విషయమేయగును.

సీఞ్ఞనుండి పాలును వేరుపరిచి తృప్తిగా పానముచేయు చాతుర్యము కలహంసలకుఁగాక కాకములకెట్లు లభింపగలదు. హంసనీ విషయమును కాకములతోఁచెప్పునెడ అట్టిచాతుర్యము తమకులే నందునలన కాకులేమిజేయును ? క్షీరనీరములు రెండును పానయోగ్యములైనవే గొవున వాటిని వేటుపరుపరాదనియు, అట్లుగాక వేటు పడుచుట ధర్మవిరోధమనియు హంసలకు వివేకముచాలదనియుఁ

పలుతెగఁగుల పరిహాస్యముచేయును ; ఇది కాకుల నీచస్వభావము.
ఇందుచేతనే; —

కం॥ అధికుండల్పునిఁగూడిన

నధికునిదేతప్పుగాని, యల్పునిదప్పా ।

కొలనుండికొండకేగిన

కలహంసదేతప్పుగాని కాకిదితప్పా ॥

అని పెద్దలునచించిరి. దీనినే అధికార నెఱిఁగి బోధింపవలెనని చెప్పిరి.

నీళ్ళనుండి పాలును వేరుపఱచు సహజసామర్థ్యము హంసల
కున్నట్లే అసత్యమునుండి సత్యమును విడదీయు సూక్ష్మబుద్ధి పండి
తులకుగలదు.

బోధనాసౌలభ్యముకొఱకొమరెందునకో ఋషిప్రోక్తములగు
పూర్వగ్రంథములం దచ్చటచ్చటగల కొన్ని కథాభాగముల నొకప్ర
క్కనుంచి సత్యవాక్యమృతముఁగ్రోలి యానందించియు, యానందింప
నెంచియుండు భక్తప్రపంచముకొఱకై బ్రకటించియు కృతకృత్యులగు
చుండు సజ్జనులఁజూచి విచారహీనులగు సోమరు లసూయఁజెంచుట
కుఁగారణము. చిగకాలమునుండి వారినాశ్రియించియుండు మహాభ్య
ముదప్ప చేరుకాదు. స్వార్థపరుల దుర్బోధలకుఁజిక్కి ఇదమిత్త
మని గ్రహింపనేరక మిడకరించుచుండు యిట్టివారుసయితో మొక
నొక కాలమున సత్యమిట్టిదని గ్రహింపకపోరు. ఈవిషయ మింత
టితోనిలపి ప్రస్తుత విషయమును పక్రమింతము.

అటుల కొన్ని బోధనార్థమై పొందుపఱుపఁబడిన గాథలతో
గూడియున్నను “నిజమెప్పుడును నిలకడమీదనే తేటపడు” నను
లోకోక్తిచొప్పున నిర్మలమూర్తులగు ఋషులవాక్యములిట్టివని తేట
పడకమానదు.

ఇది సత్యమిది యసత్యమని చెప్పగా విని సంశోషమొందక శివశివా రామరామా కలికాలమహిమయని అంగలార్చువారును పురాణములుబొత్తిగా కల్పితములని నాస్తికవాదముచేయువారును తమపొరబాటులిట్టివని గ్రహించి సవరించుకొనక దురభిమాన పిశాచమునకు దాసులైయుండుట మిక్కిలి శోచనీయము. “ప్రమాదో ధీమతామపి” యనుటచే నెట్టిధీయుతులైన నొక్కొకవేళ పొరబడుట సహజమేకాని యదిప్రమాదయుతమని దెలిసినవెంటనే సవరించుకొనక పట్టువదలినయడల గౌరవముచెఱునని దానినే సాధింపజూచుట మిక్కిలి దోషకరము. ఇందున కేకాబోలు “మూఁఖఃస్యనా స్త్యాషధం” అనగా మూఁఖుని హఠరోగమునకు మందులేదుఅని భర్తృహరి వచించెను. వట్టియాగాత్యమెవరికైనఁ గారాదు.

ఇంక దేవుడొక్కఁడా లేక పెక్కులాయనుటను విచారించునెడల, వేదమునందు కొన్ని చోట్ల ఏకేశ్వరప్రశంసయు* కొన్ని చోట్ల బహుదేవప్రశంసయుఁ గలదని† బుధవరేణ్యులు విశదీకరించి యున్నారు.

ఉపనిషత్తులు పెక్కుచోట్లయందు ఈశ్వరుడొక్కడే నుని బోధించుచున్నవి‡ “ఏకమేవాద్యయంబ్రహ్మ (అధ్యాత్మోపనిషత్తు)

* ఋగ్వేదము || (మం ౧ - సూక్త ౧౬౪ మంత్ర ౩౯ ౪౦-౨) అధ్వ - కాం ౧౩ అను ౪ మం ౧౬. (మొదలు) (ఏకేశ్వరప్రశంస)

† యజుర్వేదము || అ ౧౪ మం ౨౦ అధ్వ - కాం ౧౦ - అను ౪ మం ౨౩-౨౪. (బహుదేవప్రశంస)

‡ ఆర్య గ్రంథములందు ; ఏకేశ్వర ; తత్త్వము, విశదముగాగలదనుటను గురించి; విదేశీయపండితప్రకాండులు సయితము వేనోళ్ళుగొడియున్నారు,

The pure Hindu religion recognises and admits but one God.
(Jacolliot)

(President of the Court of justice ChandraNagore)

ఏకో నేనో బహుభావో నిష్ఠః (మన్వోపనిషత్) ఏక మేవ తత్త్వం బ్రహ్మ
విభూతి నిర్వాణం (బ్రహ్మోపనిషత్) ఏక ఏవాద్వైతయతాథా (ఆత్మోపనిషత్)
ఏకో న శీసర్వభూతాంతరాత్మా (కరోపనిషత్) ఇతి పురా
ణములసంయుత మియ్యగ్ధమునే పెక్కు చోట్ల ఘోషించుచున్నవి.

“ఏకో వ్యాపీ సమస్త్యద్భో సిద్ధిః ప్రాప్తీ తేః సతః (విష్ణుపురాణము)
సర్వజ్ఞ సర్వకర్తా చ సర్వేశో నిర్వోద్యయః (గణపతిపురాణము) ఏక
స్తద్వేదభగవాన్ (మహాభారతము) త్యక్తం జ్ఞానం బ్రహ్మ ఏక
మేవాద్వితీయకం (అగ్నిపురాణము) ఇత్యుత సతే ప్రాముఖ్యములే
కేశ్వరవాదమును స్థిరీకరించుచున్నవి. శాస్త్రజ్ఞుల సమాన్వితములగు

దు బహుదేవప్రశంసాదామనిన శాస్త్రగుడు “కర్మ కలహము తక్కిన
దేవతలవామ్యలెల్లగును తవాజ్ఞానుచున్నానది తోక నొలుచునున్నది కర్మ
డగు పరిమేష్వరుడు దేవదేవునియు సర్వము పరిపూర్ణుడు ఆధ్యా
త్మతత్త్వవిద్యావిశారదులగు బుద్ధులగునపుడు శాస్త్రజ్ఞులభిప్రాయములు
లగు దేవతలులోనగువారి కట్లాత్ములచే సతేనల కలగిన యభీష్ట
ములనొందుట సగుత మిశ్వరకట్లాత్ములనెన నే ముగించు ; సర్వ
వ్యాపీయగు భగవంతుడొక్కడే మగును. పూజ్యులగు వారలందరిని
దేవయని సజ్జోగించుట గొరవనూచెనకొలదిగదా ! పోయినది.

Nothing really exists but the one eternal Omnipresent spirit
was the dogma enunciated by ancient Hindu thinkers
(Monier Williams)

(శ్రుతి తపిశ్వరంబొందెనునుండు ఏ శివగుల తిలకముతో నొకరిమందెట్లుతల
(వైశిష్ట్యోదాహరణ)

అనగా ; ఈశ్వరుడు బ్రహ్మగలవ మహిమగలడు అని దేవేంద్రుడు (బి
మ్మనాథులు, అని యభిప్రాయము.

సాధారణముగానొక సత్పురుషునిఁ జూచినప్పుడును, రాజాంగమువాఁడైశో సంభాషించునప్పుడును “దేవరవారికి వందనము దేవరకృప గలుగవలెను” అను నిత్యాదిగా వచించుట పూజ్యతను సూచించుట కేగాని వేరుకాదు కావున నెవరివిషయమున దేవశబ్దముపయోగించిన వారందరును సాక్షాత్పర మేశ్వరులనికాదు. వారు మనకంటే గొప్పవా రేకాని పరమేశ్వరసమానులుకారు*

“మహేశాంశోజీవనోకే జీవభూతస్సనాతనః” అను జ్ఞానులవచనానుసారము జీవమాత్రమంతయుఁ బరమేశ్వరాంశభూతమైయున్న సత్త్వగుణప్రధానులగు మహానీయులయందే ఈశ్వరాంశమెక్కువగానుండును. తక్కినవారందరును తదనుమాయులగు విశేషాంశగలవారనియు, పూజ్యులనియు, సర్వేజనులచే పూజింపఁదగినవాఁడొక్క ఈశ్వగుడేయనియు నన్నియుండుట శ్రేయస్కరము ; మరియునిట్టి భావనిశ్చయముగలవారెల్లరును పరమాస్తికశిరోమణులగు ఆర్యసంశోధనకులసఁదగినవారు. “సత్యమేవజయతినాస్యతం” (ముండకోపనిషత్తు)

గ్రంథచౌర్యము.

“విచిత్రాదేహసంపత్తి రీశ్వరాయనివేధితం” కరచరణాద్యవయససమన్వితంబైన ఈ దేహము పరోపయోగకార్యములందే విని

* Both Vedic Hinduism and Puranic Hinduism recognise of Great God. (Ramesh Chandrad

వైదిక, పౌరాణిక, ధర్మములు రెండును, ఒక్క ఈశ్వరునే సూచించునని శ్రీ సమేశనంద్రధత్తుగారు నుడివరి.

సమత్కృత పూర్వగ్రంథములయందు సర్వమత సమన్వయార్థము, సుహృదులయభీష్టమునొప్పున నిష్పాన్నత దేవతాంతరములు వ్యాసకృతములని వ్రాయఁబడియున్నది.

యోగించుటచేత సార్థకతనొందుచున్నదను సనాతనధర్మవాక్యము నాధారముగాగొని ధనపంతులు తమధనముచేతను, విద్యావంతులు తమ విద్యామూలమునను రెండునులేనివారు కేవల దేహపరిశ్రమజేతను పరోపకారార్థము పాటుపడవలసినది ముఖ్యముగదా? మహనీయులనేకునీ విధముననేఁ బ్రవర్తించుచుండుటను మనమనుదినమునుఁ జూచుచున్నాముగదా? అటుల వారివారి యచుకూలానుసారము ప్రాణికోటికుపకారముచేయక చేయువారిని ప్రోత్సహింపరుపక నుండువారిజన్మము వ్యర్థముగదా?

అ॥ పెట్టిపోయలేని వట్టినరులు హామి ॥

పుట్టనేమివారు గిట్టనేమి ॥

పుట్టలోనిచదులు పుట్టదాగిట్టదా ॥

విశ్వదాభిరామ వినరవేమ ॥

అని వేమనయోగి వచించెను

“నీచేతనగునేని (సత్కార్యములకు) సహాయముచేయుము లేనియడల నూరికుండుము. ఎన్నటికిని కార్యభంగముచేయకుము” అని జగత్ప్రసిద్ధులగు శ్రీవివేకానందులు వచించిరి* కావున యెల్ల వారును వారివారి చేతనైనంత పరోపకారమే చేయవలసినది కర్తవ్యము. ఇట్టి మహావాక్యములనుగానెగానొని ఈగ్రంథమునువ్రాయ మొదలుపెట్టితిని. ఇందుగాని మత్కతగ్రంథములందు మరెంద గాని యెవరినిగాని దూషించియుండలేదు. మరియుట్టి యభిప్రాయము స్వప్నమందునలుతము స్ఫురించుటలేదు. గ్రంథములంద ప్రస్తావనశమున ధర్మాధర్మసత్యాసత్యములనుపోల్చి చూపవలసినస్పృహ

* Help if you can if you cannot; fold your hands and standby and see things go on do not injure if you cannot help (Vivakananda)

ధర్మవంతుల లక్షణమిట్టిదనియు అధర్మవంతుల గుణమిట్టిదనియు నిరూపించి బడియున్నవి. అవి యేమాత్రమును పరనిండయని భావింపరాదు. అట్లు ధర్మాధర్మముల నిరూపణములులేక గ్రంథములు వ్రాయుట కట్టి మహనీయులకును సాధ్యముకాదు. పదిమందిగూర్చుండియుండు సభలో ప్రసంగించువిషయ మందరికిని బాగుగా వినబడవలెననుయూహతో నచ్చటి కార్యదర్శులులేచి అయ్యా! కూతలు బెట్టకుండు సావధానముగా వినుండు అని చెప్పట సహజముకదా? అట్లు చెప్పకున్న విధితేదుగదా! మరికూతలగుటెట్లు; గలభనా పుట్టకే యట్లుచెప్పినవారిని ధిక్కరించి మీరుమాత్రము మాట్లాడలేదా యని యడుగుట సమంజసమగునా? సభాసదులకొఱకట్లు మాట్లాడినది తప్ప (కార్యదర్శులు) వారి స్వప్రయోజనార్థం మెవరితోనైన మాట్లాడనారంభించిరేని యప్పుడు వారు శిక్షాపాలులేయగుదురు కావున నిచ్చట యెవ్వరినిగాని దూషించియున్నట్లభిప్రాయపడరాదు. గ్రంథమువ్రాయుచుండగనే నన్నొకరిట్లా ట్లేపించినందువలన నీజ్ఞాపనమువ్రాసి పిదప వారాట్లేపించిన యితరవిషయములను వ్రాయవలసిన యవసరము బ్రసక్తించెను. ఈగ్రంథము దాదాపుగా ముగిసివచ్చుచుండగా నొకశాస్త్రులవా రొకనాడు కార్యాంతరమునకై వచ్చియుండి వ్రాయుబడుచుండిన యొకానొక భాగమునెత్తిచూచి నవ్విరి. (పిదప వారికిని నాకునుజరిగిన ప్రశ్నోత్తరములు) ప|| ఎందుకాలాగున నవ్వితిరి.

ఉ|| పింగళి; సూరనవాక్యములు జ్ఞప్తికొచ్చినవి.

ప|| ఏవాక్యములు?

ఉ|| “ శబ్దగ్రాహులుకొందరు ఛాయాగ్రాహులుకొందరు అర్చగ్రాహులుకొందరు గ్రంథచ్ఛోరులెందరో మహాత్ముల్ ” అనునవి.

ప్ర॥ ఈ గ్రంథమునందట్టి విషయము తెచ్చిగలవు ?

ఉ॥ రామాయణాది గ్రంథములందలి శ్లోకముల చ్చటచ్చట నెన్ని యోగలవు.

ప్ర॥ గ్రంథచార్యమనగా సథకమేమో చెబునుకొంటిరా ?

ఉ॥ ఇతరుల గ్రంథములనుండి కథాభాగమును లేక ఇతరులు చెప్పినవాటినుండి కొంతభాగమును దీసి గ్రంథమున జేర్చి కొనుట.

ప్ర॥ ఇంతకాక మరేమి ?

ఉ॥ తానుట్లథకముచేయరాదు. ఇతరుల గ్రంథములందలి కథా భాగమును దీసికొనక, ఇతరులు చెప్పినవాల్లో కొంతభాగ ము దీసికొనక నూతనగ్రంథమును జేయుకొనిన కవి ఈవర కుంబుట్టి నుండలేడు. అట్లు పీడికొనుట గ్రంథచార్యము కాచాలదు. తీసికొన్న శ్లోకము అథవా పద్యమే గ్రంథాంశ ర్గతమో ; ఆగ్రంథముపేరు లేక నానవి పేరు గలదో గ్రంథా చనవిషయమునందనేక గ్రంథాదులు తెలియక పడినవని యాగ్రంథక ర్తలను బొగడక నంతయు స్వయంవిత్వమేనని యెన్నరెనను చెప్పుకొన్నచో నది గ్రంథచార్యమగుదుగా ఏవిషయమునకే దృష్టాంతము; లేకనే ప్రహరములుగాను నదో నాయాచోట్లయందాయా గ్రంథక ర్తల గ్రంథము పేర్లు వ్రాచుఁబడియున్నదిగదా ? ఇంకను గ్రంథమున గ్రంథచార్యమేమున్నది ?

ప్ర॥ అచ్చటనొకటి ఇచ్చటనొకటి, లంగడలోను రవి, తోటలో నారికేళము, గానుగింటి బెల్లము, గొల్లనాటెంటి నీము, దీనికి భక్త్యములు వైవేద్యము లిన్నట్లయియున్నది.

ఉ॥ స్కాంధా ! తాముచెప్పినది వాస్తవము. అబద్ధమేమాత్రమును లేదు ; అంగుళ్యరవ, తోట నారికేళము, గాచుండి బెల్లము, గొల్లవాడింటి నేయి ; మొదలగు సంచన్నియము. జీరినఁగాని భక్ష్యములు కానేరవు. అటుల ఒక్కొక్కచోట నొక్కొక్కచోటను తనిపదాధికములను కష్టపడి యొక్కచోటచేర్చి శ్రద్ధతో రసవంతముగావండి భగవంతుడకు నివేదించి భోక్తలగు సమసికంచుటే పాకాద్యముని కర్తవ్యమునకు సార్థకత. రవ మొదలైన వామాచోట్లయందే యుండిన యడల తుత్పీడితులగు భోక్తలు మర్యాహ్న వేళయందు తోటకుబోయి పెంకాయను అంగడితో రవను కొని ఏమిచేయుగలరు? వారి మాకలితీరుపెట్లు; అన్నిటిని సమకూర్చుట కెంతకాలము పట్టురు; అన్నియు సమకూడినను ఏయేషదాష్ఠము సేయేషదార్థముతో చేర్చవలెనో, ఏం తెంత చేర్చవలెనో; యనునస్తుసంయోజనమందరికినిఁ దెలిసి యుండునా! తుంకు గోకానుభవములేని పండితులైరుగురు వంటచేసినట్లే యనుగదా? అట్లే పెక్కుచోట్లగల దృష్టాంతములను సమయోచితముగా సమకూర్చి హాసమెపకరచి (కోరినవెంటనే భుజించుట కనుకూలముగాయంధునట్లు సిద్ధమైయుండు భక్ష్యములవలె) యేయేవిషయమునుగురించిన సిద్ధాంతమాక్షణముననే యరచెతియుసిరకవలె తేటగా తెలుచునట్లు బహువ్రయప్రయాసలకోర్చి సిద్ధపరచియుండు గ్రంథములనుజూచి పరిహాసించుట యుఁ దృణీకరింపటయు కృతఘ్నులు చేయుకార్యము ; సిద్ధముచేయబడిన పాకమునందే పదార్థమునకైన నుష్పో, తీవో చాలదని తోచుపక్షమున దానిఁదెలిపి యాకొఱతనుచారెంప

వచ్చును. రేండవనాటికి, పాశము వీలువారి జాగరూకతగలవారై చుందును ; అట్లే గ్రంథమునల వ్రేవన క్రొత్తలున్నయడల సుబోధముగా, రేండవనాటికి సంపదనాని సవరించుకొనునట్లు చేసినయడల విమర్శము పొందెత్తము నార్థకత జండును. మీమమిక్క⁽¹⁾ వారి సాత్త్వికభావము ప్రతిపదింపబడును. అట్లుగాక, అక్కడవారికి యుక్తి దొకటి యని దూషింపనారంభింపబడునది సంగతిచే గ్రంథకర్తలకుఁగొదవ కలుగఁమిగాని దూషణలు మామోసగులము నుట్టిడియగును ; ఇందుపై తమచి త్తము.

ప) నాబుట్టికి సూరనకవిత్వము స్వతంత్రదీప్తియుగా నోమనున్నది. ఒగులనుండి తీసికొన్నదాకానె. గదా ?

ఉ|| సూరనకాని యశనికంటే గొప్పవాఁడని పండితులది విషయములు తీసికొనక తీరదాగదా ? సూరనకానిత్రయు రాఘవపాండవీయూటకథాభాగములునుండి తీసికొనితీరాని అందలి కథాభాగము, పదములు ముదలగునది మామమ. అపదములవలన కీ యుండినవ⁶ అతడే సూరనకానిగా నిర్ణయించునో యోచింపదగినది ; విషయములను సమయముబట్టియుగా సంయోగించుట, అధః గాఢభ్రమము గలుగునదియును ముదలగునది యేకవియెక్క- చాత్తవ్యముగాని సమయముగా నిర్ణయించునదిగానె. అట్టిదేయగు నొక్క సంగతియదని అక్షయములును, భావములును, విషయములును గలవి ? వేదవ్యాసులు, మహాకవి కాళిదాసులవలనను సమయము నొక్క సాత్త్వికము భావములును సలగిపడఁ దీనినానితో చెప్పగా నిశ్చయము.

* ప్రవాహిణిలను బుద్ధింపుగాని యాములములను చూచు

దక్కినవారి విషయముచెప్పవలెనా ?

భగవద్గీత, శివగీత.

శాస్త్రులవాసా ! ఇటులచూడుడు. భగవద్గీతయందు:—

శ్లో॥ యత్కరోషియదశ్నాసి ॥

యజ్జహాషి దదాసియత్ ॥

యత్తపస్యసికాంతేయ ॥

తత్కురుష్వసుదపఃకం ॥ (భగ. అ. ౯. శ్లో. ౨౭)

శివగీతయందు చూడుడు:—

శ్లో॥ యత్కరోషియదశ్నాసి ॥

యజ్జహాషి దదాసియత్ ॥

యత్తపస్యసిగామత్వం ॥

తత్కురుష్వసుదపఃకం ॥

చూచితిరా ! ఈరెంటిలో నొకటి కాంతేయా; యనియు, ఇంకొకటి రానుష్కం అనియు, నొక్కపదము నూర్చబడినదితప్ప ఒకటికొకటి సకలుప్రతి (Fair copy) యనుటకేమైన సంశయముగలదా ? శబ్దాలంకార వైచిత్ర్యములను లలితపదములను పూర్వకపుణాకరినుండి గొలుకరు సంగ్రహించియుండెడి వైభవమును కొంత జూడుడు:—

భాస్కరరామాయణా గణ్యాకాండమునను, ఆంధ్రభాగవత సనమస్కంధమునను, అత్రయశ్రమ దండకారణ్య వర్ణనలఁజూడుడు ఆంధ్రభారతాని సర్వవస్తునందును, ఆంధ్రభాగవత తృతీయస్కందమునందును, కణ్వ, కర్ణముల యాశ్రమవర్ణనలఁజూడుడు.—

ఇట్లు విష్ణుపురాణ, హరివంశప్రభృతి కావ్యములందును, స్కాందాది పురాణములయందును, ఇప్పటియాధునికుల గ్రంథము

లమందును కొంతసావధానముగాఁ పరిశీలించి జూచును. ఒకటి
యందలి కథాభాగములు, అలంకారములు స్త్రోతములు,
రిసపోషణములు, భావగాంభీర్యములు మొదలగునవి తక్కినవాటి
యందునుఁ గానవచ్చుచున్నవి. “మహాగజాః పరాయంతేమగ
కానాంతుకాగతిః” అన్నట్లు సురకవులు పరికపులుపోడి యట్లుండ
గా మనముమాత్ర మొనులగ్రంథములనుండి ప్రమాణములు సంగ్ర
హింపకదీరునా ! ప్రమాణములు చూపబండిన నివ్వనిచారొప్పును
రా ? నేను చెప్పినదే ప్రమాణము, అదే వేదవాక్యము, దానిని
మించిన ప్రమాణములేదని యాగాశ్చర్యముచేయు కాలముపోయినది.
హేతువాదులయెదుట చుక్కనమా వాదములు నిలువవు. “తాతా
చాగ్యం నట్టం మనమాత్రమే” తదీ మా రాధన నిల నరాగపడదు
గదా ? ” కావున మునుగాక్షిపణమే వేదవాక్యముకలదు.
వాక్యము వినిచును, “వ్యాసోద్భవం నిశ్శబ్దం” అనియు, కాళి
దాసుని “యుష్మిం కపిశబ్దాహ” అనియు వర్ణించిన గానచుంబిత
ములెవ్వయో ! గప్పగలరా ?

అని ఇట్లు చెప్పినిభంబంతయు సావధానముగాఁగలిగి గుణగ్ర
హణచాక్రములనుబట్టి శాస్త్రులవాడు తమపొగ బోగము సవరించు
కొని పశ్చాత్తాప మొంది ప్రియవచనములుచెప్పి నిష్క్రమించిరి.
ఈసంవాదమును గ్రంథమునఁ జేర్చుకొనుట కనుజ్ఞమునఁ గిరికాశ
వారిపేరు మాత్రము ప్రకటింపఁపడనని నూటదీని కొన్నిదమున తన్నా
మమిందు బొంపపలుప పీలులేదయ్యె.

కర్ణి ఒరులయశి న్నామ

సరులెంతడివారలైన, నలీయుమరుసఖం ।

ఒరులనుజూచిసహింపకఁ

గొఱకొఱ గాడంగరాదు, గుణనిధివినుచూ॥ (గు. శతకము)

భుగోళ భూగోళ విచార సంగ్రహము.

మన మెచ్చటచున్నను మనకుఁ గొతందూరమున ఆకాశము భూమియో గలిసిపోవుచట్లుఁ గానవచ్చుచున్నది. కాని ఎంతమాఁము పోయిచూచినను నదియట్లే జూపట్టునుగాని చేరియుండదు. ఓహో ! ఇదెవ్వరిని తెలియని క్రొత్తవిషయమా ? కాదు, అందరికిని తెలిసి విషయ మేమగును. దీనికారణమేమై యుండవచ్చును;—ఇది యేమాధారముచే నిలిచియుండవచ్చును ; దీని మర్తములేవి ? అగునిత్యాది విషయములను విచారింపఁబూనిన పేటిమర్తములు కొంతసాగునుఁ బోగవడగలను. —భూమిని శేషుడు మోయుచు న్నాడరుట యెల్లశ్రేణిగిరి విషయమేయగును ; శేషుడనగా మిగిలినవాడు అన్నియునశిలపగా తునకు మిగిలియుండువాడొక్క పరమాత్మనక్క యన్యులు గారు కావున, భగవంతునిచే నీభూమి ధరింపఁబడియున్నది గల ముక్తమేమగును. భూమి సూర్యునిచేతనాక పేకలపఁబడియున్నదనియుఁ బ్రమాణముగలదు. ఉత్పాదాధాప్త ధిపమానోద్యాం ఉపయనగా సూర్యుడనియు, భూమి సూర్యునిచే యాకపేకలపఁబడియున్నదనియు ఋగ్వేదప్రమాణముగలదనిసుజ్ఞులు నక్రాణింతురు. “త్వమేవప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి | త్వమేవప్రత్యక్షం విష్ణు రసి | త్వమేవప్రత్యక్షం రుద్రోఽసి | త్వమేవసర్వంభందోసి ” అను నిత్యాది ప్రమాణములచొప్పున సూర్యునిచలనగదా లోకరక్షణము జరుగుచున్నది.

భగవంతుడొందుంబర వృక్షమువంటివాడనియు అందలిపండ్ల వలె యనేకబ్రహ్మాండము లాతడందుండుగలవనియు, అత్తిపండ్లయం .

దలి క్రిమిలచరితవాడు నీవకోక్కనియు, భోగములందునుచరితి వింక
సనేక భోగములందును కలవనియు, అట్లు ప్రకృతిమరణో బుట్టి
యందును వలీ బ్రహ్మాండమును బుట్టియెననియు నొప్పును పోవును.
‘పూర్వగ్రంథి ముందుండును’ అనేది పండిత్యములలో ముఖ్యములు
“అనిభోగోఽగ్ర బ్రహ్మాండవనాదు కా” అను భాగములను వ్యతిరేకియు
నాదు. ఇట్టి చురీకబ్రహ్మాండములను నొప్పున భాగములను
గా నున్నది.

భోగములేదనినా ? సూర్యులులేదనినా ?

అని భోగములేదనినా సూర్యులులేదనినా అనినా నిషేధము
వివాదించుననియున్నది. భోగములు ముగ్ధులగుచున్నప్పుడు సూర్యులు
లేకునున్నాననియు, అతనిభోగము లేకునున్నప్పుడు అతనిభోగములు
భూభృగూక పోవుననియు, సూర్యులకు పోవు భోగములే భూభృగూక
బోగములుగననియు (అనికొన్ని ప్రకృతి) సూర్యులకును పోవు
ములు మోముచున్నవనియు (భోగము, భోగములకు) భూభృగూక
ములుగూడ బ్రహ్మాండమున్నది. అట్టివిధములను భోగములే
లేకునున్నదనియు, ఇట్లు పండిత్యములను పండిత్యములలోను
కొక ప్రక్కనుండు గిరి, తోట, అలలులు పండిత్యములకుగూడ బడి
సను నిక్కముగా బొనుచుండునని భావించుచున్నప్పుడు సూర్యులకు
పూర్వకముగా నుండుననియు భోగములేదనియు నొప్పును.

అందుగాఁగ నొక్కరక్షణమున సూర్యులు లేరు || అందుచేత

అని “భోగములు లేవు” అనియు “సూర్యులు లేరు” అనియు
అను భావము పోవుచున్నది. అందు “సూర్యులు లేరు” అనియు

నమంత్రమునఁ జెప్పఁబడియున్నదని, యాధునికులు కొందఱు విశదపఱచియున్నారు.

భూభ్రమణముచుగురించిన కొన్నిదృష్టాంతములు ప్రత్యక్షమున బోధించినఁగాని యనేకులకు పట్టమ (ఈవిషయమింకను విచారణీయమని యరికొందరు వచింతురు)

గ్రహణములు.

పురాణములనుండి గ్రహణములనుగురించి రాహుగ్రస్త, కేతుగ్రస్తము, అని చెప్పఁబడియున్నది. సూర్యునిఁజుట్టుచుండు గ్రహమండలములలో రాహుమండల కేతుమండలములని రెండుమండలములు గలవు. (యూ రేస్ నెప్ట్యూన్) అని ఖండాంతరులమతము. (ఈమండలములయ నుండు సూర్యునిపైఁబడునప్పుడు గ్రహణముకలుగునని కొందరందురు) ఇదియంతగా నమ్మతగినదికాదని సిద్ధాంతము వచింతురు. చంద్రుని భూసూర్యులకు మధ్యమన నున్నప్పుడు సూర్యగ్రహణమును, రవిమండలముమరుగై; భూమినీడ చంద్రునిపై బడుటవలన చంద్రగ్రహణమును గలుగుచున్నవని ఖగోళశాస్త్రజ్ఞు సిద్ధాంతము. భాస్కరాచార్యకృత 'సిద్ధాంతశిరోమణి'య నీయర్థమునే బోధించుచున్నది.

పురాణగాథ.

దేవరాక్షసులు మరదలపర్వతమును కవ్వముగను, వాసుకిని త్రొడుగనుఁజేసి క్షీరసాగరమును మధింపఁగా నంద మృతముబుట్టెను. అసురుల మృతకలశము నపహరింపఁగా విష్ణుమూర్తి 'మోహినీ'నాపముగరించి యసురులకు భ్రాంతికలుగజేసి వారివద్దనుండిన సురాఘటమునుదీసికొని, సురులకుఁ బంచిపెట్టుచుండగా; స్వర్భానుడను రాక్షసుఁడు కపటవేషమాత్రో బృందారకులమద్య గూర్చుండి

యుండెను ; విష్ణుమూర్తి నానిచేతనుగొంత యుప్పులమువేయగా
వాడు దానిద్రావెను. అంతలో వాడు కృత్రిమావేష సూరియనుటను
సూర్యచంద్రులు కనుసైగచే భగవంతున కింగించిరి. నెంటునే
విష్ణుమూర్తి నానిగొంబును ఖండించెను, ఐనను చిహ్నశానము
చేసినవాడగుటవలన చావలేదు. మొందఁము రాహుపుగను శిరస్సు
కేతువుగను నయ్యెను నాటినుండియు చారలు రప్పింపఁబడిన ప్రతివత్సర
మందు బట్టుచున్నారు. ఇట్లు భారతానుభవయంతుల బెప్పబడినది.

భా స్క రా చా ర్యు లు .

ప్రాచీన జ్యోతిష గ్రంథములలో సమస్త త్తములైన సిద్ధాంత
శిరోమణియను గ్రంథమును వ్రాసి జగత్ప్రఖ్యాతి బడసిన భాస్కర
రాచార్యులు 11వ శతాబ్దారంభమున మిండినవాడను. అతఁడు
తన్నగురించి తన జ్యోతిష గ్రంథములో నొట్లు వ్రాసికొనియు
న్నాడు. “ సహ్యాపర్వత సమీపమునఁ గల గూడిడనునది గ్రామ
మున మహేశ్వ భట్టారకుఁడను బ్రాహ్మణుఁడనియు, అతఁడు
శాండిల్యున గోత్రోద్భవుఁడు. మూడు వేదములను చక్కగా నభ్య
సించియుండిన దేకాక శ్రౌతస్తార్థి ర్థులలోను, జ్యోతిష విద్యలోను
అతఁడు నిపుణుఁడై యుండెను. అతని గర్భమున నేను శాలివా
హన శక 1036వ సంవత్సరమున జన్మించితిని. మూడవశిష్యుని జ్యో
క్కుల వంశము. మా పెద్దలవద్దనే నేను నిగ్రహభ్యసించితి. 4
జ్యోతిషమును గూడ వారివద్దనే చదివితిని. కేవలండ్ల ప్రాయము
నేనీగ్రంథమును రచించితిని ”

సిద్ధాంత శిరోమణి యను గ్రంథమున అంగుళామతము, చీరగ
తము, గణితా ధ్యాయము, గోలాధ్యాయము నది నాల్గు భాగప
లు గలవు. వానిలో మొదటి భాగము అత్యుత్తముమగుట. అ

యీకాలపు గొప్ప విద్వాంసుడెవడో వ్రాసినట్లు కానవచ్చును. ఈభాగమును తన కుమార్తె కొరకు వ్రాసినట్లు వాడుకలో నుడువ నీక్రింది కథవలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది:— తనకుమార్తెకు వైధవ్యము సంప్రాప్తమగునని యామె జాతకమును బట్టి భాస్కరాచార్యులకుఁ దెలియవచ్చినదట. అతఁడు బహుప్రయాసపడి వైధవ్యము సంప్రాప్తము కాకుండునట్టి మంచి ముహూర్తమును ఆమె పెండ్లికొరకుఁ బెట్టెను కాని ఆ నియమితకాలము మీరిపోవుటవలన నామెకు వైధవ్యము తప్పలేదట. కావున దానికతఁడు పశ్చాత్తాపపడి తనకుమార్తెను సమాధానపరుచుటకుఁగాను, ఆమె జ్ఞాపకచిహ్నముగాను తనగణిత శాస్త్రములోని యీభాగమునకు శీలావతి యను నామము నిచ్చెనట. ఈభాగమున నుదాహరణముల విచ్చుటతో, హే శీలావతీ ! అను సభోధన మాటి మాటికిని బ్రయోగించఁబడియున్నది. బీజగణితము నందును నొకచోట శీలావతిని కూర్చి, నీకర్మకుండలముల కొరకు నేనిన్ని రత్నములను, ఇన్ని నీలములును, ఇన్ని ముత్యములను గొంటినని వ్రాసియున్నాఁడు. ఈకథ మాట యటుండనిండు. కాని తన కూతురిపేర భాస్కరాచార్యులు ఉదాహరణములను రచించినదిచూడ, బాలికలకు విద్య నేర్పఁగూడదను నీకాలపు మనవారి దురాగ్రహ చూ కాలముండఁడ లేదనుట స్పష్టమగు చున్నది.

గణితాధ్యాయ, గోలాధ్యాయములలో జ్యోతిర్గణితము పూర్ణముగా వివరించి యున్నది. ఈభాగములలో లోపమున్న మాటలేదు. వానిలోని యుపపత్తి సహితమైన గణితవిధములెల్ల నర్వాచీనులగు పాశ్చాత్య జ్యోతిష్కుల గ్రంథములలోని పద్ధతులను అణుమాత్రమును భేదములేక, పొలియున్నవి. భూమితి సిద్ధాంత

మును బీటగీత్యా మొట్టమొదట విడదీసిన ప్రతిష్ఠ భాస్కరాచార్యుల కీ జల్లినలసిన దనుటకు సందేహములేదు. ఈసిద్ధాంత శిరోమణి గ్రంథము యూరపు నిండములోని యన్నిభాషలలోను భాషాంతరీ కరింపండి యున్నది. గ్రంథ శాస్త్రమున యున్న భారతీయులకు లభించుచున్న కొద్దిపాటి ప్రతిష్ఠకును భాస్కరాచార్యుల గ్రంథములే కారణమని చెప్పిన బాధకముండదు. అక్బరుచక్రవర్తీ లావణి భాషాంతరీ కరణమును 1587 వ సంవత్సరమున చేయించెను.

1583 వ సంవత్సరమున భాస్కరాచార్యులు కరణకుతు హలదునది నుదిమొక గ్రంథమును రచించెను. అప్పుడే కాయనః (1) విషయములు వార్ధిక్యము. దీనినిజట్టి వృద్ధాప్యమునందుఁ గూడా నాథనిగో శాశీరకమాసనిక శక్తులు తప్పముండ లేనని విశదము చేయుచున్నది. భూమియొక్క అక్షాంశ గ్రహాంశములను గురించి యతని యభిప్రాయము సరిగానే యున్నది. భూమి గోళాకముగా నున్నదనియు, స్థిరముగా నున్నదనియు, నది తన పృష్ఠభాగమునందు నున్న పెద్దార్థమును తనవంకకు లాగుకొను చున్నదిగాని, గాని చుట్టము చంద్రు, బుధ, శుక్ర, కవి, మంగళ, గురు, శని లను క్రమముగాఁ దిరుగుచున్న వనియు నతఁడు వ్రాసియున్నాఁడు. ఈగ్రహ క్రమములో నాల్గవ వాఁడు రవి, వానినుండి నాల్గవవాఁడు చంద్రుఁడు, వానినుండి నాల్గవ వాఁడు మంగళుఁడు ఈక్రమము లిక్క. పట్టమఁ బోయిన వారిముని యుపపత్తి తెలియ పచ్చు యతఁడు చెప్పు చున్నాఁడు. ఇంతియకాక భూమినీడ వ చంద్రగ్రహణమును, చంద్రుఁడు సూర్యునకు నడ్డముగా వచ్చుటను సూర్యగ్రహణమును, కలుగుచున్నవన్ని యతఁడు నుడవియున్నాఁడు.

భాస్కరాచార్యులొక జ్యోతిషమున నేకొక కవిత్వముగోని ప్రవీణుడై యుండెనని యాతని గ్రంథముగోని యుండునని నానా గము నలనఁ దెలియనచ్చును. ఈయనను తన వారిన నొక నీతని వంశముతో సత్వశ్శాస్త్ర విద్యాభ్యాసము పఠింపఁ దగ్గి నొక వివచ్చుచున్నది. కాని వారొక నవ్వయను ప్రసిద్ధికి నచ్చునంత గొప్ప విద్యావంతులు కా లేదు.

భాస్కరాచార్యుల యవసాన కాలము నిష్కర్షణముగా నుండునని యను. కాని యతఁడు 70 సంవత్సరముల మించి జీవించియున్న సమయమును బడసి కీర్తిశేషుడయ్యెనని మాత్రము నెప్పువచ్చును.

(ఆ. 1.3.11)

సుహృదుల యభీష్టము చొప్పున జ్యోతిష విద్యానియ నీ భవమును సమన్వయించి వేరొకచోట ప్రాయశఃబడసెడి.

ఉత్తములు, మోముములు, పిడుగులు, నెడలము.

కాలస్వరూపుడగు సూర్యుడను తన కాలశివీ సదీ, సూ, వాపీ, కూప, తటాక, సముద్ర ముల యందలి జలమును నీయులని మేఘమండలమున నిలుపును ఆ మండలము భోమిని సమీపమున వాయుమండలముచే నానరింపఁబడి యున్నది. గాని దీనిని గాని మిక్కిలి ప్రకాశమానంబగు (సూర్య) విద్యుత్ స్థలము గలది. పూర్వోక్త మేఘములు మహాసముద్ర ప్రతీతములై పడలముల కారంభించి, యొకటి కొకటి తొక్కుటవలన మిక్కిలి భయంకరముగా గొప్ప శబ్దము పుట్టుచున్నది. దానిని ఉత్తము (గుండె) అని చెప్పుదురు. అట్లు గానిచే నగరగొట్టఁ బడెను మేఘములు తొలగి టచే చొరవకలిగి విద్యుత్ స్థలముముక్క ప్రకాశము భోమిని బ్రసరించును. దానిని ముఖము(మిందు) అని చెప్పుదురు. 12.1.12

నాలోగ్నిగోళిత శరదాభివృద్ధిగల సూర్యుడచే విద్యుత్తండల తేజస్వంజ
ని అంగికికలము గాని తేజోహామముగానే భూమిపైఁ బడును.
నానిని పిడుగు అని అప్పుచును. అదియే ఐస్కంధపైఁ బడిన నావస్తువు
నాశింపక సూర్యుడు కాపున గాని నాశనిపాత మందురు. గాఢ
పడిగా పీచుసంపూర్ణ మోసములు పూర్తిగా కరుగుటకు విరామము
లేక నిండనిండెప్పుడైఁ బడును. దానిని శివావక్షాము (వడగండ్లు
అంటును. పడిగండ్లు" క్కొక సారి మిక్కిలి పెద్దపెద్దవిగా ఏను
కంటే లావుగలవి పడును. పూర్వోక్త మేఘముల రాపిడిచే గల
గు ప్రకారమే ముండుముండులు, అందుఁ బుట్టెడి అగ్ని(విద్యుచ్ఛ-
Electric Power) కలము భూమిపైఁ బడుటే పిడుగు అనియ
కొందరు అప్పుచును. అయితోకా దేశమున కొందరు ఖగోళ శాస్త్ర
జ్ఞులు పాపమును పురుషము రప్పింపగలరంటు. మన పూర్వు
దేవతాముముల్ల పుత్రములందును, నొప్పగొప్ప మహాదీల పైన
నుండియుండు గురుకపిభక్తులు (సోలకార) లోహము పిడుగువల
మున ప్రాప్తమునం బొప్పుట కీ యనియు కొందరు పండితులు వక్క
పఱచును. పిడుగు అప్పుచును ఉన్నత వృక్షములు మొదల
దాని పైను నొక సమీపమున గల వస్తువుపైసను బడును.

గాఢలు, లోకలో క్షులు,

మేఘాధిపతియగు ఇంద్రుడు (నవ మేఘములలో తనకిష్టమగ
మేఘమునకా జ్ఞులందును. అది వానసుగలదును. మేఘము
పడి పడి పర్జన్యము లేన రథమును విచ్చి వడిగా నడపుచుండున
ఆ రథచక్రము సరిగడమునం బుట్టడిపల్లమే గుడుగు (మెఱువ
ఆంధడశ్వములను దోలుటకు నీ నడి (కమ్మ) చాకియొక్క తలు
ములుము (మిలచు) ఆ కమ్మముక్క చివరి భాగము (లేక రథచ

ముయొక్క రాపిడి) నుండి తొలిపడు ప్రకాశకణము పిడుగు అనియు, లోకులనేకులు చెప్పదురు.

శ్రీకృష్ణుడు, ఇంద్రయాగము.

ధ్వాపరంబున వ్రేపల్లెలో నందాదు లింద్రయాగంబునేయఁ బూని యావిషయమును గురించి శ్రీకృష్ణమూర్తితో జెప్పగా నతం డదెందుకొఱకు సేయనలెనని యడుగఁ నందాదులిట్లనిరి.

ఆ॥ మఖము సేయవశ్రమచి సతంసించును ॥

వజ్రసంతసింప వానగురియు ॥

వానగురియ గనవు వసుమతిఁ బెరుగును ॥

గనవుమేసి ధేనుగణముబ్రతుకు ॥

క॥ ధేనువులుబ్రదికెనేనిన్

మానదుఘసమ్మేసపాడి మందలగులుగున్ ॥

మానకనుఁబాడిగలిగిన

మానవులుచుసురులుదనిసి మనుమరుపుత్రా ॥

అని చెప్పిన నందాదులతో శ్రీకృష్ణమూర్తి ఇట్లనియె.

పూజ్యలారా ! మీరిట్లు చెప్పదగునా ;

క॥ కర్తమునఁబుట్టుజంతువు

కర్తమున నెప్పొద్దిబొందు కర్తమునజెడున్ ।

కర్తమేకనులకు దేవత

కర్తమేసుఖదుఃఖములకుఁ గారణమధిపా ॥

క॥ కర్తములకుదగుఫలములు

కర్తులకునిధంగరాజుగానిసదాని ।

మృత్యుఁడగు నీశ్వరుఁడును

కర్తవిహీనునికిరాజుగాడుమహాత్మా ॥

పూజ్యులగు నందాదులారా ! కర్మానుయాతంబులయిన
భూతంబులకుఁ బురుషులూతు (ఇంద్రు) ని నలన భీతియేటికి ? అని
యనేకవిధములఁ బోధించి ; గోపసులూనతంసులారా ! ఇంద్రయాగం
బున్నకై మీరు సేకరించియుండు బధార్థములను పక్వముగావించి:-

శ్లో॥ బహువిధసాన్నంబు నెట్టుఁడు, బ్రాహ్మణులకు ॥

సచలులై పూజింపఁగింపుడచలమునకు ॥

సధమచండాలుశునకసంహితిగిఁ నగిస ॥

భక్ష్యములనిండుకషప్రలు, పసులకిండు ॥

అని యనేకగతులఁ జెలియజెప్పి గిరివైరిపు-జ నిలిపి గిరిపూజగావింఁ
నాన్యత్తాంతమెఱిగి ఇంద్రుడు కోపించి సంవర్తాది ప్రళయనర్త
మేఘంబులంబనిచి గోగోప గోపికా సంఘంబులఁ బాధింపనార
భింప శ్రీకృష్ణమూర్తి గోవర్ధనగిరి నెత్తి యాబాధనవారించుటచే ను
పతి గర్వభంగముంది యదుకులకలశార్థప శశాంకుని శరణ
ఁబొచ్చి :-

కం॥ ఒక్కొక్కలోకముఁగాచుచు

నొక్కొక్కగర్వమున నేమె యశులమనుచుం ।

నొక్కొక్కనుబోటి నెఱులులు

నిక్కొక్కమునీమహిమ దలొయ నేరిరసంతా ॥

అని యనేకవిధములఁ బ్రాధుఁపచి ధర్మరక్షణ విచక్షుండై
శ్రీకృష్ణ దేవుని యనుగ్రహముఁ జంది వచ్చెనట. ఈస్వరస్పష్టియ
టంద్రులు చంద్రులు వేసవేలు కలరు. పర్వతాత్మయన్నిటి
మూలార్థము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీనివాసానందోదయము.

ఐదవ కళకుఁ అనుబంధము.

జీవకారుణ్యము.

“ యతోధర్మస్తతోజయః ” అరువదియారు పిండివంటలు ఆవుచంటిలో నున్నది (లోకోక్తి) లోకములో మానవులకు ధర్మ బలమును మించినబలము వేరొకటిలేదు. లోకులెల్లరును సుఖప్రాప్తియు దుఃఖనివృత్తియుఁ గోరుట సహజము. చరాచరాత్తక ప్రపంచమునందుగల కోట్లంతర ప్రాణులలో యుక్తా యుక్తనిచార జ్ఞానముగలవారగుటచే మానవు లగ్రగణ్యులు. ఆట్లయిన మానవులొకరింప వలసిన ధర్మములెవ్వి ? కర్తవ్యం శమే రూపముగా నున్నది ? ఏది ధర్మము, ఏది అధర్మము, ఏది సత్యము, ఏది యసత్యము ; మానవుల మూలపురుషు లెట్టివారు ? వారి హితోపదేశ మెట్టిది ? అనంతానంతమగు భగవద్దహిమలను వారెట్లు ప్రకాశపరచిరి ; జనన మరణ ప్రవాహ హూపమైన సంసార సాగరమున వారెట్లు వర్తించిరే ? ఎట్లుతరించిరి ? తమవలెనే యనేకులు తరింపవలెనను మహోద్దేశముగల వారై యేగాటి సాధనసంపత్తి నిర్మించిరి ? మరియు దారాసుతో దర పోషణార్హమై, మానవులు దినమున ముప్పాతికామువ్వీసకాలము ప్రపంచవ్యాసంగమునఁ గడిపినను తమవంటి యితరప్రాణులను ధరిం

నీమొదలగు విషయములను విచారముచే నెఱుంగుటగదా మానవ
ధర్మము. ఇదియేగదా వివేకిలక్షణము. మానవులు సత్యసంఘ
లయి న్యాయావలంబులయి దుశూపరులై ధర్మబలముగలవాడైనా
గాని యభ్యుదయ మొందనేరదు. తామెట్టి హేయవృత్తి నలంకరిం
చియున్నను నద్దాసినీ సర్వోత్తమ మైనదని పొగడుటయు, సేతరు
లెంతటి సద్వృత్తిగలవారై యున్నను సంతసించక సకలతయు హే
యమని చెగడుటయు దురభిమాన లక్షణము. అట్టి పొరబాటులను
నవరించి నిఃధర్మమును జనసామాన్యమున కెఱుంగించుటే పరోప
కార పరామణుల సజ్జనుల పరమధర్మము. అట్టితరుల కెందుకు
జెప్పవలెను, తనంతట తానుశాంతరాదా? యనియు గుప్తముక్త
ప్రకటోభ్రష్ట యను లోకోక్తి చొప్పున ప్రకటనము, డంబముకొఱకే
యనియు తెలిసినవారు బూడిదగిప్పిన నిప్పువలె గుప్తముగా ముందు
రినియు, అరికడవ తొనకు నేగాని పూర్ణకుంభము చలింపదనియు,
ధర్మకుంభాషణలు హాసోపదేశములు చేయుచుండిండును శాంతినిల
నియు, పేగుప్రసిద్ధికొఱకట్లు చేయుకురనియు, చెప్పనటంతయు నడ
చుట యసంభవమనియు, నుదాసీనవాక్యము లానుచు నెట్టి హిత
బోధనైనను పెడచెనినిబెట్టుచుండు కంటకులు రాక్షసాంశ సంపన్ను
లని పెద్దలు పరిగణింతురు. వారనునట్లు నుసిగిప్పిన నిప్పుచురిస
లోకమునకే సుఖమును కలుగదు. అది తనంతటలోలోన నాదిగోవు
చున్నది గాని యొగులకుపకరింపదు. పూర్ణకుంభము లేక అర్థకుం
భమునందలి జలమువలచి ప్రయోజనమే సుఖ్యముగాని యవి చలిం
చినను నిండినట్లున్నను నెవరికేవిధ లాభనష్టములును కలుగవు.
పూర్ణకుంభము నందలి నీళ్ళు పరోపయోగార్థమై వినియోగమొంది
గదా అర్థకుంభమగుచున్నది? “పరోపకారాయన తాంవిభూతయః”

అని సత్పురుషుల మైశ్వర్యము (ఐశ్వర్యమనగా కాంచనసూపమగు ధనమొక్కటేకాదు ; ధనవంతుల ధనాదులనలెనె విద్యావంతుల విద్యయు వైశ్వర్యమే యగును) పరోపకారార్థమై వినియోగింపఁ బడుచున్నది. అది డంబముకాజాలదు

శ్లో || పరివర్తినిసంసారే । మృతఃకోవానజాయతే ||

సజాకోపః జాతేన । యాణివంశచ్ఛమున్నతిమ్ || (భర్తృహరి)

అందుకా జరణమరణ ప్రవాహసూపమగు సంసారమునఁ జచ్చి నవారెల్ల (మరల) బుట్టెడివారైనను, ఎవరు వంశమునందలి దురాచారములను తొలగించి సదాచారములు స్థాపించి ప్రకాశమొంద జేయుచురో వారే వంశోద్ధారకులనఁ బరగుదురు. ఇటు “ఉదార చరితానాంతు వస్తుజ్జవకుః సుబళం” అను పండితోక్తియనుసరించి నిర్మలచారిత్రులకీ విశ్వమంతయు స్వకుఃసుబలే నని సమష్టియందఁ మహాదుష్టేశముల పెద్దలంగీకరింతురు; కావున పద్దలనైన తామె టింగిన ధర్మమును మొదట తామనుష్ఠించుటయు, తక్కినవారను ప్పించుకొంటుకై ప్రకటించుటయు* సాధుజనుల స్వభావ ధర్మము అట్టి ధర్మములే ననగా శీలస్వభావము, జీవకారుణ్యము, సత్యసంధత మొదలగునవి. అందు శీలస్వభావ సత్యసంధత లను గురించి వేఱొ చోట విపులముగా వ్రాయఁబడి యున్నది.

ఇచ్చట మానవధర్మము లన్నిటికంటే ముఖ్యమగు జీవక రుణమును గురించి కొంతవరకు వ్రాయబూనితిని. ఈ గ్రంథరస నకుఁ గారణము మిత్రుల ప్రోత్సాహమనుటను గురించి వేరొ చోట విన్నవించుకొని యున్నాను. మాంసాహారనిషేధ విషయ

* గ్రంథములు వ్రాయుట డంబమునందు గాననుటను గురించి దానము క త్వము అను శీషికాకల క్రింద వ్రాయఁబడినది

ప్రకరణము వ్రాయుమచి నన్ను కోరిన మిత్రులందరికంటే అంకితము
తాముకా మున్నట్ల నేమనువద్దగల అనవధిగాక పేట వాస్తవ్య
పులగు శ్రీయుత చిన్నయ్యశెట్టివారి సోదరులగు ముత్యాలుశెట్టి
వారు ముఖ్యులనుట, ఈక్రింద పొందుపరచియుండు కుశలపత్రక.
వలన విశదమగును* మద్యమాంసాదులు నిషేధమని బోధించు
చుండగా, నప్పుడచ్చటనుండిన వారికిని నాకును జరిగిన ప్రశ్నోత్తర
ము లిచ్చట సంగ్రహముగా వ్రాయబడు చున్నవి.

(మాంసాహార నిషేధ ప్రశంసానంతరము)

ప్రశ్న॥ మాంసాహారము కూడునని భారత రామాయణాదుల
యందును తదితర గ్రంథములయందును విశదమగుచుండగా

* కుశలము.

అనవధిగాక పేట.

శ్రీమదిత్యాది వక్కాణ కుశల ప్రశ్నానంతరము తాము వ్రాసినజాబు చేరినది.
ఈ జాబు చేరగానే అచ్చట జేవరవారల భగవద్విషయ గ్రంథ కాలక్షేపాతీత్యము
లకు శ్రీముఖిం కృపచేయక ర్తలు. వైద్యవిషయమై పనప్పాక చును గ్రామమునకు
బోయియుండినందున వెంటనే బదులువ్రాయను సాధ్యములేకపోయినది. తాము
కాంచీపురము చెన్నపట్టణము మొదలగు స్థలములను చూచుటకై తత్సంబంధము
టినిగాని ఇప్పుడు సంస్కరణలేనని వ్రాసిన జాబు చూచి మిక్కిలి విచారము
కలిగినది. తాము మరల వచ్చుపర్యంతరము మా అన్నగారు అచ్చటనే వుండని.
మాంసాహారము వర్జనీయమని బోధించి మిత్రులనేకులకు మాంసాహార నిషేధ
దీక్ష యొసంగుచున్నారనుట మా అన్నగారి వలన విని మిక్కిలి సంతోషించి
నాను. తద్విషయిక శాస్త్రప్రమాణములను క్రోడీకరించి గ్రంథరూపముగా ప్రకటిం
పవలెనని ముందే నిశ్చయింపబడినదిగదా! అట్టి మాంసాహార నిషేధగ్రంథమును
వెంటనే బంపవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను, 20 రోజులలోపల అచ్చటికి రావలెనని
యున్నాను. తదుపరి భగవత్సంకల్ప మెట్లున్నదో గదా!

ఇట్లు,

ముత్యాలుశెట్టి.

మద్యమాంసాదులు కూడనని మీరు చెప్పటకేమి ప్రమా-
ణము ?

ఉ॥

ప్రమాణ విషయమున మొదటి ప్రమాణమగు వేదమున
మాంసాహారము నిషేధించబడి యున్నదని పెద్దలవలన

నే నెఱింగిన దానిని వినుము. “యేవ్మానం పరిపశ్య

న్తి పక్ష్యంయ ఈమాహుః సుగభిన్నహారేతి ॥ యేచా
ర్వతో మాంసభిక్షాము పాసత ॥ ఉలోలేమా మభిగూర్తి

ర్నిత్విషు ॥ (ఋగ్వేదము, ౧ మండలము ౨ అష్టకము
౧౬-౨ శ్లోకము ౧౨ న హంత్రము)

ఏమాంసపులు అన్నమును జలుమును శుద్ధిపరచి వండి భుజి-
ప గనిపట్టుచుగో ; మాంసమును విసర్జించి శుద్ధాన్నమును
భజింతురో అట్టివారు స్యుషాలుగుమగని తాత్పర్యము. దీనికే
మాంసాహారము పూర్తిగా నిషేధించబడినది గదా ?

అట్టి పుత్రులనుసచ్చసవియు రక్షింపఁదగినవియు నగు పశు-
పులును హింసంపరాదని యజుర్వేదము ౧౩వ అధ్యాయము
౪౯ వ శ్లోకము స్పష్టముగా విశదమగుచున్నది.

అట్లే యోగదర్శనాది గొప్ప ప్రమాణములు సయితమ
వేదోల్లేచాగచున్నవి.

ప్ర॥

“సమాంసభిక్షాదేనోహో సమద్యేనచ మైథునే” మాం-
సభక్షిణులైన రాపాసములు పునః దోషములేదని మనుస్మృతి
పంచమాధ్యాయమున విశదముగా నున్నదే ?

ఉ॥

అది ప్రక్షిప్త శ్లోకము ; దాని పూర్వశ్లోకమునందే,—

శ్లో॥ మాంసభక్షయితాముత్ర | యస్యమాంసమిహా ద్భ్రహం ||
 ఏతన్మాంసస్యమాంసత్వం | ప్రవదంతీమనీషిణః || (మను 5-51)
 ఈలోకమునందు దేని మాంసమును నేను భక్షింతునో పర
 లోకమందది నన్ను భక్షించుననుటే మాంసభక్షణమున
 కర్థమని యభిప్రాయము. మాంసభక్షణము వర్జనీయము
 అని విశదముగా నున్నది కావున మీరు చెప్పినది ప్రక్షీ
 ప్తము.

శ్లో॥ పితృకార్యములగు శ్రాద్ధాదులయందు మాంసముతోఁజేయు
 శ్రాద్ధము శ్రేష్ఠమని పెక్కుచోట్ల విశదముగా నున్నది
 గదా ?

శ్లో॥ అయుక్తవాక్యముల గ్రాహ్యములు జిహ్వచాపల్యబద్ధులు
 వ్రాసిన యసమంజస వాక్యములు ప్రమాణములు కాజా
 లవు; — శ్రీ మహాభారతము అనుశాసనిక పర్వమున ధీష్ణుఁ
 యుధీష్ఠిర సంవాదమున మాంసాహారము బొత్తిగా నిషే
 ధింపఁ బడినది. అసమంజస భాగముల నొకవైపునకుఁ
 ద్రోసి సత్యాన్వేషము చేసినయడల నది విశదమగును.

గీ॥ వినుమాంసముగోరుదురుడు ||

దనుజుడచూ వెమును దేవతలుమాంసంబున్ ||

దినుటుడిగి కాదె దానవ ||

జచితభయముబోవఁ ద్రోవజాలిరివత్సా ||

ఆ॥ అస్యమాంసముననిజాంగమాంసంబుబో ||

షింతుననుటకంటే జేటులేదు ||

మాంసభక్షణంబు మానుటకంటెను ||

మేలులేదుక ర్థజాలకమున ||

ఇటుల మాంసభక్షణము ముక్కిలి హేయము. ధర్మాత్ముడైన భీష్ముడు వచించెను.

శ్లో॥ కుర్యాదహరహః శ్రాద్ధమన్నాద్యేనోద కేనిచ ॥
పయోమూలఫలైర్వాపి పితృభ్యఃప్రీతిమావహత్ ॥

(మను స్మృతి ౩ అధ్యాయ ౮౨ శ్లో)

అన్నాదులచే గాని, ఉదకముచే గాని, క్షీరముచే గాని, కందమూల ఫలాదులచే గాని చేయు శ్రాద్ధము పితృవులకుఁ ప్రీతికరము. అని మను స్మృతియందు విశదమగుచున్నది. కావున మాంసాహార మన్నిచోట్లను నిషేధింపఁ బడి యున్నది.

ప్ర॥ పశువధ చేయకపోయిన యడల పాదరక్షలు మొదలగు వాటికి చర్మ మెక్కడినుండి వచ్చును ?

ఉ॥ ఓహో ! పాదరక్షల కొఱకు పశువధ చేయవలెనా ? బొగ్గ ల్పకై కల్పవృక్షమును నలుకవలె నను నిరర్థక వాక్యమువలె నున్నది. తమంతట జచ్చిన జంతువులను ఖననముజేయుట ఉత్తమధర్మము, చర్మముదీయుట మధ్యమ లక్షణము, బ్రతికియుండువాటిని చర్మముకొల్పకై జంతుల అధమస్వభావము ఇట్లే యొక క్రౌన్యవదూర యడుగగా శ్రీ కేశవలాల్ అనఁ పండితులొక రిలాగున జవాబిచ్చిరి. అద్వానిని వినుడు.

ప్ర॥ శాఖ, ఫలా హారము స్థాపింపఁబడునేని చర్మాదులును గొలకు వలయు సారములును నిక్కడనుండి దొరకును.

ఉ॥ బూట్లు వ్యాపారము, జుండెలగు వ్యాపారము, గుఱ్రము జీనుల వ్యాపారము మొదలగు సూరాగు, వ్యాపారసంబంధములను గురించిన విచారమునెత్తి చూపరాదు. శ

(వృక్ష) సంబంధమైన బూట్సులు, రసములు, వత్తులు మొదలగునవి (ఇప్పుడు) బజారులో నున్నవి ; నూతననిర్మాణము మొదలగు సర్వసహాయములతో మనుష్యవర్గము మంచి దశలో నున్నదే కాని (జంతువుల) చర్మములేకొఱత కలిగియుండలేదు. అని యనేకవిధముల జవాబిచ్చినటుల విశదమగుచున్నది*

“ పశూ పాహి ” అనగా (మానవులారా) పశ్యాదులను రక్షింపుడు అని యజుర్వేదము ప్రథమాద్యాయము పథమమంత్రమున విశదముగా నున్నది.

ప్ర॥ పూర్వకాలమున రాజులనేకులు యజ్ఞమూగములందు పశ్యాదులను వధించుచుండలేదా ? వారికి స్వర్గలోకసుఖము కలుగుచుండలేదా ?

ఉ॥ మీరు చెప్పినట్లు యజ్ఞములకు ఫలము స్వర్గసుఖమేకదా? స్వర్గాధిపతియగు ఇంద్రుడే పలుమారులు పదభ్రష్టుడయ్యెనని పూరాణములయందే విందుముగదా ? సురపతికే నిలుకడలేనప్పుడు సురలోకసుఖ మెందుకుఁ బనికిరాగలదు. ఇంక నచ్చటి సుఖమేమి ? రంభాసంభోగాదులే గదా ! అవి

* (Mr. Christian) If vegetarianism it established where are we to go for leather and what are we to do for cloths to the sick.

Mr, Christian need not alarm himself about the dislocation of the boot trade the harness trade and a hundred others. Vegetarian boots vegetarian soaps and vegetarian candles are now in the market fortunately. “ Mankind is not so helpless ” so un nventive so literally “ hide bound ” as to let its progress be depend on skins bones and guts. (.....) KeshavLal, B. A.)

యును తుచ్ఛసుఖముని తత్వవాక్యములచే విశదమగు
చున్నది. అట్లేనను బ్రహ్మములు యజ్ఞములను మెచ్చి
యుండలేదు. స్రాచీని బహిఃయను రాజు తానుచేసి
అపరిమిత యజ్ఞములయందలి పశునధను గురించి నారము
చడిగి యన్ముహూనీయుని కఠాక్షముచే లభించిన దివ్యదృష్టి
తో జూడగా, సతనిచే వధింపబడ్డిన పశ్యాదులు భయంకర
నూపములు దరించి చూతగింబొడువరాగా మిక్కిలి భయ
పడి ఏడ్చుచు కీకలువేయుచు నారిచూల ముగుగుపడగా సత
డడ్డానిని వారించి యజ్ఞముల ల్పఫలదాయకములని బోధి
చెను. శ్రీకృష్ణభగవానుడు భగవద్గీతయందు “యజ్ఞానా
జపయజ్ఞోస్థిక్” అనిగా యజ్ఞములలో ‘జప’ యజ్ఞప
త్రేష్టమని తన యంతరంగ భక్తుడగు పాథునకు పదే
చెను; జపయజ్ఞమొక్కటే నిగుపాధికమైనది. దానికి ద్రు
వక్కర లేదు. ఎవరి యాశ్రయమును అక్కర లేదు *

ప్ర॥ పంచయజ్ఞములసగా నేమి ?

1. పురాణాల్లో ఏమి ఉచితమా అనుచితమా ?

2. అర్థము చెప్పనచ్చునా చెప్పకూడదా ?

3. అంగహీనులకుఁ దప్ప ఇతరులకు గాన మిహ్వమిచ్చునా కూడదా? c

మా మిత్రులగు రుద్రప్రభుగారు “సిగియించు మూడుప్రశ్నలకు వ్రాసియు
విపులమైన జవాబు వీలయినప్పుడు ముద్రింపబడును.

* మనుస్మృతి ముగిలగున్నియు జపయజ్ఞమునే విశేషించి చెప్పుచున్నది.

The mahabharata says the Japa is said to be the best of
dharma and also Japa begins with non-injury to beings.

సర్వసమృతమైనది జపము.

బ్రహ్మయజ్ఞమనగా జపము ; దేవయజ్ఞమనగా దేవపూజ ;
పితృయజ్ఞమనగా పితృవులను గురించిన శ్రాద్ధాదులు (సేవలు)
మనుష్యయజ్ఞమనగా అతిథులను అభ్యాగతులను పూజిం
చుట ; భూతయజ్ఞమనగా (బీద) జంతువులను సంరక్షించుట
అంతేగాని మనుష్యయజ్ఞమనగా, మనుష్యులను సత్కరించు
ట యనియు, భూతయజ్ఞమనగా జంతువులను బలియిచ్చు
టనియు అపార్థము చేయరాదు.

ఇందుకు ప్రమాణమేమి ?

ఎన్నియో ప్రమాణములు గలవు—“ఇంద్రియాణి వాయా
నాహుః ” అని కరోపనిషద్వాఖ్యము. అనగా (ఆత్మయ
ను రధికునకు) ఇంద్రియములు గుఱములు ; అట్లు మదిం
చియుండు ఇంద్రియములను జయించి స్వాధీనపరచుకొని
యు క్తమార్గమున నడచుటే అశ్వమేధయజ్ఞము. మరియును;

“ రాష్ట్రంవా అశ్వమేధః ॥

అన్నగ్ంహిగాః ॥

అగ్నిర్వాఅశ్వః ॥

ఆజ్యంమేధః ॥ ” (శతపథ బ్రాహ్మణ వచనములు)

అనగా రాజు రాష్ట్రమును న్యాయముగా పాలించుట,
అథవా అగ్నినేయి ~~అగ్ని~~ వేల్పుట అశ్వమేధమనియు,
అన్నము, భూమి, ఇంద్రియములు మొదలగు వానిని పవిత్ర
ముగా నుంచుట (రక్షించుట) గోమేధమనియు, శ్రుతి సహిత
మీయర్థమునే బోధించుచున్నది.

యజ= దేవప్రాణానంగతికరణ దానేషు అను వ్యాఖ్యానము ననుసరించి యుజ్జమునగా భగవదుపాసనయు, విద్యాద్యుపాసనతో కలిపియు నను యభిప్రాయము—వైదికయుషులు సకలకాలంకారముగా చేర్చిన కొన్ని భాగములు సర్వకాలములను జోధనానాభ్యుపాసకై నిజమైన కథలుగా చెప్పబడినవియు విద్యారంభములు కూడ.

ప|| దేవాంశ్చైవ మారసముదనుట మంచిదికాదా ?

ఉ|| ఏవంశ్రమును మంచిదికాదు. ధాన్యాహారము మాంసాహారముగలది బలిష్ఠులుగా నున్నారే. ప్రత్యక్షమునక ప్రాణులను మేలు ! దుష్ట్య, జపాన్ యుద్ధములలో మాంసాహారమును దుష్ట్యవారస జాతి, కలధాన్య భక్షకులగు జపాన్ వారి మునుపటి నిలువలతో పోయిననుట మనము విందువలదు ! ఇది మాంసాహారమునం దేమి యుత్కృష్టతగలదనినను జపాన్యులను మేలుగా బండ్లను సయితవలదుగా నున్నప్పుడు బలముగల అభిసన భిక్షుసేనుడనగును శ్రీ. కౌండ రామముార్తిగాదను భీనుడు మాంసమును దినుటయొను వినుమునన్నము. మాంసమునందేమి విశేషము

ప|| ఇది మునుపటివిషయమునకు దినుచుండలేదా ?

ఉ|| అది విశేషములేని ధాన్యకరణములు. వాటికిని మనకు భేదము లేదు. మాంసము వాటికిని సామ్యము పోల్చరాదు

ప|| అందులలో కొన్నిటిని స్వంత్యమునకై గరుడపక్షిని ననును మాంసము పూరించుచుండువారముకదా ! అవి మాంసమును దినుచుండలేదా ?

ఉ|| “ప్రతిమాంస్వల్పబుద్ధినాం సర్వత్రవిదితా తనాం” అని

“ అజ్ఞానాంభావనార్థాయ ప్రతిమాః పరికల్పితాః ” యని
మేధావులగు ఆశ్వులు అల్పజ్ఞుల చిత్త మీశ్వరాయత్తమ
గుట దుస్సాస్యమని యెంచి జ్ఞాపక సూచనార్థమై విగ్రహ
ముల నేర్పరచిరి. ఒకవిధమున నది యుక్తమేయగును.
అట్లులే ఈశ్వరపహితీయగుటచే నన్నియు సత్కార్యయో
గ్యములని మహానీయులు కొందరు వచించిరి. అంతేకాని
అవియే ఈశ్వరుడను నభిప్రాయము కాదు.

ప్ర॥ విగ్రహార్చన కూడదా !

ఉ॥ అవశ్యకముగా చేయవలెను ; అది భగవత్తహిమా సూచ
కము ; జ్ఞానులకది నిర్బంధ కర్తవ్యముకాదు. విచ్ఛిన్నము*

ప్ర॥ భగవంతుని వాహనముగుటవలన గరుడపక్షియు, నతనికి
పాన్పగుటవలన నాగసపకమును పూజ్యములయ్యెను
కావున వాట్లను పూజింపవలెను.

ఉ॥ భలా ! ఇదిమంచి గృహ్పాఠము ; వాహనముగను పాన్పు
గను నుండినందున నవి పూజ్యములయ్యెను— . భగవంతునికి
వాహనముగానుండు ధర్మదేవతాస్వరూపమగు వృషభము
లచే చాకిరి చేయించుటేల? మరియును మత్స్య, కూమర
వరాహాది భగవంతుని యవతార విశేషములను వ్రాసియుం
డు నిర్జీవప్రతిమలకు దూపదీపనైవేద్యాదులనిచ్చి యర్చింపుచు,

* ఈ యర్థమునే ! బ్రహ్మాంగతులైన ; శ్రీజగద్గురు సచ్చిదానంద శివాభినవ నృసిం
హభారతీస్వాములవారు పరమానునకు విచ్చేసియుండినప్పుడు, జ్ఞానవిషయమై
యుపన్యసింపుచు, తత్త్వవ్య “ ఈ విగ్రహార్చనతోమాకేమి ; యొక్కడనైన నొక
చెట్టుకిందనుండిన చాలును ; కాని, ఆదిశంకరుల ఆజ్ఞానుసారము విచారమున
లోకుల ఉజ్జీవనార్థమై వీటిని నిర్మింపవలసియున్నది ” అని వచించియుండిరి.

సజీవములుగా నుండు మత్స్య, కచ్చప, వరాహములను
తాము నైవేద్యముగా బుచ్చుకొనుట యావఘ్రాజయగునో
కొంత చెప్పెదరా ? మరికొందరు యెంగిలి భుజింపును
అమేష్యగోదుల నర్చింపును ఉద్భిష్టగణపతి యాపాసన
మొదలగునవి చేసెదగని సయితము విని ముంటిమి ; శాక్తే
యుల భగార్చన, భగలింగార్చన, అథః కేశార్చన, బింధుసేవ
బింధురూజ మొదలగు దురాచారమువలె నివి కొన్ని దురా
చారములు కలవు. కొందరు భానువారమున గరుడనరుశన
మైనఁగాని ఆహారము పుచ్చుకొనరు ; అనియొక నేమమగు
ననుకొన్నను, అందున కొందరు తమభక్తితోనుండక నోరు
లేని కోడిపిల్లలు మొదలగువాటినిఁ జరిపి యా మాంసమును
చేత బట్టుకొని పెట్లవెంబడి డిరుగుచు, హా ! హూ !! యని
కూతలుబెల్లుచు బాగా త్యాగముగా మాంసమును జూపించి
పైకెగగవేయగా పలులముసలకై పోయియుండు గరుడపక్షులు
వాటిని తన్నుకొని పోవుచు, అంతట వీరు కృతకృత్యులగు
దురు. కాని కోడిపిల్లలను జరిపిన పాపము మాత్రము
వన్నంటి యుండును.

ప్ర॥ అట్లన నాపత్ని మొదలగునవి యోగీతిగా సూచింపఁబడ
టకుఁ గారణమేమి ?

ఉ॥ ఆదియుగి సామ్యాలయగ విశేషము. ఇది లక్షణశ
స్త్రవేత్తల కలక ; ఇతరులకిది బోధపడదు. ఒకవే
చెప్పినచు వికటముగా పరిణమించును. సత్యాసత్యము

నెఱుంగక విన్నతోడనే పుట్టు పటపట కొఱికిడి మూఁఖః
మతులకది పట్టుటరుదు.

పల్లె|| సులభముగా బోధపడునట్టి యొక దృష్టాంతము జూపెట్టుచున్నా
డ|| సావధానముగా వినుఁడు ; సతీధర్తమున; —

శ్లో|| కా ర్యేషుదాసీ | కరణేషుమంత్రీ ||
రూపేచలక్ష్మీ | క్షమయాధరిత్రీ ||
భోజ్యేషుమాతా | శయనేతువేశ్యా ||
షడ్ధర్తయుక్తే | కులధర్తపత్నీ ||

ఇంటి పనుల మందు దాసివలె, అనగా భర్తయందు వినయ
విధేయతలు కలిగి యుండవలెననుటే గాని నిజముగా దాసి
కాదు ; దాసిని సంతకుబోయి సరుకులు దెచ్చుచునట్లును
పరుల సేవాదులకు నిమిమించునట్లును, కులస్త్రీలను పంపిం
గదా? (అట్లే యితరములు) భోజ్యేషుమాతా భోజనవిషయ
మున తల్లివలెనుండవలెను. అనగా తల్లికిగల ప్రేమవంటిప్రే
మగలిగి యుండవలెను (వలయుపదార్థములను వజ్జించుట మొ
దలగు పోషణము) అంతేగాని నిజముగాతల్లి కాదు ; భార్యను
భోజనసమయమున అమ్మాయని పిలుచుటయు, సీ కేమి కావలె
ను కొడుకాయని భార్య భర్తను పిలుచుటయు ధర్తవిరుద్ధము
కదా? మరి యట్లనుట కేమి క్రియాపాపదృష్టాంతము; ప్రేమ
తోవలయు పోషణముచేయుట తప్ప వేరుకాదు. ఇది హాస
కాలంకారిమేకాని, హాసీర్వురుచు భార్యాభర్తల స్వాభావి
కానురాగమే గలిగియుందురు ; భార్యాభర్తల యచరాగ
ము వేరు ; మాతృపుత్రుల ప్రీతివేరు ; భార్యాభర్తలది

ఉపచారార్థమో గూఢకాలంకారార్థమో చెప్పఁబడు విషయములను నిజముగాని నమ్మరాదు. అట్లే యజ్ఞవిచారమును సమన్వయము చేసుకొనవలెనేగాని అన్యధా భావింపరాదు.

శ్రీ॥ వాజిమేదంబుకంటెనుబూజనీయ ॥

కర్తృనుందరుమాంసభక్షణమువిడుపు ॥

వినుముచంపుటయునుచంపబనుచుటయును ॥

కల్తషంబులకొన్నినగ్గలములధిప ॥ (భార, అనుశాస)

అని యజ్ఞములకంటె మాంసమును దిసకుండుటయే శ్రేష్ఠమని భీష్ముల వచనము. కావున నెన్నివిధముల జూచినను మాంసభక్షణము మిక్కిలి హేయమైనది.

ప్ర॥ మదిరాపానమో ?

ఉ॥ అది యంతకంటె నీచము.

ప్ర॥ శ్రీ సీతాదేవి గంగాప్రాధాన జేయుచువు తాననేక సురాభాండములతో గంగనర్చించునట్లు చెప్పియున్నదిగదా ?

ఉ॥ అదే గామాయణమునందే పరమ ధర్మాత్ముడగు భరతుడు కౌసల్యాదేవి నూరార్చు సందర్భమున శ్రీరాముని యాణ్యవాసవిషయము తనకు తెలియదనియు, అట్లొకవేళ తానే మైన నావినయమున జోక్యము కలిగియుండునేని మహాపాతకులు జెందెడి దుర్గతిఁ జెందునట్లును ప్రతిజ్ఞజేయఁచు తన ధ్యమునః—

అ॥ కీల్లులక్కయుప్పుగరళింబులోహంబు ॥

పలలచుమ్మిపోష్యవర్గములను ॥

బ్రోచువానిగతికి బోధ్యునిశ్రీరాము ॥

కానకగురుబ్రహ్మగురుకలుషముద్ధి ॥

(అ, చాక్రికి రామాయణము అయోధ్యాకాండము)

అనగా కల్లు, లగ్న, ఉష్ణ, విషము, లోహము, మాంసము లిమ్మ బంధువులను పోషించువారు మిక్కిలి పాతకులని చెప్పబడినది; ఇంకటి ముఖ్యము, ఏది అముఖ్యము. ఉప్పు అనగా అడియేకో వేరెయుప్పుగా నుండును గాని ఇప్పుడు మనమునాచుండి యుప్పుగాదు—లేనియెడల ప్రమాదమేమోమను.

ఉ॥ సరి ! నీత చెప్పిన కల్లు వేరుగానుండును; ఇప్పుడుండు కల్లు కానిది. అహారకముగ్న సత్త్వగుణ్ణి సత్త్వగుణ్ణౌ ధృవాస్తృతిః అని భాగవత్ గీర్వాణముననుసరించి వివరించుచున్నది. సాత్వికాహారమున (గోహంశులతోనని) భగవద్గీతాది పరమ ప్రమామముల బోధించుచున్నది. కావున మాంసభక్షణ మదిరహితములు ఇంకెంతయుగా నుండేదియెడలగినది;—

శ్లో॥ ఆయుస్సత్త్వబలాన్రోగ్య సుఖప్రీతివివర్ధనాః ।
రస్యాస్నిగ్ధాః స్థిరావృద్ధ్యా ఆహారాస్సాత్త్వికప్రియాః ॥
(భగవద్గీత)

ఆయు, స్పృశ్య, బలాన్రోగ్య, సుఖానంద వివర్ధనములగు రసంతములు, స్నిగ్ధములు గనుండు సాత్వికాహారములనే హింసచేయను. “ఉచ్ఛిష్ణమపిచామేగ్యం భోజనంతావహియం ॥ భగవద్గీత ” మొదలగు అమేగ్య పదములు తామసాహారములు. భగవద్గీతకంఠే పరమ ప్రవరాని పేరొందు గానరాదు శాస్త్రున అవివేకుల మాటలు.

సదాచారపరాయణులు ఉచ్చిష్టగణపతి యని, అమేధ్యదేవ
తయని యెంగిలి మొదలగు నశుద్ధపదార్థ సేవనచేసిన యడల
ఉభయభ్రష్టులగుట నిజము ; ఎంగిలి తినువారిని రక్షించు
ట్టకై యొక గణపతి యెక్కడను లేడు ; వామమార్గులకు
కల్పనలువిని మోసపోవుట మిక్కిలి శోచనీయము.

ఇట్లు చెప్పినదంతయుఁ గ్రహించి మా మిత్రులలో నలుగుర
ప్పడే కర్పూరహారతి చేతబుచ్చుకొని మాంసాహార మును నాడే
విడిచి ఇంక నెన్నటికిని దాని జోలికి పోవుట లేదని ప్రమాణములు చేసి
ఇప్పటికిని అట్లే నడచుచు వారనేకులకు బోధించుచున్నారు. ఇది
కదా జీవకారుణ్యము.

పరమ ధర్మాత్ముండగు భీష్ముఁడు, పశుయజ్ఞము జీవహింసాచూ
పకమైనదనుటను గురించి మేధావియను బ్రావ్హణ కుమారుడు తండ్రి
కెఱింగించిన విధానమును ధర్మజున కెఱింగించెను. యజ్ఞములు
చేయవలసినది ముఖ్యధర్మమని హితంబెఱింగించిన తండ్రితో మేధా
వియిట్లనియె ;—

కం॥ వినుపశుయజ్ఞముహింసన

మనంతఫలదంబుగాద, హంకృతినహితం ।

బసఘావాజ్మనసమయం

బనుమాగంబిచ్చున వ్యయానందంబుక ॥

(శ్రీ మహాభారత శాంతిపర్వము)

అ॥ పశుయజ్ఞము హింసాకరింబైనది ; అహంకార సహితంబైనది ;
వాజ్మనస్సహితంబగు ఆత్మయజ్ఞము ; అవ్యయానంద మిచ్చు
నని యభిప్రాయము శుక్రుని యుక్తియుక్తములైన వాక్యము

లందు పరమాదరముగలవాడై యా విపులై త్తయజ్ఞముగావిచి
తరించెను. దీనినే విజ్ఞానసంపన్నుడైన వేమనయోగి ;—

అ॥ వె॥ కుక్కనుదినువాడు గునులింగమంగంబు ।

పందినిదినువాడు పరమయోగి ॥

ఏనుగదినువాడు ఎంతసుజ్ఞానియో ॥

విశ్వదాభిరామ వినరవేమ ॥

అ॥ కుక్కయనగా (తనయందుగల) కోపము ; పందియనగా మూ
ఖత ; ఏనుగయనగా మదము ; ఈ మూటిని జయించినవాడు
యోగిపుంగపుడని యభిప్రాయము.

గోమాంసభక్షణ, సురాపాన శబ్దాభిచారము.

యోగాభ్యాసము చేయువాడు గోమాంసభక్షణ సురాపాన
ములఁ జేయుటవలన యోగసాధనమగునని కొందరు వచింతురు.
దానిని నమ్మి యనేకులు యోగమునకు అభక్త్య భక్షణ పేయ పాన
ములే ముఖ్యసాధనములని భ్రమించి తస్మిన్ జేయుటచే నుభయ
భ్రష్టులై గంటికిఁ జిడిన 'రేవణ' లగుచున్నారు. ఇది మిక్కిలి
శోచనీయము. దీనిఁ గురించి యోగశాస్త్రమునందీరీతిగా వ్రాయ
బడినది.

శ్లో॥ గోశబ్దేనోదితాః పాపాః । తత్ప్రవేశోహితాలుని ॥

గోమాంసభక్షణశబ్దము । మహాపాతకనాశనమ్ ॥

అ॥ గో అనగా నాలుక, నాలుకను చిరునాలుకపై భాగము అనగా
అంగిలి ద్వారమునందు ప్రవేశబెట్టుట ; గోమాంస భక్షణము
అది పాపనాశనము జేయునదిగా నున్నది.

శ్లో॥ జిహ్వప్రవేశసంభూత వహ్నినోత్యాదితఃఖలు ।

చంద్రాత్ప్రవతీయస్సారః సస్యాదమరవారుణీ ॥

9॥ అట్లు నాలుకను అంగియందు ప్రవేశబెట్టుట వలన కలుగు ఉష్ణము (అగ్ని) చేత (భూ)స్థానము యెడమప్రక్క నుండు) చంద్ర (స్వర) స్థానమువద్దనుండి స్రవించునట్టి రసము అమరవారుణి (సుర) యంబడును. అట్టి 'సుర' ను పానముచేయువారికి సోమపాన ఫలముచు, యోగసిద్ధియు లభించునని యోగశాస్త్రములు చాటుచున్నవి*

యుక్తాయుక్తము లిట్టివని తెలిసిన వెంటనే దురభ్యాసములను విడనాడువారు భగవత్ప్రీతికిఁ బాత్రులగుదురు. అట్లుగాక తా మాచరించుచుండు విషయము దోషయుక్తమైనదని తెలిసియు దానినే సాధింపఁ బూనువారు వింతమనుజులు ; వారి కతిథిచిత్తమును ద్రిష్టృట మిక్కిలి కష్టసాధ్యము†

* ముగిసినచుండునపుడు తొలంగుట కిష్టములేక ; కొందరు ; ధాన్యములు, శాఖములు, సయితము ప్రాణవంతములేయనియు వాటిని తినుట సయితము ; పాప హేతుకముకాదాయనియు, వితండవాదము చేయుచున్నారు. ధాన్య, శాఖముల యందు ప్రాణివధయేమాత్రమునుగానరాదు. ధాన్యముల నొక పాత్రయందు వైచియేండ్లకొలది మూసిబెట్టియుండినను నవి చెడవు ; శాఖములు సయితము కొంతకాలమువరకును చెడవు ; మాంసమునకై వధించెడి జంతువులనట్లు గోతులలో పాతిబెట్టికఁ బ్రతుకగలవా ? కావుననే ; ధాన్యాదులు నిర్జీవశాఖలలో జేరినవని ; పెద్దలు నిర్ధరించి సాత్వికాహారవర్గములో జేర్చిరి.

† ఆవుపాలు త్రాగవచ్చునా అది రక్తముకాదా యనికొందరు పలుమారు వాదించుటగలదు ;—ఆవుపాలు రక్తముకాజాలదు. బురదలో తామరపువ్వు బుట్టుచున్నది, పుష్పమును శిగంబున ధరింతు రేకాని బురదను తలకు బూసుకొనరు, పద్మమునకు జన్మస్థానమైన పంకమసహ్యపదార్థమేకాని, పద్మమసహ్యమైనదికాదు. అట్లే గోక్ష

అ॥ వె॥ పరిగరాతిగుండు బగులగొట్టకనచ్చు ॥

కొండలన్ని బిండిగొట్టవచ్చు ॥

కఠిణ చిత్తుమనసు కరగింపగారాదు ॥

విశ్వదాభిరామ వినర కేమ ॥

అని మహాజ్ఞాని వేమనగారు వచించిరి.

ఈ ముద్రాక్షేప మనదేకాని తనాత్మంసాదులు విష్ణుస్వయములేయగును. బురద జోలికిబోకుండునది, పద్మపుష్పములదేకములు దోరకును. స్త్రీల స్తనములందు శిశువులకనుకూలించు పానమున్నది, దానితో దృష్టజింక స్తనములనే గోసి బిడ్డలకు దినిపించుట సాధ్యము, — అది విష్ణుస్వయములకేదా, — మాంసాహారము చేయువారు జంతువులను పోలింతులేకాని, శ్రీరహనము బ్రేయువారు జంతుహింస చేయనక్కరలేదు. గోవుల సంత దక్క-గా పోషించిన నంత సంతోషముగోనది పాలిచ్చును గొప్ప శాస్త్రజ్ఞులైనది. ముగ్ధమునే పోషించుచున్నాడు.

అది మెరికాలో సంపాదకల, ఆవులుగల యొక కాపువాడు నయమునను రాత్రి పోతిన పాలు పిశుననప్పుడు హాగోష్ఠినియమునుగాని బ్యాండునుగాని తెప్పించి మనోహరమున కిద్దనలను పోడించునది. ఈ సంగతి యెలన గలిగిన ఆనందముచేత ఆవులు మునుపిచ్చుసాలకంటే శ్రీ సంకు (లేక రూపాయికి 0-5-4) లు ఎక్కువ పాలిచ్చుచున్నది. ఇంకొకచోట మరయున పెద్దకాపునయముననే ఆవులకును గోదలకును పండ్లను కుంచలతో పోషించును, పండ్లు తోపాబడినపప్పుట, చక్కగా పోషనము చేయించి, వానిపైన ఉన్ని గోక్క-యలను గప్పించును. ఇందువలన దోషాలుగాని యితర విషపుడుగులుగాని ప్రాణి గర్భమును పీల్చుకుండుటవలన పశువులెక్కువ ఆరోగ్యమును కల్గిన పుచ్చుసాలనిచ్చుచు ఎక్కువ కాలము జీవించుచున్నవి.”

(ఆ. 15-5-1912.)

స్థితి॥ సుఖాంతంబహుమానేన ॥

దీనానామనుగంపయా ॥

స్థూత్రానాపాత్రాశుభ్యము ॥

య పోననియ మేనన ॥

(శ్రీమహాభారతము.)

లోకసంగ్రహ ధర్మమునందు సయితము, గొప్పవారిని గౌరవముతోను, దీనులకు నుతోను, సములను స్నేహముతోను గౌరవించినది చెప్పబడినది. పాతనాథీ సంగ్రహమందన్నియు నాత్మీకులయముగా (చాడవలసినది) ధర్మము.

కావున కృష్యాది మహోపయోగ కార్యములకు పకరించెడి సాధు జంతువులను భక్షించుట మానవులకు తగదు. పులి మొదలగు ఘాతక జంతువులుగదా? అట్టి కార్యములు చేయుచున్నవి.

రాజయోగము, దృశ్యాదృశ్య వివేకము.

కొంత ధనముచేకూడినంతనే కొందరు “ ఈశ్వరోహమహం భోగి ” యనునట్లు తమకంటేనధిక ధనవంతులెవ్వరును లేరను తలంపుతో కేవల ధనార్జనమే ముఖ్యమనియు, యేమర్హత_త్రిమందు సంపాదించినను ధనము గలిగియుండుటే రాజయోగమనియు, ఇది ద్వైతప్రపంచమగుట నలన ధనార్జనము కొఱకబద్ధము చెప్పక తీరదనియు, దృశ్యప్రపంచ సౌకర్యములకంటే నన్యమేదియును గానరాదనియు* ననఁజూర్రాత్రములందెప్పుడును నైహిక కార్యములందే కాలము గడపుచుండుట మిక్కిలి విచారకరము. దృశ్యప్రపంచము ద్వైతమట; ఈ ప్రపంచము ద్వైతమా? అద్వైతమా? లేక విశిష్టాద్వైతమా? ఇదేమి విచిత్రము.— “ బ్రహ్మనత్యంజగన్తిథ్యా ” యనగా జగత్తేలేదని కొందరును, ప్రత్యక్షముగానుండు జగత్తు లేదనుటెట్లని కొందరును, బ్రహ్మకును జగతికిని సంబంధము లేదని కొందరును వాదింతురు. “యద్దృశ్యం తన్నశ్యం” అనగా గాన్పించు

* There are minds perfectly satisfied with things as they appear and quite incapable of apprehending anything except what is visible and tangible — (Max. Muller.)

దృశ్య పదార్థములతోడనే దృష్టినందు బుద్ధులుకలవు. ఇంద్రియగోచరముకాని వెల్లెను, బుద్ధులకు గ్రాహ్యముకాజాలవు అని జర్మనీదేశపండితాగ్రేసరుడగు మాక్సుమూలరు దొరగారు వ్రాయించినారు.

క్కటివలనను, అన్యపదార్థ సమ్మేళనము వలనను, స్థితిగతుల ననుసరించి పరిణామక్రమ మేపకడుటవలన విశిష్టాద్వైతమును, కాలక్రమమున పదార్థములు నశించి యొక్కటిగా నగుటవలన అద్వైతమును, ఇట్లు మూడువిధములును నుండినగాని సృష్టిక్రమము జరుగదు(1) అలీక, ప్రాతిభాసిక, వ్యావహారిక, పారమాధికాది దశాభేదములందొక్క పారమాధికదశయందు మాత్రమే జీవేశ్వరసంబంధము చెప్పబడినదిగాని, తినిత్రాగి హరటుచుండు ప్రాతిభాసిక వ్యావహారిక దశలయందు సయితము దేహవిశిష్టలైయున్న జీవులందరును బ్రహ్మలని విప్రవీగుచుండుట యవివేకము.

జీవుడాభ్రమముడిగి నిజగురుదేవుడైతివి చూడరా? చావు పుట్టుక లేని చిత్కళాభావుడై యున్నావురా? (అభక్ష్యభక్షణ పేయ పానములచే నొడలెఱుగక) నిట్టి పదములను స్వేచ్ఛగా పాడుచుండు భంగిపత్ర వేదాంతులే నాటికిని యద్వైతులు కాజాలరు. శుద్ధాద్వైతమునకును వీరికిని చాలామారము. ఇట్టియ శాస్త్రీయవేదాంతులు ప్రబలుటచేతనే పరిశుద్ధమైన యద్వైతము మరుగుపడి యున్నది. వ్యక్త, వ్యక్తావ్యక్త, అవ్యక్తములను స్థితుల నెఱిగినవారు ద్వైతా, విశిష్టాద్వైత, అద్వైత ములను గురించిన సమదృష్టికలిగి యుందురు. ద్వైతప్రపంచమును వారును, కొంత ధనముకలిగి యుండుటే

(1) The current idea that God created the world out of nothing can strictly speaking mean nothing else than that nothing can ever exist by the side of God. (Maxmuller.)

శూన్యమునుండి భగవంతుడు ప్రపంచమును బుట్టించెననగా, భగవంతునికంటే ముగా నేదియునుండజాలదని యభిప్రాయము. “పురుషః పశ్యతి విధమునఁ జగతి” యని విజ్ఞానవిశారదులయన్తభవము.

రాజయోగమనుకొను వారును, అదృశ్యముల సంభవములను వారును, కొంతనిధానించి యోచింతురేని వారికది విశదముకాక మానకు కాపున, ద్వైతప్రపంచమనియు, అబద్ధముచెప్పక ధనము లభిపదనియు, కేవల ధనమే రాజయోగమనుటయు అదృశ్యమ సంభవములును పొరబాటు. సత్యముగ ధనముగడించుచుండు కోటీశరులందఱో గలరు. హఠయోగాదులకంటే జ్ఞానయోగము శ్రేష్ఠమనిది కాపున దానికి రాజయోగమని పేరు. ధనమునకుఁగాదు; నిదనించి చూచువారిక నిశ్చయార్థమొరుక బడును.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

నిమ్నజాత్యుద్ధరణము.

నిమ్నజాతులనగా మాలమాదిక మొదలగు వారని యభిప్రాయము. వారు పశుహింస చేయువారుగను, నిరంతర మద్యపానకృతులుగను, వివేకహీనులుగను నుండుటంబట్టి వారిని జూడగనే అన్యగములవారు కొంతదూరముగ నొలగిపోవుటయు లేక వారినే నొలగిపోవ్వనుటయు సాధుకగా నున్నది. ఇట్లు దుష్కర్మరతులవారింగాంచినప్పుడు కొంతదూరముగా నుండవలసినది యుక్తమేనను వారిని మిక్కిలి నిద్రయతో నూచుట మాత్రము శోచనీయమవారికి నీతిబోధించి వారందరిండుచుండు దురాచారములను తొలచినయడల వారును పాపభీతి కలవాడై వర్తింతురు. అందువనేల మునకున్నతియు తేమమును కలుగును; స్థితిగతులనుగురియోచించునడ వారియగును విద్యావినయ సంపన్నులు మస్థితియందే గున్నారు. తనుద్ధరణమును గురించి విద్వాంసులలనేకాభిప్రాయములు జెందియున్నను సర్వసమ్మతముగా నుండు

యశిప్రాయ మీక్రింద పొందుపరుపఁ బడియున్నది. ముఖ్యముగా వారియెడ కనికరముకలిగి యుండుటయు వారి దురాచారములందొ ల్గించి పాపభీతిగల వారినిఁగా జేసి వారినాదరించుటయు శ్రేయస్కరము.

“..... మహాశయులారా ! ప్రకృతమున సంస్కారబీజము మొలకలెత్తి దాని శాఖలు దెసల నావరించుటలో ‘నిమ్నజాత్యుద్ధరణము’ అనగా నీచజాతులనున్న కస్తితికి దెచ్చుట యనునది యొకటిగానున్నది. లోకవృత్తమును సానుభవముగా విమర్శించినచో ప్రతివిషయమును ద్వివిధముగా వెలయుచున్నది. ప్రభువు, సేవకుడు, గురువు, శిష్యుడు, భర్త, భార్య, చెప్పెడువాడు, వినువాడు, ఎక్కువ, తక్కువ, ఇత్యాదిగానున్నది. అందఱును యజమానులే యయినచో సేవకులులేరు ? సేవకులులేనిదే యజమానుఁడెల్ల గలుగును. అందఱుకును సుఖము ప్రధానమయిన విషయముగా నుండవలెను. అట్టి సుఖమే కోరుదుమేని నిమ్నోన్నతభేదము ముఖ్యముగా నుండి తీరవలెను. దీనికి పైనజెప్పినదే కారణము. సేవకులచే పరిచర్య చేయించుకొని యజమానుడు సుఖించుచున్నాడు. యజమానుని సేవింపి యాతనివలన జీవితమునుబొంది సేవకుడు సుఖించుచున్నాడు. పోనీయుడు ; ఈశ్వరుడు పక్షపాతిగాడు. ఒకనిని యజమానునిజేసి రెండవవానిని వాని సేవకునిగా జేయుట యాయనమతము గాదందము. సేవకులనందఱును ఉన్నతస్థితికి దెచ్చి యజమానులనే జేయుదము. మఱి వారికి సేవకులేది ? మొత్తము మీద సేవకులును యజమానులును ఉన్నగాని సృష్టి నక్షవమగదా భర్త కార్యభారమున బోయినచ్చునప్పటికిని భార్య వంటజేసి పెలెను. నేను జేయనేల నివ్వేచేయుమని కూరుచుండు ననుకొ

అప్పుడు భగవంతునిను వంటజేసి భార్యకు పెట్టవలెనుగదా? లేక
 ఇంద్రుని స్వతంత్రులైనను ఎవరును వంటజేయక ఊరకకూర్చును
 గీని చప్పక పొడి చత్తురు. కావున నిమ్నజాతినేవకుల నున్నతస్థి
 తిరిగి దిద్ది తగువాత వారికి నేవకులు గావలసివత్తురు. అప్పుడును
 ఏదో నిమ్నజాతియొకటి యేపడుచు కొనివలసియుండును గదా?
 అట్లుగాను చోనిక నిమ్నజాత్యుద్ధగణమును విషయమెట్లు చేకూరును?
 నిమ్నజాత్యుద్ధగణముగా వాండ్రుండనియ జిహ్వానులుగా జేయు
 రుకాదనము సాహస్యముగా విద్యాబుద్ధులు కరపుట మాత్రమేయ
 నును గొనవలెనెప్పుడోను గేమో! అది యెన్నటికిని పొసగదు
 విద్యాబుద్ధులు గరవించువాడు మనవశువులనేల గాదును? ఏరంగపు
 రు తరములు వ్రాసికొనియో జీవింపజూచును. అప్పుడు మనక
 పక్షులుకాదులు అథవా ప్రతిపక్షములును పనివాండ్రు దొరక!
 మును మే ఆపములు చేసికొనివలసి వచ్చును. ఏది! మనలో నొక్క
 రులును పట్టిపములు చేయగలవారైనారేమో చెప్పుడు. బుద్ధిమ
 యులు అందును మనవద్యాపాము సమవలసిన యగత్యమునుగ
 డ గమనించవలెను. ఇట్లునుటచే యగ్రహణములవారే సర
 త్కృష్టములు నిమ్నజాతియందు కీవలగపర్యుక్తులనియు వాం
 డ్రులకు ద్రోహములనియు నాయభిప్రాయముగాదు. వాండ్రకన
 మును తయోమును నాగు గన్పించుటలేదు. ఇంకను కుమము చే
 కిద్దిన బుడగగా నలగను నీతిని వ్యర్థభాగమో నిల్పియుంచిన
 వాగే అగ్రజ స్థముల వారమునువాగే నానాదుష్ప్రచారములకు
 నిష్ఠపడుచున్నాడు. కావున నిమ్నజాతియగుగూడ యథాహాగ
 వలననే యాదుదుండవలెననియో నాయభిప్రాయము. నిమ్నజ
 యుప్పును నిర్భయముగా జెప్పుదగినవాండ్రు పాకీవాండ్రు. అ

కన్న నిమ్నజాతి మనుష్యలోకములో నొండుదశబోధు. ఓసోదగు
 లారా ! వారినుద్ధరించుటకు ప్ర.చ.త్నింతురా లేదా ? మూహశము
 చుట్టి తప్పకుండా వారినుద్ధరించి తీరవలెను. అట్లుయ్యినచో మూలక
 జనసంకులములయి స్థలసంకుచితములును పట్టణములలో పోయినా
 నాలు స్వయముగా పునరుభ్రామమునకువలసివలెను యవస్థ సంభవిల్లున
 మోయని జడియుచున్నాను. దీని కేమిగతి ? నిమ్నజాతులను మును
 యగ్రవర్ణములవారుజేయు నీచతమజూచి విచారమును గలుగుచు
 న్నది. వారిని పైకిదెత్తుమనుటచే పశువులకావును పోయినానా
 బాగులును స్వయముగా జేసుకోవలసి వచ్చునేమో యను భ్రాతృమును
 గలుగుచున్నది. కావున బుద్ధిమంతులయిన సంస్కార పోషకులు
 ఈసంటముచు గమనించి మరియు నీవిషయమును బ్రచురింపించు
 గాక. ఇందు బ్రయత్నించువారు తమిది తమకిన్ని తక్కువదాని
 చేత నెట్టి సేవకవృత్తియును జేయించుకొనునెలపదునాక. అట్లు
 స్వవచనవ్యాఘాతమగును.

ఇట్లు శ్రీమోక్షాగ్రాహి,
 యల నంకితులగుచున్నా.

అట్లు విలేఖకుని వ్రాతలో మేమునుజూచుచున్న విశేషవిషయము
 న్నారము. కాని వీరువ్రాసియున్న మిషము చేతికిచ్చిన సంకులము
 నెంచు నిమ్నజాతులవారు విద్యాస్వాతంత్ర్యమును బోషించుటచే
 స్వలాభపరాయణులయి అగ్రవర్ణములవారివలను పునరీక్షింపబడు
 నణగద్రొక్కబడుచుండుటచే నాలోపము దీర్చుటకయ్యో పరిష్కారము
 విద్యాస్వాతంత్ర్యము లొనగ జూడబడుచున్నది. అట్లుగనుక
 దేశము బాగుపడదని సంస్కారుల యభిప్రాయము. ఇట్లు పై
 మన్నతస్థితికి దెచ్చినచో కార్యభారము సమములలో గొంతభ్రమ
 గుట నిశ్చయమే. ఎట్లయ్యెను ఒకరిని కష్టపట్టుకొనుటయు

ము కలిగిరియందును ముగ్ధులై న్నిమిగిల గనుక నిన్ను జాతులవారి సుఖ
స్వాతంత్ర్యాదులకు భంగము కలుగఁజేసెద నానాపాపవిధిని ప్రేమిం
చి గౌరవించుదు వారెన్న గన్గొనఁజాలనే వారందఱుకల్లు జేసితిమీని
కార్యక్రమము ననుచుటనుగాని వారు సాధుమహానుగాని లోపము
కలుగఁజేసి మౌనభీప్రాయము. వారు గొప్ప విద్యాబుద్ధులు గల
వారయ్యునుగాని దేనిమాన్యున్నతికి దానిని మనవారు కొంతఱుడరు
గాని మది మంత యత్యవస్థకముకాదు. దేని మునుద్ధరించుటకు
జాలినంతయు విద్యాభిముఖున్న వారు చాలురు. వారి నేశోద్ధరణకార్య
మునకు దోషమిచ్చి పని పాటము నేయుటకు నిన్ను జాతులవారు నవసర
ములున్నారను ! కావున ఎవరి గన్గొనఁజాల దాటిన పంసంతికి యు
న్నతస్థితికి దానిని నేరండుటయును ఎవరిని కీహము నీచముగా నణ
గఁగ్రక్కఁజేసెద ప్రేమిమహానును సమంజసములని ప్రియజేయు
దున్నదియను.

(సు) వారికి విద్యాపాపములు పోలివి కలుగఁజేసి మంచిమాన్
ములకుఁ బ్రార్థి వారియెడఁ ప్రేమకలిగి కులములకఁగా గొప్పవారి లక్ష
ణము. అందుకొని అందులకు గొప్ప విద్యావంతులు కావలెనని
యాభీప్రాయముకాదు. (అయిభవమున) చదువుకొని గొప్పస్థితి
వచ్చుచుండు వారికి మెచ్చు గూటంగ మీ మున్నది. ఇతరనిమ్మా
న్నత విచారములనును దీనికి సంబంధమీదుకలదు ?

పారాయణము.

(భగవద్గీతలు, రామాయణము యువలగునవి)

మానవజన్మ ముల్లేను గుఱును ప్రధానముగా మహనీయు
ప్రసాదవారిశ్రమమును పెరిగించి మోసంపంచుచుండువలెను. అట్
పారాయణము చేయుటవలన పారమార్థిక మార్గా న్వేషణబుద్ధి

నీతిమార్గమును పట్టువడును. అపై జ్ఞానము కలుగును ; నిరప
మస్తీకలుగును. అనునీ యుద్దేశముతోనే ఆర్యులు పారాయణ
మేపకారచిరి. వారి యుద్దేశమునకును ఇప్పటి పారాయణమునకు
కును మిక్కిలి వ్యత్యాసము కలిగియున్నది. పారాయణము పూజా
గృహములయందే కాదనియు, అది ప్రపంచముచకంతయు సంబంధ
పడినదనియు జ్ఞప్తియందుంచుకొని యుండినయడల పారాయణము
చేయువారినిడత చక్కబడుచుండుచుగాని, పుస్తకము మూసినవెంట
నేనది మరచిపోవుచున్నది. జనులచరించెడి మస్కార్యములకై
రాక్షసిండుల తప్పవలెను. యుద్దేముతో ననేకులును పారాయణ
ముచేసిన యడల (తాము) పరులను హింసించినను పాపము కలుగ
దని కొందరును, డలించియున్నారేకాని సాత్వికబుద్ధితో పారాయణ
ము చేయువారు మిక్కిలి అరుదుగా నున్నారు “ పారాయణ
ముచేయుటకన్న పరులను హింసించుట మేలు” అని వాడుచున్న
యభిప్రాయము. కల్పవృక్షము నాశ్రయించి కంఠకేయిశ్శ్మిదల
యవివేకముగదా ?

“ సుమహితులారా ! మనలో చాలమంది భోజనమయ
మున మడిగట్టుకొని భగవద్గీతలు, సుందర కాండ ఇత్యాదులు పారా
యణము చేయుచున్నారు. దీనియథామేమి ? మనవాడుచెప్పెడు
పద్ధతినిబట్టి అట్లు పారాయణము చేసెడువారికి ఇహమున సమస్తమ
యిన కోరికలును, బరిమున మోక్షమును సిద్ధించునట. ఈమూఢ
విశ్వాసమును బురస్కరించుకొని మనలోని యనేక మరాళాపకులు
వచ్చియుగాని పచ్చిబూతులతో భోజనసమయముననే పదిశ్లోకము
తో చదివి తామే పరమపవిత్రులమనియు తమ కార్యములన్నియు
నిక నిర్విఘ్నముగ గొనసాకుననియు నమ్ముచున్నారు. ఆనమమ

నొకప్పుడొక కరణము కమ్మిచేసి రాజద్రవ్యము హరించి యది
బట్టబయలుయి కారాగృహవాసము తీర్చింపబోవునపుడు తనకట్టి
చూపత్తు తప్పుటకుగాను సుందర కాండ పారాయణముచేయగొచ్చెను.
ఇట్టి యనెనులు తమ సుందరవ్యాభ్యుదయము గలువనలెననియో లేక
తమజీవులు గుమ్మరవ్యాభ్యుదయము శత్రులేకుండ వాటవలెననియో
మనము నిట్టి కలకలము నీయు జీవులగుటకు వారినిజూచి
తత్సమములయి యుజ్జ్వలు వారిని సుందరములగుట భావించుచుం
దగు. ఇది యంతయు నిట్టి మూఁఢవిశ్వసము. ఇట్లుచుటచే నా
గ్రంథములు మంచివిగాను గలవు, యని దళపుటచే శలములేదను
టగలది ముందుగ్గోరుము. సుందరముగ్గోరుము తలగును గేమో ! బుద్ధి
మంతులందరి యుధ-మును గ్రహించునుగలదు. సద్గ్రంథపారాయ
ణము శుభములగును. నదిలాభిష్టములగును సుందరమును మనప్రార్థనలు
నిష్ఠాగలవి నదిలాభిష్టములగును. అది నిక్కముగా
పారాయణము శ్రవణమును గోచరము శ్రవణమును గలుగదు. వానిలోని
యాభిప్రాయములను తద్గ్రంథములను దేలిసికొని మనప్రవర్తననాచిప్పన
మనము కొందరుమేలు. తద్గ్రంథములను మనకు శ్రీమము కలుగునని
దానియాధకము. ఇట్లుకే మనముగల భావములనుబట్టి యదియంత
యును తలక్రిందను. ఆగ్రంథములను చదివి యుండు ధర్మములను
గ్రహించి తమ సత్వగుణనిరతుడగు ముందులగు బదులు తాన
దంగవ్యాభ్యుదయచేసి యది సద్గుణము సాధింపగా నాగ్రంథము
పారాయణము ముందునగును. అయ్యో ! మూఁఢ ! పునూశ్య
శుభము ! నీ దేశము ! నీగోలముగలము ! నీకావాగ్రూప మహ
ప్రముఖము. అన్నిప్రయోగించును నీ దేశము. అన్ని దేవతలనుదే
నీదట్టి వజ్రకాయమోగదా ఇట్లుచుట ధర్మము పారాయణముచేయ

వారందఱును ఇట్లే తమగుష్కార్యములు ఫలించుటకై చేయుచు
 న్నారని మేము చెప్పటలేదు కొందఱు అమాయకులు ఈపారా
 యణచే తమ కోరికలు ఫలించుననియు పరమున ముక్తికలుగుననియు
 కేవల సదుద్దేశముతోడనే చేయువారనేకులు గలరు. కాని, అ
 తమాత్రముచే వారియుద్దేశమును నిష్ఫలమయినదేయని మనవిచే
 యుచున్నారము. ఏమనగా నెవరుచే నునిండు ఏయుద్దేశముతో
 జేయనిండు. సద్గ్రంథపారాయణ యొక్కవిధి తద్భావమును గ్రహించి
 యదువణింపఁబడిన సద్ధర్మముల నలంబించుట కొరకేర్పరువబడి
 నదిగాని పఠనమాత్రమునకుగాదు. తద్ధర్మముల ననుసరించుట లేదు
 సరేగదా తదర్థమయినను తెలిసికొనలేనివారు మూఱువంతులు.
 అధికము పేరు దేవుడగును. అపశబ్దములయినను లేకుండ పఠిం
 చిన జాలును. మొదటనుండియు భాషామయ గ్రంథపఠన మెట్టి
 దియో కలనైనను జూడక తరువాత దురాశాప్రేరితులయి దానియవ
 సరమురాగా నప్పుడు అయోమయమైన యాశ్లోకములు చమనబో
 యిన నదియెట్లు వశమగును ? అవి కొరుకరాని కొయ్యలు. ఒక
 బ్రహ్మషి యాపచ్చిబూతులతో నాగ్రంథము పారాయణము
 జేయుచు మాటివగాటికి నాచూనముజేసి తక్షియంగవస్త్రమున
 చేతులనద్దుకొనుచు తానుపరమముషినియని కొనుచుండును. చుట్టు
 గూరుచున్న వెంగలుగ్రాతని సిస్టాచారసంపత్తికి మురియుచు తలలా
 డించుచుందురు. వహావ్వా ! ఈవిషయమంతయు దెలిసినవాడె
 వ్వడేని యచ్చట గూరుచుండేనేని వానికిమాత్ర మంతకంటె పరిహా
 ససమయముండదు. 'ఓజన్మహారా ! నూరుఉపన్యాసములు వ్రాయు
 టకన్న నొక యుపమానమాను జూపినచో సది స్పష్టముగా సధికము

గును గనుక నాపనుకొక్క ముపమాన మిచ్చుచున్నారము,
శ్రద్ధతోగమనింపుడు.

వైద్యగ్రంథమగు చింతామణి యున్నదిగదా. అది చదివి
నచో సమస్తరోగములును నివారణమగునని స్పష్టమము. కాని,
అది చదివినమాత్రముననే రోగము కుడుగునని దాని యధాము
కాదు. అది చదివి దానియధామును గ్రహించి అందుచెప్పిన
యోగవిధులను క్రియాపూపమున చేసితిమేని యప్పుడు మనరోగము
కుదురును. లేనిచో నాల్గుశతక వైద్యశాస్త్రము పఠించినను వట్టి
దేగదా! అట్లే తొంబదితొమ్మిది భగవద్గీతలును శిష్యులవలెను
రామాయణములును పఠనమాత్రమున నిష్ఫలము. చదువుట,
యధామును గ్రహించుట, తద్విధుల ననుసరించుట ఈ కార్యత్ర
యముతో ఫలించదగిన విషయ మొక్క. పఠనమాత్రమును నేట్లు
కలుగును? ఒక మొసగాడు తన తలితండ్రులను వేలుపెట్టి వారు
తిన్నదియు తేలికయుగూడ గూడక తనను భోజనసముదాయన తన
వన్నెలాడి మృష్టాన్నమును వడ్డింప నాస్థతో రావలెను. పారాయ
ణముచేసి భుజించుచున్నాడు. రావలెను. పారాయణముయొ
క్క పరమాధానమా మాతాపితృభక్తిగూడను. యాబ్రహ్మగారియె
లుగడు. ఇంక వాని పారాయణము భగ్నముగాను దానిపలన
ఫలమేమి? కాంచ తుంబులునెలక వట్టి పారాయణము నోరు
నొప్పిచేటనియు దానియధామును 'దలిసికొని' యాధర్మమున ననుస
రించి నప్పుడే ఫలము గలదనియు 'దలిసికొని' పడుగంక. దీనికి వైద్య
గ్రంథపరిషదు దృష్టాంతరముగా జూచుచు 'అగుకాకి' (ను)

ఒకవేళ కూటసాక్ష్యాదులఁ జేర్చించి రాజదండనఁ దప్పించు

కొని అది తమ పారాయణప్రభావమనియు పొంగుచున్నను పరమున
యనుకండన మాత్రము తప్పదు. గ్ర.

(శ్రీభాగవతము ౧ స్కంధము).

భగవన్నామములను వ్రాయుట.

కొందరు రామనామమును, కొందరు శివనామములను,
మరికొందరు ఇతరనామములను ఇట్లే వారివారి యచుకూలము నను
సరించి ప్రతిదినమును శత సహస్ర సంఖ్యలుగా వ్రాయుచుండురు.
మరికొందరు సదా భగవత్కీర్తనములను పాడుచుండురు. వేరు
కొందరు భగవద్విగ్రహములను అర్చింపుచుండురు.

ఇందేది శ్రేష్ఠము, ఏదియుక్తము అని విచారింపవలసినది
ప్రస్తుత కర్తవ్యాంశము* ఏవిధముగానైన సత్కారక్షేపము చేయవల
సినది ముఖ్యాంశము. అందుగల యుక్తాయుక్తతలను గుర్తెఱింగి
సాధ్యమగునరకును యుక్తవిషయములందు వర్తించుట శ్రేయస్క
రము ప్రతిమార్చన చేయుటవలన చిత్తమునందీ శ్వరభక్తి కొంత

* ఈవిషయమును గురించి ప్రకరింపవలసిన యావశ్యకతకీ క్రింది కవిరించుచుం
డు మ్మితుల కోరికయే కారణము.

(శ్రీ) కుశలప్రశ్నానంతరము — ప్రపంచమునందు కొందరు రామకోటి వ్రా
యుచున్నారు. (వ్రాయువారిని) అట్లు వ్రాయవలసినవిధి నీపురాణమునందు చెప్పబడి
యున్నదని విచారింపగా వివరము ప్రస్తాపించువారు లేరు. 'ఇందునుగురించి తాము
మిక్కిలి గయవుంచి విశదముగా తెలియచాయవలయునని కోరుచున్నాము.

(ఇత్యాదులు)

ఇట్లు ఫలదాయకులు,

అనవర్తిగాకావేట ముత్యాలుశెట్టి,

కుంపినీశేట ఓ. రంగనాయకులు.

వరకునుఁ బుట్టును. అంతకుంటే భగవంతుని యనంతకల్యాణ గుణములను కీర్తించుటవలన యాతని యపారమహిమ హృదయమున చక్కగా నెలకొని 'భక్తివిశేషించి నట్టివచ్చును. ముగ్ధభావనలకుంటే అధికము తెలిసికొనుటవలన ఆనందమెక్కుడుగా గలుగును.

భగవద్విభూతీయగు ప్రాణికోట్లయందపార కారుణ్యము, నిర్మలప్రవర్తనము, అను నీరెండును ఈశ్వరపూజ చేయుచారి కబ్బవలసిన ముఖ్య గుణములు. శివ, రామ, గోవిందప్రభృతి నామములను వ్రాయుటవలన (వ్రాయునంతకాల మైనను వృత్త్యంతర ప్రవర్తనాసంబంధ ముండదేని) కేవల ప్రవృత్తిసంబంధ తటస్థములగు ప్రమోదవిషాదముల బాధకము కలుగకుండును. మహనీయులైన ఆర్యోత్తముల పూతచాత్రములను చనువుటయు, వారి యశోగానము చేయుటయు, తద్గుహనువ గ్రహమును అవశ్యాచరణేయములు. వేదాంత శాస్త్రములు కొన్నిటియందు చిత్తపరిపక్వములేని వారికి విధించియుండు అభ్యాసయోగము. ప్రాకృత, వైకృత, కేవల, కుంభకము అవి మూడు విధములు. అందు ప్రాకృతము మంత్రయోగము. అది జప, అంజ, క్రియ, స్మరణ అని నాలుగువిధములు. అందు గోవింద, నారాయణ, మహాదేవాది నామములను స్మరించుట లేక శత, సహస్ర, లక్ష, కోటి, సంఖ్యలుగా వ్రాయుట అనుచవి స్మరణతాప మంత్రయోగమునఁ జేయునని చెప్పఁబడి యున్నది.

కొన్ని పురాణములందు ఏదైననొక చరిత్రము నచ్చుచోట చరిత్రాంతమున “ఈకథఁ జదివిన వ్రాసిన ప్రాకట శుభతతులు గూడు పరమగుణాధ్యాయ” అని చెప్పఁబడియున్నది.

ఇత్యాదులనుచరించి పౌరాణిక్యుగమున కీటీవల పరంపరగా రామకోటి శివకోటి వ్రాయఁబడుచున్నదని విశదమగుచున్నది.

“గుడ్డెద్దు జొన్నచేనిలోబడినట్లు” గ తాను గతికముగా నుండుటకంటే విచారమువలన ప్రవర్తనముఁ జక్కపరచుకొనువారి శ్వరకటాక్షముఁ జెందుదురు.

వేదమంత్రములలోని యొక్కొకశబ్దము తమకు చక్కగా జ్ఞాపకముండవలయుననియు, ఒక్కయక్షరము నయితే మిటు నటుఁ గాకుండుటకై సంహితాపాఠమును పదపాఠము, క్రమపాఠము, జటాపాఠము, ఘనపాఠము అని యేకరచుకొని వల్లించుచుండిన ఆర్మ్యుల ప్రజ్ఞావైభవ మిప్పటికిని విశదముగా నున్నదిగదా? రామాయణ కిష్కిందాకాండమునందు ‘రామానామాంకితంచేదం శశ్యదేవ్యంగు భీమకం’ కిం-2 ప్రమాణము వలనను, మహాభారతం ఉదిషర్వం ౧ అధ్యాయం 80, 81, 95, 108, 109, 113, 114, 115, శ్లోకముల వలనను, మరెకొన్ని ప్రమాణముల వలనను, పూర్వకాలమున లేఖక, లేఖనీ, లేఖన, ములు ప్రచారముమండెనని విశదమగుచున్నది కాని, ఇప్పటివలె నింత విశేషించి యుండలేదు. గొప్ప చారిత్రములు, కావ్యములు, భాషాగ్రంథములు మొదలగు వాట్లను ఆర్మ్యులు వ్రాయుచుండిరేకాని కేవల నామములనే వ్రాయుచుండిరని జెప్పట కాధారము లేదని పెద్దలవలన విశదమగుచున్నది. — అట్టి మాధారము కలదేని; పండితప్రకాండులు ప్రచురించి లోకోపకారము చేయుదురుగాక.

సరాసరి.

పవిత్రప్రవర్తకులకుఁ దప్ప అన్యులకు ఈశ్వరకటాక్షము కలుగదు. అట్టి ప్రవర్తన చక్కపడుటకు భగవంతుని అపార మహిమల ననుసరించు పరిపవలసియున్నది. కేవల నామ స్మరణ*నామ

* అజామిళుడు పరణకాలమున ‘నారాయణా’ యన్నమాత్రమున ముక్తిగాం

లేఖనముల వలననే ముక్తి కలుగునని కొందరియభిప్రాయము. భగవంతుడన్నిటికిని మూలము కావున, ఒక్క భగవన్నామమును స్మరించిన (లేక) వ్రాసిన యడల ఇతరఫలములన్నియు దానియందే కలుగుననియు, విఘ్నేశ్వరుడును, షట్పుణుడును భూమిదక్షిణ చేయటకై పంథమువేసికొని షట్పుణుడు మిక్కిలి వేగముగా భూమిని చుట్టిగాగా విఘ్నేశ్వరుడు తటాలున క్షిప్ర కొక ప్రక్షిప్తముచేసి శివునిహృదయమునఁ బ్రవేశింపఁజేయుననియు నున్నవిగానె తానే గెలిచినట్లు సాధించెననియు, నిత్యాది చమత్కార ప్రకారత గాథలను దృష్టాంతముగా జెప్పుచుండువారి వాదము ఆర్యసమ్మతమైనది కాదు. ఇది మానవుల ప్రవర్తన చక్కఁగఁజేసిన ముఖ్యవిషయము గావున సరములు దీనికన్వయింపవు.

ఒకకథ.

ఒక ఇంజనీయరుగారు సహృదయు బోవుచుండగా మార్గమందొక నదీప్రవాహము అడ్డుపడెను కొలతవిద్యతో తీరినవారు గావున నింజనీయరుగారు పొడువైనయొక వాసముఁజేర్చించి గాలుగు చోట్లయందు లోతు కొలతయొత్తించిరి.

ఒకచోట 1½ గజము లోతుగను, రెండవచోట ½ గజము మూడవచోట ¼ గజమును, నాలుగవచోట 1 గజమును మొత్తము మూడుగజములు. 4 లో భాగించగా సరాసరి 1½ గజము లోతు యేపడ డెను. భయములేదు దిగుడని ఇంజనీయరుగారు కొలత

చెనని కొందరు వాదించుచున్నారుకాని, దాని పూర్వోత్తములనే మాత్రమును విచారించరు ; అంధ్ర భాగవతమును, శ్రీధరీయవ్యాఖ్యానముగల సంస్కృత భాగవతముతో కొంత పోల్చి చూడుడు. సత్యార్థము విశదముకాగలదు.

యెత్తిన మద్యస్థలమునఁదిగి 4 అజ్జలు పెట్టకమునుపే ప్రవాహములో గొట్టుకొని పోయిరట కావున, ప్రవర్తన చక్కపరచు కొనక ఆపాపము ఈ దానముచే తీరును, ఈ పాపము ఆస్మరణచే తీరును, తెల్లవారిపాపము సంద్యతో తీరును, రాత్రిది తెల్లవారితో తీరును అని. అపార్థములు కల్పించుకొని మీదమీద పాపములు చేయుచుండు వారు యమనుహిష ఘంటానాదము వినకపోరు. ఇట్లుచుటచే నామస్మరణ నామలేఖనములు కూడదని యభిప్రాయముకాదు. ప్రవర్తనము చక్కబడినవారి కివి ఫలదాయకములు. దుష్ప్రవర్తనలకివి నిష్ఫలదాయకములు. ఈశ్వరవిభూతియగు జీవకోట్లను సేవించుచుండిన నదియే ఈశ్వర సేవ యగును.

పురాణమునందు చెప్పఁబడియున్నను చెప్పఁబడకున్నను, నిర్మలప్రవర్తకులగు భగవద్భక్తులు రామకోటి వ్రాసినను శివకోటి వ్రాసినను* అనంతఫలదాయకంబగును. నడత మంచిదికానివారు రామకోటి, శివకోటి వ్రాసినను ఓటి చెరువునండలి నీళ్ళవలె, వేయి నోము లొకఱంకులో పోవునట్లు నిరర్థకంబగును. దీని నొప్పని పండితులు నిష్పక్షపాతముగా విమర్శించి సిద్ధాంతపరతురుగాక.

ఓమ్ తత్సత్.

* భారత భాగవతాది గ్రంథములలో నచ్చటచ్చట 'ఈకథ జదివిన విన్నవ' అనియు 'ఈకథ జదివిన వ్రాసిన' అనియు పెక్కుచోట్ల చెప్పఁబడియున్నది.

బాల్యవివాహము.

యావజ్జీవితకాల సుఖప్రవా.మకంబైన వివాహబంధమార్కు
లచే విధింపఁబడెను. వాగు యు క్కవ.మహ్మ-లగు స్త్రీపురుషులకు
మాత్రమే సాణిగ్రహణవిధి నేపకంబిది. వారి సరమోద్దేశము
లిప్పుడు మరుగుపడి కేవల బాల్యవివాహములే ప్రబలుచున్నవి. ఇట్టి
బాల్యవివాహములు మరుగుటకు గారణములు పెక్కులున్నను ము
ఖ్యమైంది కన్యాశుల్కము. ఇవాళాపిశాచగ్రస్తులైన తలినండులు
ముక్కుపచ్చరానివి తమ ముద్దుబిడ్డలను మూల్గుచుండిన మనులీవారికి
ముష్టివైచి ఇన్యులైనట్లు నుతనలను మించు చూపుక ముతులెంపరో
గలరు.

మొదటికళ్ళ మండు స్త్రీకి పండ్లండ్లండ్లనొచ్చు ముండలెనని
వ్రాయబడి యున్నది. వివాహములు కొందరివిషయమున స్త్రీకి
పదేండ్లుపయస్సు కాగా వినాహము లే పాదార్థులను నిశ్చయించియుం
డిరి. అంతకంటే తక్కువయగుదిని ఎవరికి వినాహముచేయుట
మిక్కిలి నీచము. ఎవరుచేతనోగాని కీచు బాల్యవివాహములు
నానాత్ కధికరించుచున్నవి. ఇట్టి పొరబొట్ల కొన్నిటిని దిద్దుకొన
వలసినది ముఖ్యము. అట్లుగాక కొందఱు పూంనవ వివాహబంధము
లకంటే పాశ్చిమాత్యులు వివాహములు ప్రేమ ముత్తెననని నాదించుట
కలదు; పూర్వకాలపు హిందూ వివాహబంధములకంటే నిష్పటి వివా
హము స్థితిగతులు కొన్నివిషయములకు మాత్రము నిక్కమృద
నొందియున్నవట నిజమే కాని భూమిగా హిందూవివాహబంధ
ములే అయి క్కమునుట పొరబొట్లు. ముక్కుపచ్చరాని ముద్దు
బిడ్డలను మూల్గుచుండు మనులీవాండ్రకిచ్చుట కు సమోచితమువే
మాత్రమును బాటింపక పైదా రెండ్లు ముప్పగిల బిడ్డలకే వివాహ

ములు చేయుటయు, కన్యాశుల్క వరశుల్కములును మిక్కిలి నిండ్ల
ములు* ఇట్టి సొరబాట్లను సవరించుకొనుట నిధ్యాధికారి ధర్మము.
అంతేగాని సర్వోత్కృష్టమగు ఆర్యవివాహధర్మబంధమును చిరాక
రించుట నట్టిభ్రమ. పాశ్చాత్యుల వివాహబంధములకంటే హై
దన వివాహధర్మములు త్కృష్టములగుటను పశ్చిమఖండ పండిత
కాండుల వాక్యములే చాటుచున్నవి. పరమనాత్మికములగు ఆర్య
ధర్మములు సర్వత్ర వ్యాపించుఁగాత

Under the orders of His Highness the Maharaja of Vizayanagram. A list was prepared ten years ago of Brahmin Sulka marriages celebrated in the ordinary tracts of Vizayanagaram district during three years

The number of marriages recorded reached one thousand and thrty four giving an average of 334 for the year. 99 girls were married at the age of 5 years 44 at four 36 at three 6 at two and 3 at the age of one. The Babies in the last instance carrying a price of from 350 to 400 Rupees a head.

(Extracts from Kanyasulkam
by Mr. G Appa Rao, B. A.)

ఘనతజేందిన విజయనగరం మహారాజుగారి యజ్ఞచోప్లవన ; (మొక్క)
వివాహములను గురించిన యొక పట్టి సదిసంపత్సరములకింకట ప్రమాదబేయడేను ;
1034 వివాహములు సరాసరి, సంవత్సరం పువసు 334 ఇంతున జరుపడేను,—

5	యేండ్లు పయస్సగల కన్యకలు	99	మందికిని.
3	, ,	36	,
4	, ,	44	,
2	, ,	6	,
1	ఏడాది , ,	3	,

వివాహములు జరుపబడేను తుదను వర్ణించియుండు, చంటిపిల్లలు ; మొదల
టికి 350 - 400, రూపాయలనంతున క్రయమునకీయబడిరి (ఇంకంటే క్రొవ్వి
మింకేమికలను) (శ్రీ గురుజాడ అప్పారావుగారి కన్యాశుల్క గ్రంథమునుండి
సంగ్రహము.)

శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు కోర్టులో నాక్షి

చెప్పిన విచారము.

కొన్ని సెలలకు వెనుక కాకినాడ నుండి కోర్టులో నల్లప
శెట్టిపైన కాకినాడ హేబు అనువాడు తప్పుదావా చేసెననియు సత్య
వంతుడగు నల్లప శెట్టి పక్షమున శ్రీ వేంకటాచలపతి కోర్టునందు
హాజరై నాక్షి చెప్పిననియు జడ్జి లాయర్లు మొదలగువారు విస్మయ
భ్రాంతచిత్తులై దావా కొట్టివేసెననియు, నాటిదిసమే జడ్జి మొదలగు
వారు తమతమ ఉద్యోగములు విడనాడి తిరుపతికి వచ్చి యద్వైతనే
యున్నారనియు నొక ప్రతీతిబుట్టి యాబాల గోపాలమును విస్మయ
సాగరమున మునుంగజేసిన విషయ మెల్లవారికిని విశదముగా దెలిసె
యన్నదిగదా? ఈ ప్రతీతి యొక్క సత్యాసత్యతలను గురించి
జోలాంధోళనము లనేకులు హృదయములనంటి యుండెను. ఏతద్విః
యమై మాతో పలువురు బ్రస్తాపించి యుండుటేగాక, నేతద్విః
మును గురించి విసుగుబుట్టినవారు వాదప్రతివాదములు గలుపుచి
పలుమారు ఈవిషయమునే బ్రశంసించుచుండిరి. ఈ విషయము
నిజమా? యని కొందరడిగిరి, అందులకు మేమిచ్చిన సమాధానము
ఆ విషయము నిజమో అబద్ధమో? మెట్లైన నుండని దానిని గుఱ
చిన పృచ్ఛలు మనకెందును. దుష్టులకది యొకభయముండుట వ
చిదిగదా? అని చెప్పినను దృష్టినిొందక నొకటికొండు ప్రశ్న
కాకితమునవ్రాసి దానికి దయవుంచి జవాబువ్రాసి పంపనలెనని వ
పద్దకుఁబంపిరి. పిదప మేమా విషయముయొక్క సత్యాసత్య
నెఱుఁగుటకై కాకినాడకు బాబువ్రాసి జంపగా వారు నిశ్చయము
మును గురించి బదులువ్రాసిరి. అద్దాని విషయమును పృచ్ఛకులకే

గించితిమి. ఈవిషయ మిచ్చట చేపకొనిన కారణమేమని కొం
దరడుగవచ్చును.

సర్వసాక్షిగానుండు భగవానుడు సాకారయై కోర్టులెక్కి,
సాక్షిచెప్పుననుట నిదివర కెచ్చటను వినలేదు. ఇది కుశ్చితకల్పన
ము. తప్పుజేయుచానిని భగవంతుడు దండించునను భయము మాన
వు. హృదయము నావరించుకొని యుండుటవలన కొందరైనను పాప
భీతికలిగి యుండురు. ఇట్టి యచృత ప్రకటనల వలన పాపభీదితౌ
గి హానికలుగును. ఒకానొక గొట్టెలకాపరి హాస్యమునకై పులి,
పులి, యని యరచినప్పు డిగుగుపారుగువారు వాని సహాయార్థమై
వచ్చి యది యబద్ధమని యెఱిగి మరలిపోవుటయు ; వేరొకసారి
నిజముగానే పులిరాగా గొట్టెలవాడరచుటయు, నది యపహాస్యము
కొఱకని యెవరును సాయపడకపోవుటచే వ్యాఘ్రము వానిబట్టి
భక్షించుటయు, మొదలగు నీకథ బాల్యమున పాఠశాలయందే జది
వియుంటిమికదా ? అట్లు చదివిన కథాసారమును జ్ఞప్తియందుంచు
కొనక పోవుటచేకదా ! శ్రీ స్వామివారి విషయమునందును వెనుదీ
యక యచత్యప్రకటనముజేయు సాహస మేమిడెను. వేలకొలది
మైళ్ళ దూరమున నడచు వార్తల కొకటి రెండు దినములలో చేరు
వుటకుఁదగిన రైలు, స్టీమరు, విమానములు, తింతివార్తలు, తింతి
లేని వార్తలు, మొదలగు సాధనములుగల ఈకాలమునందే యిట్టి
యబద్ధ గ్రంథములు బట్టుచుండగా, నిట్టి సాధనములేని కాలమున*

* ఆర్యులకిటీనలికాలము.

కుశలము !

నన్నయభట్టాగకవిలాసము, కాకినాడ.

సి. రా. రా. శ్రీ. శే. శివరాచయ్యగారికి.

అనేక వందనములు ;

అయ్యా తమ జాబులోకన్న, తిరుపతి వేంకటరమణస్వామి (వారు)

నెట్టియన్యతవార్తలు బుట్టినను నిజమనుకొను చుండిరనుట కేమి సంశయముగలదు. ఈ విషయమున కాకినాడకునుండి వచ్చిన సత్యార్థముల సీక్రింద గాననగును.

కాకినాడ పురమనగల సరస్వతీ పత్రికాధిపతులును, పోలవరం జమీందారులును నగు శ్రీ కొచ్చెర్లకోట రామచంద్ర వేంకటకృష్ణారావు బహదూరు బి. ఏ., గారి యాఫీసునుండి మాకు లభించిన జవాబు. అయ్యా ! మీజాబందినది. శ్రీ తిరుపతి వేంకటరమణస్వామి (వారు) కాకినాడ కోర్టులో సాక్ష్యమునకై హాజరైన

కాకినాడ కోర్టులో సాక్షి చెప్పిన విషయ సర్వాబద్ధము. ఇందునుఁ గురించి హైకోర్టునుండి ఈ కోర్టుకు రైలిగాం వచ్చియుండెను. అట్టిదేదియు నిచ్చట జరుగలేదని వారు జవాబిచ్చిరి. నేను మోడ్రాస్, చింతాద్రిపేటలో ట్రాం లుండి లో పోవుచుండగా ఎవడో ఒకడిట్లే స్వామి సాక్షి చెప్పిరని కంపత్రములు పంచిపెట్టుచుండగా నాకాశ్చర్యము కలిగినది. ఇదంతయు సర్వాబద్ధము.

ఇట్లు

కే. సూర్యారావు.

To

Mr. K Sivaramiah Garu,
Secretary, S. J. V. Society,
Mukasi Barandur.
Hosur Taluk, Salem District.

From

P. Lakshmanaswamy Garu,
Agent, A. M. Hall. Coringa.

Dear Sir,

శ్రీ తిరుపతి వేంకటరమణస్వామి వారు కాకినాడ కోర్టులో సాక్షి చెప్పినవిషయం నమ్మదగినదికాదు. శ్రీ స్వామి వారు తిరుపతిలోనే (కోర్టులో) సాక్షి చెప్పిరని ఇచ్చట వదలి పుట్టియున్నది (ఇదంతయు) అబద్ధము. (చేవాలు,

10గతి సర్వాబద్ధము ; అట్టివిషయ మిచ్చోట జరుగలేదు. అది
మృతగినది కాదు. (1)

ఈ విషయము గురించి పలుతావులనుండి జవాబులందినవి.
కాకినాడ వాస్తవ్యులగు నన్నయభట్టారక (గ్రంథ) కార్యస్థానాధిప
తులు, శ్రీ క్రొత్తపల్లి సూర్యరావుగారి వద్దనుండియు, కోరంగి
లియుర్వేద వైద్యశాలాచార్యులగు పొన్నమండల క్షమాస్వామిగారి
వద్దనుండియు జవాబులందినవి. వాటియభిప్రాయమంతయు నొక్కటే
యగుటచే సంగ్రహముగా జెప్పబడినవి.

Reply.

Cocanada.

Saraswati.

Sir,

Your's to hand The point that Tirupati Venkatarama
aswami appeared as a witness at Cocanada court is all lie. Never
took place it here It is unbelievable.

Signature.

(1) Our Letter:—

From B. K, Deviah Garoo President S. J. V. Society
Mukasi Barandur Hosur Tq. Salem Dt

To M. R. Ry. K R. V. Krishna Row Bahadur Garoo
Zamindar of Polavaram and Proprietor Saraswati Cocanada.

Sir, I request you will be good enough to enlighten me (the
real State) on the point that Tirupati Venkata Ramanaswami
appeared the Cocanada Court as a witness and oblige ;—

I am yours truly,

(By order)

(Sd.) K. Sivaramiah Secretary S. J. V. Society.

ఈ జాబులనుఁ బ్రచురింపవలయును యావశ్యక ముండలేదుగాని
 (వల్లెటూరివాసములగుటచే లోకమెరుగని) కొందరివి (నూ) కల్పి
 తములని నుడువుటచే నిచ్చట ప్రచురింపవలసిని బ్రసక్తి యేనడియె.
 ఇయ్యవి కొందరికి రుచింపకున్నను సత్యాధాగ్రహణ^{వి}పరాయణులగు
 వర్తమాన భవిష్యత్కాలపు చరిత్రకారులొకరిగా గలవారికి మిక్కిలి
 యుపయుక్తముగా నుండునను యభిప్రాయము^{వి} నిచ్చట గ్రద్దబడి
 సది. “సత్యంవద; ధర్మంచు” యని శ్రుతి నుడువుచున్నదిగదా?

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

Handwritten signature

శుద్ధా శుద్ధ పత్రిక .

ఒక చోట సవరింపబడిన స్థానిత్యము వేటెచ్చట గానవచ్చినను
 స్థై సవరించుకొనవలెను F.N అనగా Foot note అనుట.

పుట.	అక్షరము.	శుద్ధము	పుట.	అక్షరము.	శుద్ధము.
10	న్నను	అను	27	22 బోంచెచు	బోంచెచు
15	న్నేనే	నేనే	29	1 దాచు	దాచు
15	యా	య	"	8 శే	శే
F N	5 మవ్వి	మద్వి	31	3 Spech	Speech
4	3 ప్రమాదో	ప్రమాదోధి	"	" Patiene	Patience
"	14 తర్చి	దర్చి మతామపి	33	F.N శృతి	శృతి
2	7 అచింతా	అచింత్యా	"	" అభ్యక్ష	అభ్యక్ష
3	8 స్వమింద్ర	స్వమింద్ర	34	16 దనుం	దనుం
"	2 స్వంప్ర	త్వంప్ర	15	18 న్యాహు	నాహు
"	" విషా	విష్ణు	35	19 రథము	రథముచు
"	F.N యా	యా	36	21 బ్రహ్మ మే	బ్రహ్మ స్తుమి
6	15 నామ	సామ	38	5 గుర	గురు
7	1 నన	సనా	"	15 చరువా	చర్వా
F.N	1 "	of.	F.N	4 ధగ	ధగ
"	2 "	S.	"	" ధియతే	ధియతే
8	20 కల్ప	కల్పన	39	6 రాంక్ష	రాంక్ష
10	2 సప్తస	చతుస్స	F.N	8 యోగి	యోగి
14	7 కేదల	వేదల	"	9 పిబతి	పిబతి
15	9 అటుల	అటుల	40	F.N యోక	యోక
"	17 కుశ	సుకుశ	46	8 కళో	కళో
19	3 డంభము	డంబము	F.N	9 యందెను	యందెను
21	9 అధ్యాపక	అధ్యాపక	52	F N ఆవును	ఆవును
"	5 ధావ	దావ	"	" ము
"	3 అధ్యయన	అధ్యయన	53	F.N అడముడు	అడముడు
22	" మధాంధ	మదాంధ	57	9 ద్రక్షిష్టో	ద్రక్షిష్టో
5	F.N ర....భాంతి	"	14 పితృకాం	పితృకాం
25	12 ంన	ర్న	"	18 దా	దా
28	11 విగ్రహారాధన	విగ్రహారాధనము	61	18 కార్య	కార్య
26	4 జోతి	జ్యోతి	64	20 పై	పై

పుట.	అక్షరము.	శబ్దము.	పుట.	అక్షరము.	శబ్దము.
65	1 కలిమహిమ	పుంసోక్త కలిమహిమ	97	25 అమాం	అమాం
65	2 బరిత్ర	దరిత్ర	100	3 నిం	నిర్మాణ
66	2 మహానుభావులు	మహానుభావులు	"	18 మిత	"
"	12 పరప	సిరప	101	7 బడని	బడని ;
69	21 ఆజ్యము	ఆజ్యము	"	10 dangerous	dangerous [and
69	4 అమాం	అమాం	103	7 సమాధి	సమాధి
72	18 ధాన	దాన	"	14 ప్రణిగాన	ప్రణిధాన
73	3 విశేష	విశేష	104	19 సజను	సజను
"	4 శాశుష	శాశుష	107	14 బిత	బిత
79	11 N. (Courage	Courage	"	16 ప్రదానం	ప్రధానం
80	7 మన్ని	మన్ని	108	10 చూచి	చూచి
"	14 మధ్యమం	మధ్యమం	"	11 భూత	భూత
82	10 నిష్కలం	నిష్కలం	"	17 గృహ	గృహ
"	11 దులు	దులు	110	13 దృశ్యము	దృశ్యము
83	5 తన	తన	111	10 త	త
86	10 మిక్కిలి	మిక్కిలి	112	11 త	త
86	18 సభా	సభా	"	16 సంపద	సంపద
"	21 ఇచ్చ	ఇచ్చ	118	2 గదించి	గదించి
87	4 సం	సం	121	3 తదర్థ	తదర్థ
"	11 N. (S)	నన్య	122	1 జనులు	జనులు
"	11 though	thou	126	5 పృథ	పృథ
88	6 యుద్ధము	యుద్ధము	"	11 N. పురిత	పురిత
89	16 స్వేచ్ఛ	స్వేచ్ఛ	127	16 రుద్ర	రుద్ర
"	11 (అదృశ్యము)	అదృశ్యము	"	1 ఏకము	ఏకము
92	5 పాని	పాని	128	11 N. సంపద	సంపద
94	18 తటస్థించు	తటస్థించు	133	12 పు	పు
"	11 N. కలు	కలు	"	11 N. దూర	దూర
95	12 Tailer	Toiler	"	11	కం, పి.
85	1 denounces	denounces			

పుట.	అంకం	అనుధము.	శుద్ధము.	పుట.	అంకం	అనుధము.	శుద్ధము.
135	9	ఋష్య	ఋశ్య	192	12	కు	కు
138	18	వారులు	వారలు	„	14	క్రోహ	క్రోహ
153	7	భోగే	భోగే	193	2	దంధము	దంధము
154	11	చిక్త	చిత్త	194	8	హము	హము
„	13	శక్తి	శక్తి	195	21	తా	తా
159	F N	పంత	సంప	196	14	విదులు	విదులు
160	24	పురు	పురుషులు	197	5	తరుణో	తరుణో
162	8	సాఫల్య	సాఫల్య	„	F.N	Metton	Melton
„	17	సంసన్న	సంపన్న	198	6	రుం	రుం
164	16	విహీను	విహీన	„	12	మహిమ	మహిమ
165	7	సిద్ధి	సిద్ధి	„	14	త్యాగ	త్యాగ
166	5	వేక	వేళ	200	5	నము	నము
167	14	ప్రాయు	ప్రాయ	„	F N	పిల్లనగోవి
169	20	పరి	పర	202	F N	నీ	నీ
170	F.N	స్యం	వ్యం	204	5	భి	భి
171	2	కగ	శిర	„	10	విశేక	విశేక
172	3	వంచ	తంచ	„	17	మాయ	మాయ
174	1	చర	సర	207	F.N	భాగ	భాగ
„	6	యో	ఆ	208	3	తులు	తులు
175	3	పో	ష్టా	„	9	భి	భి
176	F N	త్య	త్వ	209	3	వి	వి
177	16	బ్రాత్య	భ్రాత్య	„	13	డాంభికులు	డాంభికులు
„	F.N	గండన	గండన	211	17	కు	కు
178	F.N	స్వర్గల	స్వర్గ	213	2	క్షా	క్షా
179	F.N	నవిద్య	విద్య	220	13	గత	గత
184	15	ప్ర	ప	„	F.N	Barder	Barber
185	3	జేర	జేయ	„	„	Chanuel	Channel
186	17	ప్రభ	ప్రభమ	„	„	ఆవ	ఆవ
188	17	ప్రతిష్ఠ	ప్రతిష్ఠ	„	„	మిత్రుల	మిత్రుల
„	F.N	స్థానే	స్థానే	221	17	ము	ములు
189	12	లు	లంబు	222	F.N	యోగి	యోగి
„	„	జ్యేష్ఠ	జ్యేష్ఠ	223	9	లుబ్ధ	లుబ్ధ

సంఖ్యలు.	అక్షరము.	అక్షరము.	సంఖ్యలు.	అక్షరము.	అక్షరము.
228	13 స్వాత్విక	స్వాత్విక	273	7 నాని	నాని
229	1 కాత్విక	కాత్విక	274	11 నీర్	నీర్
230	9 ప్రకట	ప్రకట	275	1 రు	రు
231	22 తిత్వి	తిత్వి	276	2 ము	ము
232	17 శ్చి	శ్చి	277	1 ము	ము
233	19 వ్య	వ్య	278	15 తన	తన
234	6 దారు	దారు	279	6 నరం	నరం
240	1 నాలుగు	నాలుగు	280	9 ము	ము
241	4 కు	కు	281	2 ము	ము
242	F.N మా	మా	282	20 గు	గు
243	F.N యా	యా	283	7 ము	ము
244	F.N Canaal	Canaal	284	1 గు	గు
245	11 వి హ్య	వి హ్య	285	20 గు	గు
246	9 సాన్య	సాన్య	286	5 ము	ము
247	12 హి	హి	287	23 అనన్య	అనన్య
248	3, 4 From	From	288	3 ను	ను
249	F.N కన్నడ	కన్నడ	289	1 గు	గు
250	hurts	hurts	290	20 గు	గు
251	16 శ్చ	శ్చ	291	21 అనన్య	అనన్య
252	6 ఇ	ఇ	292	17 గు	గు
253	1 మి	మి	293	20 గు	గు
254	4 దన్య	దన్య	294	9 న	న
255	F.N ధవ	ధవ	295	20 ము	ము
256	12 బరధు	బరధు	296	5 గు	గు
257	F.N all	which all	297	8 అనన్య	అనన్య
258	11 జ్య	జ్య	298	F.N	గు
259	10 వం	వం	299	1 గు	గు